

CABINET

CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD	Dydd Mawrth, 24ain Tachwedd, 2020
AMSER	1.00 y.h.
LLEOLIAD	Siambwr Hywel Dda, Swyddfa'r Cyngor, Caernarfon LL55 1SH
PWYNT CYSWLLT	Annes Siôn 01286 679490 cabinet@gwynedd.llyw.cymru

AELODAU CABINET CYNGOR GWYNEDD

Aelodau	
Dyfrig L. Siencyn	Arweinydd
Dafydd Meurig	Dirprwy Arweinydd, Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant
Craig ab Iago	Aelod Cabinet Tai
Gareth Wyn Griffith	Aelod Cabinet Amgylchedd
Nia Wyn Jeffreys	Aelod Cabinet dros Gefnogaeth Gorfforaethol
Dilwyn Morgan	Aelod Cabinet Plant a Phobl Ifanc
Gareth Thomas	Aelod Cabinet Datblygu'r Economi a Chymuned
Ioan Thomas	Aelod Cabinet Cyllid
Catrin Wager	Aelod Cabinet Prifffyrdd a Bwrdeistrefol
Cemlyn Rees Williams	Aelod Cabinet Addysg

RHAGLEN

	Eitem	Cyflwynir gan	Swyddog	Tud.
1	YMDDIHEURIADAU			
2	DATGAN BUDDIANT PERSONOL			
3	MATERION BRYD			
4	MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU			
5	COFNODION CYAFARFOD A GYNHALIWDYD AR 3 TACHWEDD 2020			3 - 7
6	PRIS CINIO YSGOL	Cyng Cemlyn Williams	Bethan Griffith	8 - 12
7	HUNANIAITH	Cyng Nia Jeffreys	Llywela Owain	13 - 64
8	CYTUNDEB TERFYNOL AR GAIS TWF GOGLEDD CYMRU	Cyng Dyfrig Siencyn	Sioned Williams ac Alwen Williams	65 - 257

Y CABINET DYDD MAWRTH, 3 TACHWEDD 2020

Yn bresennol-

Y Cynghorwyr: Dyfrig Siencyn, Dafydd Meurig, Craig ab Iago, Nia Jeffreys, Gareth Griffith, Dilwyn Morgan, Ioan Thomas, Gareth Thomas, Catrin Wager, Cemlyn Williams a Paul Rowlinson (Cadeirydd Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi), Dewi Roberts (Aelod Lleol).

Hefyd yn bresennol-

Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Iwan Evans (Pennaeth Cyfreithiol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid) ac Annes Siôn (Arweinydd Tîm Democratiaeth).

Eitem 4: Garem Jackson (Pennaeth Adran Addysg) a Gwern ap Rhisiart (Swyddog Addysg Dwyfor / Meirionnydd).

Eitem 6: Delyth Williams (Ymgynghorydd Cydraddoldeb) a Geraint Owen (Pennaeth Adran Cefnogaeth Gorfforaethol).

Eitem 7: Geraint Owen (Pennaeth Adran Gefnogaeth Gorfforaethol) ac Eurig Williams (Rheolwr Gwasanaethu Ymgynghorol Adnoddau Dynol)

Eitem 8: Dafydd Wyn Williams (Pennaeth Adran Amgylchedd).

1. YMDDIHEURIADAU

Croesawyd Aelodau'r Cabinet a Swyddogion i'r cyfarfod.
Ni dderbyniwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan Cyng. Dewi Roberts gan ei fod yn aelod o fwrdd Llywodraethu Ysgol Abersoch, ond nid oedd yn fuddiant oedd yn rhagfarnu felly bu iddo fod yn bresennol ar gyfer yr eitem.

3. MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw faterion bryd.

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

YSGOL ABERSOCH

Cyflwynwyd gan Cyng. Paul Rowlinson

PENDERFYNIAD

Penderfynwyd na ddylid addasu penderfyniad gwreiddiol y Cabinet a wnaethpwyd ar y 15 Medi 2020 i gynnal ymgynghoriad statudol ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Abersoch yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Abersoch ar 31 Awst 2021 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach o 1 Medi 2021 ymlaena mabwysiadu hyn fel penderfyniad terfynol

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad yn gan nodi fod yr eitem yn dod yn ôl i'r Cabinet yn dilyn penderfyniad gan aelodau Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi i alw mewn y penderfyniad a wnaethpwyd i gynnal ymgynghoriad statudol ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Abersoch. Rhoddodd Gadeirydd y Pwyllgor Craffu'r rhesymeg a'r cefndir y tu ôl i benderfyniadau'r Pwyllgor Craffu ynghyd a manylion y bleidlais yn y pwyllgor.

Ychwanegodd yr Aelod Lleol o ganlyniad i'r pandeimig nad yw'r cyfnod sydd i ddod yn gwbl glir o ran cyfyngiadau pellach. O ganlyniad i nododd na fydd cyfle i bawb yn y gymdeithas fod yn rhan o'r ymgynghoriad. Pwysleisiwyd y buasai cau'r ysgol yn golygu colli adnodd yn y gymuned ac yn risg i addysg plant, yr iaith a diwylliant yr ardal. Nododd fod cynnal yr ymgynghoriad yn anghyfiawn ac annheg. Gofynnwyd i'r Cabinet i ohirio'r ymgynghoriad am flwyddyn fel bod modd gobeithio i drafod mewn cyfarfodydd wyneb i wyneb. Holwyd os oedd yn deg parhau oherwydd sefyllfa gyda'r Pennaeth o'r ysgol ar hyn o bryd ac yn amhosib i Lywodraethwyr roi arweiniad.

Diolchodd yr Aelod Cabinet i'r Aelod Lleol am roi'r sefyllfa bresennol. Mynegodd fod yr adran wedi bod yn gwbl barchus am sefyllfa'r Pennaeth gan nodi fod y trafodaethau wedi ei ohirio unwaith yn barod. Ychwanegwyd o fewn y Ddeddf nad oes rôl statudol i Benaethiaid o fewn yr ymgynghoriad.

Amlygodd y Swyddog Addysg y broses gan nodi fod trafodaethau anffurfiol wedi ei gynnal a bellach yn symud ymlaen i'r ymgynghoriad statudol. Mynegwyd y bydd sesiynau yn cael eu cynnal yn rhithiol, ond bydd sesiynau yn cael ei gynnig, os galw yn codi dros y ffon i ofyn unrhyw gwestiynau. Pwysleisiwyd y bydd angen i unrhyw ymatebiad i'r ymgynghoriad ei gyflwyno yn ysgrifenedig.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Cydymdeimlwyd gyda'r pryderon o wneud ymgynghoriad yn ystod y cyfnod sydd ohoni. Holwyd os oes unrhyw oblygiadau i ohirio'r ymgynghoriad. Nodwyd mai'r prif oblygiadau oedd i addysg y plant. Mynegwyd fod lefel o ansicrwydd o ran y pandemig gan nod oes pendraw ar hyn o bryd. Ychwanegwyd fod gweithdrefnau yn ei lle ar gyfer eu cynnal yn rhithiol.
- Pwysleisiwyd mai addysg y plant yw'r elfen bwysicaf wrth edrych ar y sefyllfa gan bwysleisio mai'r Egwyddorion Addysg sydd yn gyrru'r gwaith.
- Amlygwyd fod y penderfyniad i gau'r ysgol heb ei wneud eto ac mai penderfyniad i fynd i ymgynghoriad sydd wedi ei wneud. Tanlinellwyd tra'n

deall dymuniad bobl i gael cyfarfodydd wyneb yn wyneb i drafod byddai angen i unrhyw ymateb i'r ymgynghoriad fod yn ysgrifenedig.

- Holwyd os yw'r adran yn gwbl sicr y bydd modd i bawb allu cyfrannu a'r ymgynghoriad. Nodwyd y bydd yr adran yn gwneud pob ymdrech i gael cyfraniad gan bawb sydd eisiau cyfrannu. Ychwanegwyd gyda'r sylwadau sydd wedi ei derbyn yn barod y bydd yr adran yn cysylltu â hwy yn uniongyrchol i holi os ydynt yn fodlon i'r sylwadau gael ei defnyddio yn yr ymgynghoriad.
- Nodwyd fod y wlad bellach mewn pandemig ers misoedd ac os yn gohirio am flwyddyn, nid oes modd gwarantu na fyddwn yn yr un sefyllfa ymhen blwyddyn. Pwysleisiwyd fod modd i bawb gymryd rhan a mynegwyd fod rôl yr aelod lleol am fod yn ganolbwynt i'r ymgynghoriad i sicrhau y bydd llais pawb yn cael ei glywed. Nodwyd ei bod yn ofynnol i symud ymlaen a'r penderfyniad.
- Mynegwyd yr angen i gadw golwg ar yr ymgynghoriad a gofynnwyd i'r adran am adroddiad cyson ar sut mae'r broses yn symud yn ei blaen.

Yn dilyn pwysu a mesur yr hyn a amlygwyd gan y Pwyllgor Craffu, arweiniad swyddogion a'r rhesymau am y penderfyniad gwreiddiol nid oedd y Cabinet yn ystyried bod y materion a godwyd yn cyfiawnhau addasu'r penderfyniad gwreiddiol.

5. COFNODION CYAFARFOD A GYNHALIWYD AR 13 HYDREF 2020

Bu i'r Cadeirydd dderbyn cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 13 Hydref 2020 fel rhai cywir.

6. ADRODDIAD BLYNYDDOL CYDRADDOLDEB

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Nia Jeffreys

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd y wybodaeth yn yr adroddiad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod hi yn ofyniad ar y Cyngor i wneud Cynllun Strategol Cydraddoldeb am bedair blynedd. Mynegwyd mai dyma'r Adroddiad Blynyddol olaf ar gyfer Cynllun Cydraddoldeb 2016-20. Ychwanegwyd fod yr adroddiad hwn yn amlinellu'r gwaith sydd wedi ei wneud mewn ymateb i'r cynllun hwn. Amlinellwyd amcanion y cynllun gan nodi'r prif lwyddiannau.

Ychwanegwyd pwysigrwydd nodi'r gwaith sydd yn cael ei wneud yr hir dymor a fydd yn parhau dros y blynyddoedd nesaf. Mynegwyd fod yr adroddiad yn amlygu bellach fod cydraddoldeb yn greiddiol yng ngwaith y Cyngor. Nodwyd ei fod ffigyrau'r staff yn amlygu os angen gweithredu pellach ac os yw'r gweithlu yn

amrywiol. Pwysleisiwyd fod cydraddoldeb yn gyfrifoldeb a bawn a diolchwyd i'r Ymgynghorydd Cydraddoldeb am ei gwaith.

Ychwanegodd Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol fod sicrhau tegwch i bawb yn un o flaenoriaethau'r Cyngor yng Nghynllun y Cyngor sydd yn amlygu pwysigrwydd cydraddoldeb i'r Cyngor.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Nodwyd fod yr adroddiad yn un diddorol a thynnwyd sylw at ganran merched sy'n gynghorwyr yn lleihau a holwyd sut mae modd ei godi. Mynegwyd fod ymdrechion yn cael ei wneud i annog merched i fod yn Gynghorwyr ond fod rôl ran y pleidiau gwleidyddol yn ogystal. Amlygwyd fod ymdrechion wedi ei gwneud cyn etholiad 2017 a bod yr is grŵp amrywiaeth o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth yn edrych ac arwain y gwaith o hyrwyddo cyn etholiad 2022.
- Holwyd gyda'r sefyllfa sydd ohoni gyda Covid a newid ein ffordd o weithio sut y bydd hyn yn effeithio cydraddoldeb a symud ymlaen. Mynegwyd fod rhai ffactorau wedi ei amlygu, pwysleisiwyd fod grŵp prosiect y Cynllun Cydraddoldeb yn ymwybodol fod angen gwneud pethau yn wahanol ac ymgysylltu mewn ffordd wahanol.

7. COD YMDDYGIAD STAFF

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Nia Jeffreys

PENDERFYNIAD

Mabwysiadwyd y Cod Ymddygiad Staff ar ran y Cyngor fel cyflogwr

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod angen dod a'r cod ymddygiad er mwyn rhoi arweiniad ar ymddygiad o fewn y Cyngor. Mynegwyd y bydd yn gyrru diwylliant ymlaen ac yn unol â'r Cod Ymddygiad Statudol sydd yn ei le gan Lywodraeth Cymru. Mynegwyd fod gan drigolion Gwynedd yr hawl i ddisgwyl safon uchaf o ymddygiad gan cyflogeion y Cyngor ac mae'r Cod Ymddygiad yn egluro beth yw'r safonau hy. Ychwanegwyd fod y cod yn mynd lawn yn llaw a swydd ddisgrifiadau pob swyddog sydd yn gweithio i'r Cyngor.

Pwysleisiwyd y bydd mabwysiadu'r cod yn rhoi arweiniad i reolwyr yn ogystal. Mynegwyd mai'r cam nesaf fydd yw creu cynllun cyfathrebu ac i fwrw ymlaen gyda'r rhaglen bellach.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Nodwyd fod y cod yn amlygu fod y cyngor yn agored i feddwl yn wahanol, ond pwysleisiwyd efallai fod y teitl cod ymddygiad yn negyddol a bygythiol i staff.
- Mynegwyd fod angen i ymarferiad staff angen cyfarch y codi ymddygiad ond yn ymarferol ei fod disgwyliad positif i staff.

8. **PENODI TRI SWYDDOG YMGYSYLLTU CYMUNEDOL I GYNORTHWYO GYDA'R GWAITH SYDD YN DEILLIO O'R PANDEMIG**

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Gareth Griffith.

PENDERFYNIAD

Cytunwyd i danysgrifennu'r gost o gyflogi 3 Swyddog Ymgysylltu Cymunedol ar gyfer yr Adran Amgylchedd am gyfnod dros dro, hyd ar 31 Mawrth 2022, gan alluogi'r Pennaeth Adran Amgylchedd i recriwtio cyn gynted ag y bo modd.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi'r penderfyniad. Mynegwyd ei fod yn gais i danysgrifennu cost penodi tri swyddog i ychwanegu at y tîm. Ychwanegwyd y bydd y Swyddogion Ymgysylltu yn llenwi'r bwch sydd wedi ei amlygu. Nodwyd y bydd y cynllun hwn yn arwain at newid diwylliant o fewn y gwasanaeth a bydd hyfforddiant yn cael ei wneud a fydd yn galluogi'r adran i wneud mwy.

Ychwanegodd y Pennaeth Amgylchedd y bydd yr adnodd ychwanegol yn holl bwysig i drigolion a busnesau yn ystod cyfnod y pandemig. Nodwyd y bydd y swyddogion yma yn ymateb i'r pandemig ac i'r rheoliadau sydd yn newid yn gyson. Pwysleisiwyd mai'r prif beth fydd i gynnig wyneb i'r cyhoeddi a fydd yn eu cynorthwyo drwy'r cyfnod anodd hyn a byddant yn ymwybodol o ble i fynd am gefnogaeth. Drwy hyn bydd yn datblygu'r maes gwarchod y cyhoedd a fydd yn cynorthwyo'r adran i'r dyfodol.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Dangoswyd cefnogaeth i'r cais gan amlygu fod y bylchau yn amlwg. Holwyd os oedd tri o swyddog am fod yn ddigonol gyda llwyth gwaith mor uchel.
- Trafodwyd y Cynllun Profi, Olrhain a Diogelu gan fod y staff yn ceisio taro 100% o unigolion o fewn 24 awr a'u bod yn aml yn cyrraedd y nod. Wrth symud ymlaen fod y gwasanaeth wedi cael 18 o staff newydd a fydd yn gweithio saith diwrnod yr wythnos. Ychwanegwyd fod y rhain yn cyfrannu at gadw pobl n saff a bod niferoedd ar hyn o bryd yn gostwng sydd yn amlygu rheolaeth ar draws y sir.
- Amlygwyd y bydd grant yn ariannu rhan o gost y swyddi eleni, a'r posibilrwydd o hawlio grant i ariannu'r gweddill, ond rhag ofn na fydd modd cael yr arian grant fod angen tanysgrifennu'r gost er mwyn symud ymlaen i gyflogi'r 3 Swyddog Ymgysylltu Cymunedol hyd ar 31 Mawrth 2022.

Dechreuodd y cyfarfod am 13:00 a daeth i ben am 14:50

CADEIRYDD

Tud. 7

Eitem 6

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	24 Tachwedd 2020
Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Cemlyn Rees Williams
Swyddog Cyswllt:	Bethan Griffith
Rhif Ffôn Cyswllt:	01286 679 195
Teitl yr Eitem:	Pris Cinio Ysgolion Cynradd, Arbennig a Dilydol Ionawr 2021

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Peidio â chynyddu pris cinio ysgolion cynradd, arbennig a dilydol yn Ionawr 2021.

2. Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Byddai peidio cynyddu pris cinio ysgol yn unol â chwyddiant o Fedi 2020 yn golygu £48,700 o bwysau ar y gyllideb yn 2020/21 yr Adran Addysg. Felly, mae'n briodol i sicrhau cadarnhad ffurfiol y Cabinet fod peidio cynyddu pris cinio ysgol eleni yn flaenoriaeth i'r Cyngor.

3. CYFLWYNIAD AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

Gan fod cyllideb arlwyo cynradd, arbennig a dilydol yn dibynnu ar godi incwm drwy werthiant prydau ysgolion cynradd, mae angen i'r incwm a ddaw o dalu am ginio mewn ysgolion cynradd, arbennig a dilydol gadw i fyny efo chwyddiant costau'r gwasanaeth.

Mae costau darparu cinio ysgolion cynradd, arbennig a dilydol wedi cynyddu 2.56% yn 2020-21 ac er mwyn cwrdd a'r costau hynny byddai angen codi pris cinio o £2.50 i £2.56. Wrth ei rowndio fyny byddai hyn yn £2.60 (cyfwerth a 4%).

Fodd bynnag, gan ystyried ein sefyllfa gymharol a'r blaenoriaeth sydd gennym o ran lleihau anghydraddoldeb dichon y bydd y Cabinet yn dymuno ystyried pris cinio ysgol yng nghyd destun hynny.

4. RHESYMEG A CHYFIAWNHAD DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Pan yn cymharu pris cinio ysgolion cynradd, arbennig a dilynol Gwynedd sef £2.50 gyda gweddill Cyngorau Cymru (atodiad 1), mae 4 yn codi pris uwch, 4 yn codi run pris â Gwynedd a 13 yn codi pris îs.

Gweler ganlyniad holiadur (atodiad 2) a anfonwyd i rieni ysgolion cynradd Hydref 2019 sydd yn nodi fod 134 yn credu fod cinio ysgol rhy ddrud a buasai 142 yn dewis cinio ysgol os yn rhatach.

Byddai codi'r pris cinio yn golygu codi'r pris o £2.50 i £2.60.

5. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

Bydd y pris cinio yn weithredol o Ionawr 2021.

6. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Barn y Swyddogion Statudol:

i. Y Swyddog Monitro: Oherwydd yr oblygiadau ariannol sydd yn deillio o'r argymhelliad rwy'n cytuno a phriodoldeb dod a gosod lefel y ffioedd cinio ysgol gerbron y Cabinet.

ii. Y Pennaeth Cyllid: Mae canlyniadau'r holiadur cyfeirir ato yn rhan 4 o'r adroddiad uchod yn amlygu'r risg o leihad pellach yn y galw am ginio ysgol pe bawn yn cynyddu'r pris eleni.

Fel adroddwyd yn yr Adolygiad o'r Gyllideb Refeniw i gyfarfod Cabinet 13 Hydref, bydd hyblygrwydd digonol (£311k) yng nghyllideb 2020/21 yr Adran Addysg er mwyn dygymod heb gymorth o'r 'canol' gyda chost (£49k) y penderfyniad a geisir yma.

Fodd bynnag, os rhoddir ystyriaeth i bolisi mwy hir dymor ar gyfer pris cinio ysgol, byddwn angen addasu'r lefel incwm perthnasol yn briodol wrth lunio cyllideb 2021/22.

Prisiau Cinio Ysgolion

Medi 2020 - Prisiau Cyfredol

<u>CYNGOR</u>	Disgybl	Disgybl lau	Meithrin	Oedolyn (cynnwys TAW)	Pris Cinio am ddim Uwchradd
Ynys Mon	£2.50	£2.50	£2.50	£4.44	£2.60
Blaenau Gwent	£2.34	dyb	dyb	£3.30	£2.60
Pen y Bont ar Ogwr	£2.20	£2.20	£2.20	£3.48	£2.50
Caerffili	£2.10	£2.10	£2.50	£3.30	£2.35
Caerdydd	£2.50	£2.50	dyb	£3.60	£2.95
Caerfyrddin	£2.55	£2.55	£2.55	£3.98	£2.55
Ceredigion	£2.50	£2.50	dyb	£4.35	£2.50
Conwy	£2.70	£2.70	-	£3.57	£2.75
Dinbych	£2.20	£2.20	£2.20	£3.60	£2.35
Wrecsam	£2.40	£2.40	£2.40	£3.20	£2.45
Gwynedd	£2.50	£2.50	£2.50	£3.60	Gosod fesul ysgol
Merthyr	£2.30	£2.30	£2.30	£3.55	£2.70
Sir Fynwy	£2.50	-	-	-	-
Castell Nedd	£2.35	£2.35	£2.35	£3.30	Gosod fesul ysgol
Newport	£2.15	£2.15	dyb	£3.30	£2.40
Penfro	£2.65	£2.55	dyb	£3.28	£2.70
Powys	£2.35	£2.35	£2.35	£4.50	£2.45
Rhondda Cynnon Taf	£2.55	£2.55	£2.55	£3.36	£2.80
Abertawe	£2.40	-	-	£3.95	-
Torfaen	£2.40	£2.30		£4.00	£2.60
Bro Morgannwg	£2.35	£2.35		£3.15	£2.55
Fflint	£2.30	£2.30	£1.20	£3.10	£2.50

Holiadur Cinio

Ysgolion Cynradd

Dyma prif bwyntiau'r **1,234** o holiaduron cwblhawyd ar gyfer yr arolwg hwn.

Pam fod pobl yn dewis cinio ysgol?

626 o yn dewis cinio ysgol i'r plant gael prydau poeth
467 gan ei fod yn hwylus.
276 gan ei fod yn faethlon.

Dewis y dyddiau-

113 eisiau dewis y dyddiau cinio ysgol/bocs bwyd. Posibl dewis dyddiau cinio ysgol a bocs bwyd os oes rhagrybudd a patrwm cyson.

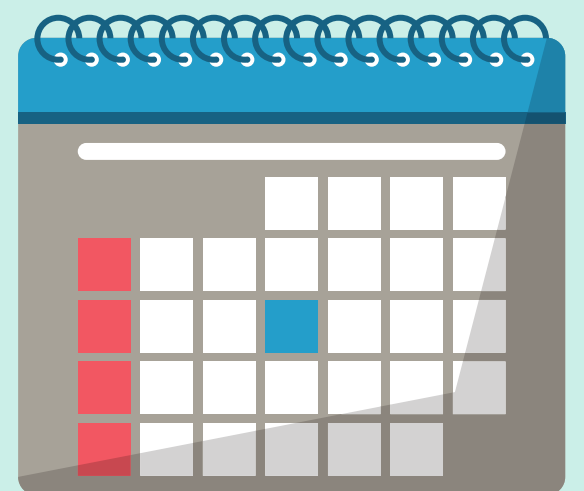

Ydi'r cinio yn rhy ddrud?

134 ddim yn dewis cinio ysgol ar hyn gan ei fod yn rhy ddrud.

Gostwng pris cinio yn annog i **142** i ddewis cinio ysgol i'r plant.

HOLWCH AM HAWLIAU CINIO AM DDIM!

Pa mor iach a ffres yw'r bwyd?

Dros hanner y prydau yn cael eu darparu'n ffres ac mae pob cacen a bisged yn cael ei wneud gyda llaw. Amrywiaeth o ffrwythau a llysiau tymhorol gyda pob pryd.

Dewis y fwydlen-

110 eisiau dewis o amrywiaeth o fwydlenni.

Dewis o fwydlenni ddim yn addas- byddai llawer o wastraff a rhwystrau i gyfateb gyda gofynion Bwyta'n Iach mewn Ysgolion.

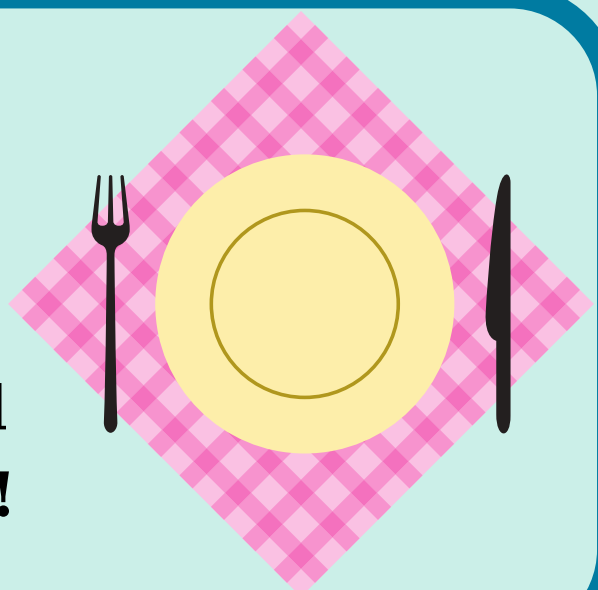
Cinio rhost ar gael bob Dydd Mercher!

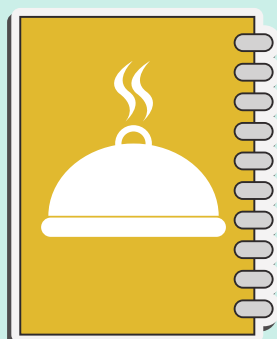
Rydym yn ceisio ein gorau i ateb pob gofyn deietegol posibl!

Mae maint y prydau yn gorfod dilyn argymhelliad Bwyta'n Iach!

Mae pob bwydlen ar gael ar-lein ar wefan y Cyngor.

Primary School

Lunches Questionnaire

Here are the main factors from the **1,234** questionnaires completed in this survey.

Why do people choose school lunch?

626 choose school meals for the children to have warm meals
467 for convenience.
276 because it's nutritious.

Choose dates-

113 want to choose the school meals/lunchbox meals.
It's possible to have both school lunch and lunchboxes if the school is warned in good time of the consistent routine you choose.

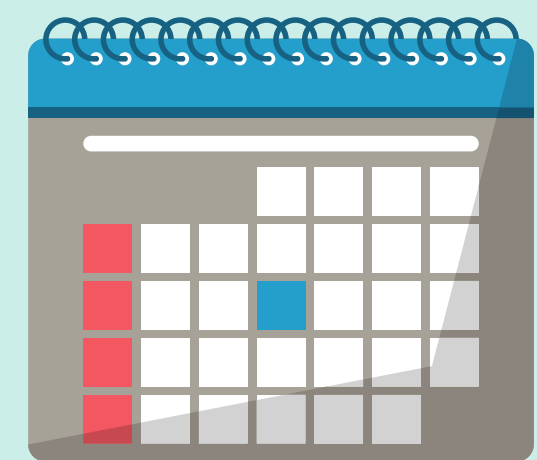

Is the school lunch too expensive?

134 don't choose school lunch currently because it's too expensive.

Decreasing the price would encourage **142** to choose school lunches for their children.

ASK FOR YOUR RIGHTS TO FREE SCHOOL LUNCH!

Choose menus-

110 want to choose from a variety menus.

Choosing from menus wouldn't be practical- there'd be a lot of waste and limitations to meet with the Eat Well requirements in schools.

How healthy and fresh are the lunches?

Over half of the meals are prepared freshly and all the cakes and biscuits are handmade.

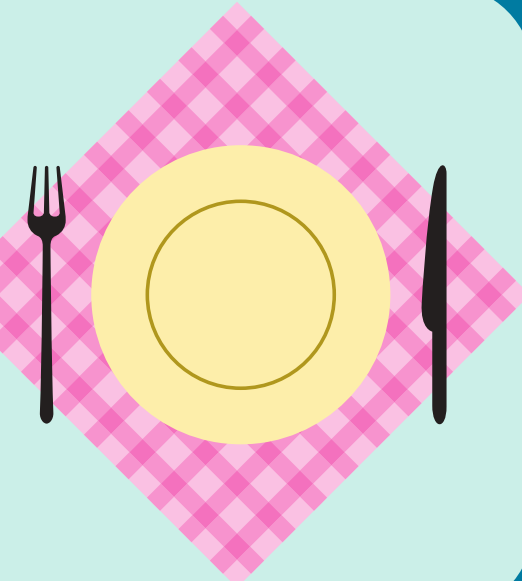
A variety of seasonal fruit and veg are served with every meal.

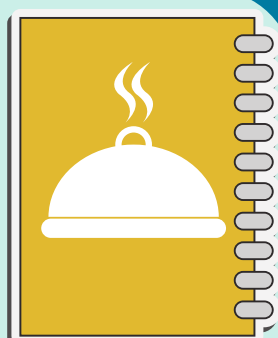
Roast lunches are served every Wednesday!

The meals portions' have to meet the Eat Well standards!

Every menu is available online.

We try our best to meet every dietary need!

Tud. 12

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod o Gabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod	24ain Tachwedd 2020
Aelod Cabinet	Cynghorydd Nia Jeffreys
Swyddog Cyswllt	Llywela Owain, Uwch Ymgynghorydd Iaith a Chraffu
Rhif Cyswllt	32261
Pwnc	Hunaniaith

Y PENDERFYNIAD A GEISIR:

- I. Cefnogaeth i wneud gwaith pellach ar ystyried opsiynau posib yn y dyfodol ar gyfer Hunaniaith – Menter Iaith Gwynedd.
- II. Sefydlu tasglu o swyddogion y Cyngor i adnabod y camau angenrheidiol sydd angen eu dilyn i greu achos busnes cadarn ar gyfer yr opsiynau posib.

CYFLWYNIAD AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

Mae'n allweddol bwysig sicrhau fod Hunaniaith yn cyflawni i bobl Gwynedd yn y modd mwyaf effeithiol bosib. Ysgogodd yr adroddiad gan IAITH: Y Ganolfan Cynllunio Iaith at drafodaethau ynghylch sicrhau seiliau cadarn ar gyfer Hunaniaith i gyflawni i bobl Gwynedd i'r dyfodol.

Mae wedi arwain at argymhelliad gan Grŵp Strategol Hunaniaith i sefydlu Hunaniaith fel endid annibynnol i'r dyfodol er mwyn gwireddu potensial Hunaniaith.

Rwyf o'r farn fod angen gwneud gwaith pellach i ddatblygu'r opsiynau posib (gan gynnwys argymhelliad y Grŵp Strategol i sefydlu Hunaniaith fel endid annibynnol), ond fod angen ystyriaeth fanwl i'r buddion, risgiau a'r costau er mwyn dod i'r casgliad cywir.

Felly, rwy'n awyddus i gael cefnogaeth y Cabinet i edrych ymhellach ar yr opsiynau posib i'r dyfodol.

UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Fel a nodir yn adroddiad IAITH: Y Ganolfan Cynllunio Iaith, sicrhawyd mewnbwn budd-ddeiliaid allweddol i'r adroddiad gwreiddiol. Cynhaliwyd trafodaeth ar y cyfleon i ddatblygu Hunaniaith ymhellach, a'r cyfeiriad i'w argymell, yng nghyfarfod Grŵp Strategol Hunaniaith ar 14/09/2020.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Mae'r argymhelliad yn cynrychioli cynnig priodol ar gyfer adolygu model darparu gwasanaeth Hunaniaeth mewn ymateb i gais y Grŵp Strategol . Fel y noda'r Swyddog Cyllid yn ei sylwadau mae angen cloriannu nifer o faterion llywodraethu, ariannol, cytundebol a staffio wrth ystyried symud i fodel amgen dichonadwy o ddarparu gwasanaeth. Dylai unrhyw argymhelliad i drosglwyddo i fodel amgen sydd yn deillio o'r gwaith adnabod cynllun gwaith sydd hefyd yn manylu ar yr adnoddau fyddai angen ar gyfer cyflawni hyn.

Y Pennaeth Cyllid:

Cytunaf gyda barn yr Aelod Cabinet yn yr adroddiad uchod fod angen ystyriaeth fanwl i fuddion, risgiau a chostau'r opsiynau posib er mwyn i 'Hunaniaith' gyflawni yn effeithiol ac effeithlon i bobl Gwynedd. Byddai sefydlu Hunaniaith fel endid annibynnol yn gallu creu gorbenion anghymesur (erthyglau, cyfrifon, ayb) a chodi materion ymarferol i'w datrys (wrth drosglwyddo a chyflogi staff), felly dylid symud ymlaen yn ddiwyd.

ATODIADAU

Adroddiad Dafydd Iwan, Cadeirydd Grŵp Strategol Hunaniaith
Adroddiad IAITH: Y Ganolfan Cynllunio Iaith

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod o Gabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod	24ain Tachwedd 2020
Adroddiad gan	Dafydd Iwan, Cadeirydd Grŵp Strategol Hunaniaith
Pwnc	Hunaniaith

CEFNDIR

Bwriad y ddogfen gryno hon yw bod yn sail i drafodaeth rhwng Grŵp Strategol Hunaniaith a Chabinet Cyngor Gwynedd.

1. Fel Cadeirydd Grŵp Strategol Hunaniaith credaf fod yr adroddiad gan IAITH: Y Ganolfan Cynllunio Iaith, fel dogfen gefndirol i alluogi trafodaeth, yn grynodedeg teg o'r sefyllfa. Mae'n gosod allan yn glir y dewisiadau a'r cyfleon sy'n agored i Hunaniaith.
2. Y tri dewis yw:
  - i. Bod Hunaniaith yn aros yn uned gwasanaeth o fewn strwythurau Cyngor Gwynedd
  - ii. Bod Hunaniaith yn cael ei sefydlu fel uned hyd-braich (ee is-gwmni dan berchnogaeth Cyngor Gwynedd
  - iii. Bod Hunaniaith yn cael ei sefydlu fel endid(au) cyfreithiol annibynnol (ee cwmni cyfyngedig drwy warant, neu sefydliad corfforedig elusenol)
3. Mae'r adroddiad yn gosod allan anfanteision a manteision posib pob un o'r dewisiadau hyn, ond yn datgan mai argymhelliad awduron yr adroddiad yw'r trydydd dewis.
4. Yn dilyn cyfarfod rhithiol o Grŵp Strategol Hunaniaith ar 14:09:20, mae nifer ohonom yn tueddu i gytuno ag argymhelliad yr adroddiad, ac yn dymuno cael cyfarfod buan gyda Chabinet y Cyngor i drafod y ffordd ymlaen.
5. Mae Hunaniaith yn ddyledus iawn i Gyngor Gwynedd am ei gefnogaeth o'r dechrau'n deg, ac yn falch o'r gwaith a gyflawnwyd. Ond yn wyneb y cwtogi ar adnoddau Hunaniaith, a'r tebygrwydd y bydd pwysau cynyddol i gwtogi ymhellach, credwn ei bod yn amser i Hunaniaith sefyll ar ei draed ei hun, a bod yn gyfrifol am godi arian o ffynonellau eraill i ategu'r arian a ddaw gan y Llywodraeth.

6. Fel Cadeirydd, rwy'n ymwybodol iawn ers tro bellach fod potensial Hunaniaith yn cael ei lesteirio gan brinder staff ac adnoddau (mewn amser ac arian), ac nad yw'r sefyllfa bresennol yn caniatáu adeiladu ar y seiliau a osodwyd, nac i ddatblygu cynlluniau fu'n llwyddiannus i ehangu gweithgaredd Cymraeg yn y gymuned.
7. Rwy'n ymwybodol iawn bod yna ddeinamig amlwg mewn sawl cymuned a welodd sefydlu cyrff amrywiol sy'n gweithredu drwy gyfrwng y Gymraeg. I enwi ond ychydig:
  - *Antur Waunfawr
  - *Ynni Ogwen
  - *Nant Gwrtheyrn
  - *Cwrw Llyn
  - *Cymdeithas Tai Gwynedd
  - *Plas Glyn-y-weddw
  - *Antur Nantlle
  - *Siop Griffiths
  - *Antur StiniogMae'r adroddiad dan sylw yn awgrymu sefydlu Fforwm sirol, a'r peth amlwg fyddai fforwm o gynrychiolwyr y cyrff hyn i awgrymu rhaglen waith i Hunaniaith er mwyn sbarduno ac ehangu gweithgarwch drwy'r Gymraeg yn y sir.
8. Mae'n bwysig pwysleisio, fel y gwnaeth Hunaniaith o'r cychwyn, mai ychwanegu at fwrlwm a defnydd y Gymraeg yn y sir yw'r nod, ac nid cystadlu gyda'r hyn sy'n digwydd eisoes. A'r angen amlwg yw i fynd a'r Gymraeg i feysydd newydd, ac i ardaloedd lle mae'r trai ieithyddol yn digwydd ar hyn o bryd.
9. Byddai'r gwaith paratoi ac ymchwil a wnaed gan Hunaniaith eisoes yn gallu bod yn sail i unrhyw gynlluniau wrth gwrs, ond mae'n hanfodol fod y pwyslais ar weithredu effeithiol, a'r gwaith hwnnw wedi gwreiddio yn y gymuned.
10. Mae llawer i'w ddweud o blaid yr argymhelliad yn yr adroddiad y dylai gwaith Hunaniaith rannu'n 4 yn ddaearyddol, er mwyn cryfhau'r cyswllt lleol (awgrymion Bangor ac Ogwen, Gwyrfai, Meirion a Dwyfor fel rhanbarthau posib), ond mater i'w benderfynu yw hyn.
11. Y cam pwysig nesaf yw cytuno gyda Chyngor Gwynedd a'r rhan-ddeiliaid presennol ar ffordd ymlaen, ac ymgorffori unrhyw argymhelliad wrth gyflwyno'r cais nesaf am gyllid i'r Llywodraeth, gyda golwg ar weithredu'r newid ymhen blwyddyn i rwan.

GOFYNNIR I'R CABINET YSTYRIED Y CANLYNOL:

12. Fod y Cabinet yn cefnogi cyfeiriad Grŵp Strategol Hunaniaith i gynyddu'r cyfle i gryfhau seiliau'r Fenter Iaith (Hunaniaith) trwy ei datblygu yn endid annibynnol.

13. Er mwyn datblygu'r ffordd ymlaen ar seiliau cywir, fod y Cabinet yn ymrwymo i:

- a) Sefydlu tasglu o swyddogion y Cyngor i adnabod y camau angenrheidiol sydd angen eu dilyn i ddatblgu Hunaniaith yn endid annibynnol ac adnabod unrhyw ofynion pellach sydd eu hangen i symud y gwaith ymlaen
- b) Adrodd yn ôl i mi fel Cadeirydd y Grŵp Strategol a'r Aelod Cabinet, Y Cyngorydd Nia Jeffreys yn y lle cyntaf

Dafydd Iwan

Hunaniaith: dewisiadau ar gyfer y dyfodol

Adolygiad a baratowyd gan

IAITH: y ganolfan cynllunio iaith

ar ran

Cyngor Gwynedd

Awst 2020

25 mlynedd yn arloesi
yn y maes cynllunio iaith
25 years leading the way
in language planning

Cynnwys

	Tud.
1.0 Gofyniad	3
2.0 Methodoleg	4
3.0 Cefndir a chyd-destun	6
3.1 Sefydlu Hunaniaith a'i ddatblygiad	6
3.2 Strwythurau	9
3.3 Newidiadau yn y cyd-destun ers 2009	12
4.0 Materion allweddol	13
4.1 Swyddogaeth Hunaniaith	15
4.2 Blaenoriaethau gweithredol	17
4.3 Atebolrwydd, llywodraethiant a statws	18
4.4 Ymateb i ddaearyddiaeth a demograffeg Gwynedd	20
4.5 Cyllid ac adnoddau	23
4.6 Proffil cyhoeddus ac enw	25
5.0 Dewisiadau	27
5.1 Cwestiynau allweddol	27
5.2 Dewisiadau posibl	28
5.2.1 Swyddogaeth	28
5.2.2 Statws a chyfansoddiad	28
5.2.3 Manteision ac anfanteision	30
5.2.4 Strwythurau	33
6.0 Casgliadau ac argymhellion	36
6.1 Casgliadau	36
6.2 Argymhellion	37
Atodiad A: Cwestiynau ymchwil allweddol	39
Atodiad B: Manteision ac anfanteision sefydlu cwmni cyfyngedig trwy warant ac elusen gofrestrdig	42
Atodiad C: Strwythur posibl ar gyfer Hunaniaith i'r dyfodol	44

1.0 Gofyniad

Comisiynwyd IAITH: y ganolfan cynllunio iaith i gynnal adolygiad o strwythurau a gweithgaredd Hunaniaith, gyda golwg ar gyflwyno dewisiadau i sylw'r Bwrdd Strategol ac eraill ynghylch cyfeiriad strwythurol a gweithredol Hunaniaith i'r dyfodol, ynghyd â'i statws corfforaethol.

Yn benodol gosodwyd tair tasg allweddol:

- *“Ystyried beth yw'r opsiynau posib ar gyfer strwythur Menter Iaith yng Ngwynedd i'r dyfodol...*
- *Ystyried lle dylid targedu ymyrraeth/adnoddau prin gan Fenter Iaith yng Ngwynedd er mwyn cael yr effaith mwyaf... o ystyried bod sefyllfa y Gymraeg yn amrywio ar draws y sir...*
- *Ystyried beth ddylai'r Fenter Iaith ei wneud er mwyn cael yr effaith mwyaf ar y nifer o siaradwyr Cymraeg o fewn yr adnoddau sydd ar gael, tra hefyd yn sicrhau nad yw'n llesteirio gwaith cyrff eraill”.*

Gofynnwyd i IAITH hefyd gynnig dadansoddiad o'r dewisiadau ac ystyried priodoldeb yr enw, Hunaniaith.

2.0 Methodoleg

Mewn ymgynghoriad gyda swyddogion arweiniol y Cyngor cynhaliwyd yr adolygiad drwy'r camau canlynol:

- Cytuno ar nod, sgôp a ffocws y gwaith gyda'r swyddogion perthnasol.
- Cynnal ymchwil pen-desg, gan gyfarwyddo â'r ddogfennaeth berthnasol.
- Llunio set o gwestiynau allweddol a fyddai'n arwain yr adolygiad.
- Adnabod unigolion allweddol i'w holi.
- Cynnal cyfweiliadau lled-strwythurol gyda'r unigolion perthnasol.
- Didoli a dadansoddi'r ymatebion.
- Llunio adroddiad drafft i sylw'r swyddogion arweiniol.
- Cyflwyno adroddiad terfynol i sylw'r Cyngor.

Rydyn ni'n deall mai cam cychwynnol yw'r ymarferiad hwn a'r bwriad yw casglu barn a gwybodaeth gan unigolion allweddol sy'n ymwneud yn uniongyrchol â rheolaeth a gweithrediad Hunaniaith – cynghorwyr, staff a phartneriaid allweddol – gyda'r bwriad o gynhyrchu dogfen a fydd yn ysgogi trafodaeth fewnol a allai ddeillio ar ymgynghoriad ehangach maes o law.

Yr unigolion a holwyd oedd:

- Cyng. Dafydd Iwan, Cadeirydd Grŵp Strategol Hunaniaith
- Cyng. Dyfrig Siencyn, Arweinydd Cyngor Gwynedd
- Cyng. Nia Jeffreys, Arweinydd Portffolio'r Gymraeg, Cyngor Gwynedd
- Cyng. Menna Baines, Menter Iaith Bangor
- Dilwyn Owen Williams, Prif Weithredwr Cyngor Gwynedd
- Vera Jones, Adran Democratiaeth a'r Gymraeg, Cyngor Gwynedd
- Llywela Haf Owain, Adran Democratiaeth a'r Gymraeg, Cyngor Gwynedd
- Debbie Ann Jones Williams, Adran Addysg, Cyngor Gwynedd
- Gwenllïan Mair Williams, Ymgynghorydd Iaith, Cyngor Gwynedd
- Ifan Llywelyn Jones, Hunaniaith
- Bet Huws, Hunaniaith
- Dylan Bryn Roberts, Hunaniaith (Menter Iaith Bangor)
- Anthony Caradog Evans, Hunaniaith (Menter Iaith Bangor)
- Sali Wyn Islwyn, Iddon Edwards a Fiona Marston, Uned y Gymraeg yn y Gymuned, Llywodraeth Cymru.
- Iwan Hywel, Mentrau Iaith Cymru.

Mae cyfraniadau unigol yr unigolion uchod yn gyfrinachol. Cyflwynir argraff gyfansawdd o'u sylwadau isod, gan amlygu gwahaniaeth barn fel bo hynny'n briodol a pherthnasol.

Cymerwyd i ystyriaeth gwybodaeth a gyflwynwyd i ni mewn nifer o ddogfennau perthnasol:

- Strategaeth Iaith Gwynedd 2014-17
- Cynllun Hybu'r Gymraeg yng Ngwynedd 2018-2023
- Rhaglen Waith Gychwynnol, Cynllun Hybu'r Gymraeg yng Ngwynedd 2018-2023
- *Cymraeg 2050: Strategaeth y Gymraeg* (2016)
- Popdy, Canolfan Hybu'r Gymraeg, Bangor – adroddiad cau i Lywodraeth Cymru (2018)
- Menter Iaith Bangor, Cynllun Busnes 2016-21

- Menter Iaith Bangor, Adroddiad y Cadeirydd 2018-2019
- Cynllun Grant i Hybu a Hwyluso Defnydd y Gymraeg 2019-21, Llywodraeth Cymru
- Adroddiadau gweithredol ac ariannol amrywiol a luniwyd at sylw rheolwyr a chyllidwyr
- Cofnodion pwyllgorau Hunaniaith

Ar sail y dystiolaeth uchod amlygwyd y themâu a drafodir yn adran 4.0 Materion Allweddol isod.

Cydnabyddwn mai mater i eraill yw penderfynu cyfeiriad taith Hunaniaith i'r dyfodol. Fodd bynnag, ar gais y comisiynwyr, cyflwynir rhai argymhellion ac awgrymiadau a allai fod yn fan cychwyn ar gyfer y penderfyniadau hynny.

3.0 Cefndir a chyd-destun

3.1 Sefydlu Hunaniaith a'i ddatblygiad

Sefydlwyd Hunaniaith fel uned weithredol o fewn Uned Hyrwyddo'r Gymraeg, Cyngor Gwynedd, yn 2009. Cyn hynny roedd Menter Iaith Gwynedd yn gweithredu fel prosiect a reolwyd gan gwmni CYMAD o 2006.

Ar sail y canfyddiad cyffredinol bod hyfywedd cymunedol y Gymraeg yng Ngwynedd yn gadarnach na mewn ardaloedd eraill o Gymru, ynghyd â bod cefnogaeth Cyngor Gwynedd (sy'n defnyddio'r Gymraeg fel iaith weinyddol) hefyd yn gadarn, mentrodd y cyllidwyr gwreiddiol, Bwrdd yr Iaith Gymraeg, a'r Cyngor Sir i sefydlu model newydd arbrofol o fenter iaith. Mi fyddai'r model newydd yma yn gweithredu o fewn strwythur y Cyngor ac yn ysgogi datblygiadau ymysg rhwydweithiau a strwythurau'r sector cyhoeddus o fewn y sir. Tra bod y mwyafrif o fentrau iaith Cymru yn canolbwyntio ar weithredu o fewn cymunedau lleol, yn ysgogi datblygiadau ar lawr gwlad a darparu gwasanaethau cyfrwng Gymraeg i unigolion a grwpiau, gosodwyd swyddogaeth mwy strategol i Hunaniaith a hynny ar lwyfan y sir gyfan.

Bwriad gwreiddiol y fenter, yn ôl Strategaeth Iaith Sirol Hunaniaith 2010-2013 oedd:

- *“Gosod cyfeiriad strategol i gynllunio ieithyddol yng Ngwynedd.*
- *Cydlynu ac ychwanegu gwerth i waith partneriaid er mwyn manteisio ar bob cyfle i hyrwyddo'r iaith Gymraeg.*
- *Datblygu, sbarduno a chychwyn prosiectau arloesol newydd er mwyn hyrwyddo'r iaith Gymraeg.*
- *Ynghyd â chynnal a gweithredu nifer o brosiectau'n uniongyrchol, neu ar y cyd gydag adrannau, sefydliadau neu bartneriaethau eraill”.*

Roedd cyhoeddi strategaeth iaith sirol yn ei hun yn ddatblygiad cymharol newydd yn 2010.¹ Ar ei sail, gwnaed gwaith arloesol yn y cyfnod cynnar hwnnw drwy dynnu ynghyd cyrff cyhoeddus a sefydliadau amlwg yng Ngwynedd i ganolbwyntio ar faterion perthnasol i gynllunio iaith. Sefydlwyd blaengareddau megis yr Academi Sgiliau a anelodd at godi hyder rheolwyr sefydliadau cyhoeddus y sir yn eu sgiliau Cymraeg a'u defnydd ohonynt. Bu Hunaniaith hefyd yn sbardun i sefydliadau'r sir ddwysau eu hymdrechion er lles y Gymraeg, yn unigol ac ar y cyd, ac ymateb i anghenion gwasanaeth siaradwyr Cymraeg.

Cydweithiwyd yn greadigol yn 'fewnol' gydag adrannau'r Cyngor ei hun – y gwasanaeth ieuencid, canolfannau hamdden ac eraill. Penllanw'r cydweithio 'mewnol' hynny i lawer fu datblygu Siarter Iaith Ysgolion Cynradd Gwynedd a gyhoeddwyd yn 2014 ac sydd bellach ar fin cael ei fabwysiadu'n genedlaethol.

Ochr yn ochr â'r gwaith strategol ac ymestynnol yma bu Hunaniaith hefyd yn cydweithio'n gynyddol gyda chymunedau lleol. Defnyddiwyd y pecyn gwaith *Gweithredu'n Lleol*² i hybu perchnogaeth leol ar gynllunio iaith ac o ganlyniad ysgogwyd nifer o brosiectau lleol. At hynny, hyrwyddwyd gwasanaeth cyfieithu-ar-y-pryd mewn cyd-destunau lleol; cydweithiwyd gydag unigolion a

¹ Cyhoeddodd Cyngor Sir Caerfyrddin Strategaeth Iaith Sirol thematig yn gyson ers 2001 – ond prin fu'r enghreifftiau ers hynny.

² *Gweithredu'n Lleol: fframwaith ar gyfer hwyluso cynllunio iaith micro ymysg cymdogaethau Cymraeg*, Bwrdd yr Iaith Gymraeg (2012). Cyhoeddwyd argraffiadau diweddarach gan Lywodraeth Cymru.

grwpiau ar lefel gymunedol i ddatblygu digwyddiadau a gwyliau Cymraeg o'r newydd; ac fe ysgogwyd nifer o brosiectau ar y cyd ar draws y sir.

Noder, yng nghyfnod cynnar Hunaniaith, bod Bwrdd yr Iaith Gymraeg a Llywodraeth Cymru hefyd yn cyflogi nifer o swyddogion i weithio mewn nifer o Ardaloedd Gweithredu Iaith o fewn Gwynedd, e.e. Pwllheli/Porthmadog a Dyffryn Nantlle.

Wrth gyhoeddi Strategaeth Iaith Gwynedd 2014-17 gweler bod y swyddogaeth ddeublyg hon o weithredu'n strategol ar lefel sir ac yn lleol mewn cymunedau unigol bellach yn cael ei chydabod:

“Bwriedir cyflawni prif elfennau'r Strategaeth hon mewn cydweithrediad agos â rhai cymunedau, a thrwy weithio'n strategol er mwyn prif-ffrydio'r Gymraeg a chynllunio ieithyddol fel rhan greiddiol o gynlluniau, strategaethau, rhaglenni, polisiâu, prosiectau a gweithgareddau a ddarperir ac a gynhelir eisoes yng Ngwynedd”, (tud 12).³

Ac eto,

“O ystyried ei leoliad dylanwadol yng Nghyngor Gwynedd a'i rwydweithiau aml-asiantaethol, gall hunaniaith (sic) weithio mewn partneriaeth ar draws ystod eang o adrannau a sefydliadau, sectorau a chymunedau i gyflawni gofynion y Strategaeth hon”, (tud 12).⁴

Cynigiwyd nifer o grwpiau thematig fel strwythur gweithredol ar gyfer y strategaeth, â'r cyfan wedi ei gydlyn gan Grŵp Rheoli hunaniaith (sic). Mae'r strategaeth ei hun yn dilyn patrwm pum colofn iaith Pawb (Llywodraeth Cymru, 2009). Ar ddiwedd cyfnod gweithredol y Strategaeth hon gwelwyd un o swyddi Hunaniaith, swydd a oedd yn bennaf ynghlwm â Siarter Iaith Ysgolion Cynradd Gwynedd, yn cael ei symud i'r Adran Addysg ac yna, yn ddiweddarach, i weithlu GWE, y consortiwm addysg rhanbarthol. Torrwyd grant Hunaniaith yn gyfatebol o ganlyniad.

Yn gyfredol, mae Hunaniaith yn gweithredu dan fantell Cynllun Hybu'r Gymraeg yng Ngwynedd 2018-2023. Mae'r Cynllun Hybu yn eistedd o fewn y fframwaith polisi a gynigir gan Gynllun Llesiant Gwynedd a Môn 2018 – cynllun statudol a hyrwyddir gan Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn. Mae'r Cynllun hwnnw yn nodi gwarchod a hyrwyddo'r Gymraeg yn un o brif flaenoriaethau Llesiant Gwynedd.

*“Mae'r Bwrdd yn deall pwysigrwydd y Gymraeg o ran gwedd cymdeithasol a hunaniaeth ddiwylliannol yr ardal. Mae angen i ni sicrhau bod trigolion yn gallu ac yn dewis byw eu bywydau trwy gyfrwng y Gymraeg a'u bod yn gallu cael mynediad at wasanaethau a gweithgareddau cymunedol yn y Gymraeg. **Mae hwn felly yn flaenoriaeth ar gyfer cydweithio i'r dyfodol**”. (tud. 10) [Mae'r pwyslais yn y gwreiddiol].⁵*

Dogfen a chynllun a berchnogir gan Gyngor Gwynedd dan ofynion y Safonau mewn perthynas â'r Gymraeg yw'r Cynllun Hybu:

“Gyda'r Cyngor yn arwain y strategaeth newydd yn hytrach na Hunaniaith, y fenter iaith yng Ngwynedd, bydd y Strategaeth hefyd yn adlewyrchu ymrwymadau ehangach y

³ http://connect-gwynedd.public-tv/document/Strategaeth_Iaith_Gwynedd_2014_17_Cyflwyniad_pptx.pdf

⁴ Ibid.

⁵ <https://www.llesiantgwyneddamon.org/Uploads/Pages/Documents/3-5-3-94-2-Cynllun-Llesiant-Gwynedd-a-Mon.pdf>

Cyngor yng nghyswllt y Gymraeg, mewn sawl maes megis addysg, cynllunio a gwasanaethau cymdeithasol a gofal ac yn ategu'r blaenoriaethau a nodir yng Nghynllun y Cyngor a Chynllun Llesiant Gwynedd a Môn. Bydd gweithrediad a llwyddiant y Strategaeth yn ddibynnol ar gydweithio rhwng nifer o bartneriaid, yn gyrrff cyhoeddus ac yn grwpiau cymunedol, er mwyn mynd i'r afael â'r heriau a'r rhwystrau amrywiol sydd yn wynebu'r Gymraeg ar draws y sir" (tud 1).⁶

O fewn y Cynllun Hybu'r Gymraeg presennol, er bod cyfeiriad at Hunaniaith fel un o'r partneriaid gweithredol ym mhob adran o Raglen Waith Gychwynnol 2018-23 y cynllun, cyfyngir gweithgaredd penodol Hunaniaith yn y ddogfen arweiniol i Maes Blaenoriaeth 4: Iaith y Gymuned.

"Mae'r fenter iaith yng Ngwynedd, Hunaniaith, yn rhan o'r Cyngor, ac felly bydd eu gwaith nhw a'u partneriaid yn gwbl hanfodol er mwyn cyflawni'r weledigaeth yn y maes hwn. Bydd Hunaniaith yn parhau i ddatblygu cynlluniau a fydd yn rhoi cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg yn naturiol mewn cyd-destunau newydd ac amrywiol yn eu cymunedau", (tud 17).⁷

At hynny, yn ystod y blynyddoedd diwethaf, er bod yna gydnabyddiaeth o sefyllfa ieithyddol arbennig Gwynedd a chefnidir sefydlu Hunaniaith fel uned strategol o fewn Cyngor Gwynedd, mae'r brif ffynhonnell incwm – Cynllun Grant i Hybu a Hwyluso Defnydd y Gymraeg 2019-21, Llywodraeth Cymru – wedi canolbwyntio'n bennaf ar ariannu gweithgaredd sy'n hyrwyddo a chefnogi'r defnydd cymdeithasol o Gymraeg yn unol â Thema 2 y strategaeth iaith genedlaethol, Cymraeg 2050, 'Cynyddu'r Defnydd o Gymraeg'.⁸ Mae pwyslais y cynllun grant hwnnw ar weithredu ar lawr gwlad i hyrwyddo a hwyluso cynnydd yn y defnydd cymdeithasol a wneir o'r Gymraeg. Mae deiliaid grant yn adrodd ar eu gweithgaredd i Lywodraeth Cymru ar sail dangosyddion perfformiad a thargedau meintiol sy'n gysylltiedig â digwyddiadau a gweithgareddau yn hytrach nag ar sail canlyniadau strategol, bydded rheiny'n feintiol neu'n ansoddol.

Mae swyddogaeth Hunaniaith o fewn y Cynllun Hybu felly'n adleisio dibenion y cynllun grant sy'n darparu'r rhan helaethaf o gyllideb Hunaniaith. Atgyfnerthir y ffocws cymunedol hwnnw gan raglen waith gyfredol Hunaniaith a'r blaenoriaethau gweithredol a nodir dan amodau'r grant presennol, sef:

- dylanwadu ar iaith y teulu,
- cryfhau'r cyswllt rhwng ysgolion ar gymuned,
- cynnig gweithgareddau i'r grŵp oedran 16-24 oed, a
- datblygu dealltwriaeth o arferion ieithyddol trigolion Gwynedd.

Mae'r rhaglen waith ddiweddar hefyd wedi cynnwys gweithio gyda siaradwyr newydd, gan gynnig cyfleoedd iddyn nhw ddefnyddio eu Cymraeg tu allan i'r ystafell ddogfen.

Dan gyfarwyddyd Llywodraeth Cymru ac amodau'r cynllun grant, mae Hunaniaith, yn y blynyddoedd diweddar, hefyd wedi bod yn cydweithio'n agos gyda Menter Iaith Bangor. Sefydlwyd Menter Iaith Bangor yn 2013 fel grŵp gwirfoddol a oedd eisiau crynhoi a dwysau'r ymdrechion i gynnal a hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y ddinas. Yn 2016, derbyniwyd grant o £300,000 gan Lywodraeth Cymru, dan y cynllun Bwrw 'Mlaen, i sefydlu *Popdy* fel canolfan i weithgareddau

⁶ <https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Dogfennau-Cyngor/Dewud-eich-dweud/Cynllun-Hybur-Gymraeg-yng-Ngwynedd-2018-2023.pdf>

⁷ Ibod.

⁸ <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-03/cymraeg-2050-strategaeth-y-gymraeg-v1-1.pdf>

a mudiadau Cymraeg ym Mangor. Cyfeiriwyd 30% o grant Hunaniaith ers hynny i gynnal swyddog(ion) datblygu sy'n gweithio'n benodol mewn cydweithrediad â Menter Iaith Bangor. Ar hyn o bryd cyflogir un swyddog datblygu llawn amser a chynorthwydd datblygu rhan-amser yn benodol i weithio gyda Menter Iaith Bangor.

Mae'n bwysig nodi, yn ogystal â dyrannu grant i Hunaniaith (a Menter Iaith Bangor), mae Is-adran y Gymraeg, Llywodraeth Cymru, hefyd yn cyllido dau brosiect arall o fewn ffiniau Gwynedd – Dyffryn Nantlle 20/20 a phrosiect Gwallgofiaid ym Mlaenau Ffestiniog ers dros ddegawd.

3.2 Strwythurau

3.2.1 Staffio

Mae corff staff Hunaniaith a'u dyletswyddau wedi amrywio dros y ddegawd diwethaf. Ar ei anterth cyflogwyd 5 aelod staff (cyfwerth â 4.5 aelod o staff llawn amser). Ers 2015 a gyda lleihad yn y grant a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru – o £224,362 yn 2015-16 i £166,890 yn 2020-21 – mae'r staffio uniongyrchol dan y grant bellach yn cyfateb i 3.5 aelod o staff amser llawn.

- Swyddog Datblygu – sy'n canolbwyntio ar Ddwyfor yn ogystal â dal dyletswyddau sirol.
- Swyddog Datblygu – sy'n canolbwyntio ar Feirionnydd yn ogystal â dal dyletswyddau sirol.
- Swyddog Datblygu – sydd wedi ei neilltuo'n benodol i Fenter Iaith Bangor.
- Cynorthwydd Datblygu – sydd wedi ei neilltuo'n benodol i Fenter Iaith Bangor.

At hynny, mae Cyngor Gwynedd hefyd yn cyflogi Ymgynghorydd Iaith sy'n gweithio yn yr Uned Democratiaeth ac Iaith sy'n arwain ar faterion polisi iaith, y Safonau mewn perthynas â'r Gymraeg a phartneriaethau statudol. Hefyd, cyflogir swyddog yn yr Adran Addysg sy'n dwyn cyfrifoldeb am hyrwyddo'r Gymraeg mewn addysg ynghyd â dyletswyddau eraill. Mae'r ddau ddeiliad swydd yn gyn-aelodau o dîm staff Hunaniaith ac yn cydweithio â'r tîm cyfredol ar brosiectau perthnasol.

Rheolir Hunaniaith gan Uwch Ymgynghorydd o'r Uned Democratiaeth ac Iaith. Neilltuir 30% o'i swydd ar gyfer y gorchwyl hwnnw. Mae'r costau hynny, ynghyd â defnydd swyddfeydd y Cyngor, yn cael eu cynnwys yn y gyllideb fel arian cyfatebol yn erbyn grant craidd Llywodraeth Cymru.

3.2.2 Atebolrwydd a chefnogaeth

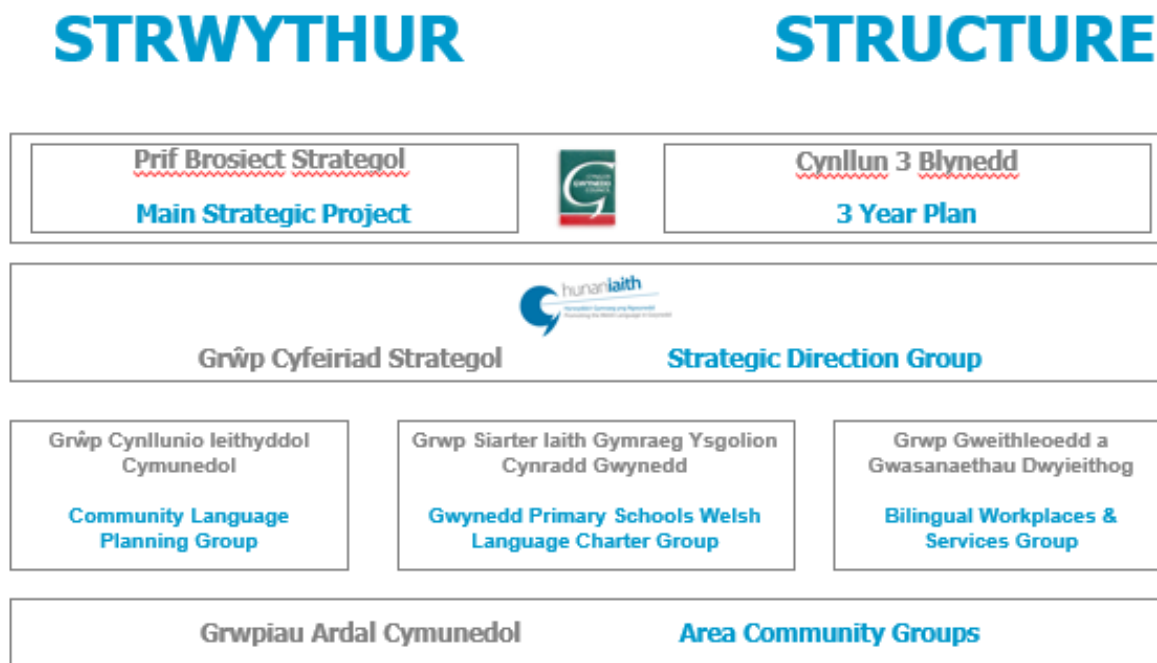
Dros y ddegawd diwethaf mae staff Hunaniaith wedi bod yn atebol i swyddog arweiniol a gyflogir gan Gyngor Gwynedd. Mae'r swyddog hwnnw wedi bod yn gyfrifol am gefnogi a rheoli staff, cyfeiriad strategol Hunaniaith a pherfformiad gweithredol y tîm. Ymddengys bod ychydig o ansefydlogrwydd wedi bod yn y trefniadau hynny am gyfnod o ganlyniad i gyfnodau mamolaeth a secondiadau.

Fel nodwyd uchod, yn gyfredol, o ran rheolaeth a chefnogaeth staff, mae staff Hunaniaith yn atebol i Uwch Ymgynghorydd Iaith a Chraffu Cyngor Gwynedd, sy'n neilltuo 30% o'i hamser i arolygu gwaith a gweithrediad Hunaniaith. Mae hithau yn ei thro yn atebol i Reolwr Uned democratiaeth ac Iaith Cyngor Gwynedd.

O ran arweiniad strategol, mae'r sefyllfa wedi bod yn newidiol iawn yn ystod y blynyddoedd diwethaf.

Cyn 2016, roedd y strwythur atebolwydd strategol yn cynnwys Grŵp Cyfeiriad Strategol, tri grŵp thematig a grwpiau ardal cymunedol fel a welir yn Ffigur 1 isod.

Ffigur 1: Strwythur atebolwydd Hunaniaith cyn 2017-18

Ad-drefnwyd y strwythur yn 2016-17 gyda'r canlyniad bod swyddogion Hunaniaith yn atebol i chwech grŵp gwahanol i wahanol raddau ac i wahanol ddibenion:

- Panel Cyflawni a Bwrdd Gwasanaethau Lleol Gwynedd a Môn
- Grŵp Cyfeiriad Strategol Hunaniaith
- Fforwm Iaith Gwynedd
- Grŵp Gweithleoedd a Gwasanaethau
- Gweithgor y Siarter Iaith
- Menter Iaith Bangor

Adolygwyd y sefyllfa eto erbyn 2019-20, gan symleiddio'r strwythur. Bellach y bwriad yw bod Hunaniaith yn derbyn cyfarwyddyd strategol yn uniongyrchol gan Grŵp Strategol Hunaniaith, gyda swyddogaethau ymgynghorol wedi eu neilltuo i Fforwm Iaith Gwynedd a Bwrdd Cyfarwyddwyr Menter Iaith Bangor. Yn anffodus, fodd bynnag, deallwn nad yw'r Grŵp Strategol hwnnw wedi cyfarfod yn rheolaidd iawn yn y cyfnod diwethaf am amrywiol resymau. Nid yw'r Grwpiau Ardal Cymunedol a nodir yn Ffigur 1 bellach yn weithredol.

3.3.3 Cyllid

Mae'r tabl isod yn amlinellu symiau'r grant canolog a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru tuag at Hunaniaith ers 2015-16. Mae'r cyllid yn cael ei ddefnyddio'n bennaf i gyflogi a chynnal tîm o staff, gan sicrhau bod ychydig o arian prosiect ar gael iddyn nhw'n ogystal. Yn ychwanegol at y grant gan Lywodraeth Cymru, mae Cyngor Gwynedd yn cyfrannu 30% o swydd Uwch Ymgynghorydd Iaith a Chraffu – sy'n gweithredu fel rheolwr llinell i dîm Hunaniaith. Fel nodwyd eisoes, defnyddir y cyfraniad hwn, ynghyd â safleoedd gwaith, fel arian cyfatebol yn erbyn grant craidd Llywodraeth Cymru.

Tabl 1: Grant Hybu a Hyrwyddo'r Gymraeg Llywodraeth Cymru i Hunaniaith 2015-2021 a'r patrwm staffio a gynhaliwyd ar ei sail

Cyfnod	Grant craidd	Arian ychwanegol – Bwrw Mlaen	Cyfanswm
2015 -2016	£194,362	£30,000	£224,362
	4 swyddog (3 swyddog datblygu + 1 Cydlynnydd Siarter laith)	Tuag at ariannu ½ swydd gweithle	4 swyddog llawn amser 1 hanner swydd/rhan amser
2016-2017	£144,262	£50,000	£194,262
	3 swyddog (2 swyddog datblygu + 1 Cydlynnydd Siarter laith)	1 swydd Swyddog Datblygu Bangor	4 swydd (+ ½ swydd a gyllidwyd yn fewnol yn cael ei defnyddio i weithredu prosiectau gweithleoedd)
2017-2018	£116,890	£50,000	£166,890
	2 swyddog datblygu	1 swyddog datblygu Bangor	3 swyddog llawn amser
2018-19	£166,890	-	£166,890
	2 swyddog datblygu. 1 swyddog datblygu Bangor		3 swyddog llawn amser
2019-2020	£166,890	-	£166,890
	2 swyddog datblygu. 1 swyddog datblygu Bangor		3 swyddog llawn amser
2020-2021	£166,890	-	£166,890
	2 swyddog datblygu. 1 swyddog datblygu Bangor (30 awr) 1 cymhorthydd datblygu (15 awr)		3 swyddog llawn amser

Nodwyd eisoes bod Hunaniaith wedi profi toriad yn y grant craidd yn 2017 wrth i swydd Cydlynnydd Siarter laith Ysgolion Cynradd Gwynedd gael ei brif-ffrydio o fewn yr Adran Addysg ac i'r Llywodraeth gymryd cyfrifoldeb am y prosiect yn genedlaethol a'i ariannu yn rhanbarthol. O ganlyniad, collwyd y swm o £27,327. Gwelir felly bod Hunaniaith wedi colli £57,472 ac amser 2 swyddog drwy'r newidiadau cyllido uchod.

Noder hefyd fod £50,000 o arian grant craidd Hunaniaith yn cael ei neilltuo'n uniongyrchol ar gyfer Menter laith Bangor yn benodol. O ganlyniad, £116,890 o arian y grant sydd ar gael at ddefnydd ardaloedd eraill Gwynedd yn eu cyfanrwydd.

Yn yr hinsawdd economaidd gyfredol, gyda gwasgfa ariannol pellach yn debygol o effeithio ar wariant cyhoeddus o ganlyniad i'r pandemig cyfredol a'r penderfyniad bod y Deyrnas Gyfunol i adael yr Undeb Ewropeaidd, mae'n annhebygol y gwelir cynnydd sylweddol yn arian grant y Llywodraeth yn ystod y blynyddoedd nesaf.

Trafodir cyllid ac adnoddau Hunaniaith ymhellach yn Adran 4.5 isod.

3.3 Newidiadau yn y cyd-destun ers 2009

Ers sefydlu Hunaniaith yn 2009, bu cryn newid yn nhirwedd polisi cyhoeddus Cymru o ran y Gymraeg a newidiadau yn y tirwedd gweithredol. Rhestrwn isod rhai o'r prif ddatblygiadau a welwyd yn ystod y ddegawd ddiwethaf:

- Cyhoeddi *Iaith Pawb: Cynllun Gweithredu Cenedlaethol ar gyfer Cymru Ddwieithog* (2009).
- Cyhoeddi Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymru Llywodraeth Cymru (2010).
- Mesur yr Iaith Gymraeg (Cymru) 2011.
- Dirwyn Bwrdd yr Iaith Gymraeg i ben a sefydlu swyddfa Comisiynydd y Gymraeg (2012).
- Cyllid ar gyfer mentrau iaith yn dod yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru (2012).
- Cyhoeddi *Mwy na geiriau: fframwaith strategol ar gyfer hyrwyddo'r Gymraeg mewn ieched, gwasanaethau cymdeithasol a gofal cymdeithasol* (2012 a 2016).
- Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg yn derbyn statws statudol (2013).
- Rhyddhau canlyniadau Cyfrifiad 2011 (2014).
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- Cyhoeddi Safonau mewn perthynas â'r Gymraeg (2015).
- Sefydlu Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (2016).
- Cyhoeddi *Cymru 2050: Strategaeth y Gymraeg* (2016).
- Datblygu Mentrau Iaith Cymru – fel fforwm a ffynhonnell cefnogaeth gynnyddol i fentrau iaith.

Canlyniad y newidiadau hyn, o edrych ar y sefyllfa'n genedlaethol, yw bod y swyddogaethau 'strategol' gwreiddiol a nodwyd ar gyfer Hunaniaith bellach wedi eu prif-ffrydio i ddyletswyddau cyffredinol nifer o awdurdodau lleol, cyrff cyhoeddus eraill a'u mecanweithiau partneriaethol.

Yn sgil Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a'r Safonau mewn perthynas â'r Gymraeg (2015), mabwysiadwyd y ddyletswydd i sicrhau dyfodol ffyniannus i'r Gymraeg gan Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ar draws Cymru ac mae'r gofyniad ar awdurdodau lleol i weithredu Cynlluniau Hybu'r Gymraeg hefyd wedi golygu cynnydd yng nghyfrifoldebau cynghorau unedol yn y cyswllt hwnnw.

Ymddengys mai'r datblygiadau uchod, ynghyd â thuedd y brif ffynhonnell incwm (Cynllun Grant i Hybu a Hwyluso Defnydd y Gymraeg 2019-21, Llywodraeth Cymru) i ganolbwyntio ar hyrwyddo'r defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg ymysg cymunedau lleol yw gwraidd y tensiwn sylfaenol sy'n wynebu Hunaniaith heddiw.

4.0 Materion allweddol

Cyn nodi rhai materion allweddol a ddaeth i'n sylw yn ystod cyfnod ymchwil maes yr ymarferiad hwn, mae'n werth nodi rhai canfyddiadau ac argraffiadau cyffredinol.

Yn bennaf un, rhaid nodi bod yna gefnogaeth eang a chadarn ymhlith y cyfranogwyr i Hunaniaith a'r gwaith sydd wedi ei gyflawni ers ei sefydlu. Mynegwyd gwerthfawrogiad cyffredinol o ansawdd, cyflawniadau ac ymroddiad aelodau o staff Hunaniaith ar hyd y daith. Cafwyd cydnabyddiaeth gyffredinol hefyd o ymrwymiad Cyngor Gwynedd i gynyddu statws y Gymraeg yn y sir a'r defnydd ohoni, ynghyd ag awydd ac ymrwymiad y Cyngor i sicrhau ac atgyfnerthu hyfywedd y Gymraeg yng nghymunedau Gwynedd.

Holwyd ynghylch yr hyn a welwyd fel llwyddiannau Hunaniaith ar draws y blynyddoedd. Holwyd hefyd ynghylch unrhyw rwystrau a brofwyd neu agweddau sy'n teilyngu sylw pellach. Yn ddadlennol, roedd y sylwadau a wnaed ynghylch llwyddiannau Hunaniaith yn tueddu i amlygu gweithgareddau a phrosiectau penodol; tra roedd y rhwystrau a nodwyd yn tueddu i fod yn agweddau ar drefniadaeth a rheolaeth gyffredinol Hunaniaith. Crynhoir yr ymatebion isod:

Llwyddiannau Hunaniaith

- Y gwaith arloesol o ddod â chyrrff cyhoeddus at ei gilydd ar gychwyn y daith a sefydlu'r grwpiau thematig.
- Sefydlu Academi Sgiliau Iaith Gwynedd.
- Sefydlu cyfundrefn i hwyluso cyfieithu-ar-y-pryd yn lleol.
- Datblygu a hyrwyddo Siarter Iaith Ysgolion Cynradd Gwynedd ar y cyd â'r Adran Addysg.
- Llwyddo i weithredu ar wahanol lefelau – strategol, partneriaethol a chymunedol dros gyfnod o ddegawd.
- Y cydweithio da a fu gydag ystod o bartneriaid statudol a mudiadau gwirfoddol.
- Nodwyd y gwaith a gynhaliwyd yn Nolgellau a Phwllheli fel enghraifft dda o ymwneud yn greadigol gyda'r gymuned leol.
- Datblygu e-fodiwl mewn ymwybyddiaeth iaith ar y cyd â sefydliad addysg bellach Grŵp Llandrillo Menai.
- Cynnal a datblygu Menter Iaith Bangor – er bod rhai heriau'n parhau.
- Prosiectau lleol sy'n dwyn actorion a llenorion i weithio gyda chymunedau.
- Gwaith diweddar a wnaed gyda siaradwyr Cymraeg newydd yn y gymuned.
- Yn ddiweddar iawn, llwyddiant wrth ymateb i'r pandemig drwy droi at hyrwyddo gweithgareddau ar-lein.

Gwnaed y sylw nad oedd Hunaniaith wedi llwyddo i amlygu ystod, amrywiaeth a sylwedd yr holl waith llwyddiannus a wnaed dros y blynyddoedd.

Rhwystrau ac agweddau sydd angen sylw pellach

- Nodwyd bod yr adnoddau sydd ar gael i Hunaniaith yn annigonol i gwrdd â'r anghenion yn y maes ac o'r herwydd bod syniadau a chynlluniau da yn aros heb eu gweithredu.
- Mynegwyd rhwystredigaeth nad oedd dealltwriaeth lawn wedi ei ddatblygu ymysg tîm Hunaniaith o'r posibiladau sydd yna i ddenu cyllid o ffynonellau cyhoeddus oddi fewn i'r Cyngor ac nad oedd y Cyngor wedi cefnogi a hwyluso tîm Hunaniaith i wneud hynny. Ymddengys fod hynny, ynghyd â methiant i fuddsoddi amser staff i ddenu incwm

ychwanegol ynghyd â newidiadau cyson mewn staff arweiniol, wedi rhwystro'r tîm rhag denu ffynonellau cyllid ychwanegol ac ychwanegu gwerth am arian at y grant craidd.

- Mynegwyd rhwystredigaeth nad oedd dibynnu'n llwyr ar grant gan Lywodraeth Cymru a'i gylch ariannu 1-3 blynedd yn hwyluso blaengynllunio gweithredol na blaengynllunio ariannol ar gyfer y tymor hir.
- Awgrymodd rhai bod angen i Hunaniaith gynnal gwell ffocws ar gynllunio ar sail ymchwil a thystiolaeth cyn bwrw ati i weithredu.
- Mynegwyd siom bod y swydd a oedd yn gysylltiedig â'r Siarter Iaith mewn ysgolion wedi diflannu o dîm Hunaniaith.
- Roedd rhai cyfranwyr o'r farn bod tuedd i Hunaniaith fod yn ynysig rhag Mentrau Iaith Cymru a mentrau iaith unigol eraill; a bod hynny'n medru rhwystro rhannu profiadau ac arferion da.
- Mynegwyd pryder fod yna bellter rhwng y Grŵp Strategol a'r gwaith yn y maes, gan achosi diffyg cyfeiriad strategol, cefnogaeth i staff ac atebolrwydd.
- Mynegwyd pryder nad oedd Hunaniaith wedi llwyddo i feithrin perchnogaeth ranbarthol ymysg unigolion a grwpiau sydd â diddordeb mewn cyd-gynllunio dyfodol ffyniannus i'r Gymraeg.
- Drwyddi draw, amlygwyd y tensiwn sylfaenol a gyfeiriwyd ato eisoes, sef y canfyddiad, ar yr un llaw, bod y cyflogwr yn disgwyl i Hunaniaith weithredu'n strategol ymhlith partneriaid yn y sector gyhoeddus a rhwydweithiau sirol a'r canfyddiad, ar y llaw arall, bod y cyllidwr yn pwysu ar i'r gwaith a gefnogir ganddynt gael ei ganolbwyntio yn y cymunedau lleol.

Yn olaf, cafwyd dwy farn wahanol ynghylch natur ieithyddol cymunedau Gwynedd. Roedd rhai o'r farn bod y sefyllfa ieithyddol yng Ngwynedd yn wahanol iawn i ardaloedd eraill o Gymru – yn enwedig y de-ddwyrain a'r gogledd ddwyrain. Gan gydnabod bod yna wahaniaeth sylfaenol yn y ffaith mai'r Gymraeg yw iaith weinyddol Cyngor Gwynedd, roedd eraill o'r farn nad yw sefyllfa'r Gymraeg yng Ngwynedd a'r heriau sy'n ei hwynebu mor wahanol â hynny, erbyn hyn, i'r heriau ieithyddol sy'n wynebu ardaloedd eraill yn y gogledd-orllewin a'r de-orllewin.

Isod byddwn yn ymdrin ymhellach â rhai o'r materion hyn dan y penawdau canlynol:

- swyddogaeth Hunaniaith,
- blaenoriaethau gweithredol,
- atebolrwydd, llywodraethiant a statws,
- ymateb i ddaearyddiaeth a demograffeg Gwynedd,
- cyllid ac adnoddau,
- proffil cyhoeddus ac enw.

Wrth wneud hynny byddwn hefyd yn ceisio dwyn sylw at enghreifftiau o fodolau eraill o strwythuro, cyllido a gweithredu a welir ymhlith rhai o awdurdodau lleol a mentrau iaith eraill Cymru.

Ar ddiwedd pob adran fe godwn rhai cwestiynau allweddol ar gyfer eu hystyried ymhellach gan y Cyngor a'i bartneriaid.

4.1 Swyddogaeth Hunaniaeth

O holi'r cyfweleion ynghylch priif nod a swyddogaeth Hunaniaith cafwyd amrywiaeth barn. Roedd y farn honno yn rhychwantu'r daith hanesyddol a gyfeiriwyd ati eisoes o'r swyddogaeth wreiddiol fel uned bolisi strategol ac arbrofol i'r gweithgaredd a'r ymrwymïadau cymunedol cyfredol.

O edrych ar gofnodion gwaith a chyflawniadau Hunaniaith ers ei sefydlu, gwelir bod Hunaniaith wedi cyflawni nifer o swyddogaethau dros y ddegawd ddiwethaf:

- gweithredu'n strategol ar lefel sirol mewn partneriaeth â chyrrff cyhoeddus, rhwydweithiau sirol ac asiantaethau eraill, e.e. sefydlu'r Academi Sgiliau Iaith;
- cydweithio ag adrannau o'r Cyngor Sir, gan ychwanegu gwerth i agweddau eraill o weithrediad y Cyngor drwy amlygu materion cynllunio iaith, cynghori ar sail hyfywedd y Gymraeg a datblygu blaengareddau newydd ymestynnol, e.e. Siarter Iaith Ysgolion Cynradd Gwynedd;
- ysgogi, hwyluso a chefnogi grwpiau o fewn y gymuned leol i weithredu o blaid y Gymraeg ar lawr gwlad, e.e. trwy gyfrwng Gweithredu'n Lleol a'r gefnogaeth o roddir i Fenter Iaith Bangor;
- darparu gweithgareddau cyfrwng Cymraeg yn uniongyrchol i unigolion a rhwydweithiau lleol, e.e. trwy weithredu prosiectau ar y cyd â chymunedau lleol a thrwy gomisiynu gweithgareddau gan ddarparwyr trydydd parti.

O ganlyniad i'r newidiadau allweddol a welwyd dros y bum mlynedd ddiwethaf ac a ddisgrifiwyd uchod, y duedd gyffredinol ar draws Cymru bellach yw i'r ddwy swyddogaeth gyntaf gael eu gweithredu'n bennaf dan (a) mantell Cynlluniau Llesiant Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus a (b) gan awdurdodau lleol unigol dan fantell eu Cynllun Hybu'r Gymraeg. Gweithredir y ddwy swyddogaeth olaf, ar y cyfan, gan fentrau iaith a mudiadau gwirfoddol eraill – p'un ai'n fudiadau sy'n perthyn yn draddodiadol i'r maes hyrwyddo'r Gymraeg neu'n gyrff trydydd sector sy'n hyrwyddo datblygiad economaidd, cymdeithasol a chymunedol yn lleol.

Yng Ngwynedd, mae materion polisi a chynllunio iaith strategol yn cael eu gosod a'u gweithredu dan fantell Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn a'i Gynllun Llesiant. Mae Cyngor Gwynedd hefyd yn hyrwyddo'i Gynllun Hybu'r Gymraeg drwy aelodau o staff yr Uned Democratiaeth ac Iaith, sydd hefyd yn hyrwyddo ac yn arolygu'r Safonau mewn Perthynas â'r Gymraeg a strategaethau eraill mewn cydweithrediad â swyddogion cyswllt mewn adrannau unigol. Maent yn adrodd ar yr agweddau yma o'u gwaith i Bwyllgor Iaith Cyngor Gwynedd.

Ymddengys bod rôl gychwynnol Hunaniaith yn ymhél â'r gwaith corfforaethol yma yn parhau i greu dryswch ar y sefyllfa gyfredol.

Enghreifftiau cymharol

Yng Ngheredigion, mae Swyddog Iaith a Chydraddoldeb Cyngor Sir Ceredigion yn cefnogi gweithrediad y Safonau mewn perthynas â'r Gymraeg yn fewnol mewn cydweithrediad â grŵp fewnol o swyddogion ac, at hynny, yn hwyluso gweithrediad Strategaeth Iaith Ceredigion drwy Fforwm Dyfodol Dwyieithog Ceredigion, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o sefydliadau cyhoeddus y sir ynghyd â grwpiau gwirfoddol â diddordeb. Hyrwyddir y Gymraeg ar lawr gwlad (mewn cydweithrediad â grwpiau cymunedol yn lleol) gan Cered – sy'n uned o fewn Cyfadran Llesiant Cymunedol a Dysgu y Cyngor – mewn partneriaeth â nifer o fudiadau, cymunedau, ysgolion a gwasanaethau'r Cyngor. Lleolir Cered ar gampws Theatr Felin-fach gyda nifer o wasanaethau eraill y Cyngor sydd â rhyngwyneb uniongyrchol â chymunedau'r sir. O fewn trefniadaeth y Cyngor

Sir, ceir pwyllgor craffu sy'n bwrw gorolwg ar y Gymraeg o ran polisi cyffredinol a gweithrediad y Safonau.

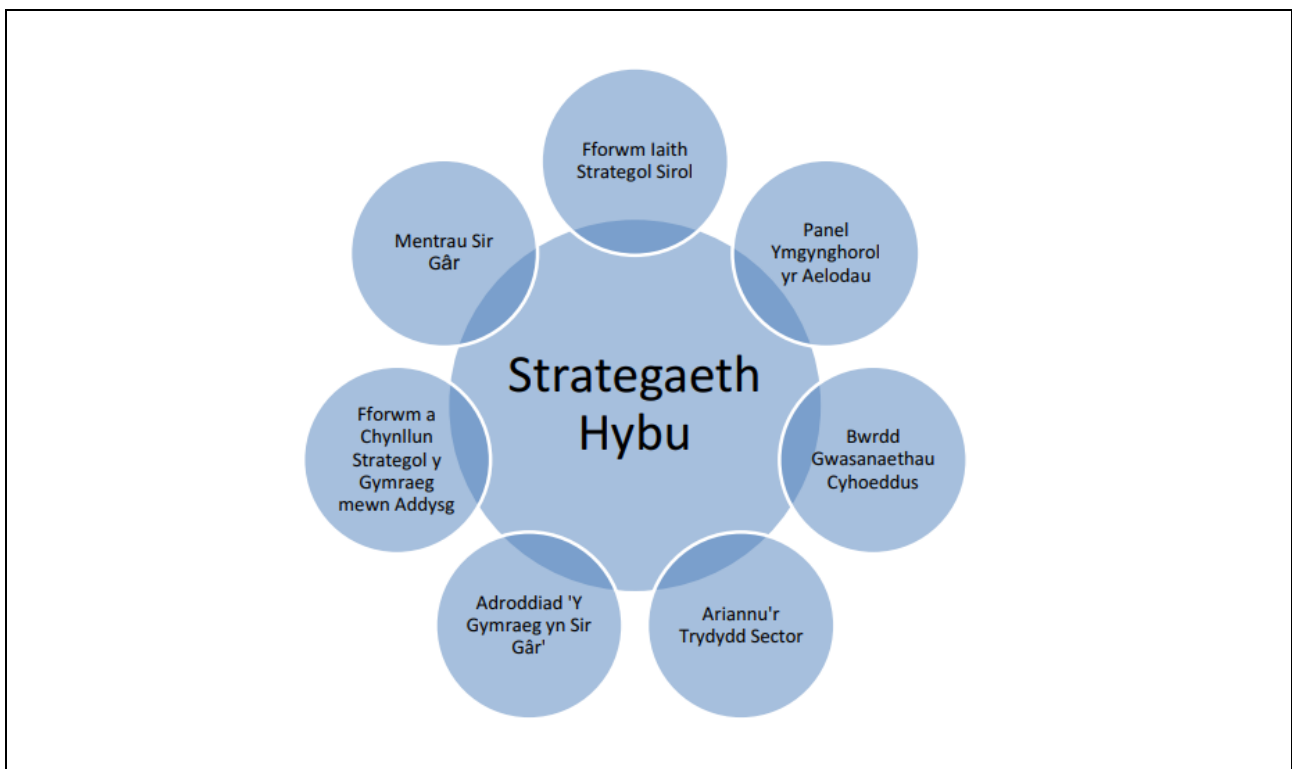
Yn Sir Gâr, mae Strategaeth Hybu'r Gymraeg yn Sir Gaerfyrddin 2016-21 yn cael ei harolygu a'i hwyluso drwy Fforwm Iaith Strategol Sirol syn cyfarfod bedair gwaith y flwyddyn. Mae'r Fforwm yn cynnwys aelodau etholedig a staff y Cyngor, mudiadau a sefydliadau â diddordeb, tair menter iaith y sir a chynrychiolwyr grwpiau pwyso. Mae gan y Fforwm gadeirydd annibynnol, Meri Huws, sy'n llywio'r cylch gorolwg. Ceir trafodaethau thematig rheolaidd a chyweithiau tasg-a-gorffen pwrpasol rhwng partneriaid.

At hynny, mae yna banel o aelodau etholedig sy'n cynnal gorolwg ar bolisi a'r Safonau ac fe hyrwyddir y Gymraeg fel rhan o'r Cynllun Llesiant gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Ceir strwythurau perthnasol hefyd yng nghyswllt partneriaid amlwg fel yr Adran Addysg, Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Trydydd Sector.

Mae gan y Cyngor Sir Dîm Polisi a Phartneriaeth o dri aelod staff (2.5 llawn amser). Mae cynnal gorolwg dros faterion y Gymraeg yn y sir yn un o brif gyfrifoldebau'r tîm – cyfwerth â 1.5 swydd llawn amser ar hyn o bryd, gyda'r posibilrwydd y bydd y tîm yn cael ei ehangu yn y dyfodol agos. Ceir swyddogion cyswllt hefyd mewn adrannau eraill sydd â chyfrifoldeb am y Gymraeg.

Mae'r Cyngor Sir yn darparu grant blynyddol o £18,500 i'r dair fenter iaith yn y sir. Cytunir ar dargedau perthnasol a cheir cyfarfodydd monitro rhyngddynt â swyddogion y Cyngor dair gwaith y flwyddyn.

Ffigwr 2: Mecanwaith Strategaeth Hybu'r Gymraeg Sir Gaerfyrddin 2016-21

Cwestiynau allweddol:

- Sut mae Cyngor Gwynedd yn bwriadu hyrwyddo'r defnydd o Gymraeg ar lefel strategol – (a) yn fewnol o fewn y Cyngor ei hun, (b) o ran effaith ei wasanaethau ar unigolion a chymunedau ac (c) o ran cydweithio â phartneriaid allweddol o blith sefydliadau'r sir a rhwydweithiau sirol?
- Sut mae Cyngor Gwynedd yn mynd i ysgogi a chefnogi unigolion a grwpiau o fewn y gymuned leol i weithredu o blaid y Gymraeg ar lawr gwlad?
- O ystyried y newidiadau allweddol a fu yn y tirwedd cynllunio iaith dros y pum mlynedd ddiwethaf, beth ddylai fod yn brif swyddogaeth i Hunaniaith i'r dyfodol?

4.2 Blaenoriaethau gweithredol

Cydnabu pawb a holwyd gennym bod blaenoriaethau gweithredol Hunaniaith yn cael eu pennu a'u cyfyngu gan amodau Cynllun Grant i Hybu a Hwyluso Defnydd y Gymraeg Llywodraeth Cymru. Mae'r blaenoriaethau penodol hynny yn cael eu cytuno ar y cyd rhwng Hunaniaith a swyddogion y Llywodraeth. Mae lle i drafod ac amrywio'r blaenoriaethau hynny yn ôl amgylchiadau sirol, o gadw at amcanion strategol y grant.

Yn ychwanegol at hynny, mae modd i Hunaniaith ysgogi datblygiadau ar y cyd â gwasanaethau eraill o fewn y Cyngor ond nid yw'r tîm staff, fe ymddengys, yn yr arfer o ddenu arian prosiect o ffynonellau eraill – oddi fewn nac oddi allan i'r Cyngor ei hun. Mae'r potensial i ehangu sgôp y gweithgaredd, felly, wedi ei gyfyngu'n ddirfawr.

Mynegwyd ansicrwydd gan rai a holwyd ynghylch y graddau mae blaenoriaethau gweithredol Hunaniaith yn cael eu seilio ar ymchwil a thystiolaeth cadarn.

Mynegwyd amheuaeth hefyd ynghylch addasrwydd darparu gwasanaethau uniongyrchol i gymunedau drwy gyfrwng menter iaith yng Ngwynedd – yn enwedig gan fod hynny'n digwydd dan fantell yr awdurdod lleol.

Cynigiwyd sylwadau hefyd ynghylch diffyg addasrwydd y mesuriadau llwyddiant a hyrwyddir gan y cynllun grant, sydd wedi eu seilio ar ddangosyddion perfformiad ac allbynnau yn hytrach nac ar ganlyniadau strategol. Awgrymwyd hefyd nad oedd y cynllun grant yn caniatáu i Hunaniaith weithredu o fewn gorwel strategol digon hirdymor.

Enghreifftiau cymharol

Oherwydd eu statws annibynnol mae'r mwyafrif llethol o fentrau iaith Cymru yn llwyddo i ddenu incwm atodol at gynllun grant y Llywodraeth gan ehangu meysydd eu gweithgaredd. Mae mentrau iaith sy'n rhan o awdurdodau lleol – megis Cered a Menter Brycheiniog – hefyd yn llwyddo i ddenu arian prosiect ychwanegol o bryd i'w gilydd o amrywiol ffynonellau.

Mae'r gweithgareddau hynny'n rychwantu'r gweithgareddau canlynol:

- prosiectau ym myd gwaith a'r economi leol (Menter Iaith Môn),

- gwasanaeth hyfforddi gweithgareddau awyr agored (Menter Iaith Conwy),
- prosiectau addysg TG (Cered),
- prosiectau datblygu cymunedol (mentrau iaith Sir Gâr),
- gweithredu comisiynau yn y maes iechyd a gofal (mentrau iaith Sir Gâr), a
- phrosiectau amgylcheddol (Menter Iaith Sir Bentro).

At hynny, mae nifer o fentrau iaith wedi datblygu nifer o wasanaethau a gweithgareddau ar sail masnachol, e.e. gofal plant, gwasanaethau cyfieithu, asiantaeth ymgynghorol, gweithgareddau hamdden. Mae hynny wedi digwydd yn bennaf, ond nid yn ddieithriad, yn ardaloedd y de-ddwyrain.

Cwestiynau allweddol:

- Sut mae ehangu sgôp a rychwant y gweithgaredd a ysgogir gan Hunaniaith i'r dyfodol, y tu hwnt i ofynion y Cynllun Grant i Hybu a Hwyluso Defnydd y Gymraeg?
- Sut mae mesur llwyddiant Hunaniaith o ran canlyniadau – yn strategol ac yn yr hirdymor?

4.3 Atebolrwydd, llywodraethant a statws

Roedd atebolrwydd, llywodraethant a statws Hunaniaith yn fater a oedd yn ennyn cryn sylw gan gyfranwyr. Cafwyd unoliaeth barn bod angen adolygu'r sefyllfa. Ymysg y materion a godwyd yn y cyswllt hwn roedd yr angen:

- i sefydlu trefn arweiniol a mecanwaith atebolrwydd mwy tryloyw a chlr o ran ei chyfrifoldebau a'i threfniadau adrodd,
- i sicrhau cyfarfodydd arweiniol rheolaidd,
- i sicrhau bod aelodaeth unrhyw grŵp arweiniol yn cynnwys ystod addas o brofiadau a sgiliau ac yn ateb gofynion corfforaethol, strategol a gweithredol,
- i sicrhau mwy o lais i gymunedau Gwynedd yn nhrefniadaeth Hunaniaith,
- i wahaniaethu rhwng yr angen i sicrhau gorolwg strategol dros ffyniant y Gymraeg yn y sir a'r angen am arolygiaeth weithredol i Hunaniaith,
- i sefydlu trefniadaeth a statws gorfforaethol a fyddai'n mwya hâu ffynonellau incwm posibl, gan ehangu gweithgaredd Hunaniaith i'r dyfodol.

Gwelwyd bod manteision i'r sefyllfa bresennol o weithredu fel uned wasanaeth o fewn yr awdurdod lleol. Roedd y manteision hynny yn cynnwys:

- y statws a ddaw o weithio fel rhan o awdurdod lleol,
- bod diwylliant corfforaethol Cymraeg y Cyngor yn fantais arwyddocaol o ran amlygu gwerth y Gymraeg,
- y gallu i rwydweithio gyda gwasanaethau ac adrannau eraill o fewn y Cyngor,
- y gallu i ddylanwadu ar wasanaethau eraill y cyngor a datblygu prosiectau ar y cyd, ac
- i'r staff:
  - trefniadau gwaith ac amodau cyflogaeth cadarn a deniadol, a
  - chefnogaeth TG effeithiol.

Er hynny, nodwyd rhai anfanteision o weithredu fel menter iaith o fewn Cyngor Gwynedd:

- bod ymrwymiad gwasanaethau'r Cyngor a pharodrwydd swyddogion unigol i gydweithio â Hunaniaith yn amrywio ar draws y Cyngor,
- bod adrannau a gwasanaethau eraill yn medru bod yn amddiffynol o'u cyllidebau,
- bod llais Hunaniaith ddim wastad yn cario'r pwysau cryfaf o fewn strwythurau'r Cyngor,
- er bod cyfrifoldeb cyffredinol i hyrwyddo'r Gymraeg o fewn y Cyngor nid oedd dull amlwg o sicrhau ffocws ar faterion cynllunio iaith,
- bod gweithio i'r Cyngor yn medru bod yn gleddyf deufin pan yn gweithio gyda chymunedau lleol – gan danseilio ymddiriedaeth a rhwystro creu partneriaethau ar adegau, a
- bod syniadau gweithredol yn medru cymryd amser maith i'w datblygu a'u cymeradwyo o fewn y Cyngor, gan rwystro'r tîm rhag medru ymateb yn gyflym i sefyllfaoedd sy'n gofyn am ymateb sydyn.

At hynny, codwyd y cwestiwn ynghylch lleoliad presennol Hunaniaith o fewn trefniadaeth yr Adran Gorfforaethol. Tra'n derbyn bod hynny'n briodol ar gyfer gweithredu cyfrifoldebau statudol a strategol y Cyngor, codwyd amheuaeth ynghylch priodoldeb hynny i Hunaniaith fel gwasanaeth oedd yn ymwneud â chymunedau. Awgrymwyd, er enghraifft, y gallai'r Adran Datblygu Economaidd fod yn leoliad mwy priodol ar gyfer y gwaith hwnnw.

Nodwyd hefyd bod statws gyfredol Hunaniaith fel uned wasanaeth o fewn y Cyngor Sir yn ei rwystro rhag ymaelodi'n llawn â Mentrau Iaith Cymru (MIC). Er hynny, mynegwyd y farn hefyd nad oedd gweithgarwch MIC bob amser yn berthnasol i fwriadau, cyd-destun a gweithgaredd Hunaniaith.

Cynhaliodd uned ymchwil Cyngor Gwynedd ymgynghoriad cyhoeddus ar ran Hunaniaith rhwng Mawrth a Mehefin 2020 er mwyn casglu barn ynghylch cyfeiriad gwaith Hunaniaith i'r dyfodol. Nid yw'r ymatebion wedi eu dadansoddi yn llawn na'u cyhoeddi hyd yma. Fodd bynnag, mae swyddogion y Cyngor wedi rhannu rhai prif ganfyddiadau.

Wrth holi barn ynghylch y strwythur fyddai'n gweithio orau er mwyn hybu a chynyddu'r defnydd o Gymraeg yng Ngwynedd cafwyd y canfyddiadau canlynol:

- roedd 12% o'r rhai a holwyd yn ffafrio parhau gydag un fenter iaith sirol;
- roedd 17% yn cefnogi gweld cyfres o fentrau iaith lleol yn hytrach nag un fenter iaith sirol,
- roedd 37% yn dymuno gweld cyfuniad r ddau ddewis uchod, ac
- nid oedd 34% wedi ateb y cwestiwn na mynegi barn.⁹

---

⁹ Seiliwyd ar ganfyddiadau ymchwil cychwynnol wnaed gan Uned Ymchwil Cyngor Gwynedd ar ran Hunaniaith rhwng Mawrth-Mehefin 2020 (heb ei gyhoeddi). Nid wyddys yr awduron fanylion y gwaith ymchwil na'r sampl a holwyd hyd yma.

Enghreifftiau cymharol

Mae'r rhan fwyaf o fentrau iaith Cymru yn endidau annibynnol. Ar y cyfan, cwmnïau cyfyngedig gan warant ydynt. Mae rhai ohonynt nhw hefyd wedi eu cofrestru fel elusennau.

Er hynny, gweithredir tair menter yng nghanolbarth Cymru o fewn strwythurau awdurdodau lleol:

- Cered – sy'n uned wasanaeth o fewn Adran Llesiant Cymunedol a Dysgu Cyngor Ceredigion,
- Menter Iaith Maldwyn – sy'n grŵp gwirfoddol a ariennir yn uniongyrchol drwy grant gan Gyngor Sir Powys, a
- Menter Iaith Brycheiniog a Maesyfed – sy'n cael ei arwain gan swyddog a gyflogir yn uniongyrchol gan Gyngor Sir Powys.

At hynny, gweithredir Menter Iaith Môn fel uned gwasanaeth o fewn y cwmni datblygu economaidd sirol, Menter Môn.

Cwestiynau allweddol:

- Os yw Hunaniaith i barhau i fod yn wasanaeth a ddarperir gan y Cyngor Sir, pa drefniadaeth sy'n mynd i sicrhau:
  - tryloywder ac eglurder o ran gorolwg strategol, arolygiaeth weithredol ac atebolrwydd,
  - y defnydd gorau o brofiadau, sgiliau ac arbenigedd berthnasol, a
  - mwyhau llais cymunedau Gwynedd ym mhrosesau ymgynghorol a chynllunio Hunaniaith.
- Pa ffurf ar statws gorfforaethol fyddai'n medru mwyhau ffynonellau incwm ac ehangu gweithgaredd Hunaniaith i'r dyfodol?

4.4 Ymateb i ddaearyddiaeth a demograffeg Gwynedd

Mae Gwynedd yn ardal eang ac amrywiol ei daearyddiaeth a'i demograffeg. Mae'r sir yn 2,548 km² (984 milltir sgwâr) ac yn cynnwys ucheldiroedd mynyddig helaeth yn ogystal â Phenrhyn Llŷn a 180 milltir o arfordir. Mae'r boblogaeth tua 125,000 ac yn cynnwys dinas Bangor (bron i 20,000 o bobl), Caernarfon (bron i 10,000 o bobl) a nifer o drefi marchnad a chanolfannau arfordirol.

Gwynedd yw'r sir gyda'r ganran uchaf o siaradwyr Cymraeg – 65% yn 2011 – sy'n cynrychioli 77,000 o siaradwyr. Mae'r canrannau o siaradwyr Cymraeg yn amrywio'n fawr yn ôl cymunedau – o 87.8% ac 87.4% yn Llanrug a Pheblig i 35.5% yn Aberdyfi. Er hyn, mae'r gyfran o siaradwyr Cymraeg yn cynrychioli o leiaf 30% o'r boblogaeth barhaol ymhob ward heblaw dwy, sef ward Menai (18.6%) a ward Deiniol (22.8%) ym Mangor.¹⁰

Fel nodwyd eisoes, roedd nifer o'r cyfranogwyr o'r farn bod sefyllfa ieithyddol Gwynedd yn wahanol i ardaloedd eraill yng Nghymru. Roedd eraill, er yn cydnabod statws y Gymraeg fel iaith weinyddol

¹⁰ Strategaeth Iaith Gwynedd 2014-17.

o fewn y Cyngor a'r nifer o gymunedau arwyddocaol sy'n cynnwys dros 70% o siaradwyr Cymraeg, yn dadlau nad oedd yr heriau sy'n debygol o wynebu Gwynedd yn ystod y ddegawd nesaf mor wahanol â hynny i'r heriau fydd yn wynebu gweddill siroedd y gogledd a'r gorllewin. At hynny, na fydd y datrysiadau posibl mor wahanol â hynny o ardal i ardal chwaith.

O ystyried yr amrywiaeth ieithyddol o fewn cymunedau Gwynedd – o Lanrug i Aberdyfi – cafwyd barn wahanol ar sut i ymateb orau i'r ystod o sefyllfaoedd ieithyddol hyn. Roedd rhai'n dadlau dros ganolbwyntio ar gryfhau gwytnwch y cymunedau uchel eu canrannau o siaradwyr Cymraeg. Roedd eraill yn pledio bod y cymunedau gwydn yn datblygu eu mecanweithiau a'u deinameg amddiffynnol eu hunain ac mai'r cymunedau isaf eu canrannau o siaradwyr ddylai fod yn cael y sylw blaenaf gan Hunaniaith. Roedd eraill eto yn dadlau o blaid canolbwyntio ar y tir canol a'r cymunedau hynny sy'n ffiniol ac yn fregus o ran hyfywedd y Gymraeg. Roedd eraill nad oedd â barn benodol i'w fynegi ond a oedd yn cydnabod y penbleth. Awgrymodd nifer mai ar sail ymchwil ac arbenigedd cynllunio iaith y dylid wynebu'r mater hwn a bod angen datblygu atebion ac ymyraethau amrywiol a fyddai'n ateb y gofyn yn lleol.

Fel nodwyd uchod, cynhaliodd uned ymchwil Cyngor Gwynedd ymgynghoriad gyda'r cyhoedd ar ddechrau 2020 er mwyn casglu barn ynghylch cyfeiriad gwaith Hunaniaith i'r dyfodol. Wrth holi ym mha fath o gymunedau ieithyddol y dylai Hunaniaith fod yn canolbwyntio ei ymdrechion o ran hyrwyddo'r Gymraeg, nodwyd yr ymatebion a ganlyn:

- roedd 52% o'r rhai a ymatebodd yn nodi y dylai Hunaniaith fod yn canolbwyntio ar hyrwyddo'r Gymraeg yn gyson ar draws y sir;
- roedd 13% yn nodi mai'r ardaloedd lle ceir 50 – 69% o siaradwyr Cymraeg ddylai ddenu'r sylw mwyaf;
- roedd 7% yn nodi mai ar y cadarnleoedd yn unig y dylai Hunaniaith ganolbwyntio ei ymdrechion,
- roedd 2.3% yn nodi mai yn yr ardaloedd ble mae'r Gymraeg ar ei gwanaf yn unig y dylai Hunaniaith weithredu, at hynny
- doedd 25% o'r rhai a holwyd heb gynnig ymateb i'r cwestiwn hwn. ¹¹

Gwelwyd barn gyffredinol, felly, y dylai golygon Hunaniaith barhau i fod yn sirol ei rychwant.

Yn hytrach na chymryd ymagwedd ddaearyddol roedd rhai cyfranwyr yn pwysleisio'r angen i weithredu'n thematig o fewn rhwydweithiau, sectorau, peuoedd neu grwpiau oedran penodol ar draws ranbarthau neu ar draws y sir cyfan, e.e. clybiau chwaraeon, busnesau, cynghorau cymuned a'r grŵp oedran 16-24 oed.

O ystyried daearyddiaeth eang Gwynedd, roedd cytundeb cyffredinol ynghylch doethineb gweithredu'n rhanbarthol. Cynigiwyd y dair ardal draddodiadol fel un model weithredol – Arfon, Dwyfor a Meirionnydd. Awgrymwyd hefyd y gellid ystyried yr wyth ardal llesiant neu pedair ardal y Fforymau Ardal (Ogwen, Gwyrfai, Dwyfor a Meirionnydd), fel unedau gweithredol ar gyfer Hunaniaith i'r dyfodol.

---

¹¹ Ymchwil gan Hunaniaith / Cyngor Gwynedd (2020), heb ei gyhoeddi.

Menter Iaith Bangor

Roedd nifer sylweddol o'r cyfranwyr yn cydnabod bod Menter Iaith Bangor yn cynnig rhai anawsterau i drefniadaeth a gweithrediad Hunaniaith fel endid. Roedd y ffaith fod Menter Iaith Bangor yn hawlio 30% o'r gyllideb a 40% o'r adnodd staff – ar gyfarwyddyd y cyllidwr – yn destun rhwystredigaeth i lawer.

Er na welwyd tystiolaeth ddogfennol berthnasol, mynegwyd y canfyddiad cadarn gan nifer o unigolion mai'r bwriad gwreiddiol oedd bod Hunaniaeth i ddarparu arian had ar gyfer sefydlu Menter Iaith Bangor o hyd at 30% o'i gyllideb; a bod y gefnogaeth hynny i leihau tan 2019 wrth i Fenter iaith Bangor ddod yn fwyfwy hunangynhaliol. Ymddengys na ddigwyddodd hynny.

Er hynny, cafwyd cydnabyddiaeth gyffredinol fod dinas Bangor yn darged dilys ac arwyddocaol i fesurau cynllunio iaith o fewn y sir a bod yno botensial am enillion sylweddol.

Awgrymodd rhai cyfranwyr y dylai Hunaniaith ystyried ehangu cyfrifoldeb y staff sy'n gysylltiedig â Menter Iaith Bangor i gynnwys ardal ehangach – Arfon gyfan neu o leiaf y rhannau hynny o Arfon sydd â pherthynas gymdeithasol ac economaidd â Bangor, e.e. ardal Fforwm Ardal Ogwen.

Cafwyd awgrymiadau cadarn hefyd nad oedd y berthynas rhwng Hunaniaith a Menter Iaith Bangor fel endid annibynnol yn un gwbl eglur a bod angen datblygu dealltwriaeth a pherthynas mwy rhagweithiol rhwng y ddau.

Awgrymwyd hefyd gan ambell un a holwyd bod adeilad y Popdy yn medru cynnig rhai heriau diangen, e.e. ei fod yn bwyta adnoddau ac amser, a'i fod yn anghyfleus ac yn anhygyrch.

Enghreifftiau cymharol

Mae Sir Gaerfyrddin yn ardal awdurdod lleol eang ac amrywiol ei daearyddiaeth sydd hefyd yn un o gadarnleoedd y Gymraeg ac sy'n cynnwys amrywiaeth ieithyddol ymhlith ei chymunedau.

Sefydlwyd y fenter iaith gyntaf yng Nghymru yng Nghwm Gwendraeth yn 1991. Ers hynny sefydlwyd nifer o fentrau iaith eraill yn y sir. Am gyfnod bu chwe menter iaith leol yn gweithredu dan faner gydlynol Mentrau Iaith Myrddin. Bellach ceir tair menter iaith yn y sir – Menter Cwm Gwendraeth Elli, Menter Bro Dinefwr a Menter Iaith Gorllewin Sir Gâr.

Mae'r dair fenter yn cydweithio â'r Cyngor Sir drwy Fforwm Iaith Sir Gaerfyrddin ac yn cyflwyno ceisiadau ar y cyd i gynllun grant Llywodraeth Cymru. Mae'r dair fenter yn gyrrff annibynnol ac yn llwyddo i ddenu cyllid prosiect ychwanegol sylweddol drwy ffynonellau grant, comisiynau a gweithgareddau masnachol amrywiol.

Mae Cyngor Sir Powys yn ymateb i'w heriau daearyddol nhw drwy gefnogi dwy fenter iaith mewn amrywiol ffyrdd yn Sir Drefaldwyn ac yn Sir Frycheiniog.

Ar y llaw arall, yn y gogledd-ddwyrain gwelwyd esblygiad o fath arall. Mae'r ddwy fenter iaith a gafodd eu sefydlu'n wreiddiol yn Sir y Fflint ac yn ardal Wrecsam Maelor bellach yn gweithredu ar y cyd.

Cwestiynau allweddol:

- Pa drefniadaeth sydd angen ei datblygu er mwyn hwyluso Hunaniaith i ateb y gofynion amrywiol sy'n deillio o amrywiaeth daearyddol a demograffeg Gwynedd?
- Pa berthynas ddylai ddatblygu rhwng Menter Iaith Bangor a Hunaniaith i'r dyfodol?

4.5 Cyllid ac adnoddau

Grant Cynllun Hybu a Hyrwyddo'r Gymraeg Llywodraeth Cymru yw prif ffynhonnell cyllidol Hunaniaith, gyda Chyngor Gwynedd yn cyfrannu 30% o amser rheolwr llinell ynghyd â leoliadau gwaith.

Gwelir crynodeb o'r incwm grant hynny dros y 6 mlynedd ariannol ddiwethaf isod:

Tabl 2: Crynodeb o'r incwm a dderbyniwyd gan Hunaniaith drwy gyfrwng Cynllun Grant Hybu a Hyrwyddo'r Gymraeg Llywodraeth Cymru 2015-2021

Blwyddyn ariannol	Cyfanswm y grant a dderbyniwyd	Swyddi a gefnogwyd
2015-16	£224,362	3 swyddog datblygu 1 cydlynnydd y Siarter Iaith
2016-17	£194,262	2 swyddog datblygu 1 cydlynnydd y Siarter Iaith 1 Swyddog Datblygu Bangor
2017-18	£166,890	2 swyddog datblygu 1 Swyddog Datblygu Bangor
2018-19	£166,890	2 swyddog datblygu 1 Swyddog Datblygu Bangor
2019-20	£166,890	2 swyddog datblygu 1 Swyddog Datblygu Bangor
2020-21	£166,890	2 swyddog datblygu 1 Swyddog Datblygu Bangor

Dros y cyfnod uchod mae cefnogaeth ariannol Llywodraeth Cymru i Hunaniaith wedi gostwng o swm o £57,472 – sy'n cyfateb i doriad o 26% dros y cyfnod. O ganlyniad, mae'r tîm staff wedi syrthio o 4 aelod i 3. At hynny, ers 2016 ar gyfarwyddyd y cyllidwyr mae £50,000 o'r grant wedi ei neilltuo ar gyfer cefnogi gwaith Hunaniaith ym Mangor ar y cyd â Menter iaith Bangor. Mae cyfanswm y grant wedi aros yn £166,890 ers pedair blynedd.

Ar wahân i gyllideb o oddeutu £20,000 o gyllid prosiectau a glustnodir ar gyfer cynnal prosiectau a gweithgareddau mae'r rhelyw o gyllideb Hunaniaith yn cynnal swyddi. Cyflogir y swyddogion datblygu ar raddfa PS1-PS2 o fewn strwythur y Cyngor.

Cyflwynwyd copïau o gyllidebau Hunaniaith ers 2015-16 i'n sylw. Ni welwyd unrhyw dystiolaeth o arian ategol yn cael ei ddenu at y grant craidd sylfaenol. Ni welwyd dystiolaeth chwaith bod Cyngor Gwynedd yn cyfrannu 'arian sychion' at gyllideb Hunaniaith.

Nododd nifer fawr o'r unigolion â holwyd eu bod yn gweld y diffyg adnoddau ariannol atodol yn lyffethair ar Hunaniaith. Ni fu modd i Hunaniaith ddatblygu ac ehangu sgôp a sylwedd ei weithgareddau dros y 5 mlynedd ddiwethaf o'r herwydd. Deallwn fod y sefyllfa hon wedi datblygu oherwydd dau brif ffactor: (a) diwylliant mewnol na fu'n annog na hwyluso ceisiadau am gyllid atodol gan staff Hunaniaith, boed oddi fewn neu oddi allan i'r Cyngor; a (b) diffyg buddsoddiad mewn amser staff i ymchwilio i ffynonellau addas a pharatoi ceisiadau, yn rhannol gan fod gymaint o ffocws ar gyflawni prosiectau a thargedau'r cynllun gwaith.

Nodwyd hefyd bod y sefyllfa gyfredol a natur blynyddol y grant o fewn cylch o 3 blynedd gynllunio yn rwystr rhag cynllunio ar gyfer y tymor hir.

Roedd y ffaith bod £50,000 o'r gyllideb yn cael ei neilltuo i ardal Bangor hefyd yn destun rhwystredigaeth i nifer a oedd yn teimlo nad oedd gweddill Gwynedd yn derbyn dyraniad teg o'r gyllideb

Cafwyd rhai sylwadau hefyd ynghylch Popdy. Roedd rhai cyfranwyr yn teimlo bod y ganolfan yn dargyfeirio adnoddau refeniw y gellid eu gwario yn uniongyrchol yn y maes.

Enghreifftiau cymharol

Tra bo Hunaniaith wedi dibynnu yn helaeth iawn ar grant Llywodraeth Cymru ar gyfer cyflogi crynswth ei staff ac i ddarparu arian prosiect – gyda chefnogaeth mewn da ar ffurf amser rheolwr (30%) a lleoliadau gwaith yn cael eu darparu gan Gyngor Gwynedd – mae mentrau iaith eraill, sydd wedi cael eu sefydlu fel cwmnïau cyfyngedig trwy warant (ac elusennau mewn ambell achos) wedi medru mwyhau eu hincwm, cynyddu ac ehangu eu gweithgaredd a lleihau eu dibyniaeth ar dderbyn grant craidd gan Lywodraeth Cymru.

Mae'r ffrydiau incwm atodol hyn yn cynnwys:

- grantiau gan gyrrff cyhoeddus amrywiol,
- grantiau gan gronfeydd elusennol,
- prosiectau a ddatblygwyd ar y cyd ag adrannau o awdurdodau lleol,
- comisiynau am waith ymgynghorol neu reoli prosiectau,
- incwm a gynhyrchwyd o weithgareddau,
- incwm o is-gwmnïau masnachol, a
- gweithgareddau codi arian uniongyrchol.

Wele dair enghraifft o dri chornel o Gymru, ar sail y cyfrifon diweddaraf a gofrestrwyd ganddynt gyda Thŷ'r Cwmnïau, sef ar gyfer y flwyddyn ariannol 2018-19:

Menter Iaith Sir Caerffili:

Cyfanswm incwm	£814,278
Grant Llywodraeth Cymru	£ 95, 552
Canran y grant yn erbyn yr incwm cyfan – 12%	

Menter Iaith Gorllewin Sir Gâr:

Cyfanswm incwm	£606,818
Grant Llywodraeth Cymru	£ 72,688

Canran y grant yn erbyn yr incwm cyfan – 19%

Menter Iaith Conwy:

Cyfanswm incwm	£213,664
Grant Llywodraeth Cymru	£105,570
Canran y grant yn erbyn yr incwm cyfan – 49%	

Gwelir felly, bod y mentrau hyn ac eraill yn llwyddo i ychwanegu gwerth ariannol sylweddol at grant craidd Llywodraeth Cymru ac unrhyw gefnogaeth ariannol a dderbyniant gan eu hawdurdodau lleol.

Mae nifer o Gynghorau Sir yn darparu grantiau ariannol i fentrau iaith o fewn eu ffiniau, e.e. mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn dosbarthu grantiau o £55,500 i'r dair fenter iaith o fewn y sir yn ogystal ag arian prosiect achlysurol eraill a chefnogaeth i wyliau lleol megis Gŵyl Canol Dref yng Nghaerfyrddin. Mae'r mentrau iaith, o bryd i'w gilydd, hefyd yn cystadlu ag asiantaethau eraill i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus cymunedol ar ran y Cyngor.

Cwestiynau allweddol:

- Sut gall Hunaniaith ddatblygu ffrydiau incwm newydd a fyddai'n ychwanegu at grant craidd llywodraeth Cymru?
- Ydy hi'n fwy tebygol y gellid cynyddu'r ffrydiau incwm hynny o barhau'n uned wasanaeth o fewn Cyngor Gwynedd neu fel endid annibynnol neu led-annibynnol?

4.6 Proffil cyhoeddus ac enw

Nododd nifer a holwyd nad oedd gan Hunaniaith y proffil cyhoeddus disgwylidig gan fenter iaith yn y sir. Er bod hyn yn bryder i nifer o gyfranwyr, gan ddal ei fod yn anhawster i adeiladu perthynas â chymunedau ac ennyn ymddiriedaeth yn lleol, nid oedd yn fater o bwys mawr i eraill. Y gweithgaredd a'i effaith oedd yr elfennau arwyddocaol, nid sicrhau proffil cyhoeddus amlwg.

Ni wnaeth yr enw 'Hunaniaith' godi fel pwnc trafod amlwg. Cafwyd rhai lleisiau nad oedd yn hoff o'r elfen mwys yn yr enw, roedd ambell lais yn pledio ailsefydlu'r enw Menter Iaith Gwynedd, ond ar y cyfan, eilbeth oedd unrhyw drafodaeth ynghylch yr enw.

Noder y byddai unrhyw newid yn yr enw yn golygu defnyddio amser ac adnoddau pwrpasol i ailfrandio'r gwaith. Serch hynny, byddai'n gyfle hefyd i godi ymwybyddiaeth i'r gwaith, amlygu cyfleoedd a chreu momentwm o'r newydd.

Enghreifftiau cymharol

O'r 21 fenter iaith a restrir ar wefan Mentrau Iaith Cymru mae 14 ohonyn nhw'n arddel y term 'menter iaith' yn eu henwau.

Mae 5 menter yn defnyddio'r term 'menter' heb gyfeiriad at 'iaith'. Un rheswm am hynny, e.e. yng nghyswllt mentrau Sir Gâr, oedd athroniaeth sylfaenol y mentrau hynny na ellid gwahanu gweithredu o blaid y Gymraeg oddi wrth datblygu cymunedol, cymdeithasol ac economaidd.

Fel Hunaniaith, nid yw Cered yn arddel 'menter' na 'iaith' yn ei enw gwreiddiol – er bod tuedd diweddar i ddefnyddio'r is-deitl 'menter iaith Ceredigion' fel esboniad. Y syniadaeth wreiddiol oedd defnyddio enw egnïol a fyddai'n adlewyrchu'r dafodiaith leol ac, o beidio arddel y term 'iaith', yn adlewyrchu statws y Gymraeg fel prif iaith normadol y sir.

Cwestiynau allweddol:

- I ba raddau y mae angen i Hunaniaith newid ei enw yr mwyn adlewyrchu ffocws newydd, swyddogaeth newydd, strwythur newydd neu statws newydd i'r dyfodol?

5.0 Dewisiadau

Diben y darn hwn o waith yw cynnig arweiniad i Gyngor Sir Gwynedd a'i bartneriaid perthnasol ar y pwyntiau canlynol yng nghyswllt Hunaniaith yn y cyfnod cyfnewidiol hwn:

- swyddogaeth Hunaniaith a'i flaenoriaethu gweithredol,
- statws a chyfansoddiad Hunaniaith,
- sut orau i fwyhau effaith buddsoddiad y rhan-ddeiliaid, a
- pha strwythur a phatrwm staffio fyddai'n gweddu i'r dyfodol.

Cyn amlinellu manteision ac anfanteision rhai opsiynau, rhestrwn isod y cwestiynau allweddol a nodwyd uchod, er hwylustod. Awgrymir y dylai'r Cyngor a'i bartneriaid ystyried y cwestiynau allweddol hyn cyn ystyried y dewisiadau posibl a chymryd unrhyw benderfyniadau allweddol.

5.1 Cwestiynau allweddol

Rhestrir isod y cwestiynau allweddol a godwyd yn sgil y drafodaeth yn Adran 4 uchod.

1. Sut mae Cyngor Gwynedd yn bwriadu hyrwyddo'r defnydd o Gymraeg ar lefel strategol:
  - a) yn fewnol o fewn y Cyngor ei hun,
  - b) o ran effaith ei wasanaethau ar unigolion a chymunedau, ac
  - c) o ran cydweithio â phartneriaid allweddol o blith sefydliadau'r sir a rhwydweithiau sirol?
2. Sut mae Cyngor Gwynedd yn mynd i ysgogi a chefnogi unigolion a grwpiau o fewn y gymuned leol i weithredu o blaid y Gymraeg ar lawr gwlad?
3. O ystyried y newidiadau allweddol a fu yn y tirwedd polisi a chynllunio iaith dros y pum mlynedd ddiwethaf, beth ddylai fod yn brif swyddogaeth i Hunaniaith i'r dyfodol?
4. Sut mae ehangu sgôp a rhychwant y gweithgaredd a ysgogir gan Hunaniaith i'r dyfodol, y tu hwnt i ofynion y Cynllun Grant i Hybu a Hwyluso Defnydd y Gymraeg?
5. Sut mae mesur llwyddiant Hunaniaith o ran canlyniadau – yn strategol ac yn yr hirdymor?
6. Os yw Hunaniaith i barhau i fod yn uned gwasanaeth a ddarperir gan y Cyngor Sir, pa drefniadaeth sy'n mynd i sicrhau:
  - a) tryloywder ac eglurder o ran gorolwg strategol, arolygiaeth weithredol ac atebolrwydd,
  - b) y defnydd gorau o brofiadau, sgiliau ac arbenigeddau perthnasol, a
  - c) mwyhau llais cymunedau Gwynedd ym mhrosesau ymgynghorol a chynllunio Hunaniaith?
7. Pa ffurf ar statws gorfforaethol fyddai'n medru mwyhau ffynonellau incwm ac ehangu gweithgaredd Hunaniaith i'r dyfodol?
8. Pa drefniadaeth sydd angen ei datblygu er mwyn hwyluso Hunaniaith i ateb y gofynion amrywiol sy'n deillio o amrywiaeth daearyddol a demograffeg Gwynedd ynghyd â chynnwys llais y cyhoedd yn ei weithrediad?

9. Pa berthynas ddylai ddatblygu rhwng Menter Iaith Bangor a Hunaniaith i'r dyfodol?
10. Sut gall Hunaniaith ddatblygu ffrydiau incwm newydd a fyddai'n ychwanegu at grant craidd Llywodraeth Cymru?
11. Ydy hi'n fwy tebygol y gellid cynyddu'r ffrydiau incwm hynny o barhau'n uned wasanaeth o fewn Cyngor Gwynedd neu fel endid annibynnol neu led-annibynnol?
12. I ba raddau y mae angen i Hunaniaith newid ei enw yr mwyn adlewyrchu ffocws newydd, swyddogaeth newydd, strwythur newydd neu statws newydd i'r dyfodol?

5.2 Dewisiadau posibl

5.2.1 Swyddogaeth

Ar sail y cwestiynau allweddol uchod, awgrymir bod yna nifer o benderfyniadau allweddol sydd angen i'r Cyngor a rhan-ddeiliaid eraill eu cymryd.

Y cyntaf yw diffinio swyddogaethau priodol Hunaniaith o'r ystod a nodwyd yn Adran 4.1, sef:

- swyddogaeth strategol a phartneriaethol,
- swyddogaeth ysgogol o fewn y Cyngor, ei adrannau a'i wasanaethau,
- swyddogaeth ysgogol ac grymusol ar y cyd â chymunedau a rhwydweithiau lleol,
- swyddogaeth weithredol i ysgogi a gweithredu prosiectau uniongyrchol a chynaliadwy ar lawr gwlad

Argymhellir y dylai'r ddwy swyddogaeth gyntaf gael eu clustnodi'n glir i ddim o swyddogion polisi o fewn strwythurau'r Cyngor ac mai'r ddwy swyddogaeth olaf ddylai fod yn brif swyddogaeth i Hunaniaith.

5.2.2 Statws a chyfansoddiad

O gytuno ar hynny, y cwestiwn nesaf sy'n codi yw pa gerbyd, o ran statws a chyfansoddiad, fyddai'n hwyluso gweithrediad y swyddogaethau hynny ac yn mwyhau buddsoddiad unrhyw rhan-ddeiliaid. Byddai'r materion ynghylch strwythurau arweiniol, trefniadau atebolrwydd a phatrymau staffio yn dibynnu, i raddau helaeth, ar y dewisiadau a wneir yn y cyd-destun hynny.

O ran statws a chyfansoddiad awgrymir tri phosibilrwydd:

- bod Hunaniaith yn aros yn uned gwasanaeth o fewn strwythurau Cyngor Gwynedd,
- bod Hunaniaith yn cael ei sefydlu fel endid hyd-braich, e.e. yn is-gwmni dan berchnogaeth Cyngor Gwynedd, neu
- bod Hunaniaith yn cael ei sefydlu fel endid(au) cyfreithiol annibynnol, e.e. cwmni cyfyngedig drwy warant neu sefydliad corfforedig elusenol¹²

Cynigwn rhai sylwadau ar y tri opsiwn isod:

¹² Er gwybodaeth, y term Saesneg cyfatebol yw *charitable incorporated institution (CIO)*.

Uned wasanaeth – ni fyddai'r sefyllfa gyfreithiol yn newid o'r sefyllfa gyfredol ond byddai angen ystyried ymhle o fewn strwythurau adrannol y Cyngor y byddai Hunaniaith yn eistedd ar gyfer cynhyrchu'r budd a'r effaith mwyaf, i bwy y byddai'r uned wasanaeth yn gyfrifol, sut y byddai Hunaniaith yn atebol i aelodau'r Cyngor a'r cyhoedd, sut y byddent yn derbyn cyfarwyddyd strategol a sut y byddent yn meithrin perthynas â'r cyhoedd yn gyffredinol. Byddai hefyd yn rhaid datrys y dryswch cyfredol ynghylch cyrchu cyllid atodol o ffynonellau ychwanegol at grant Llywodraeth Cymru.

Is-gwmni hyd-braich – byddai Hunaniaith a'i staff yn atebol i Fwrdd Cyfarwyddwyr a benodir gan y Cyngor. Byddai'n agored i ddatblygu fforymau strategol a fforymau rhanbarthol gwirfoddol i ennyn tryloywder a pherchnogaeth strategol ehangach.

Gellid cynnal y berthynas â'r Cyngor Sir drwy nifer o ddulliau:

- derbyn arian craidd neu gomisiynau gan y Cyngor Sir,
- derbyn cefnogaeth mewn da ar ffurf lleoliadau gwaith, a
- sicrhau cynrychiolaeth o fewn strwythurau perthnasol y Cyngor.

Byddai'r is-gwmni'n agored i wneud ceisiadau am gyllid prosiect o ffynonellau amrywiol, ymateb i gomisiynau a gweithredu mewn modd masnachol.

(Noder bod yr opsiwn hwn yn ddibynnol ar y graddau y mae'n arferiad ac yn ddymunol gan Gyngor Gwynedd i sefydlu is-gwmnïau o'r fath).

Endid annibynnol – o sefydlu Hunaniaith fel endid a fyddai'n annibynnol ar y Cyngor Sir, e.e. cwmni cyfyngedig trwy warant (a allai hefyd ymgeisio am statws elusennol) neu'n sefydliad corfforedig elusennol, byddai rheidwydd penodi Bwrdd Cyfarwyddwyr annibynnol a fyddai'n gyfrifol am weinyddu'r cwmni (neu'r elusen) yn y modd priodol. Gellid sefydlu fforymau gwirfoddol rhanbarthol neu thematig a gellid cynnal perthynas â'r Cyngor Sir drwy nifer o ddulliau:

- sicrhau cynrychiolaeth o'r Cyngor Sir ar y Bwrdd Cyfarwyddwyr,
- derbyn cyllid grant neu gomisiynau gan y Cyngor Sir,
- derbyn cefnogaeth mewn da ar ffurf lleoliadau gwaith, a
- chydweithio fel partner allweddol i'r Cyngor Sir o fewn rhwydweithiau a strwythurau perthnasol.

Byddai'r endid hefyd yn agored i wneud ceisiadau am gyllid prosiect o ffynonellau amrywiol, ymateb i gomisiynau a gweithredu mewn modd masnachol.

Mae presenoldeb Menter Iaith Bangor fel menter iaith annibynnol o fewn ffiniau'r sir yn ychwanegu elfen o gymhlethdod i'r sefyllfa – fel y mae presenoldeb Nantlle 20/20, a ariennir yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru. Fodd bynnag, o edrych ar y sefyllfa yn Sir Gaerfyrddin ni ddylai hyn fod yn achos rhwystr. Byddai modd ystyried sefydlu grwpiau gweithredol penodol i wasanaethu ardaloedd eraill Gwynedd – ar sail y bedair ardal Fforwm Ardal, er enghraifft. Byddai hynny'n medru dwysau perchnogaeth leol ar y weledigaeth a'r gweithgaredd, ymateb i anghenion lleol penodol a chaniatáu cydweithio rhwng y grwpiau a'r mentrau unigol ar themâu cyffredin. Gallai'r grwpiau hynny, maes o law, gael eu hymgorffori yn ôl y dymuniad lleol (neu beidio).

5.2.3 Manteision ac anfanteision

Cyflwynir gwybodaeth ynghylch manteision cyffredinol cwmnïau cyfyngedig trwy warant a manteision ac anfanteision cofrestru'r cwmni hwnnw fel elusen yn Atodiad B.

Yn fyr, fodd bynnag, y fantais bennaf o sefydlu cwmni cyfyngedig trwy warant yw creu endid cyfreithiol sy'n caniatáu i'r cwmni weithredu'n annibynnol a hunanreolus, gan ymateb yn hyblyg ac yn amserol i'w amgylchiadau. Yn allweddol, mae statws cwmni cyfyngedig yn amddiffyn cyfarwyddwyr unigol rhag ymrwymïadau ariannol a all ddeillio o golledion neu ddyledion y cwmni.

At hynny, mae ennill statws elusennol yn medru bod o fantais o ran delwedd gyhoeddus yr endid ac yn fantais wrth adeiladu perthynas adeiladol gyda sefydliadau eraill a'r cyhoedd yn gyffredinol. Gall hefyd hwyluso mynediad i ffynonellau grant a chyllido sy'n gyfyngedig i elusennau cofrestredig. Fodd bynnag, ceir rhai anfanteision a chyfyngiadau posibl o gofrestru fel elusen, e.e. cyfyngiadau ar natur y gweithgareddau y medrir ymgymryd â nhw a gofynion adrodd ariannol mwy cymhleth a chaeth.

Er y byddai modd ystyried sefydlu sefydliad corfforedig elusennol, ymddengys bod y math yna o gorfforaeth yn fwy perthnasol i elusennau sy'n meddu ar eiddo ac sydd ag eiddo'n rhan ganolog o'u gweithgareddau. Nid yw, felly, yn addas i bwrpas yng nghyswllt Hunaniaith.

Yn y tabl isod ceisiwn amlinellu'r manteision ac anfanteision i'r tri opsiwn a gynigiwyd uchod o safbwynt y drafodaeth benodol hon.

Tabl 3: Manteision ac anfanteision y tri opsiwn

Y model strwythurol	Manteision	Anfanteision
<p>Opsiwn 1</p> <p>Parhau yn uned gwasanaeth penodol o fewn strwythurau Cyngor Gwynedd.</p>	<p>Atebolrwydd a pherchnogaeth</p> <p>Atebolrwydd democrataidd trwy strwythurau'r Cyngor (e.e. Grŵp Strategol Hunaniaith).</p> <p>Sicrhau perthynas â strwythurau atebolrwydd eraill o ran y Gymraeg o fewn y Cyngor (e.e. y Pwyllgor Iaith).</p> <p>Cyllid ac adnoddau eraill</p> <p>Derbyn cefnogaeth weinyddol o ran swyddfeydd a chyfraniad rheoli.</p> <p>Cyfle i adolygu cyfleoedd i ddenu cyllid o ffynonellau incwm mewnol ac allanol.</p>	<p>Atebolrwydd a pherchnogaeth</p> <p>Penderfyniadau ynghlwm â phrosesau biwrocraidd y Cyngor.</p> <p>Canfyddiad o Hunaniaith fel asiant i'r Cyngor yn medru cynhyrchu disgwyliadau afreal a chyfyngu'r gallu i ymwneud â chymunedau'n effeithiol.</p> <p>Cyllid ac adnoddau eraill</p> <p>Risg o gynnal y sefyllfa gyfredol a chyfyngu'r gyllideb i grant Llywodraeth Cymru ac adnoddau Cyngor Gwynedd.</p> <p>Methu ymgeisio am arian atodol o ffynonellau elusennol na masnachol.</p>

	<p>Sgôp a natur gweithgareddau</p> <p>Cyfle i gael eu lleoli o fewn adran sy'n ymwneud yn uniongyrchol â'r gymuned.</p> <p>Cyfleoedd i gydweithio'n fwy rhagweithiol gydag adrannau ac unedau gwasanaeth eraill o fewn Cyngor Gwynedd.</p> <p>Cyfle i fanteision ar ffynonellau gwybodaeth mewnol y Cyngor.</p>	<p>Risg o gynnal y sefyllfa gyfredol a pheidio buddsoddi amser staff i ddenu incwm o ffynonellau atodol, bydded yn fewnol neu'n allanol.</p> <p>Gorfod cystadlu am adnoddau prin o fewn ar awdurdod lleol.</p> <p>Sgôp a natur gweithgareddau</p> <p>Gweithgareddau wedi eu cyfyngu i amodau cynllun grant LlywodrCymruCymru.</p> <p>Perygl o barhau'r ansicrwydd pwrpas cyfredol a drysu swyddogaethau.</p> <p>Adnodd staff prin yn cael hi'n anodd darparu ar draws sir eang ac amrywiol eu hanghenion.</p>
--	--	--

Y model strwythurol	Manteision	Anfanteision
<p>Opsiwn 2</p> <p>Cwmni hyd-braich ym mherchnogaeth Cyngor Gwynedd.</p>	<p>Atebolrwydd a pherchnogaeth</p> <p>Cyfle i sefydlu trefn arweiniol mwy ymatebol i anghenion y gwaith.</p> <p>Modd sicrhau cynrychiolaeth o fewn rhwydweithiau perthnasol o fewn y Cyngor Sir.</p> <p>Modd sefydlu fforymau ymgynghorol gwirfoddol yn ôl y gofyn.</p> <p>Cyllid ac adnoddau eraill</p> <p>Modd cyflwyno ceisiadau am gyllid prosiect neu gyfalaf o ffynonellau amrywiol, ymateb i gomisiynau a gweithredu mewn modd masnachol yn annibynnol ar y Cyngor.</p> <p>Modd derbyn arian craidd neu gomisiynau gan y Cyngor Sir.</p> <p>Modd derbyn cefnogaeth mewn da ar ffurf lleoliadau gwaith gan y Cyngor Sir.</p>	<p>Atebolrwydd a pherchnogaeth</p> <p>Dim perchnogaeth uniongyrchol gan gyrrff nac unigolion y tu allan i'r Cyngor Sir.</p> <p>Canfyddiad o Hunaniaith fel asiant i'r Cyngor yn parhau'n rhwystr posibl.</p> <p>Cyllid ac adnoddau eraill</p> <p>Angen sicrhau rheolaeth ac atebolrwydd ariannol annibynnol.</p> <p>Gofynion gweinyddol ychwanegol o ran cyfrifyddiaeth a Thŷ'r Cwmnïau (ynghyd â'r Comisiwn Elusennau o sefydlu elusen).</p> <p>Dim modd sefydlu statws elusennol.</p> <p>Newidiadau posibl mewn amodau cyflogaeth i staff.</p>

	<p>Sgôp a natur gweithgareddau</p> <p>Byddai modd ehangu ar sgôp a natur y gweithgareddau o ganlyniad i ddenu ffynonellau incwm ychwanegol.</p>	<p>Sgôp a natur gweithgareddau</p> <p>Dim anfanteision amlwg.</p>
--	--	--

Y model strwythurol	Manteision	Anfanteision
<p>Opsiwn 3</p> <p>Sefydlu endid(au) annibynnol ar wahân i Gyngor Gwynedd.</p>	<p>Atebolrwydd a pherchnogaeth</p> <p>Bwrdd Cyfarwyddwyr yn agored i ddenu aelodau yn unol â'r angen am ystod o sgiliau ac arbenigeddau penodol.</p> <p>Annibyniaeth rhag y Cyngor Sir yn fwy tebygol o ennyn perchnogaeth ranbarthol a chymunedol ehangach.</p> <p>Medru cyflwyno llais arbenigol annibynnol o fewn rhwydweithiau partneriaethol y Cyngor Sir ac mewn fforymau eraill.</p> <p>Medru gweithredu fel partner cydradd â mentrau iaith eraill o fewn Mentrau iaith Cymru.</p> <p>Cyllid ac adnoddau eraill</p> <p>Modd cyflwyno ceisiadau am gyllid prosiect neu gyfalaf o ffynonellau amrywiol, ymateb i gomisiynau a gweithredu mewn modd masnachol.</p> <p>Medru cofrestru fel elusen â bo hynny'n ddymunol.</p> <p>Sgôp a natur gweithgareddau</p> <p>Byddai modd ehangu ar sgôp a natur y gweithgareddau o ganlyniad i ddenu ffynonellau incwm ychwanegol.</p>	<p>Atebolrwydd a pherchnogaeth</p> <p>Angen sicrhau rheolaeth ac atebolrwydd ariannol annibynnol.</p> <p>Gofynion gweinyddol ychwanegol o ran cyfrifyddiaeth a Thŷ'r Cwmnïau (ynghyd â'r Comisiwn Elusennau o sefydlu elusen).</p> <p>Yr angen i fraenaru'r tir a sicrhau mesur o berchnogaeth leol ar y datblygiad cyn cychwyn.</p> <p>Cyllid ac adnoddau eraill</p> <p>Mwy agored i heriau ariannol o ganlyniad i newidiadau mewn polisi cyhoeddus a'r hinsawdd economaidd.</p> <p>Newidiadau posibl mewn amodau cyflogaeth i staff.</p> <p>Sgôp a natur gweithgareddau</p> <p>Dim anfanteision amlwg.</p>

Argymhellir y dylid ystyried sefydlu Hunaniaith yn gwmni cyfyngedig trwy warant a fyddai'n endid annibynnol ar Gyngor Gwynedd – opsiwn 3 uchod. Credir y byddai'r opsiwn hynny yn fwy tebygol o hwyluso:

- denu adnoddau ychwanegol er mwyn hyrwyddo'r Gymraeg yn y sir,
- ymateb yn greadigol i gyfleoedd datblygu amrywiol,
- creu partneriaethau arwyddocaol gyda chyrff a mudiadau perthnasol, a
- rhoi llais a pherchnogaeth i gymunedau a rhwydweithiau diddordeb lleol.

At hynny, oherwydd y cyfyngiadau posibl ar elusennau cofrestredig, argymhellir oedi rhag cofrestru'r cwmni yn elusen yn unionsyth er mwyn pwysu a mesur goblygiadau hynny yn fanylach maes o law.

5.2.4 Strwythurau

(a) Rhanbartholi

Mae Gwynedd yn sir eang ac amrywiol ei daearyddiaeth a'i demograffeg. O'r herwydd mae mudiadau sy'n anelu at wasanaethu'r sir gyfan yn gorfod ystyried gweithredu ar sail ranbarthol. Cynigiwyd y tair ardal draddodiadol - Arfon, Dwyfor a Meirionnydd - fel un model gweithredol. Awgrymwyd hefyd y gellid ystyried yr wyth ardal llesiant neu pedair ardal y Fforymau Ardal (Ogwen, Gwyrfa, Dwyfor a Meirionnydd), fel unedau gweithredol ar gyfer Hunaniaith i'r dyfodol. O ystyried perthynas weithredol Hunaniaith â Menter Iaith Bangor credwn fod y pedair ardal Fforwm Ardal hynny'n cynnig strwythur pwrpasol - Bangor Ogwen, Seiont Gwyrfa, Dwyfor a Meirionnydd.

Pa bynnag ddewisiadau eraill a gymerir o ran statws Hunaniaith i'r dyfodol, awgrymir bod ystyriaeth yn cael ei roi i sefydlu Hunaniaith o'r newydd ar sail pedwar rhanbarth - Bangor Ogwen, Seiont Gwyrfa, Dwyfor a Meirionnydd - gan dynnu partneriaid lleol (yn unigolion, sefydliadau a grwpiau lleol) i ffurfio grwpiau ymgynghorol o fewn y pedair ardal.

Yn achos Bangor Ogwen, rhagwelir mai Menter Iaith Bangor fyddai cnewyllyn y grŵp ymgynghorol hwnnw, gyda chynrychiolaeth hefyd o bartneriaid amlwg yn Nyffryn Ogwen a'r ardaloedd i'r gorllewin o ddinas Bangor. Byddai Menter Iaith Bangor yn rhydd i weithredu mewn partneriaeth â Hunaniaith a phartneriaid eraill yng nghyswllt ardal Bangor Ogwen ynghyd â pharhau i drefnu gweithgareddau dan faner ei 'frand' ei hun yn ninas Bangor.

Mewn ardaloedd eraill byddai'r grwpiau ymgynghorol rhanbarthol hefyd angen meithrin perthynas gyda grwpiau a mudiadau lleol perthnasol, megis Nantlle 20/20, Cwmni Bro Ffestiniog, Gŵyl Fawr Dolgellau ac ati.

Argymhellir, felly, o sicrhau adnoddau cyfatebol, y dylid ailstrwythuro Hunaniaith ar sail pedwar rhanbarth er mwyn mwyhau ymwneud unigolion, grwpiau a sefydliadau lleol yng ngwaith y fenter.

(b) Atebolrwydd

Yn y cyfnod hwn o newid mae Hunaniaith angen yr arweiniad a'r gefnogaeth gryfaf posibl. Yn ogystal ag adnabyddiaeth drwyadl o sefyllfa ieithyddol Gwynedd, mae angen i Hunaniaith fanteisio ar yr ystod ehangaf posib o brofiadau ac arbenigeddau. Mae sicrhau mewnbwn o ran dealltwriaeth gadarn o gynllunio iaith yn hanfod amlwg i'r grŵp arweiniol, ynghyd â dealltwriaeth o'r sectorau cyhoeddus, preifat a'r trydydd sector. Byddai sicrhau profiad o gynllunio'n strategol er mwyn creu newid hefyd yn fanteisiol.

At hynny, o ddewis sefydlu Hunaniaith fel endid annibynnol byddai hefyd angen ystyried ehangu'r set o sgiliau dymunol i gynnwys agweddau megis profiad o ddenu grantiau, rheoli cyllid a hyrwyddo mentergarwch cymunedol.

Awgrymir hefyd y gellid ystyried sefydlu grŵp ymgynghorol sirol o blith partneriaid allweddol a chynrychiolwyr y rhanbarthau. Byddai'r grŵp yn cyfarfod yn achlysurol i osod cyfeiriad strategol ar gyfer y fenter ac amlygu posibiladau datblygu.

Argymhellir, felly, y dylid adolygu aelodaeth o grŵp arweiniol Hunaniaith yn unol â'r statws corfforaethol a fabwysiedir.

At hynny, dylid ystyried ffurfio grŵp ymgynghorol sirol i sicrhau ymwneud effeithiol â phartneriaid allweddol ar draws y sir.

(c) Staffio

Amlinellwyd strwythur staffio cyfredol Hunaniaith yn adran 3.2.1 uchod. Ar hyn o bryd, yn atodol at y swyddogaeth reolaethol 30% a ariannir gan Gyngor Gwynedd, mae grant Llywodraeth Cymru (o tua £167,000 y flwyddyn) yn cynnal y swyddi canlynol:

- Swyddog Datblygu – sy'n canolbwyntio ar Ddwyfor yn ogystal â dal dyletswyddau sirol.
- Swyddog Datblygu – sy'n canolbwyntio ar Feirionnydd yn ogystal â dal dyletswyddau sirol.
- Swyddog Datblygu – sydd wedi ei neilltuo'n benodol i Fenter Iaith Bangor.
- Cynorthwydd Datblygu – sydd wedi ei neilltuo'n benodol i Fenter Iaith Bangor.

Er ei fod yn briodol i Hunaniaith a'r Cyngor herio eu hunain ynghylch sut orau i ddefnyddio'r adnodd presennol, mae newidiadau yn y strwythur staffio cyfredol, mewn gwirionedd, wedi eu cyfyngu gan swm y grant, cyfarwyddyd y cyllidwyr i gynnal swydd benodol ym Mangor a rolau hanesyddol y swyddi cyfredol ynghyd â'u graddfeydd cyflog. Heb adnoddau ychwanegol sylweddol mae'n anodd gweld sut y gellid ailstrwythuro Hunaniaith o fewn y cyfyngiadau ariannol presennol.

O edrych ar strwythurau staffio mentrau iaith eraill yn y gogledd a'r gorllewin gellid tybio, o sefydlu Hunaniaith yn fenter iaith annibynnol, y gallai'r strwythur canlynol fod yn dempled y gellid anelu ato yn y tymor byr:

- Prif Weithredwr
- Swyddog Cyllid a Gweinyddiaeth
- Swyddog Ymchwil ac Ymgysylltu
- Swyddog Datblygu Bangor Ogwen
- Swyddog Datblygu Seiont Gwyrfai
- Swyddog Datblygu Dwyfor

- Swyddog Datblygu Meirion

At hynny, gellid rhagweld denu adnoddau ar gyfer sefydlu swyddogion thematig yn unol â blaenoriaethau lleol, e.e.

- Swyddog Prosiectau Amgylcheddol (ar y cyd â Pharc Cenedlaethol Eryri, Cyfoeth Naturiol Cymru ac eraill),
- Swyddog yr Economi Sylfaenol (ar y cyd â phartneriaid yn y maes a'r rhaglen Arfor),
- Swyddog Plant ac Ieuenctid (trwy gronfeydd elusennol),
- Swyddog Prosiectau Creadigol (ar y cyd â phartneriaid cenedlaethol a lleol), a
- gweithwyr prosiect achlysurol mewn cymunedau penodol.

Mae'r math yma o strwythur staffio yn gwbl bosibl i Hunaniaith o gael y gallu i ddenu adnoddau, gweithredu'n fentrus a chreu partneriaethau creadigol. Fodd bynnag, i gynnal y fath yna o gorff staff byddai angen denu dwywaith a theirgwaith yr adnodd cyfredol a ddaw o du Llywodraeth Cymru mewn grantiau a ffynonellau incwm ychwanegol.

Yr allwedd i'r math yna o dwf, heblaw am gefnogaeth a chydweithrediad cadarn y Cyngor, yw apwyntio Prif Weithredwr mentrus a dychmygus a allai osod arweiniad clir ar gyfer y fenter, ffurfio a chynnal partneriaethau arwyddocaol, denu cyllid a phrosiectau newydd, ysbrydoli a chefnogi staff, rhoi adnoddau ar waith yn y ffyrdd mwyaf effeithiol ac effeithlon a sicrhau bod y fenter yn ymwneud mewn modd ystyrlon gyda chymunedau a rhwydweithiau diddordeb ar draws Gwynedd. Yn gyfredol, oherwydd diffyg adnoddau, ymddengys nad oes modd i dîm staff Hunaniaith gyflawni'r swyddogaethau arweiniol yma mewn modd unol a bwriadus.

At hynny, byddai penodi Swyddog Ymchwil ac Ymgysylltu yn ychwanegiad gwerthfawr tuag at wireddu'r swyddogaeth olaf.

Gwelir diagram o strwythur staffio a strwythur rheolaethol posibl ar gyfer Hunaniaith yn Atodiad C.

Argymhellir, felly, ei bod hi'n flaenoriaeth i Hunaniaith geisio sicrhau adnoddau ychwanegol er mwyn medru cynyddu'r corff staff ac ehangu ei weithgareddau a'i effaith ar draws Gwynedd gyfan.

6.0 Casgliadau ac argymhellion

6.1 Casgliadau

Y gofyniad gwreiddiol i IAITH wrth ymgymryd â'r adolygiad hwn oedd:

- *“Ystyried beth yw'r opsiynau posib ar gyfer strwythur Menter Iaith yng Ngwynedd i'r dyfodol...*
- *Ystyried lle dylid targedu ymyrraeth/adnoddau prin gan Fenter Iaith yng Ngwynedd er mwyn cael yr effaith mwyaf... o ystyried bod sefyllfa y Gymraeg yn amrywio ar draws y sir...*
- *Ystyried beth ddylai'r Fenter Iaith ei wneud er mwyn cael yr effaith mwyaf ar y nifer o siaradwyr Cymraeg o fewn yr adnoddau sydd ar gael, tra hefyd yn sicrhau nad yw'n llesteirio gwaith cyrff eraill”.*

Yng nghwrs yr ymarferiad rydym wedi amlygu nifer o faterion a chwestiynau allweddol eraill sy'n destun consyrn i garedigion a budd-ddeiliaid Hunaniaith. Rhestrir y materion a'r cwestiynau allweddol hynny yn adrannau 4.0 a 5.0 yr adroddiad. Fodd bynnag, o ran y cwestiynau penodol o'r briff a ddyfynnir uchod, awgrymwn y dylid ystyried y materion canlynol fel blaenoriaeth:

- O ran strwythur Hunaniaith i'r dyfodol, yn gyntaf, bod angen i Gyngor Gwynedd ddiffinio, amlygu a bod yn cwbl glir a thryloyw ynghylch swyddogaethau craidd Hunaniaith o fewn Cynllun Hybu'r Gymraeg yng Ngwynedd.
- Yn ail, bod angen i'r Gyngor ystyried pa gerbyd cyfansoddiadol sy'n briodol ar gyfer y swyddogaeth a'r gwaith a ddyrannir i Hunaniaith o fewn Cynllun Hybu'r Gymraeg y Gyngor.
- Yn drydydd, bod angen i'r Gyngor ystyried i ba raddau mae angen rhanbartholi'r gwaith a ymgymerir gan Hunaniaith, e.e. ar sail y pedair ardal Fforwm Ardal.
- Bod angen hefyd i Gyngor Gwynedd, o ystyried y sefyllfa hanesyddol a chyfredol, ystyried pa gerbyd cyfansoddiadol sydd fwyaf tebygol o fwyhau'r ffynonellau incwm ar gyfer cynyddu ac ehangu gwaith Hunaniaith.
- At hynny, bod angen ystyried pa gerbyd cyfansoddiadol sydd mwyaf tebygol o ennyn perchnogaeth ranbarthol a lleol ymysg unigolion, grwpiau a rhwydweithiau sydd â diddordeb yn nod ac amcanion Hunaniaith.
- Yn y cyswllt hynny, mae angen eglurhad cyffredinol ynghylch y berthynas sydd i'w datblygu rhwng Hunaniaith a Menter Iaith Bangor, yn benodol, ynghyd â'r berthynas rhwng Hunaniaith a mudiadau, grwpiau a rhwydweithiau eraill sy'n hyrwyddo'r Gymraeg yn y sir.
- At hynny, o ystyried yr amrywiaeth ddaearyddol a demograffeg o fewn y sir, bod angen seilio unrhyw ymyrraethau ar ymarferiadau ymchwil ac ymgynghori cadarn, gan seilio dadansoddiadau ar egwyddorion ac arferion polisi a chynllunio iaith cydnabyddedig.
- O ran yr enw 'Hunaniaith', fel nodwyd eisoes, cafwyd rhai sylwadau negyddol yn ei gylch ond credwn mai eilradd fyddai'r mater o ailenwi neu ail-frandio Hunaniaith i'r cwestiynau strwythurol ac ariannol a nodir uchod.

6.2 Argymhellion

Gan gydnabod mai cyfrifoldeb eraill yw dod i gasgliadau a phenderfyniadau ynghylch dyfodol Hunaniaith, ar sail y dystiolaeth uchod, mae barn gryno awduron yr adroddiad hwn fel a ganlyn:

- 6.2.1 Dylid sicrhau bod yr uned bolisi iaith o fewn o fewn Cyngor Gwynedd yn cael ei ddatblygu ymhellach er mwyn cynnal a datblygu swyddogaethau strategol a phartneriaethol y Cyngor yng nghyswllt y Gymraeg, ynghyd â gweithredu swyddogaeth ysgogol a heriol o fewn y Cyngor, ei adrannau a'i wasanaethau.
- 6.2.2 Dylid sefydlu eglurdeb a chonsensws cyffredin mai swyddogaeth Hunaniaith, fel menter iaith sirol, yw gweithredu'n ysgogol a grymusol ar y cyd â chymunedau a rhwydweithiau lleol, ynghyd ag ysgogi a gweithredu prosiectau uniongyrchol a chynaliadwy ar lawr gwlad.
- 6.2.3 Dylid ystyried sefydlu Hunaniaith yn gwmni cyfyngedig trwy warant a fyddai'n endid annibynnol ar Gyngor Gwynedd (opsiwn 3 uchod). O sefydlu Hunaniaith yn fenter iaith annibynnol credir y byddai'n fwy tebygol:
- o ddenu adnoddau ychwanegol er mwyn hyrwyddo'r Gymraeg yn y sir,
  - o fedru ymateb yn greadigol i gyfleoedd datblygu amrywiol,
  - o greu partneriaethau arwyddocaol gyda chyrff a mudiadau perthnasol, ac
  - o roi llais a pherchnogaeth i gymunedau a rhwydweithiau diddordeb lleol.

Er hynny, oherwydd y cyfyngiadau posibl ar elusennau cofrestredig, argymhellir oedi rhag cofrestru'r cwmni yn elusen yn unionsyth er mwyn pwysu a mesur goblygiadau hynny yn fanylach maes o law.

- 6.2.4 O sicrhau adnoddau cyfatebol, dylid ailstrwythuro Hunaniaith ar sail pedwar rhanbarth er mwyn mwyhau ymwneud unigolion, grwpiau a sefydliadau lleol yng ngwaith y fenter.
- 6.2.5 Dylid adolygu aelodaeth grŵp arweiniol Hunaniaith yn unol â'r statws corfforaethol a fabwysiedir. At hynny, dylid ystyried ffurfio grŵp ymgynghorol sirol i sicrhau ymgysylltu effeithiol â phartneriaid allweddol ar draws y sir.
- 6.2.6 Y flaenoriaeth bennaf i Hunaniaith, heb unrhyw os, yw ceisio sicrhau adnoddau ychwanegol er mwyn medru cynyddu'r corff staff a thrwy hynny ehangu ei weithgareddau a chynyddu ei effaith ar hyfywedd y Gymraeg ar draws Gwynedd gyfan. Credir y byddai penodi Prif Weithredwr anturus, cefnogaeth weinyddol effeithiol, Swyddog Ymchwil ac Ymgysylltu craff, ynghyd â thîm o swyddogion rhanbarthol a swyddogion thematig yn meddu ar y potensial i gyfrannu'n helaeth at hyfywedd y Gymraeg yng nghymunedau Gwynedd.

6.3 Goblygiadau

Hyderwn, felly, bod digon o wybodaeth yn yr adroddiad hwn i ysgogi trafodaeth wybodus ymhlith y Cyngor a budd-ddeiliaid eraill ynghylch sefyllfa gyfredol Hunaniaith ac i ystyried dewisiadau ar ei gyfer i'r dyfodol.

Yn amlwg, bydd goblygiadau i'r penderfyniadau a wneir o ganlyniad i'r drafodaeth honno, e.e.:

- yr angen i sefydlu gweledigaeth glir a llwybr gweithredu eglur;
- yr angen i ysgogi perchnogaeth ranbarthol a lleol a'i ffurfioli mewn strwythur perthnasol;
- yr angen i sicrhau cefnogaeth a chydweithrediad cyllidwyr, partneriaid a budd-ddeiliaid eraill;
- yr angen i ffurfio consensws gwleidyddol o du cynghorwyr a'r cyhoedd yn gyffredinol,
- yr angen i sicrhau trefniadau staffio, trosglwyddiadau neu ad-drefniannau staffio llyfn a theg, ynghyd â chysondeb o ran amodau cyflogaeth.

At hynny, mae goblygiadau penodol i Gyngor Gwynedd eu hystyried:

- yr angen i ddatblygu perthynas adeiladol rhwng yr uned polisi iaith a Hunaniaith ar ei newydd wedd, gan gytuno ar swyddogaethau Hunaniaith a'r modd y gall gyfrannu at nodau Cynllun Hybu'r Gymraeg yng Ngwynedd;
- y graddau y bydd Hunaniaith angen cefnogaeth gan Gyngor Gwynedd wrth gael ei sefydlu – o ran arweiniad, gweithredu, cyllido a chefnogaeth mewn da;
- y graddau y gall Hunaniaith ychwanegu gwerth i weithgareddau'r Cyngor o ran hyfywedd y Gymraeg ac agweddau cysylltiol eraill – datblygu cymunedol, yr economi sylfaenol, addysg yn y gymuned, yr amgylchedd ac ati.

Yng ngoleuni'r goblygiadau hynny awgrymwn y bydd angen i'r Cyngor a'i bartneriaid, yn enwedig Llywodraeth Cymru, gynllunio cyfnod pontio ar y cyd er mwyn gwireddu a chyllido unrhyw newidiadau.

Gareth Ioan a Siwan Tomos
IAITH: y ganolfan gynllunio iaith
4 Medi 2020

Atodiad A: Cwestiynau ymchwil allweddol

Defnyddiwyd y fframwaith isod i gwestiynau ymchwil allweddol i arwain ein cyfweiliadau lled-strwythurol gyda'r cyfweleion.

1. Nod a chyflawniadau

Yn eich barn chi, beth yw diben pennaf *Hunaniaith*?

Ydy gweledigaeth *Hunaniaith* wedi newid dros y 10 mlynedd ddiwethaf? Os ydy – sut a pham?

Beth, yn eich tyb chi, fu llwyddiannau pennaf *Hunaniaith* hyd yn hyn?
(Nodwch enghreifftiau a'r rhesymau dros y llwyddiant).

O edrych yn ôl, pa agweddau o weithredu *Hunaniaith* allasai fod wedi eu cryfhau?
(Beth oedd y rhwystrau?)

2. Sgôp gweithredol *Hunaniaith*

Sut carech chi weld *Hunaniaith* yn datblygu i'r dyfodol?

- I ba raddau dylai *Hunaniaith* ganolbwyntio ar weithredu'n strategol ar lefel sirol mewn partneriaeth â chyrff ac asiantaethau eraill?
- I ba raddau dylai *Hunaniaith* ganolbwyntio ar ysgogi a hwyluso unigolion a grwpiau cymunedol i weithredu o blaid y Gymraeg ar lawr gwlad?
- I ba raddau dylai *Hunaniaith* ganolbwyntio ar ddarparu gweithgareddau cyfrwng Cymraeg yn uniongyrchol i unigolion a rhwydweithiau lleol?

A ddylai *Hunaniaith* weithio mewn ardaloedd sy'n wynebu heriau ieithyddol neu mewn ardaloedd lle mae'r Gymraeg ar ei gryfaf?

Os yw hynny'n ddymunol, pa ardaloedd ddylai dderbyn sylw fel blaenoriaeth?

3. Blaenoriaethau gweithredol

Mae blaenoriaethau *Hunaniaith* yn cael ei arwain gan yr amodau grant, yn ddiweddar blaenoriaethau *Hunaniaith* fu:

- dylanwadu ar iaith y teulu,
- cryfhau'r cyswllt rhwng ysgolion a'r gymuned,
- cynnig gweithgareddau i'r grŵp oedran 16-24 oed, a
- datblygu dealltwriaeth o arferion ieithyddol pobl.

I ba raddau y credwch fod y blaenoriaethau yma'n briodol?

I ba raddau y credwch fod y gweithredu ar y blaenoriaethau hyn yn llwyddiannus?
(Nodwch enghreifftiau a'r rhesymau dros y llwyddiant).

Pa weithgareddau dybiwch chi ddylai fod yn flaenoriaeth i *Hunaniaith* i'r dyfodol?

4. Menter Iaith Bangor

Neilltuir tua 30% o gyllideb *Hunaniaith*, dan amod y grant, ar gyfer Menter Iaith Bangor: i ba raddau y credwch fod hyn yn briodol?

Pa berthynas ddylai fod rhwng Menter Iaith Bangor a *Hunaniaith* i'r dyfodol?

5. Atebolrwydd, llywodraethiant a statws

Ers ei sefydlu mae *Hunaniaith* wedi gweithredu fel prosiect penodol o fewn strwythurau rheoli Cyngor Gwynedd:

I ba raddau mae'r trefniant hwnnw wedi bod yn effeithiol o ran:

- (a) caniatáu i *Hunaniaith* gyflawni ei nod a'i amcanion?
- (b) caniatáu i *Hunaniaith* ymateb yn effeithiol i'r gofynion cynllunio iaith o fewn y sir?
- (c) sicrhau bod gan *Hunaniaith* adnoddau digonol i gyflawni'r dibenion a'r amcanion hynny?
- (d) sicrhau bod *Hunaniaith* yn gweithredu'n gydlynus fel rhan o arfogaeth Cyngor Gwynedd o blaid y Gymraeg?

Beth yw manteision y trefniannau presennol?

Beth yw anfanteision y trefniannau presennol ?

Ydy'r trefniadau atebolrwydd a llywio wedi bod yn effeithiol yng nghyswllt *Hunaniaith*?
A sut gellid eu cryfhau i'r dyfodol?

Ydy'r trefniadau cefnogi ac arolygu wedi bod yn effeithiol yng nghyswllt *Hunaniaith*?
A sut gellid eu cryfhau i'r dyfodol?

O edrych i'r dyfodol, pa fath o statws dybiech chi fyddai'n caniatáu i *Hunaniaith* weithredu ar ei fwyaf effeithiol:

- a) aros fel prosiect o fewn y Cyngor (prosiect gweithredol neu uned gomisiynu),
- b) bodoli fel endid hyd braich,
- c) fel endid annibynnol yn y trydydd sector, neu
- d) unrhyw ddatrysiad arall?

Beth fyddai manteision y trefniant hwnnw?

6. Adnoddau

Mae adnoddau Hunaniaith yn gymharol brin ac yn llai nag â fu:

Oes gyda chi awgrym ynghylch sut allai *Hunaniaith* gynyddu ei adnoddau (cyllideb a staff)?

Sut gellid defnyddio'r adnoddau presennol mewn mod arall?

7. Unrhyw fater arall

Oes unrhyw fater arall y carech chi wneud sylw yn ei gylch ynglŷn â dyfodol *Hunaniaith*?

Atodiad B:

Manteision ac anfanteision o fod yn (a) cwmni cyfyngedig trwy warant a (b) yn elusen gofrestedig.

1. Manteision o fod yn gwmni cyfyngedig trwy warant

Manteision sefydlu cwmni cyfyngedig trwy warant:

1. Mae atebolrwydd ariannol cyfarwyddwyr y cwmni, petai'r cwmni yn mynd i ddyled, wedi ei gyfyngu, e.e. i £1, gan warchod unigolion rhag cael eu herlyn am ddyledion y cwmni – a chymryd na fu unrhyw achos o dwyll.
2. Cwmni cyfyngedig yn endid cyfreithiol ar wahân ac annibynnol ar ei gyfarwyddwyr, perchnogion neu staff. Mae hyn yn amddiffyniad i'r unigolion ac yn golygu bod y cwmni'n medru parhau y tu hwnt i ymwneud unigolion penodol.
3. Mae unrhyw elw a gynhyrchir gan y cwmni i'w ddefnyddio er budd parhad y cwmni – yn hytrach nag er budd cyfranddalwyr.
4. Statws annibynnol y cwmni yn hwyluso penderfyniadau busnes buan a phrydlon.
5. Statws annibynnol y cwmni yn hwyluso perthynas fusnes a chyfreithiol â chwmnïau a sefydliadau eraill.
6. Statws annibynnol y cwmni yn hwyluso trefniadau ariannol gyda banciau a sefydliadau ariannol eraill.
7. Mae sefydlu cwmni cyfyngedig a'i gofrestru gyda Thŷ'r Cwmnïau yn amddiffyn ei enw mewn cyfraith.
8. Rhai manteision treth posibl ond cyfyngedig.

Nid oes anfanteision fel y cyfryw, heblaw'r anghenion arferol i gadw cyfrifon blynyddol a'u cyflwyno mewn modd cymeradwy i Dŷ'r Cwmnïau mewn da bryd; ynghyd â gweithredu o fewn cyfyngiadau memorandwm ac erthyglau cymdeithasid y cwmni.

2. Manteision ac anfanteision o fod yn elusen

Manteision o gofrestru cwmni cyfyngedig trwy warant yn elusen:

1. Statws elusennol yn fantais o ran delwedd ac wrth adeiladu perthynas adeiladol gyda sefydliadau eraill a'r cyhoedd yn gyffredinol.
2. Mynediad i ffynonellau grant a chyllido sy'n gyfyngedig i elusennau.
3. Dylid defnyddio asedau'r elusen at ddibenion yr elusen yn unig.

4. Ceir arbedion treth posibl o fod yn elusen:

- a. gostyngiadau o hyd at 80% neu 100% ar draeth annomestig awdurdodau lleol,
- b. mae trothwy taliadau treth gorfforaethol yn uwch nag ar gyfer cwmnïau cyffredin,
- c. rhoddion i elusennau'n medru denu rhodd gymorth gan Lywodraeth y DG,
- d. rhoddion wedi eu heithrio rhag treth etifeddiaeth,
- e. rhai manteision posibl o ran codi TAW.

Mae'r anfanteision yn cynnwys:

1. Yr angen i gyfyngu gweithgareddau i'r dibenion elusennol a nodwyd yn y cyfansoddiad.
2. Cyfyngiadau ar weithgareddau gwleidyddol ac ymgyrchu.
3. Gwaharddiad ar godi cyllid drwy gyfranddaliadau.
4. Gofynion adrodd ar weithgareddau ariannol mwy caeth a chymhleth na chwmnïau nad sy'n elusennau.
5. Cyfyngiadau ar gyfarwyddwyr o ran derbyn taliadau a'r angen iddynt ddatgan unrhyw wrthdaro mewn buddiannau.

Ffynonellau:

<https://companieshouse.blog.gov.uk/2018/05/15/what-does-it-mean-to-be-a-limited-company/>

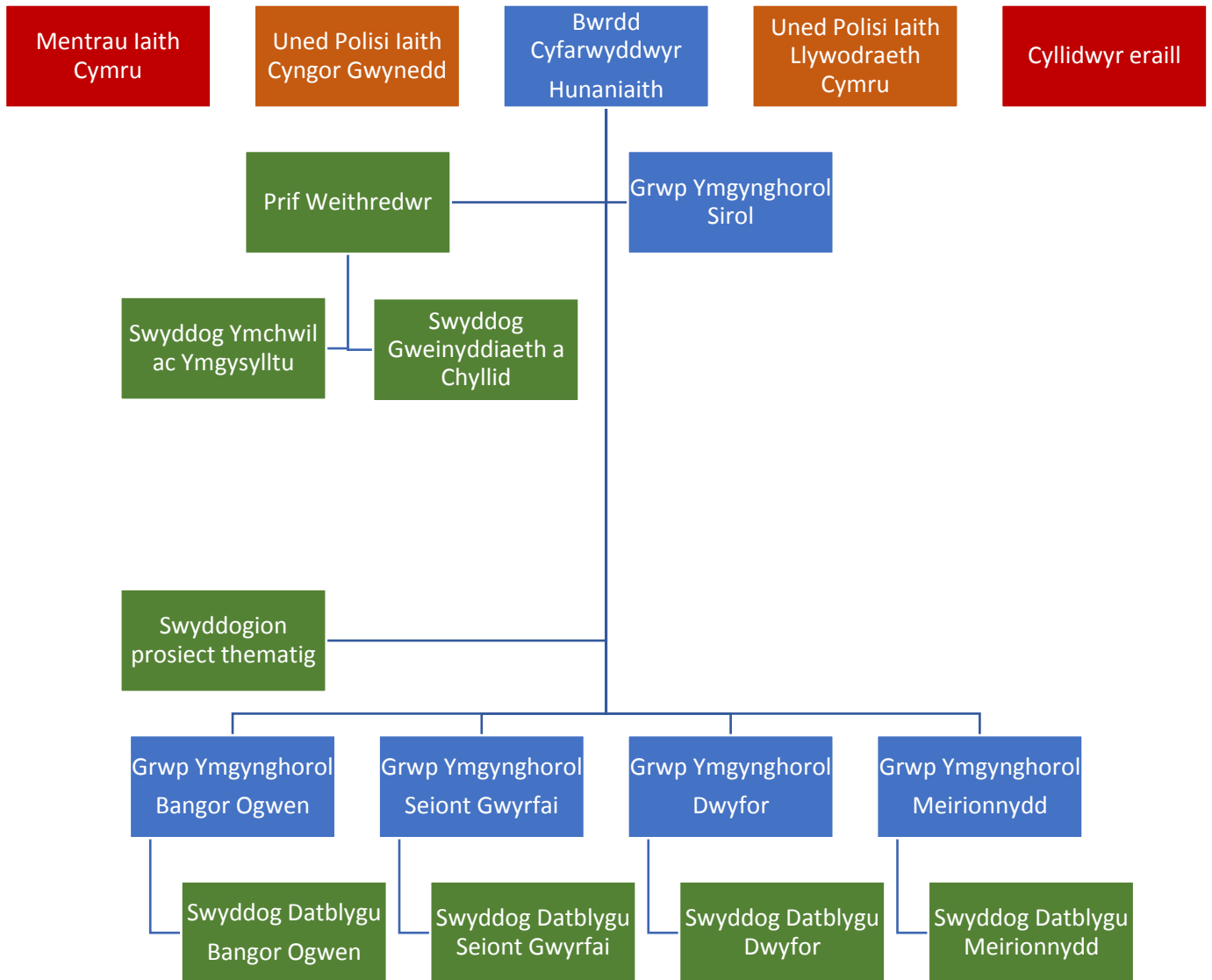
<https://www.gov.uk/limited-company-formation>

<https://wcva.cymru/wp-content/uploads/2020/01/WCVA-Faith-and-Hope-Dont-Run-Charities.pdf>

https://knowhow.ncvo.org.uk/setting-up/charitable-status/pros_and_cons_of_becoming_a_charity

Atodiad C:

Strwythur posibl ar gyfer Hunaniaith i'r dyfodol

Eitem 8

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	24 Tachwedd 2020
Aelod Cabinet:	Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn
Swyddog Cyswllt:	Sioned Williams/Alwen Williams
Rhif Ffôn Cyswllt:	Est.32547
Teitl yr Eitem:	Cytundeb Terfynol ar Gynllun Twf Gogledd Cymru

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

1.1. Pwrpas yr adroddiad yw cyflwyno'r pecyn o ddogfennau allweddol sydd eu hangen ar gyfer cyrraedd Cytundeb Terfynol ar Gynllun Twf Gogledd Cymru gyda Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.

1.2. Mae'r dogfennau allweddol yn cynnwys y canlynol:

- Cynllun Busnes Cyffredinol
- Cytundeb Terfynol Drafft
- Cytundeb Llywodraethu 2

2. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

2.1.

- Bod y Cabinet yn cadarnhau'r Cynllun Busnes Cyffredinol yn ffurfiol ac yn argymhell i'r Cyngor ei gymeradwyo fel y ddogfen sy'n gosod y trefniadau ar gyfer cyflawni Cynllun Twf Gogledd Cymru fel sail ar gyfer ymrwymo i'r Cytundeb Terfynol a derbyn y Llythyr Cynnig Grant gyda Llywodraethau'r DU a Chymru.
- Bod y Cabinet yn cadarnhau'r darpariaethau yng Nghytundeb Llywodraethu 2 sy'n ymwneud â swyddogaethau gweithredol yn ffurfiol ac yn argymhell bod y Cyngor yn cymeradwyo'r darpariaethau sy'n ymwneud â swyddogaethau anweithredol a'i fod (y *Cabinet*) yn benodol yn mabwysiadu'r dirprwyaethau a'r Cylch Gorchwyl yn "*Cytundeb Llywodraethu 2: Atodiad 1*" ohono fel sail ar gyfer cwblhau'r Cytundeb Terfynol a derbyn y Llythyr Cynnig Grant gyda Llywodraethau'r DU a Chymru..
- Yn ddarostyngedig i gwblhau Cytundeb Llywodraethu 2, bod Cyngor Gwynedd yn cytuno i weithredu fel yr Awdurdod Lletya a'r Corff Atebol ac yn llofnodi'r llythyr Cynnig Cyllid Grant ar ran y Partneriaid drwy law y Prif Swyddog Cyllid.

- Bod y Cabinet yn cadarnhau'n ffurfiol ac yn argymhell bod y Cyngor yn cymeradwyo'r dull a ddefnyddir i gyfrifo cost benthyca sydd ei angen mewn egwyddor i hwyluso'r llif arian negyddol ar gyfer y Cynllun Twf, ac i gynnwys darpariaeth o fewn Cyllideb y Cyngor i dalu'r cyfraniad hwn a'r cyfraniadau craidd ac atodol sydd wedi'u sefydlufel sydd wedi'i nodi yn GA2 (ac ym mharagraffau 5.5 - 5.7 isod).
- Bod y Prif Weithredwr mewn ymgynghoriad â'r Arweinydd, y Swyddog Monitro a'r Swyddog Adran 151, yn derbyn awdurdod dirprwyedig i gytuno ar fân newidiadau i'r dogfennau gyda'r Partneriaid fel sydd angen i gwblhau'r cytundeb.

2.2. Argymhellir bod y Cyngor

- Yn cymeradwyo'r Cynllun Busnes Cyffredinol fel y ddogfen sy'n gosod y trefniadau ar gyfer cyflawni Cynllun Twf Gogledd Cymru fel sail ar gyfer ymrwymo i'r Cytundeb Terfynol a derbyn y Llythyr Cynnig Grant gyda Llywodraethau'r DU a Chymru.
- Yn cymeradwyo'r darpariaethau yng Nghytundeb Llywodraethu 2 sy'n ymwneud â swyddogaethau anweithredol ac yn benodol yn mabwysiadu'r trefniadau ar gyfer Craffu sydd wedi'u nodi yn "Cytundeb Llywodraethu 2: Atodiad 3" ohono fel sail ar gyfer cwblhau'r Cytundeb Terfynol a derbyn y Llythyr Cynnig Grant gyda Llywodraethau'r DU a Chymru.
- Yn ddarostyngedig i gwblhau Cytundeb Llywodraethu 2 fod Cyngor Gwynedd yn cytuno i weithredu fel yr Awdurdod Lletyo a Chorff Atebol ac yn llofnodi'r llythyr Cynnig Cyllid Grant ar ran y Partneriaid. drwy law y Prif Swyddog Cyllid. Yn cymeradwyo'r dull a ddefnyddir i gyfrifo cost benthyca sydd ei angen mewn egwyddor i hwyluso'r llif arian negyddol ar gyfer y Cynllun Twf, ac yn cynnwys darpariaeth o fewn Cyllideb y Cyngor i dalu'r cyfraniad hwn a'r cyfraniadau craidd ac atodol sydd wedi'u sefydlu fel sydd wedi'i nodi yn GA2 (ac ym mharagraffau 5.5 - 5.7 isod).
- Yn dirprwyo awdurdod i'r Prif Weithredwr mewn ymgynghoriad â'r Arweinydd, y Swyddog Monitro a'r Swyddog Adran 151, i gytuno ar fân newidiadau i'r dogfennau gyda'r Partneriaid fel sydd angen i gwblhau'r cytundeb.

3. RHESYMAU DROS Y PENDERFYNIAD

- 3.1. Yn 2016, mabwysiadodd partneriaid y Bwrdd Uchelgais Weledigaeth Twf ar gyfer Economi Gogledd Cymru. Yn seiliedig ar Strategaeth y Weledigaeth Twf, yn Hydref 2018 cytunwyd ar y Cynllun Twf gan holl bartneriaid y Bwrdd Uchelgais drwy weithio gyda Llywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru a'r sector breifat. Ym mis Tachwedd 2019, cytunodd y Bwrdd Uchelgais a'r ddwy Lywodraeth i Benawdau'r Telerau, gyda Chytundeb Terfynol i'w gwblhau yn 2020.
- 3.2. Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi ymrwymo i gyrraedd Cytundeb Terfynol gyda'r ddwy Lywodraeth cyn diwedd Rhagfyr 2020.
- 3.3. Mae'r Swyddfa Rhaglen wedi datblygu'r dogfennau sydd angen eu cyflwyno i'r ddwy Lywodraeth er mwyn cyrraedd y Cytundeb Terfynol. Mae cynnwys y dogfennau wedi'i amlinellu yn yr adroddiad hwn, gyda chopïau o'r dogfennau fel atodiadau.

4. CEFNDIR AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

- 4.1. Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn bortffolio sy'n cynnwys 5 rhaglen i'w gweithredu dros y bymtheg mlynedd nesaf. Bydd yn cael ei weithredu gan y Swyddfa Rheoli Portffolio ar ran y Bwrdd Uchelgais.
- 4.2. Mae'r Cynllun Twf yn ceisio cyflawni cyfanswm o hyd at £1.1bn o fuddsoddiad yn economi'r Gogledd (£240m o'r Cynllun Twf), i greu 3,400 - 4,200 o swyddi ychwanegol net a chynhyrchu £2.0 - £2.4 biliwn mewn GVA ychwanegol net.
- 4.3. Mae'r pum rhaglen a'r 14 prosiect wedi'u cynllunio a'u datblygu'n ofalus gyda rhanddeiliaid i fynd i'r afael â methiannau penodol yn y farchnad a rhwystrau i dwf economaidd. Bydd achosion busnes rhaglenni yn cael eu datblygu a'u cyflwyno i'r Bwrdd Uchelgais am gymeradwyaeth o Ionawr 2021 ymlaen.

4.4. Covid-19

- 4.4.1. Mae Covid-19 wedi cael effaith economaidd syfrdanol ar y Gogledd, yn yr un modd â rhannau eraill o'r DU ac yn fyd-eang. Mae'r Bwrdd Uchelgais Economaidd yn gweithio'n agos gyda'r chwe awdurdod lleol, Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU a chynrychiolwyr o'r sector preifat i gydlynu'r ymateb rhanbarthol i adfer yr economi. Nid yw'n hysbys eto beth yw effeithiau tymor hwy Covid-19 ar yr economi rhanbarthol.
- 4.4.2. Mae'r Cynllun Twf wedi'i ddylunio i fynd i'r afael â rhwystrau strwythurol, hirdymor sy'n atal twf economaidd. Fodd bynnag, mae'r Bwrdd yn gwbl ymwybodol yn y byrdymor y bydd angen amrediad o gamau gweithredu er mwyn hwyluso adferiad ac mae sicrhau bod y mesurau byrdymor hynny'n cyd-fynd â'r Cynllun Twf yn allweddol.
- 4.4.3. Ni all y Cynllun Twf ar ei ben ei hun fynd i'r afael â'r holl heriau sy'n wynebu economi'r Gogledd, yn enwedig yng ngoleuni Covid-19. Fodd bynnag, bydd y chwistrelliad sylweddol o fuddsoddiad cyfalaf i economi'r Gogledd o du'r Cynllun Twf yn hwb arwyddocaol i'r sectorau adeiladu a chysylltiedig a hynny ar adeg pan mae'n debygol y bydd capasiti dros ben yn yr economi.

4.5. Y broses ar gyfer Cytundeb Terfynol

- 4.5.1 Er mwyn cytuno i'r Cytundeb Terfynol gyda'r ddwy Lywodraeth, mae'r Bwrdd Uchelgais wedi paratoi pecyn o ddogfennau gan gynnwys Cynllun Busnes Cyffredinol, Achos Busnes y Portffolio, Cytundeb Terfynol Drafft a Chytundeb Llywodraethu 2.

4.6. Cynllun Busnes Cyffredinol

- 4.6.1. Mae'r Cynllun Busnes Cyffredinol wedi ei baratoi gan y Swyddfa Rheoli Portffolio er mwyn gosod y trefniadau ar gyfer gweithredu Cynllun Twf Gogledd Cymru, gan gynnwys trosolwg o'r rhaglenni a phrosiectau er mwyn cael cymeradwyaeth pob partner i'r gofynion Ariannol er mwyn gweithredu'r cynllun.
- 4.6.2. Mae copi o'r Cynllun Busnes Cyffredinol yn **Atodiad 1**.
- 4.6.3. Mae'r Cynllun Busnes Cyffredinol yn crynhoi cynnwys yr Achos Busnes Portffolio a'r 5 Achos Busnes Rhaglen. Mae'r Achos Busnes Rhaglen yn rhoi crynodeb o'r cynnig ariannu

ar gyfer Cynllun Twf Gogledd Cymru, ac mae'r achosion busnes rhaglen yn cynnwys manylion ar y 5 rhaglen unigol.

- 4.6.4. Bydd yr achosion busnes portffolio a rhaglen, unwaith y'u cymeradwyir fel rhan o'r Cynllun Terfynol, yn ddogfennau byw a ddefnyddir i reoli cyflawniad y Cynllun Twf ar sail barhaus ac fe'u diweddarir yn rheolaidd wrth i'r rhaglenni a'r prosiectau ddatblygu.

4.7. Cytundeb Terfynol

- 4.7.1. Ym mis Tachwedd 2019 cytunodd y Bwrdd Uchelgais a Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru i Benawdau'r Telerau, gyda Chytundeb Terfynol i'w gwblhau yn 2020.
- 4.7.2. Mae'r Cytundeb Terfynol Drafft wedi ei ddatblygu ar y cyd rhwng y Bwrdd Uchelgais a'r ddwy Lywodraeth.
- 4.7.3. Mae'r Cytundeb Terfynol yn gytundeb rhwng y Bwrdd Uchelgais, Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru ar gyfer gweithredu Cynllun Twf Gogledd Cymru.
- 4.7.4. Bydd y Cytundeb Terfynol yn cael ei lofnodi ar sail yr Achos Busnes Portffolio ac 5 achos busnes rhaglen.
- 4.7.5. Mae copi o'r Cytundeb Terfynol Drafft ar gael yn **Atodiad 2**.

4.8. Cytundeb Llywodraethu 2

- 4.8.1. Mae Cytundeb Llywodraethu 2 wedi ei ddatblygu gan y Penaethiaid Cyfreithiol rhanbarthol gyda chyngor annibynnol arbenigol gan gwmni Pinsent Masons.
- 4.8.2. Mabwysiadwyd Cytundeb Llywodraethu 1 er mwyn cefnogi'r broses a'r cais am gyllid i'r ddwy Lywodraeth. Bydd Cytundeb Llywodraethu 2 yn mynd â'r bartneriaeth i'r cyfnod gweithredu ar gyfer y Cynllun Twf. Mae'r cytundeb yn gytundeb partneriaeth rhwng y chwe Awdurdod Lleol a'r Prifysgolion a'r Colegau sy'n gyrrff partner. Mae'n parhau â'r model llywodraethu a fabwysiadwyd yn GA1, sef Cyd-bwyllgor a gefnogir gan awdurdod lletya ac yn darparu ar gyfer ymrwymadau a chyfrifoldebau'r Partneriaid i'r bartneriaeth. Hefyd, mae'n diffinio'r berthynas rhwng y Bwrdd a'i sefydliadau Partner cyfansoddol, cyfyngiadau dirprwyo ac atebolrwydd.
- 4.8.3. Mae Cytundeb Llywodraethu 2 yn elfen angenrheidiol ar gyfer gweithredu'r Cynllun Twf. Mae'n rhoi sicrwydd i'r Llywodraethau ynghylch llywodraethiant y bartneriaeth. Mae'n sefydlu ymrwymiad cyfreithiol-rwym gan ac i'r Partneriaid a'r Corff Atebol sy'n angenrheidiol i alluogi i Gytundeb Terfynol y Cynllun Twf a'r Llythyr Grant gael eu cytuno. Heb y sicrwydd hwnnw, ni ellid ymrwymo i'r Cytundeb Terfynol a'r Llythyr Cynnig Grant ar ran y Partneriaid.
- 4.8.4. Darperir crynodeb eglurhaol manylach o Gytundeb Llywodraethu 2 yn Atodiad 5 ac mae copi o Gytundeb Llywodraethu 2 wedi'i gynnwys yn Atodiad 6.

5. GOBLYGIADAU ARIANNOL

- 5.1. Mae bwlch cyllido tymor canolig dros dro rhwng proffil gwariant disgwylidig y Cynllun Twf a phroffil disgwylidig y cyllid a dderbynnir gan y llywodraethau dros 15 mlynedd. Bydd y Bwrdd Uchelgais, drwy'r awdurdod lletya, yn gyfrifol am reoli'r llif arian negyddol hwn, ac mae wedi gweithio gydag Arlingclose i fodelu cost y benthyca a fyddai ei angen mewn egwyddor i hwyluso'r llif arian negyddol ar gyfer y Cynllun Twf, a'r cyfraniadau partner blynyddol cyfatebol sydd eu hangen i gwrdd â'r gost hon.
- 5.2. Gydag ystod o dybiaethau i'w hystyried, mae'r Bwrdd Uchelgais wedi rhagweld ystod o ffigyrau, wedi'u modelu fel y senario achos gorau (Fersiwn 1) a'r senario achos gwaethaf (Fersiwn 2), i adlewyrchu amseriad cwblhau'r Cynllun Twf ac amseru canlyniadol cyllid grant y llywodraethau. Mae'r gwahaniaeth rhwng y senarios achos gorau a gwaethaf yn amlygu pwysigrwydd cwblhau'r Cynllun Twf erbyn diwedd y flwyddyn galendr. Yn y ddau fersiwn, mae'r amrywiadau eraill, h.y. cyfradd llog ac incwm trethi busnes wedi parhau'r un fath. Y gyfradd llog a ddefnyddiwyd oedd 2.2% sy'n cael ei ystyried yn dybiaeth ddarbodus. Mae'r Bwrdd Uchelgais yn bwriadu defnyddio ei grant cynnyrch trethi busnes gan Lywodraeth Cymru i'w osod yn erbyn y llif arian negyddol, a'r awdurdodau lleol (yn gymesur i'r boblogaeth) fydd yn cwrdd â'r gost net (£12.46m - £17.73m) ar gyfer prosiectau rhanbarthol y Bwrdd Uchelgais gydag arianwyr y prosiectau yn gyfrifol am y gost mewn perthynas â'u prosiect nhw.
- 5.3. Bydd unrhyw newidiadau i'r prosiectau yn arwain at fater a gedwir yn ôl os yw'n golygu cynyddu cyfraniadau'r partneriaid (e.e. newid o ariannwr y prosiect i'r Bwrdd Uchelgais, cynnyrch trethi busnes is, cost uwch, proffil gwariant cynharach).
- 5.4. Gyda phrosiectau cyfalaf, mae bob amser risg o orwario, a rhoddir mesurau rheoli yn eu lle i gyfyngu costau gorwario ar brosiectau penodol. Ar gyfer prosiectau rhanbarthol, byddai'r Swyddfa Rhaglen yn gyfrifol am reoli gwariant a sicrhau bod cyllidebau wrth gefn digonol wedi'u cynnwys yn achosion busnes y prosiectau. Byddai gorwariant yn fater i Ariannwr y Prosiect ymdrin ag ef mewn perthynas â'u prosiectau nhw.
- 5.5. Mae'r tabl isod yn dangos **cyfanswm cyfraniadau'r partneriaid (15 mlynedd)** i ymdopi â chost 'benthyca' a fydd ei angen mewn egwyddor i hwyluso'r llif arian negyddol.

Fersiwn	Prifysgol Bangor	Prifysgol Glyndwr	Grŵp Llandrillo Menai	Coleg Cambria	Partneriaid Masnachol eraill	Conwy	Sir Ddinbych	Sir y Fflint	Gwynedd	Ynys Môn	Wrecsam	Cyfanswm
	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m
1	1.40	0.51	0.75	0.52	2.29	1.17	0.96	1.56	1.24	0.70	1.36	12.46
2	1.99	0.73	1.07	0.74	3.24	1.67	1.36	2.22	1.77	1.00	1.94	17.73

- 5.6. Mae'r tabl isod yn dangos **cyfraniadau blynyddol y partneriaid** i ymdopi â chost 'benthyca' a fydd ei angen mewn egwyddor i hwyluso'r llif arian negyddol

Fersiwn	Prifysgol Bangor	Prifysgol Glyndwr	Grŵp Llandrillo Menai	Coleg Cambria	Partneriaid Masnachol eraill	Conwy	Sir Ddinbych	Sir y Fflint	Gwynedd	Ynys Mon	Wrecsam	Cyfanswm
	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£
1	93,330	34,000	50,000	34,670	152,660	78,010	64,000	104,000	82,670	46,670	90,670	830,680
2	132,670	48,670	71,330	49,330	216,000	111,340	90,670	148,000	118,000	66,670	129,340	1,182,020

- 5.7. Mae cyfraniadau blynyddol y partneriaid (uchod) yn ychwanegol i'r cyfraniadau blynyddol 'craidd' ac 'atodol' sydd wedi'u sefydlu (isod).

Cyfraniadau	Prifysgol Bangor	Prifysgol Glyndwr	Grŵp Llandrillo Menai	Coleg Cambria	Conwy	Sir Ddinbych	Sir y Fflint	Gwynedd	Ynys Môn	Wrecsam	Cyfanswm
	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£
Craidd	25,000	25,000	25,000	25,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	400,000
Cyfraniadau Atodol	0	0	0	0	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	240,000

6. GOBLYGIADAU CYFREITHIOL

- 6.1. Mae'r adroddiad yn esbonio darpariaethau perthnasol Cytundeb Llywodraethu 2 ("GA2"), y Cynllun Busnes Cyffredinol ("OBP") a'r Cytundeb Twf Terfynol. Maent yn ffurfio rhan o'r goblygiadau cyfreithiol ond er osgoi dyblygu nid ydynt yn cael eu hailadrodd yn yr adran yma.
- 6.2. Gwneir yr argymhellion yn yr adroddiad yn unol â'r pwerau o roddir i'r Cynghorau dan adrannau 101, 102 ac 113 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, adran 1 o Ddeddf Lywodraeth Leol (Nwyddau a Gwasanaethau) 1976, adran 25 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994, Adrannau 2, 19 a 20 o Ddeddf Lywodraeth Leol 2000, Adran 9 o Fesur Llywodraeth Leol Cymru 2009 a phob pŵer grymuso arall sydd gan y Cynghorau nawr.
- 6.3. Mae darpariaethau Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2019 sy'n ymwneud â Chyd-bwyllgorau Corfforaethol ("CJCs") a chyhoeddiad diweddar dogfen ar ddarpar reoliadau yn amlwg yn berthnasol i'r materion a drafodir yn yr adroddiad. Fod bynnag mae Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru wedi bod yn gweithredu fel Cyd-bwyllgor ffurfiol ers Ionawr 2019. Nid yw GA2 yn newid y fframwaith llywodraethu sylfaenol yma ond mae'n angenrheidiol er caniatáu i'r Partneriaid ymrwymo i'r Cynllun Twf o fewn yr amserlen a osodir. O ganlyniad nid oes cynnig i wneud unrhyw newidiadau i'r argymhellion er cyfarch dyfodiad arfaethedig CJCs er bod GA2 yn cydnabod darpariaethau'r Bil a'r posibilrwydd o adolygiad i'r dyfodol.
- 6.4. Mae'r OBP yn ddogfen allweddol sy'n ymwneud â chyflawni'r Cynllun Twf. Mae'n gweithredu i greu disgwyliad cyfreithlon y prosesir y Rhaglenni yn y modd a osodir yn y Cynllun. O ganlyniad mae'n bwysig fod pob Partner yn fodlon gyda chynnwys yr OBP. Bydd penderfyniadau ynglŷn â chyflawni'r rhaglenni a phrosiectau angen eu hystyried yn unol â'r darpariaethau yn GA2 pryd y gellir amlygu materion ynglŷn â phrosiectau unigol a sicrhau cynngor cyfreithiol manwl.
- 6.5. Wrth ystyried y mater yma dylid dal sylw at, ymysg materion eraill, ddyletswyddau'r Cynngor dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Yn gryno mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyffwrdd cyhoeddus i weithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy er sicrhau y gellir cyfarch anghenion y presennol heb danseilio gallu cenedlaethau'r dyfodol i gyfarch eu hanghenion. Mae hyn er gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r OBP yn esbonio fod Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn greiddiol i ddatblygu a gweithredu'r Weledigaeth Twf a'r Cynllun Twf.
- 6.6. Mae Aseiad Lles a Chydraddoldeb wedi ei gynnal ac wedi ei atodi yn **Atodiad 5**. Dylid dal sylw at y rhain wrth ddod i benderfyniad ar y mater yma.

- 6.7. Mae sylw wedi ei roi i ddyletswyddau dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (gan gynnwys y dyletswyddau Cymreig penodol). Yn unol â'r dyletswyddau yma rhaid i Gyngorau wrth wneud penderfyniadau:
- ddal sylw priodol ar yr angen i ddileu gwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu a gormesu ac ymddygiadau eraill a waherddir gan y Ddeddf ;
  - hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sydd yn rhannu nodwedd warchoddedig a'r rhai sydd ddim; a
  - hybu perthynas dda rhwng pobl sydd yn rhannu nodwedd warchoddedig a'r rhai sydd ddim.
- 6.8. Yng Nghymru mae angen i'r Gyngorau gymryd camau penodol er dangos fod sylw priodol wedi ei roi i'r ddyletswydd cydraddoldeb cyhoeddus. Mae'r dyletswyddau cydraddoldeb hyn sy'n benodol i Gymru yn cynnwys asesu effaith polisiau a threfniadaethau ar gydraddoldeb (yr hyn a elwir yn arferol yn Asesiad Effaith Cydraddoldeb).
- 6.9. Mae'r Asesiad Llesiant yn dangos fod y manylion a gynhwysir yn yr OBP drafft ac wrth ei baratoi yn dangos cydymffurfiaid gyda'r 5 ffordd o weithio, y Nodau Llesiant ac yn dangos y bydd y Weledigaeth Twf a'r Cynllun Twf yn cael effaith gadarnhaol ar bob grŵp a phobl sydd â nodweddion gwarchoddedig.

7. GOBLYGIADAU STAFFIO

- 7.1. Dim

8. EFFAITH AR GYDRADDOLDEB

- 8.1. Mae copïau o'r asesiadau effaith i'w cael yn **Atodiad 5-7**.

9. YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD

- 9.1. Mae adroddiad a dogfennau perthnasol wedi'u cylchredeg ar gyfer cymeradwyaeth gan yr holl bartneriaid. Bydd adroddiad blaen ac atodiadau yn cael eu cyflwyno i gyfarfodydd Craffu, Cabinet a Chyngor Llawn y chwe Awdurdod Lleol.
- 9.2. Ar y 5ed o Dachwedd 2020, trafodwyd cynnwys yr adroddiad hwn gan Bwyllgor Craffu Addysg ac Economi Cyngor Gwynedd.
- 9.3. Mae adroddiad a dogfennau perthnasol wedi'u cyflwyno i'r Bwrdd Uchelgais ar 23 Hydref, 2020. Gweler copi o'r Adroddiad Blaen yn **Atodiad 8** ac mae'r dogfennau cyflawn ar gael [YMA](#).

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Rwyf wedi cael mewnbwn uniongyrchol i baratoi'r adroddiad a'r Atodiadau . Yn ogystal mae Cytundeb Llywodraethu 2 wedi ei pharatoi gan gyfreithwyr arbenigol sydd yn cynghori'r Partneriaid. Dylid pwysleisio hefyd fod y gwaith yma wedi bod yn destun mewnbwn proffesiynol ar draws yr holl Bartneriaid. Fe amlygir yn yr adroddiad fod Gwynedd a rôl benodol yn y Bartneriaeth fel Awdurdod Lletya a Chorff Atebol. Golygai hyn fod y Cyngor yn gweithredu fel endid cyfreithiol ar ran y Bartneriaeth ond hefyd a swyddogaeth ganolog yng ngweinyddiaeth y Grant Cynllun Twf. Mae Cytundeb Llywodraethu 2 sydd yn gytundeb cynhwysfawr yn darparu ar gyfer hyn ac yn rhoi gwarchodaeth i Wynedd drwy amodau ac indemnebau gan y Partneriaid. Mae hyn yn darparu y sicrwydd angenrheidiol i Wynedd allu cytuno i ymgymryd a'r swyddogaethau yma. Rwyf felly yn fodlon y gellir, yn briodol mabwysiadu'r argymhellion.

Swyddog Cyllid Statudol:

Rwyf wedi cyfrannu at yr agweddau cyllidol o'r papur yma ac yn cefnogi'r penderfyniad a geisir. Fel trafodwyd yn y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi ar y 5ed o Dachwedd, defnyddiwyd rhagdybiaethau darbodus wrth ledaenu'r costau benthyca dros 15 mlynedd i wneud yr ymrwymiad yn fforddiadwy i'r partneriaid. Gyda hynny, mae'n allweddol fod 'Cytundeb Llywodraethu 2' yn amddiffyn buddiannau'r awdurdod lletya a phartneriaid eraill, i'r graddau y gall partneriaid adael y bartneriaeth, ond y byddai'n rhaid iddynt barhau i gyfrannu'n ariannol dros y 15 mlynedd lawn. Yn dilyn cadarnhad y Cabinet a chymeradwyaeth y Cyngor llawn, byddaf yn cynnwys cyllidebau digonol ar gyfer y gost (sydd ym mharagraffau 5.5 - 5.7 uchod) yng nghyllideb 2021/22 y Cyngor.

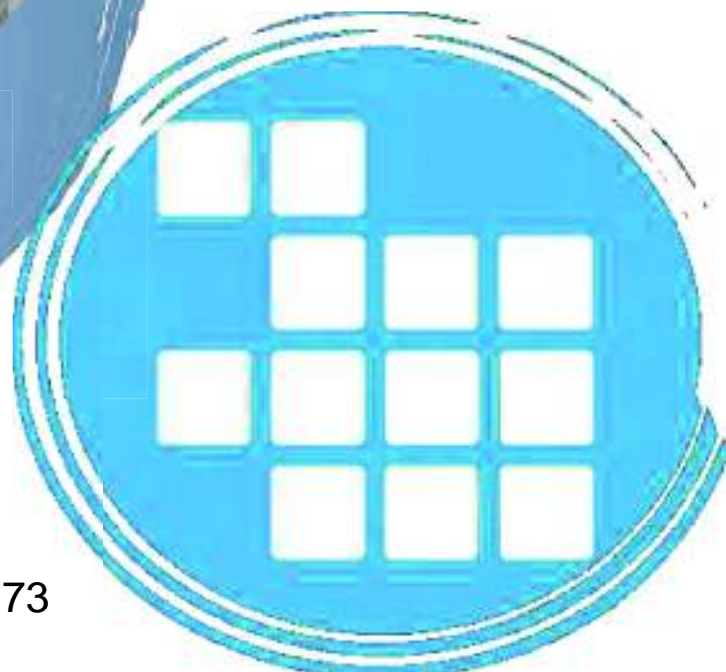

ATODIADAU:

Atodiad 1	Cynllun Busnes Cyffredinol*
Atodiad 2	Cytundeb Terfynol Drafft*
Atodiad 3	Crynodeb o Gytundeb Llywodraethu 2*
Atodiad 4	Cytundeb Llywodraethu 2*
Atodiad 5	Asesiad Effaith Deddf Llesiant
Atodiad 6	Asesiad Effaith yr Iaith Gymraeg
Atodiad 7	Asesiad Effaith Cydraddoldeb
Atodiad 8	Adroddiad i'r Bwrdd Uchelgais

*yn amodol ar olygu terfynol a phrawf ddarllen

**CYNLLUN BUSNES
CYFFREDINOL
CYNLLUN TWF
GOGLEDD CYMRU
2020-25**

Tabl Cynnwys

Tabl Cynnwys2

Rhagair 3

1. Crynodeb Gweithredol6
2. Pwrpas12
3. Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru12
4. Cefndir i Gynllun Twf Gogledd Cymru13
5. Yr Achos dros Newid14
6. Rhaglenni'r Cynllun Twf21
7. Y Prosiectau24
8. Effaith Economaidd28
9. Proffil Cyllid y Cynllun Twf30
10. Cyfraniadau Partner Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru32
11. Strategaeth Fasnachol34
12. Dull Caffael34
13. Trefniadau Llywodraethu36
14. Amserlen Cyflawni Prosiectau'r Cynllun Twf41

Rhagair

Mae'r **Cynllun Twf** wedi'i ddatblygu drwy gydweithio agos ac ymrwymiad gan bartneriaid ar draws sectorau gan gynnwys Llywodraeth Cymru a'r DU, i gyflawni buddsoddiad a newid cadarnhaol a hirhoedlog a fydd yn galluogi twf economaidd a chyflogaeth yn yr hir-dymor.

Dros y pymtheg mlynedd nesaf, bydd y Cynllun Twf yn ein grymuso i gydweithio a chymryd rheolaeth dros sut rydym yn buddsoddi yn ein dyfodol.

Mae'n gyfle unigryw i ddatganoli buddsoddiadau'r llywodraeth, gwneud y penderfyniadau buddsoddi hynny yn lleol ac arddangos y gwerth a ddaw yn sgil hyn. Yn y pendraw, fel rhan o raglen fuddsoddi ehangach, bydd y Cynllun Twf yn galluogi i ni adeiladu economi bywiog, cynaliadwy a chynhwysol i ni i gyd yng Ngogledd Cymru.

Byddwn yn **flaengar** gyda'n buddsoddiadau – yn adeiladu ar ein cryfderau i roi hwb i gynhyrchedd, meithrin arloesedd a bod yn gystadleuol yn y marchnadoedd yr ydym yn eu gwasanaethu. Mae gennym ganolbwyntiau ymchwil ac arloesedd sydd wedi'u hen sefydlu eisoes, sy'n ein helpu ni i wthio'r ffiniau wrth ddod o hyd i feysydd twf newydd ar gyfer ein busnesau gweithgynhyrchu gwerth uchel. Byddwn yn buddsoddi ymhellach i greu canolfannau rhagoriaeth i wella ein henw da a galluogi twf yn y diwydiant pwysig hwn.

Byddwn yn mynd i'r afael â methiant marchnad hir-dymor sydd wedi bod yn rhwystr i fuddsoddiad masnachol - gan wneud y Gogledd yn lle mwy addas i fuddsoddi ynddo a datgloi'r potensial ar gyfer swyddi medrus gwerth uchel, er mwyn i'n pobl ifanc a chenedlaethau'r dyfodol ffynnu. Byddwn yn mynd i'r afael â'r diffyg tir ac eiddo addas ar gyfer twf busnes a dod â safleoedd ymlaen er mwyn darparu'r tir cyflogaeth a thai yr ydym ei angen.

Drwy fuddsoddi yn awr, rydym yn adeiladu ein **gwytnwch** ar gyfer y dyfodol.

Rydym yn **gysylltiedig** fel rhanbarth. Mae ein partneriaeth ar draws y chwe awdurdod lleol, y prifysgolion, y colegau a'r sector preifat wedi'i hen sefydlu ac yn cryfhau o hyd. Yn ogystal, rydym yn gyrru newid cyfeiriad mewn cysylltedd digidol drwy gydbwysu buddsoddiad mewn isadeiledd a thechnoleg. Rydym yn cyfarch yr ardaloedd hynny sydd angen cysylltiadau band eang cyflymach a mwy dibynadwy fwyaf a gwneud y mwyaf o botensial mynediad i 5G ac arloesedd digidol newydd. Mae cyfleoedd hefyd yn bodoli yn ein cysylltiadau agos gyda'r economïau cyfagos megis Pwery'r Gogledd, Iwerddon a Chanolbarth Cymru. Drwy weithio gyda'n gilydd, gallwn adeiladu economïau cryfach.

Byddwn yn cryfhau ein henw da fel rhanbarth cydlynus; rhoi lifer ar ein partneriaethau i hyrwyddo twf yn yr economi sy'n gynaliadwy, yn gynhwysol ac y gellir ei ymestyn. Mae ein Buddsoddiad mewn prosiectau ynni carbon isel yn galluogi i ni gyfrannu'n uniongyrchol i'r argyfwng newid hinsawdd, gan helpu i wneud y Gogledd yn amgylchedd glanach, gwyrddach, ond hefyd gan leoli ein hunain fel un o'r lleoliadau arweiniol yn y DU o fewn y sector ynni carbon isel. Heb anghofio ein economïau sylfaen o fewn amaeth a thwristiaeth,

byddwn yn helpu i alluogi ac annog arallgyfeirio i wella dyfodol hir-dymor y diwydiannau allweddol hyn, gan sicrhau bod ganddynt y cyfle i ddatblygu'n gynaliadwy a ffynnu.

Byddwn yn buddsoddi mewn ffordd sy'n hyrwyddo gwerth cymdeithasol ac yn adeiladu cyfoeth yn ein cymunedau. Rydym yn cydnabod ac yn gwerthfawrogi ei rhwymedigaeth i gyflawni'r Cynllun Twf mewn ffordd sy'n gwella ein llesiant cymdeithasol, diwylliannol, amgylcheddol ac economaidd.

Edrychwn ymlaen at arwain y buddsoddiad pwysig hwn yn ein cartref a'n rhanbarth, Gogledd Cymru.

Dyfrig Siencyn,
Cadeirydd | Chair,
Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru |
North Wales Economic Ambition Board

Mark Pritchard,
Is-gadeirydd | Vice Chair,
Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru |
North Wales Economic Ambition Board

Alwen Williams,
Cyfarwyddwr Rhaglen | Programme Director,
Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru |
North Wales Economic Ambition Board

Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn becyn hollbwysig o fuddsoddiadau cyfalaf i'n rhanbarth a fydd yn hwb sylweddol i economi'r Gogledd ar adeg pan fo newidiadau mawr yn y farchnad megis Brexit a digwyddiadau byd-eang yn cynnwys pandemig Covid-19, yn parhau i effeithio ar ein Cymunedau a'n Heconomi. Mae Cyngor Busnes Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy, fel y corff ymbarél rhanbarthol ar gyfer y sector preifat yn y Gogledd, wedi gweithio'n galed iawn mewn partneriaeth â'r Bwrdd Uchelgais ers cychwyn datblygu'r Cynllun Twf, i sicrhau bod y buddsoddiadau a gynigir yn y Cynllun yn cael eu dosbarthu ledled y rhanbarth a'n sectorau er mwyn rhoi'r budd mwyaf i'n busnesau.

Mae gan Gynllun Twf sy'n cyflawni ar gefnogi busnesau a thwf cynhyrched ar gyfer ein busnesau bach a chanolig brodorol a'r busnesau rhyngwladol sydd wedi'u lleoli yn y Gogledd yn ei sectorau allweddol e.e. Gweithgynhyrchu, Twristiaeth a Lletygarwch, Amaeth ac Ynni, botensial i gael effaith gadarnhaol unwaith mewn oes arnom i gyd. Mae hi'n hanfodol, serch hynny, bod y prosiectau a'r rhaglenni arfaethedig nid yn unig yn gatalyddion twf ond hefyd bod iddynt y credo sylfaenol eu bod yn gwneud hynny gan gyfrannu at siwrne'r rhanbarth tuag at economi Cylchol a Dim Carbon Net. Edrychwn ymlaen at barhau i ymgysylltu'n ystyrlon â'r Bwrdd Uchelgais ar y pecyn buddsoddi allweddol hwn.

Jim Jones,
Cadeirydd | Chair,
Cyngor Busnes Gogledd Cymru Merswy Dyfrdwy |
North Wales Mersey Dee Business Council

Ashley Rogers,
Cyfarwyddwr Masnachol | Commercial Director,
Cyngor Busnes Gogledd Cymru Merswy Dyfrdwy |
North Wales Mersey Dee Business Council

Mae gan Ogledd Cymru gynghrair unigryw a phwerus o arweinyddion sector preifat a chyhoeddus sydd wedi bod yn gweithio fel partneriaid unedig, drwy Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru a'r Grŵp Cyflawni Busnes, i sicrhau bod y Cynllun Twf yn denu enillion sylweddol ar fuddsoddiadau.

Mae gan aelodau'r Grŵp Cyflawni Busnes, sy'n entrepreneuriaid yn bennaf sydd â hanes blaenorol sefydledig o fewn eu sectorau a'u diwydiannau a gydnabyddir yn rhyngwladol, lais annibynnol. Mae gan yr aelodau rwydweithiau busnes dylanwadol a helaeth yng Nghymru, y DU a'r tu hwnt ac yn bwysig iawn, maent yn angerddol iawn dros y Gogledd, sy'n gartref i'r rhan fwyaf ohonynt.

Tua'r Dwyrain, rydym yn ffodus i fod wedi'n lleoli yn agos ar ddwy ddinas fawr; Lerpwl a Manceinion, sy'n gartrefi i ddau faes awyr rhyngwladol i'n cysylltu ni â'r farchnad fyd-eang, tra bod Llundain ryw ddwy awr i ffwrdd ar y trê. Tua'r Gorllewin, mae porthladd Caerdybi yn hwyluso ein masnach drwy gludo nwyddau ar y môr ac mae'n agor y llwybr at dwristiaeth rhyngwladol ac Iwerddon. Mae gan bob modfedd o'r Gogledd hanes ardderchog, diwylliant cyfoethog, cestyll a thraethau gwych, atyniadau twristiaeth unigryw, bywyd gwyllt rhyfeddol ac, heb os, y tirweddau naturiol gorau ar y Ddaear.

Mae rhaglenni'r Cynllun Twf yn canolbwyntio ar feysydd o'r economi lle mae gennym brofiad hirhoedlog ac arbenigedd cryf; megis Gweithgynhyrchu Uwch, Ynni Adnewyddadwy a Thwristiaeth. Er enghraifft, mae gan y prosiect pŵer llanw ar Ynys Môn, Morlais, y potensial i wneud Gogledd Cymru yn un o arweinwyr y byd mewn ynni llanw. Ychydig iawn o lefydd yn y byd sy'n addas a gallai'r buddsoddiad olygu bod Gogledd Cymru yn un o'r tri chynhyrchwr pŵer llanw mwyaf yn y byd.

Hefyd, mae'r Cynllun Twf yn buddsoddi yn isadeiledd digidol y rhanbarth. Mae hyn yn hanfodol ac mae'n tanategu twf economaidd. Mae band eang ffibr cyflymder uchel dibynadwy a hygyrch a gallu 5G ledled y Gogledd yn hanfodol.

Drwy gydol hanes, mae'r Gogledd wedi dangos ei wytnwch i frwydro yn erbyn yr holl newidiadau economaidd blaenorol ac wedi dod drwyddynt yn gryfach. Mae'r pandemig diweddar hwn wedi achosi daeargryn cymdeithasol ac economaidd dinistriol.

Gyda chynllun economaidd credadwy, buddsoddiad mewn sgiliau ac addysg a chydag arweinyddiaeth leol benderfynol sydd yn derbyn adnoddau digonol, credaf yn gryf fod gan y Gogledd gyfle gwych a'r potensial i ailsefydlu ei hun fel economi pwerus yng Nghymru, a fydd yn cael ei gefnogi'n fawr gan fuddsoddiad y Cynllun Twf dros y pymtheg mlynedd nesaf a'r tu hwnt.

Askar Sheibani,
Cadeirydd | Chair,

Grŵp Cyflawni Busnes | Business Delivery Group

1. Crynodeb Gweithredol

1.1 Nod Cynllun Twf Gogledd Cymru (*y cyfeirir ato o hyd ymlaen fel y Cynllun Twf*) yw adeiladu economi mwy bywiog, cynaliadwy a gwydn yn y Gogledd, gan adeiladu ar ein cryfderau i roi hwb i gynhyrchedd wrth fynd i'r afael â heriau a rhwystrau economaidd hir-dymor i gyflawni twf cynhwysol. Mae ein dulliau gweithredu i gyflawni twf mewn ffordd gynhwysol, gynaliadwy, y gellir ei ymestyn yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

1.2 Mae'r Cynllun Twf yn bartneriaeth rhwng y sectorau cyhoeddus a phreifat, gyda chefnogaeth ariannol gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn buddsoddi £240miliwn i Gynllun Twf Gogledd Cymru dros y 15 mlynedd nesaf. Mae'r Cynllun Twf yn ceisio cyflawni cyfanswm o hyd at £1.1bn o fuddsoddiad yn economi'r Gogledd (£240m o'r Cynllun Twf), i greu 3,400 - 4,200 o swyddi ychwanegol net a chynhyrchu £2.0 - £2.4 biliwn mewn GVA ychwanegol net.

Amcan Gwariant 1 - Swyddi	Creu rhwng 3,400 a 4,200 o swyddi newydd net yn y Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.
Amcan Gwariant 2 - GVA	Cefnogi cynnydd ychwanegol net o rhwng £2.0 biliwn a £2.4 biliwn mewn GVA i Economi'r Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.
Amcan Gwariant 3 - Buddsoddiad	Cyflawni cyfanswm o hyd at £1.1 biliwn o fuddsoddiad yn Economi'r Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.

1.3 Y Cynllun Busnes Cyffredinol (OBP) hwn yw'r sail y mae'r Partneriaid yn ymrwymo i Gynllun Twf Gogledd Cymru arni (*y cyfeirir ato o hyd ymlaen fel y Cynllun Twf*). Mae'r isod yn rhoi trosolwg o'r Cynllun Twf gan gynnwys y rhaglenni a'r prosiectau sydd i'w cyflawni. Mae'n nodi beth fydd y Cynllun Twf yn ei gyflawni yn nhermau allbynnau a buddion i'r rhanbarth, cyfraniadau ariannol pob partner a threfniadau rheoli perfformiad a llywodraethu i sicrhau y cyflawnir y Cynllun Twf.

Yr Achos dros Newid

1.4 Mae Gogledd Cymru yn gartref i bron i 700,000 o drigolion ac mae'n cyfrannu £14.2 biliwn i economi'r DU bob blwyddyn,¹ gan gynrychioli 22% o economi Cymru.² Fodd bynnag, mae bwlch cynhyrchedd parhaus a chynyddol yn dal i fodoli rhwng y Gogledd a'r DU gydag amrywiadau eang yn y GVA (Gwerth Ychwanegol Crynswth) cyfartalog y pen ledled y rhanbarth. **Mae mynd i'r afael â'r anghyfartaledd hwn yn flaenoriaeth bwysig i'r Cynllun Twf.**

1.5 Mae economi'r Gogledd yn amrywiol a'r sectorau allweddol yw gweithgynhyrchu, ynni a thwristiaeth yn ogystal â swyddi yn y sector cyhoeddus. Mae rhan o'r bwlch cynhyrchedd yn cael ei briodweddu gan strwythur sectorau economi'r Gogledd, gyda rhai ardaloedd yn benodol ddibynnol ar sectorau sydd â chyflogau cymharol isel, gan gynnwys twristiaeth a manwerthu. Ar yr un pryd, mae rhai cryfderau, gyda 64,000 o

1 Mesurwyd gan Werth Ychwanegol Crynswth (GVA). Ffynhonnell: ONS, data 2018.

2 <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Regional-Accounts/Gross-Value-Added-GDP/gva-by-measure-welsh-economic-region-year>

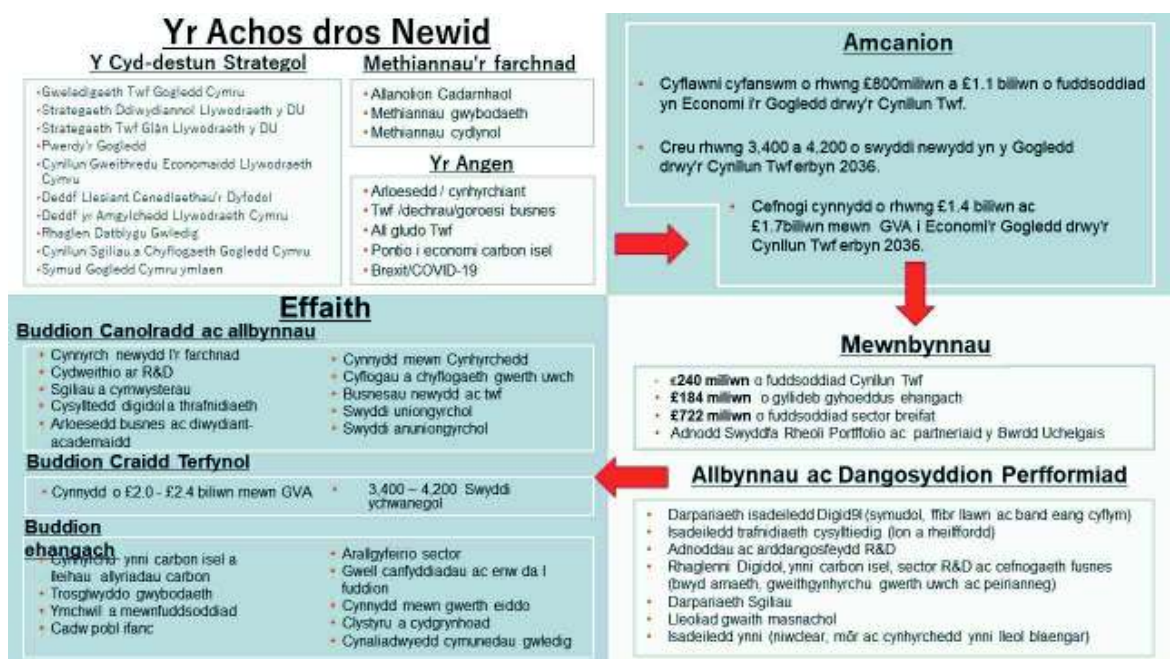
bobl yn gyflogedig mewn sectorau gwerth uchel, a ddiffinnir fel gweithgynhyrchu, gwybodaeth a chyfathrebu; a gweithgareddau proffesiynol, gwyddonol a thechnegol.

1.6 **Mae cefnogi sectorau gwerth uchel ac ymdrin â'r rhwystrau hir-dymor i dwf wrth galon Cynllun Twf Gogledd Cymru.** Mae heriau a chyfleodd allweddol wedi'u hadnabod fel a ganlyn:

- Gwella cynhyrchedd
- Cefnogi arloesedd ac Ymchwil a Datblygu
- Cefnogi'r agenda carbon isel a gyrru twf carbon isel
- Integreiddio'r gadwyn gyflenwi
- Cwrdd ag anghenion sgiliau
- Angen am ofod llawr cyflogaeth modern a thir preswyl wedi'i wasanaethu
- Ymdrin â'r rhaniad digidol
- Ymestyn y capasiti ymchwil digidol.

1.7 Mae model rhesymeg yn ffordd o fynegi'r cyd-destun ar gyfer newid ar gyfer newid. Mae crynodeb o fodel rhesymeg ar gyfer y Cynllun Twf wedi'i nodi yn Ffigwr 1.1 isod ac mae'n rhoi trosolwg o'r gyrrwyr strategol, yr amcanion, y mewnbynnau ac effaith y Cynllun Twf.

Ffigwr 1.1 Model Rhesymeg y Portffolio

Ffynhonnell: Hatch

Adfer ar ôl COVID-19

1.8 Mae Covid-19 wedi cael effaith economaidd syfrdanol ar y Gogledd, yn yr un modd â rhannau eraill o'r DU ac yn fyd-eang. Mae'r Bwrdd Uchelgais Economaidd yn gweithio'n agos gyda'r chwe awdurdod lleol, Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU a chynrychiolwyr o'r sector preifat i gydlynu'r ymateb rhanbarthol i adfer yr economi. Nid yw'n hysbys eto beth yw effeithiau tymor hwy Covid-19 ar yr economi rhanbarthol.

- 1.9 Mae'r Cynllun Twf wedi'i ddylunio i fynd i'r afael â rhwystrau strwythurol, hir-dymor sy'n atal twf economaidd. Fodd bynnag, mae'r Bwrdd yn gwbl ymwybodol yn y bydymor y bydd angen amrediad o gamau gweithredu er mwyn hwyluso adferiad ac mae sicrhau bod y mesurau bydymor hynny'n cyd-fynd â'r Cynllun Twf yn allweddol.
- 1.10 Ni all y Cynllun Twf ar ei ben ei hun fynd i'r afael â'r holl heriau sy'n wynebu economi'r Gogledd, yn enwedig yng ngoleuni COVID-19. Fodd bynnag, bydd y chwistrelliad sylweddol o fuddsoddiad cyfalaf i economi'r Gogledd o du'r Cynllun Twf yn hwb arwyddocaol i'r sectorau adeiladu a chysylltiedig a hynny ar adeg pan mae'n debygol y bydd capasiti dros ben yn yr economi.

Rhaglenni'r Cynllun Twf

- 1.11 Mae'r Cynllun Twf yn seiliedig ar gyflawni 14 o brosiectau trawsffurfiol ar draws pum rhaglen. Mae Ymyriadau a Terfynau Gwaith o fewn y ffactor hwn wedi'u diffinio fel a ganlyn: Mae'r rhaglenni wedi'u diffinio fel naill ai rhaglenni twf uchel neu raglenni hwyluso.

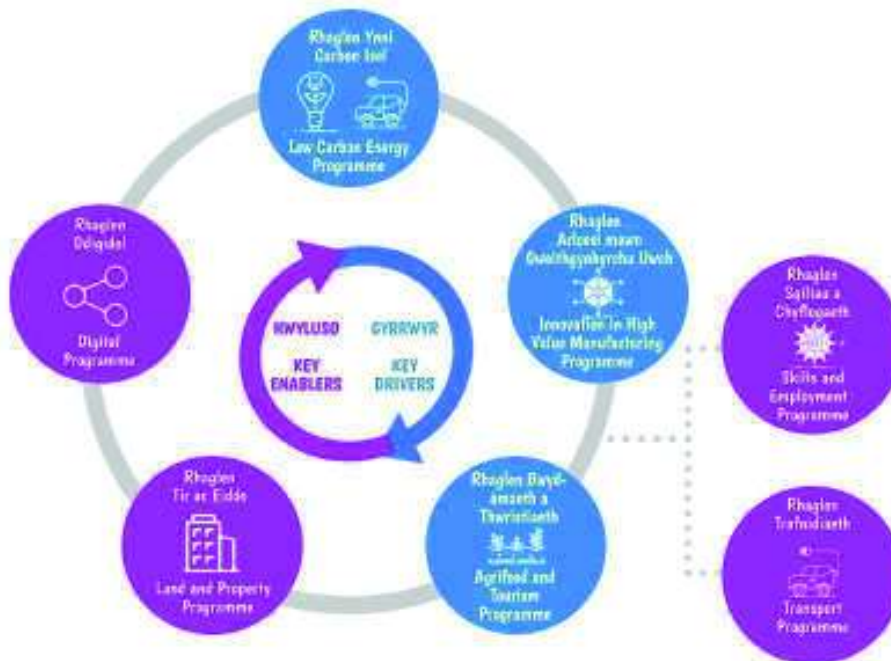
Sectorau Twf Uchel i yrru cynhyrchedd yn y rhanbarth

- 1.12 Bydd y prosiectau o fewn y Cynllun Twf wedi'u hanelu at gynyddu gwerth ac effaith y sectorau twf uchel yn canolbwyntio ar dair prif raglen:
- **Ynni carbon isel**
  - **Arloesi mewn gweithgynhyrchu gwerth uchel**
  - **Bwyd-amaeth a thwristiaeth**

Mynd i'r afael â'r rhwystrau allweddol i hwyluso a chyflawni twf economaidd

- 1.13 Rydym wedi adnabod sectorau hwyluso drwy'r Cynllun Twf i fynd i'r afael â rhwystrau economaidd allweddol a rhoi sylw i faterion strwythurol sydd wedi cael effaith ar gynhyrchedd a swyddi. Bydd cyflawni yn y sectorau hyn yn creu'r amodau priodol i fusnesau fuddsoddi yn y rhanbarth ac i'r farchnad lafur gymryd mantais ar gyfleoedd cyflogaeth newydd. Byddwn yn defnyddio dulliau mwy strategol i'n buddsoddiadau, gan sicrhau eu bod wedi'u targedu'n dda er mwyn hwyluso twf economaidd a thwf mewn cyflogaeth ledled y rhanbarth. Gwneir hyn mewn partneriaeth â phartneriaid allweddol, yn enwedig Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.
- 1.14 Mae'r prosiectau o fewn y Cynllun Twf i fynd i'r afael â rhwystrau allweddol i dwf yn canolbwyntio ar ddwy raglen allweddol:
- **Tir ac Eiddo**
  - **Digidol**

Ffigwr 1.2 Rhaglenni'r Cynllun Twf

Ffynhonnell: Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

- 1.15 Mae'r rhaglenni Sgiliau a Chyflogaeth a Thrafnidiaeth Strategol yn eistedd y tu allan i'r Cynllun Twf. Mae'r rhaglen yn parhau'n allweddol i gyflawni'r weledigaeth ehangach ar gyfer y Gogledd ac mae'r Bwrdd Uchelgais yn gweithio gyda'r Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol a thrwy ei Is-fwrdd Trafnidiaeth i adnabod a sicrhau ffynonellau cyllid amgen i gyflawni'r rhaglenni hyn.
- 1.16 Mae'r holl raglenni a phrosiectau yn cyfrannu ar gyflawni'r tri amcan gwario. Yn ogystal, maent yn cynhyrchu cyfres o fuddion sydd wedi cael eu dosbarthu fel buddion uniongyrchol, anuniongyrchol ac ehangach. Mae'r rhain wedi'u nodi yn Ffigwr 1.1. isod.

Ffigwr 1.3 Fframwaith Buddion

Ynol Carbon Isel	Gweithgynhyrchu gwerth uchel	Bayd amaeth a thwristiaeth	Tŷ ac Eiddo	Digidol
Effeithiau Uniongyrchol • Seydd uniongyrchol a GWA o fewn y cyfnewid ddiwygwyd	Effeithiau Uniongyrchol • Seydd uniongyrchol a GWA o fewn y cyfnewid ddiwygwyd	Effeithiau Uniongyrchol • Seydd uniongyrchol a GWA o fewn y cyfnewid ddiwygwyd	Effeithiau Uniongyrchol • Seydd uniongyrchol ar y safle a GWA mewn golud llawr cyfnewid mwyd ar yr Methodd Cawgyl	Effeithiau Uniongyrchol • Seydd ar safle gair
Effeithiau Anuniongyrchol • Seydd a GWA a gair mewn cynhyrchu yni mwr • Seydd penfforddol ac GWA yn Traffordd • Effeithiau cadwyn gyflwyno cyflwyno a seydd	Effeithiau Anuniongyrchol • Seydd a GWA a gair o fewn busnesau buddiwyf	Effeithiau Anuniongyrchol • Seydd a GWA a gair o fewn golud llawr • Seydd a GWA a gair o fewn busnesau buddiwyf • Gwenti economïdd penffordd	Effeithiau Anuniongyrchol • Cynhyrchu busnes • Gwenti economïd cynhyrchu a busnesau	Effeithiau Anuniongyrchol • Cynhyrchu busnes • Ardded busnes • Gwenti economïd mwyd • Seydd a gair o fewn busnesau gair • Effeithiau cynhyrchu ddiwygwyd mwr a rheffordd
Effeithiau Ehangach • Cynhyrchu yni carbon isel ac allweddol mewn economïd cadwyn • Cynhyrchu mwr buddiwyf yni mwr • Penffordd mwr a busnesau yni	Effeithiau Ehangach • Economiad busnes • Traffordd yni mwr • Cynhyrchu mwr a busnesau yni mwr • Cynhyrchu yni	Effeithiau Ehangach • Economiad busnes • Ardded yni mwr a busnesau yni mwr • Cynhyrchu mwr a busnesau yni mwr • Gwenti economïd busnesau yni mwr	Effeithiau Ehangach • Economiad busnes • Gwenti economïd busnesau yni mwr • Cynhyrchu mwr a busnesau yni mwr • Gwenti economïd busnesau yni mwr	Effeithiau Ehangach • Economiad busnes • Ardded busnes • Gwenti economïd busnesau yni mwr • Cynhyrchu mwr a busnesau yni mwr • Gwenti economïd busnesau yni mwr

Ffynhonnell: Hatch

Proffil Cyllid y Cynllun Twf

1.17 Mae proffil cyllid cyfalaf pob rhaglen wedi'i grynhoi yn nhabl 1 isod.

Tabl 1: Crynodeb Ariannol Cynllun Twf Gogledd Cymru

Maes Rhaglen	Cyfraniad y Llywodraethau (£m)	Cyfraniad Cyhoeddus (£m)	Cyfraniad Preifat (£m)	Cyfanswm Costau'r Rhaglen (£m)
Arloesi mewn Gweithgynhyrchu Gwerth Uchel	13.0	26.5	0.0	39.5
Cysylltedd Digidol	37.0	3.1	1.6	41.7
Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth	24.5	12.4	4.4	41.3
Tir ac Eiddo	79.1	1.9	274.4	355.4
Ynni Carbon Isel	86.4	140.4	441.7	668.5
Cyfanswm	240.0	184.3	722.1	1,146.4

Cyfraniadau Partner Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

- 1.18 Nid oes unrhyw gyllid refeniw yn cael ei ddarparu drwy'r Cynllun Twf ar gyfer cyflawni'r prosiectau neu gostau rhedeg gweithredol y prosiectau unwaith y byddant wedi'u cwblhau. Mae'r cyllid refeniw i gefnogi'r Swyddfa Rheoli Portffolio yn cael ei ddarparu drwy gyfraniadau partner y Bwrdd Uchelgais a (yn cynnwys cyfraniadau atodol awdurdodau lleol) ac mae cyllid ESF ychwanegol hefyd wedi'i sicrhau ar gyfer y tair blynedd weithredol gyntaf (o fis Mai 2020). Hefyd gellir defnyddio swm sydd gyfwerth â 'haenen uchaf' y grantiau llywodraeth blynyddol ar 1.5% i ariannu hyn, yn amodol ar hyblygrwydd Llywodraeth Cymru i reoli cyllid.
- 1.19 Mae cyfraniadau blynyddol y partneriaid tuag at gostau'r Swyddfa Rheoli Portffolio wedi'u nodi yn y tabl isod:

Tabl 2: Cyfraniadau blynyddol y partneriaid tuag at gostau'r Swyddfa Rheoli Portffolio

	Cyfraniad Awdurdodau Lleol	Cyfraniadau Blynyddol AU/AB	Cyfanswm y Cyfraniadau Blynyddol
Cyfraniadau Craidd Blynyddol	£50k fesul ALL	*£25k fesul partner	£400k
Cyfraniad Atodol Blynyddol*	£40k fesul ALL	0	£240k

* mae hwn wedi'i osod ar 50% o gyfraniad craidd yr Awdurdod Lleol fel y cytunwyd yn GA1 (i'w olynu gan GA2)

** mae'r cyfraniad hwn yn gyfraniad atodol y cytunwyd arno gan y Cynghorau yn unig

- 1.20 Mae cyfraniad grant (£240m) y Cynllun Twf i Gynllun Twf Gogledd Cymru yn cael ei ddarparu gan Lywodraethau'r DU a Chymru mewn rhandaliadau blynyddol dros gyfnod o 15 mlynedd. Mae natur y taliadau grant hyn gan y llywodraethau yn arwain at fwllch

cyllido tymor canolig rhwng proffil gwariant disgwylidig y Cynllun Twf a'r cyllid a dderbynnir gan y llywodraethau.

- 1.21 Bydd y Bwrdd Uchelgais, drwy Gyngor Gwynedd fel awdurdod lletya yn gyfrifol am reoli'r llif arian negyddol hwn. Yr awdurdodau lleol (yn gymesuroi i'r boblogaeth) fydd yn cwrdd â'r gost ar gyfer prosiectau rhanbarthol y Bwrdd Uchelgais gydag arianwyr y prosiectau yn gyfrifol am y gost mewn perthynas â'u prosiect nhw.
- 1.22 Mae'r cyfanswm cyfraniadau (15 mlynedd) y bydd eu hangen gan bartneriaid Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, i alluogi cyflawni'r Cynllun Twf, wedi'u nodi fel ystod i bob partner. Mae'r senario achos gorau (fersiwn 1) a'r gwaethaf (fersiwn 2) isod ar gyfer y partneriaid yn adlewyrchu amseriad cwblhau'r Cynllun Twf ac amseru canlyniadol cyllid grant y llywodraethau. Byddai angen i unrhyw gynnydd arfaethedig mewn cyfraniadau cytûn gael ei gymeradwyo fel mater a gedwir yn ôl. Dengys y tabl isod gyfanswm y cyfraniadau dros y cyfnod o 15 mlynedd. Dangosir cyfraniadau blynyddol yn y prif adroddiad yn adran 10.7.

Fersiwn	Prifysgol Bangor	Prifysgol Glyndwr	Grŵp Llandrillo Menai	Coleg Cambria	Partneriaid Masnachol eraill	Conwy	Sir Ddinbych	Sir y Fflint	Gwynedd	Ynys Môn	Wrecsam	Cyfanswm
	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m
1	1.40	0.51	0.75	0.52	2.29	1.17	0.96	1.56	1.24	0.70	1.36	12.46
2	1.99	0.73	1.07	0.74	3.24	1.67	1.36	2.22	1.77	1.00	1.94	17.73

Llywodraethu'r Cynllun Twf

- 1.23. Wedi sicrhau'r Cynllun Twf, mae'r Partneriaid wedi cytuno i ymrwymo i ail Gytundeb Llywodraethu (GA2) a fydd yn cefnogi'r bartneriaeth i wedd nesaf gweithredu'r Cynllun Twf a datblygu'r Weledigaeth Twf ymhellach.
- 1.24 Mae'r cytundeb, sy'n ddogfen sydd wedi'i rhwymo mewn cyfraith, yn diffinio rôl a swyddogaeth Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, a'i bwerau dirprwyedig. Yn ogystal, mae'n darparu ar gyfer ei strwythurau gwneud penderfyniadau ac atebolrwydd democrataidd. Gwneir darpariaeth ar gyfer ymrwymadau'r partneriaid i'r prosiectau a sut caiff y rhain eu rheoli a'u dosrannu. Mae GA2 yn rhoi sicrwydd i Gyngor Gwynedd, yr awdurdod lletya, wrth gymryd y rôl honno. Yn ogystal, rhoddir sylw i'r trefniadau gwaelodol sy'n darparu ar gyfer materion cyfreithiol a chydymffurfio o fewn y bartneriaeth a llywodraethu'r Swyddfa Rheoli Perfformiad.
- 1.25 Mae GA2 yn ddogfen allweddol, sy'n rhoi strwythur a sylfaen glir, er mwyn bwrw ymlaen â gweithredu'r Cynllun Twf.
- 1.26 Mae Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru wedi mabwysiadu model cyflawni sy'n seiliedig ar ddull arfer gorau ar gyfer rheoli'r portffolio, y rhaglenni a'r prosiectau ac mae wedi sefydlu Swyddfa Rheoli Portffolio i gyflawni'r Cynllun Twf.
- 1.27 Bydd perfformiad y rhaglen a'r prosiect yn cael ei fonitro'n fisol drwy'r byrddau rhaglen a phrosiect perthnasol, gydag adroddiadau ffurfiol yn cael eu cyflwyno bob chwarter i Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, eu partneriaid a llywodraethau'r DU a Chymru.

2. Pwrpas

- 2.1 Y Cynllun Busnes Cyffredinol (OBP) hwn yw'r sail y mae'r Partneriaid yn ymrwymo i Gynllun Twf Gogledd Cymru arni (y cyfeirir ato o hyd ymlaen fel y Cynllun Twf). Mae'r isod yn rhoi trosolwg o'r Cynllun Twf gan gynnwys y rhaglenni a'r prosiectau sydd i'w cyflawni. Mae'n nodi beth fydd y Cynllun Twf yn ei gyflawni yn nhermau allbynnau a buddion i'r rhanbarth, cyfraniadau ariannol pob partner a threfniadau rheoli perfformiad a llywodraethu i sicrhau y cyflawnir y Cynllun Twf.

3. Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

- 3.1 Sefydlwyd Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (y cyfeirir ato o hyn ymlaen fel y Bwrdd Uchelgais) yn 2012 fel partneriaeth rhwng chwe ardal awdurdod lleol rhanbarth Gogledd Cymru, sef Cyngorau Gwynedd, Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Wrecsam a Sir y Fflint. Mae'r Bwrdd hefyd yn cynnwys Prifysgol Bangor, Prifysgol Glyndŵr, Coleg Cambria a Grŵp Llandrillo Menai.
- 3.2 Ar ddechrau 2019, sefydlwyd Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn ffurfiol fel cyd-bwyllgor yn sgil mabwysiadu Cytundeb Llywodraethu 1 (y cyfeirir ato o hyn ymlaen fel GA1) gan y bartneriaeth. Mae GA1 yn nodi'r fframwaith y byddai'r Bwrdd yn gweithredu o'i fewn er mwyn sicrhau'r Cynllun Twf.

Ffigur 3.1 Map o Ogledd Cymru a Phartneriaid y Bwrdd Uchelgais

- 3.3 Mae'r Cynllun Twf yn bartneriaeth rhwng y sectorau cyhoeddus a phreifat. Mae Cyngor Busnes Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy wedi bod yn cynrychioli'r sector preifat yn gryf iawn ac, fel un o sylfaenwyr y Bwrdd Uchelgais, maen nhw wedi gweithio'n agos

iawn gyda phartneriaid a rhanddeiliaid rhanbarthol o'r sector preifat a'r sector cyhoeddus i ffurfio a dylanwadu ar gynnig y Cynllun Twf. Fel cynrychiolydd sefydliadau eraill gan gynnwys y Siambr Fasnach, Confederasiwn Diwydiant Prydain (y CBI) a Ffederasiwn y Busnesau Bach (yr FSB), mae eu hymrwymiad gweithredol wrth ffurfio'r cynllun twf wedi bod yn amhrisiadwy. Ers 3 Awst 2020, yn sgil herio a achoswyd gan Covid-19, mae'r Cyngor Busnes wedi tynnu eu haelodaeth yn ôl. Mae'r Cyngor Busnes yn parhau'n rhanddeiliad allweddol a byddant yn bartner hanfodol, yn fwy strategol ac yn llai gweithredol, wrth symud ymlaen.

- 3.4 Mae cynrychiolaeth gref i'r sector preifat o hyd yn y Cynllun Twf drwy'r Grŵp Cyflawni Busnes sy'n gweithredu fel corff ymgynghorol annibynnol i'r Bwrdd Uchelgais.

4. Cefndir i Gynllun Twf Gogledd Cymru

- 4.1 Daeth Cynlluniau Twf i'r amlwg yn gyntaf yn sgil llywodraeth glymbleidiol San Steffan rhwng 2010 a 2015 fel rhan o'i gynllun hirdymor i roi hwb i economïau lleol. Diben y Cynlluniau Dinasoedd a Thwf yw cefnogi dinasoedd a rhanbarthau i gyflawni strategaethau lleol ymatebol a hyblyg. Maent wedi'u dylunio i hyrwyddo datganoli a symbylu twf economaidd a lleol drwy roi mwy o bŵer a hyblygrwydd i ranbarthau, er mwyn gwneud yr achos dros fuddsoddiad a gyrru gweithgaredd a thwf economaidd cynhwysol.
- 4.2 Mewn ymateb i'r polisi hwn, sefydlwyd y Bwrdd gan bartneriaid ledled y Gogledd yn 2012 er mwyn datblygu ymagwedd ranbarthol i dwf economaidd ac er mwyn rhoi sylw i'r heriau a'r rhwystrau sy'n wynebu economi'r Gogledd.
- 4.3 Yn 2016, mabwysiadodd partneriaid y Bwrdd Uchelgais Weledigaeth Twf ar gyfer Economi Gogledd Cymru (y Weledigaeth Twf).
- 4.4 Y Weledigaeth sydd wedi'i mabwysiadu yw datblygu "rhanbarth hyderus, cydlynol sydd â thwf economaidd cynaliadwy, sy'n elwa i'r eithaf o lwyddiant sectorau economaidd gwerth uchel a'n cysylltiad ag economïau Pwery'r Gogledd ac Iwerddon."
- 4.5 Seiliwyd y Weledigaeth Twf ar dair egwyddor allweddol:

- **Gogledd Cymru Blaengar** - gan ganolbwyntio ar arloesedd mewn sectorau economaidd gwerth uchel i symud perfformiad economaidd ymlaen.
- **Gogledd Cymru Gwydn** - gan ganolbwyntio ar gadw pobl ifanc, codi lefelau cyflogaeth a gwella sgiliau er mwyn cyflawni twf cynhwysol.
- **Gogledd Cymru Cysylltiedig** - gan ganolbwyntio ar wella isadeiledd trafndiaeth a digidol er mwyn gwella cysylltedd strategol i'r rhanbarth ac o'i fewn.

- 4.6 Yng Nghyllideb yr hydref 2017, datganodd Llywodraeth y DU y byddai'n dechrau trafodaethau i gytuno ar Gynllun Twf i Ogledd Cymru. Yn dilyn y datganiad hwn, gweithiodd y Bwrdd Uchelgais ar y cyd gyda Llywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU a chynrychiolwyr o'r sectorau cyhoeddus a phreifat i ddatblygu Cynllun Twf Gogledd Cymru, a amlinellwyd yn y Ddogfen Gynnig.
- 4.7 Yn seiliedig ar Strategaeth y Weledigaeth Twf, cytunwyd ar y Ddogfen Gynnig gan bartneriaid y Bwrdd Uchelgais ym mis Hydref 2018. Gosododd hyn becyn arfaethedig

o 24 o brosiectau trawsffurfiol ar draws naw rhaglen strategol, gan geisio £334.5m o arian cyfalaf a £8m o arian refeniw gan y Cynllun Twf. Cafodd y rhaglenni eu diffinio fel grŵp o brosiectau cysylltiedig sydd wedi'u rheoli mewn ffordd gydlynol i sicrhau buddion a chyflawni'r Weledigaeth a'r Nodau cyffredinol.

- 4.8 Yng Nghyllideb yr hydref 2018, bu i Ganghellor y Trysorlys, y Gwir Anrhydeddus Phillip Hammond AS, gyhoeddi £120 miliwn o gyllid ar gyfer Cynllun Twf Gogledd Cymru. Bu i Lywodraeth Cymru gadarnhau y byddai'n cynnig arian cyfatebol i gyfraniad ariannol Llywodraeth y DU at Gynllun Twf Gogledd Cymru, gan sicrhau ymrwymiad o £240m fel cyfraniad grant mewn cyllid cyfalaf gan y llywodraethau.
- 4.9 Yn dilyn y cyhoeddiad hwn ac mewn ymateb i ddymuniad Llywodraeth y DU i weld portffolio wedi'i gydgrynhoi o brosiectau uchelgeisiol, a chan fod yr arian a ymrwymwyd yn llai na sgôp gwreiddiol y cynnig ac yn gyllid cyfalaf yn unig, datblygodd a chytunodd y Bwrdd Uchelgais ar Gynllun Gweithredu Drafft, gan nodi pecyn wedi'i lifinio o 14 o brosiectau trawsffurfiol, a gyflwynwyd i'r ddwy lywodraeth ym mis Mawrth 2019.
- 4.10 Daeth y Cynllun Gweithredu Drafft yn sail i'r cytundebau Penawdau'r Telerau a lofnodwyd gan y ddwy lywodraeth ym mis Tachwedd 2019, a sicrhau, mewn egwyddor, £240m o gyllid cyfalaf i Gynllun Twf Gogledd Cymru. Roedd y Penawdau'r Telerau yn ymrwymo'r holl bartïon i gwblhau Cytundeb Terfynol o fewn 12-15 mis, a fyddai, wedi'i gyflawni, yn gweld cyllid yn cael ei ryddhau o'r llywodraethau i'r rhanbarth. Mae'r achos busnes cyffredinol hwn yn ffurfio rhan o'r broses y cytunwyd arni i gyflawni'r Cytundeb Terfynol.

5. Yr Achos dros Newid

Economi Gogledd Cymru

- 5.1 Mae bwlch cynhyrchedd parhaus a chynyddol yn dal i fodoli rhwng y Gogledd a'r DU gydag amrywiadau eang yn y GVA (Gwerth Ychwanegol Crynswth) cyfartalog y pen ledled y rhanbarth. Mae mynd i'r afael â'r anghyfartaledd hwn yn flaenoriaeth bwysig i'r Cynllun Twf.
- 5.2 Mae Gogledd Cymru yn gartref i bron i 700,000 o drigolion ac mae'n cyfrannu £14.2 biliwn i economi'r DU bob blwyddyn,³ gan gynrychioli 22% o economi Cymru.⁴ Mae'r perfformiad economaidd wedi bod yn wydn yn dilyn yr argyfwng ariannol ac yn ystod y cyfnod o lymder, gyda gwir⁵ GVA yn cynyddu 20% ers 2009. Mae hyn o gymharu â 14.9% yn Rhanbarth Dinas Bae Abertawe a 12.6% yn ardal Cynllun Twf Canolbarth Cymru.

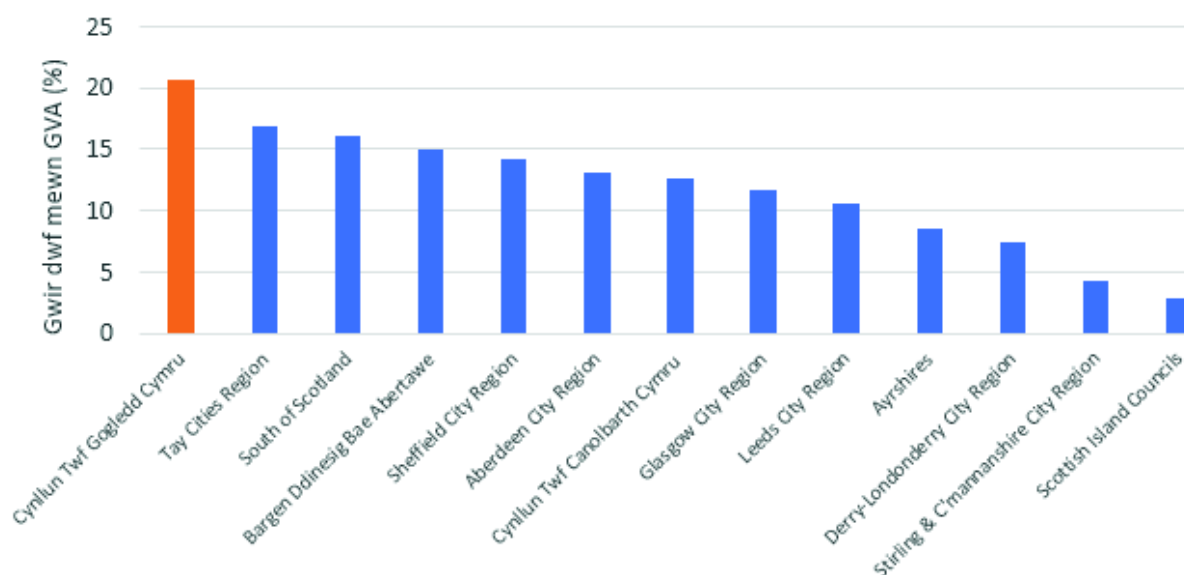
---

3 Mesurwyd gan Werth Ychwanegol Crynswth (GVA). Ffynhonnell: ONS, data 2018.

4 <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Regional-Accounts/Gross-Value-Added-GDP/gva-by-measure-welsheconomicregion-year>

5 h.y. wedi'i addasu o ran chwyddiant.

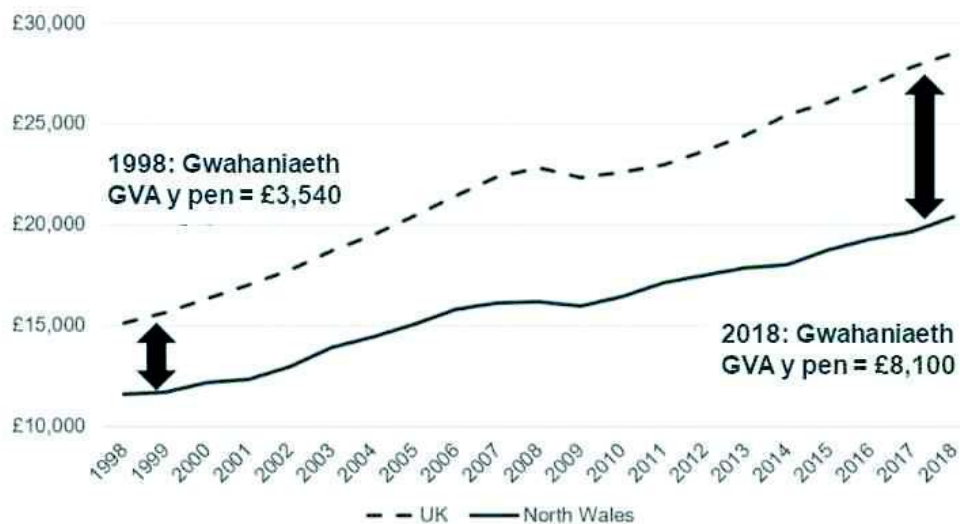
Ffigwr 5.1 Gwir Dwf GVA ers 2009 mewn detholiad o leoliadau yn y DU

Ffynhonnell: GVA rhanbarthol, ONS, 2018

5.3 Er hynny, mae bwlch cyson a chynyddol mewn cynhyrchedd yn parhau yn y DU. Mae GVA cyfartalog y pen oddeutu 28% yn is na chyfartaledd y DU, yn £20,400 y flwyddyn. Unwaith y diystyrir Llundain a de-ddwyrain Lloegr, mae'r bwlch hwn yn gostwng, ond erys yn 16%.

Ffigwr 5.2 GVA y pen (£) 1998-2018

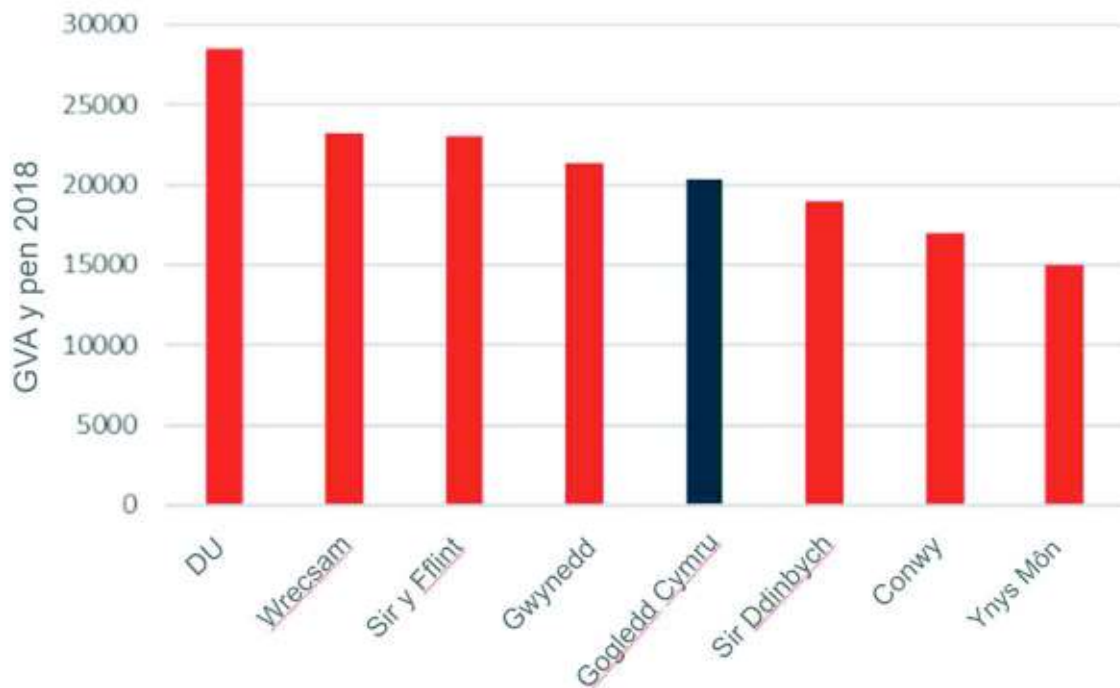
Ffynhonnell: GVA rhanbarthol, ONS, 2018

5.4 Yn y Gogledd, mae amrywiadau eang mewn GVA y pen, gyda chynhyrchedd penodol wan yn Ynys Môn (53% o gyfartaledd y DU), ond gyda pherfformiad cryfach yn Sir y Fflint a Wrecsam (y ddau yn 81% o gyfartaledd y DU).⁶ Mae hyn hefyd yn cael ei

6 <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Regional-Accounts/Gross-Value-Added-GDP/gvaperhead-by-area-year>

adlewyrchu mewn enillion cyfartalog, sydd ymhell o gyfartaledd y DU. Yn wir, mae enillion cyfartalog rhai awdurdodau lleol yn y Gorllewin ymhlith yr isaf yng Nghymru a'r DU.

Ffigur 5.3 GVA y Pen (£), 2018

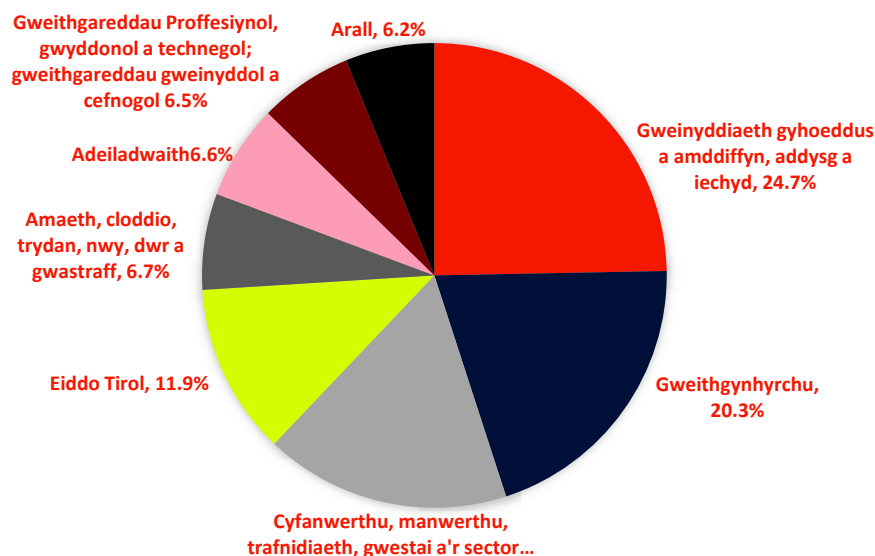
Ffynhonnell: GVA rhanbarthol, ONS, 2017

- 5.5 O ganlyniad i'r cynhyrchedd is ym Môn, Gwynedd, Conwy a Sir Ddinbych, mae'r ardaloedd hyn wedi bod yn gymwys yn y gorffennol ar gyfer y lefel uchaf o ymyrraeth arian strwythurol yr Undeb Ewropeaidd.

Sectorau Allweddol

- 5.6 Mae cefnogi sectorau gwerth uchel ac ymdrin â'r rhwystrau hir-dymor i dwf wrth galon Cynllun Twf Gogledd Cymru.

- 5.7 Mae economi'r Gogledd yn amrywiol a'r sectorau allweddol yw gweithgynhyrchu, ynni a thwristiaeth yn ogystal â swyddi yn y sector cyhoeddus. Mae'r sector cyhoeddus yn cyfrif am bron i chwarter (24.7%) o GVA y rhanbarth. Mae gweithgynhyrchu yn cyfrif am 1/5 (20.3%) o'r economi, sy'n llawer pwysicach yng Ngogledd Cymru nag yng Nghymru'n gyffredinol (lle mae'n cyfrif am 17% o GVA). Mae cyfanwerthu a manwerthu, trafndiaeth, gwestai a'r sector bwyd yn cyfrif am 17% o economi'r Gogledd. Mae'r siart isod yn dangos trawstoriad o gyfraniad y diwydiant at GVA 2018 yn y Gogledd.

5.8 Mae cyfran o'r bwllch cynhyrchedd yn cael ei briodweddau gan strwythur sectorau economi'r Gogledd, gyda rhai ardaloedd yn benodol ddibynnol ar sectorau sydd â chyflogau cymharol isel, gan gynnwys twristiaeth a manwerthu. Ar yr un pryd, mae rhai cryfderau, gyda 64,000 o bobl yn gyflogedig mewn sectorau gwerth uchel, a ddiffinnir fel gweithgynhyrchu, gwybodaeth a chyfathrebu; a gweithgareddau proffesiynol, gwyddonol a thechnegol.

5.9 Yn benodol, mae'r Bwrdd Uchelgais yn cydnabod y potensial arwyddocaol a gynigir gan sectorau gwerth uchel a sylfaen, yn cynnwys:

- **Gweithgynhyrchu uwch:** Mae 36,000 o bobl yn gweithio mewn gweithgynhyrchu uwch yn y Gogledd, gyda chryfderau penodol mewn awyrfod, cerbydau modur, cemegolion a fferyllol, peirianeg, opro-electronig, bwyd a diod a metel a dur.⁷ Mae hyn yn cynnwys prif gyflogwyr megis Airbus a Toyota, a meysydd o ragoriaeth ymchwil ac arloesedd o fewn prifysgolion y rhanbarth. Mae AMRC Cymru (Canolfan Ymchwil a Gweithgynhyrchu Uwch), cyfleuster ymchwil a datblygu gwerth £20 miliwn gyda'r offer diweddaraf a agorwyd yn ddiweddar ym Mrychdyn, wedi'i ddisgrifio gan weinidogion Llywodraeth Cymru fel "*game changer*" ar gyfer y rhanbarth.
- **Ynni carbon isel:** Amcangyfrifir bo 16,750 o bobl yn gweithio mewn cwmnïau amgylcheddol ac ynni arbenigol yn y Gogledd yn 2016. Mae Cymru wedi ymrwymo i ostyngiad o 95% mewn allyriadau carbon erbyn 2050. Mae'r Gogledd eisoes yn hwb ar gyfer cynhyrchu ynni carbon isel, gyda chyfwerth â 82% o'i ddefnydd o drydan eisoes yn dod o ffynonellau adnewyddadwy lleol. Mae'r rhanbarth yn gartref i dros draean o gapasiti ynni adnewyddadwy Cymru ac mae yma hefyd ddau safle trwyddedig niwclear, Wylfa a Thrawsfynydd. Mae daearyddiaeth, adnoddau naturiol a threftadaeth cynhyrchu ynni'r rhanbarth yn golygu bod yma gyfleoedd unigryw i ddefnyddio amrediad eang o dechnolegau carbon isel, gydag adnoddau i gynyddu'r cynhyrchu ynni gwynt ar y môr ac ar y tir, ynni ffrwd llanw, ynni amrediad llanw, ynni dŵr, ynni solar a chynhyrchu niwclear y genhedlaeth newydd.

Mae hyn yn cael ei ategu gan alluedd ymchwil ac arloesedd arwyddocaol, yn cynnwys y Sefydliad Dyfodol Niwclear ym Mhrifysgol Bangor.

- **Bwyd-Amaeth:** Mae bwyd-amaeth yn gonglfaen ar gyfer economi Gogledd Cymru, ac yn cyflogi oddeutu 20,900 o bobl ac yn cyfrannu £370m mewn GVA.⁸ Mae 1/5 o holl fusnesau Gwynedd a Môn yn rhai amaethyddol. Roedd Llywodraeth Cymru'n bwriadu cynyddu gwerthiant yn y diwydiant Bwyd a Diod 30% i £7 biliwn erbyn 2020⁹. Mae'r Cynllun Gweithredu diwygiedig wrthi'n mynd drwy broses ymgynghori, fodd bynnag, mae'r Cynllun Gweithredu newydd yn gosod targedau uchelgeisiol ar gyfer y sector Bwyd a Diod. Mae hyn yn cynnwys sicrhau y bydd trosiant y Sector Bwyd a Diod yn tyfu'n flynyddol i gyd-fynd â'r newid y Fyngai Pris Defnyddwyr (CPI), yn ogystal â 2% ychwanegol.
- **Twristiaeth:** Mae twristiaeth yn sector arall hir-sefydlog a hanfodol ar gyfer economi'r Gogledd, gydag oddeutu 37,200 o bobl yn gweithio mewn twristiaeth a lletygarwch yn y rhanbarth, gan gynrychioli 12% o'r gweithlu. Mae'r sector wedi gweld cynnydd mewn ymweliadau a gwariant yn y blynyddoedd diweddar, gyda chynnydd o 4% mewn tripiâu a chynnydd o 10% mewn gwariant rhwng 2013-2015 a 2014-2016.¹⁰ Gwelwyd twf i'w groesawu mewn twristiaeth antur, gan fanteisio ar y dirwedd ôl-ddiwydiannol ac asedau naturiol yr ardal. Yn ôl y data crynodeb STEAM diweddaraf sydd ar gael ar gyfer y Gogledd, mae cyfanswm effaith economaidd twristiaeth i economi'r Gogledd bellach yn £3.69biliwn.
- **Digidol:** mae effaith ddyfnach digideiddio yn golygu bod technoleg yn tarfu'n gynyddol ac yn werthfawr i economi'r Gogledd, gan fod yn yrrwr cynhyrchedd a'r elfen gystadleuol. Er bod y sector digidol wedi sefydlu ei hun fel cynhyrchedd pwysig o allbwn cyflogaeth ac economaidd, mewn realiti, mae sylfaen llawer ehangach o sectorau wedi cael ei siapio gan dechnolegau a phrosesau digidol. Mae hyn yn cael ei adlewyrchu mewn polisi - mae llywodraethau'r DU a Chymru yn cefnogi'r sector, o fewn Strategaethau Digidol perthnasol, gan gyd-fynd â'r cyfle i fanteisio ar dwf digidol fel y nodir yn Strategaeth Ddiwydiannol y DU. Ystyrir bod sicrhau bod gan fusnesau a chymunedau fynediad at gysylltedd digidol o'r radd flaenaf, yn sefydlog a symudol, yn allweddol i ddatgloi'r Gogledd a'i botensial am dwf.

Y boblogaeth a'r farchnad lafur

5.10 Mae buddsoddi yn y sgiliau sy'n cyd-fynd ag anghenion cyfleoedd cyflogaeth newydd y rhanbarth yn sylfaenol i iechyd economaidd y Gogledd yn y dyfodol.

5.11 Mae poblogaeth sy'n heneiddio ledled y rhanbarth a thraddodiad o ddoniau yn symud allan o'r rhanbarth. Er y disgwylir i boblogaeth y Gogledd gynyddu i 7,22,317 erbyn 2039, mae disgwyl i gyfran y boblogaeth sy'n 65 oed neu hŷn gynyddu o 23.6% o 29.8%. Mae hyn yn golygu cyfran lai o bobl oedran gweithio, a allai roi pwysau ar y cyflenwad sgiliau.

---

8 Ffynhonnell: Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol Gogledd Cymru; Labour Market Insights, Mehefin 2020

9 Ffynhonnell: Cynllun Gweithredu ar gyfer Bwyd a Diod Llywodraeth Cymru

10 Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru Awst 2018 'Tourism Profile - North Wales (2014-2016)'

- 5.12 Roedd y gyfradd cyflogaeth ymysg trigolion oedran gweithio yn y Gogledd yn 75.9% ym mis Mawrth 2020, oedd yr un fath â'r DU. Dros 5 mlynedd, rhwng mis Mawrth 2015 a mis Mawrth 2020, ychwanegwyd 18,300 o swyddi i'r economi, twf o 6.2 y cant ar gyfer y rhanbarth. Mae effeithiau penodol COVID-19 ar economi'r Gogledd a'r Cynllun Twf yn adran 4.21-4.23.

Safleoedd ac eiddo

- 5.13 **Bydd rhaglen y Cynllun Twf yn mynd i'r afael â'r prinder safleoedd ac eiddo yn y rhanbarth ac yn buddsoddi i alluogi twf Porthladd Caergybi.**
- 5.14 Mae ymchwil diweddar wedi tynnu sylw at ddiffyg gofod diwydiannol a chyflogaeth gyfoes ledled y rhanbarth. Er bod parciau busnes wedi'u lleoli ar hyd yr A55 a thir ar gael i'w ddatblygu, mae cyfyngiadau dosbarth defnydd cynllunio a maint y lleiniau, ynghyd â diffyg cyllid datblygu a gwerth eiddo sy'n is na'r costau adeiladu, wedi golygu nad oes llawer o ddatblygiad wedi digwydd ynddynt ers 2008. Bu i adolygiad diweddar a gynhaliwyd gan Jones Lang LaSalle (JLL, ymgynghoriaeth eiddo blaengar) i Lywodraeth Cymru ganfod mai rhwydwaith cymharol wan a darniog o safleoedd strategol oedd modd eu datblygu ar unwaith, fyddai'n gallu cefnogi twf busnes cynhenid a mewnfuddsoddiad, sydd ar gael.¹¹ Mae'r adroddiad SQW ar gyfer Llywodraeth Cymru a gwblhawyd ym mis Mawrth 2020 yn cadarnhau casgliadau adroddiad JLL.

Porthladd Caergybi

- 5.15 Mae Porthladd Caergybi yn cynnig arwyddocâd strategol ac economaidd i Ogledd Cymru a'r DU. Y Porthladd yw'r ail borthladd llongau Ro-Ro prysuraf yn y DU: yn 2018 bu i'r Porthladd ymdrin â 75% o deithwyr, 71% o gerbydau teithwyr ac 81% o gerbydau llwyth oedd yn pasio drwy borthladdoedd Cymru i Iwerddon¹². Porthladd Caergybi sydd â'r ail nifer uchaf o groesiadau fferi byr yn ôl cyfanswm teithwyr yn y DU.¹³ Stena Line Ports Limited, sydd hefyd yn gweithredu fel yr Awdurdod Porthladd statudol, yw Perchnogion a Gweithredwyr y Porthladd.
- 5.16 Caergybi-Dulyn yw'r prif gyswllt fferi i Weriniaeth Iwerddon o'r DU ac mae'n gwasanaethu marchnadoedd Gogledd Cymru a Chanolbarth a Gogledd Lloegr yn bennaf ac ar hyn o bryd fe'i gweithredir gan Stena Line ac Irish Ferries. Mae defnydd y porthladd gan longau mordaith wedi cynyddu'n sylweddol dros y degawd diwethaf o 18 o ymweliadau yn 2013 i 51 yn 2018¹⁴, yn yr un cyfnod, bu i ymweliadau gan deithwyr gynyddu o 15,000 i 50,000¹⁵.
- 5.17 Mae cynllun Porth Caergybi yn gyfres o fuddsoddiadau wedi'u targedu i roi sylw i asedau sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes ond sy'n hanfodol i weithrediad y

---

11 Ffynhonnell : JLL (2017) Priority Property Interventions for Economic Development Report.

12 DfT Port Freight Stats 2019

13 DfT Port Freight Stats 2019

14 Stena Line Ports, 2018

15 Stena Line Ports, 2018

porthladd a chynyddu capasiti ar gyfer symudiadau cerbydau a llongau ar gyfer traffig teithwyr a nwyddau.

Cysylltedd Digidol

5.18 Mae gwella cysylltedd digidol yn flaenoriaeth bwysig i ddatgloi twf economaidd.

- 5.19 Mae'r galw am fand eang cyflym iawn a chysylltedd symudol yn y Gogledd wedi dal i fyny â'r cyflenwad. Fodd bynnag, yn hanesyddol, mae isadeiledd y rhanbarth wedi bod ar ôl gweddill y DU yn nhermau darpariaeth signal a chapasiti.
- 5.20 Gyda dyfodiad technoleg ffibr-opting a oedd ar gael yn fasnachol tuag at ddiwedd yr 20fed ganrif, mae potensial i ehangu'r 'bwlch digidol' gynyddu'n gyflym. Yn enwedig lle gall y gwahaniaeth mewn lled band fforddiadwy bellach fod yn 100oedd o Megabits yr eiliad o'i gymharu â rhanbarthau eraill (e.e. 4.9% o eiddo yn Sir Ddinbych sydd ag argaeledd cyflym iawn ar >100Mbps o gymharu â 49% yng Ngogledd Orllewin Lloegr). Mae pob un o'r pedair sir yn y Gogledd-orllewin yn dod yn 25% isaf ardaloedd y DU ar gyfer darpariaeth band eang Cyflym iawn (>30Mbps).

Effaith economaidd COVID-19

- 5.21 Mae Covid-19 wedi cael effaith economaidd syfrdanol ar y Gogledd, yn yr un modd â rhannau eraill o'r DU ac yn fyd-eang. Mae'r Bwrdd Uchelgais Economaidd yn gweithio'n agos gyda'r chwe awdurdod lleol, Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU a chynrychiolwyr o'r sector preifat i gydlynu'r ymateb rhanbarthol i adfer yr economi. Nid yw'n hysbys eto beth yw effeithiau tymor hwy Covid-19 ar yr economi rhanbarthol.
- 5.22 Mae gwaith ar y gweill i ddiffinio dadansoddiad sefyllfaol i ddisgrifio cyflwr yr economi yn y Gogledd yn ystod yr hyn sydd wedi bod yn gyfnod cyfnewidiol a heriol i fusnesau a gweithwyr ar draws sawl sector. Mae'r cyfnod hwn o ansicrwydd a achoswyd gan y parndemig yn parhau a chyda'r cyfnod trosiannol ar gyfer gadael yr UE yn dod i ben ar 31 Rhagfyr, mae'r gaeaf yn edrych yn llwm. Yn nhermau cryfhau'r economi yn yr hirdymor, bydd y Cynllun Twf yn ffynhonnell dda o obaith a buddsoddiad i ddinasyddion y Gogledd.
- 5.23 Mae'r ymyraethau sydd eisoes wedi'u cymryd a'u cynllunio i greu ymagwedd ddibynadwy ac ar sail tystiolaeth i'r dadansoddiad sefyllfaol yn cynnwys arolwg rhanbarthol o fusnesau a wnaeth ddenu dro 1,800 o ymatebion. Adroddiad a gomisiynwyd ar dwristiaeth i adnabod y cryfderau, y gwendidau a'r cyfleoedd i warchod ac adfywio a datblygu'r economi twristiaeth yn gynaliadwy. Penodi partner economaidd annibynnol i gyd-ddatblygu'r dadansoddiad sefyllfaol a'r fframwaith ar gyfer cynllunio adfer ar gyfer y Gogledd. Gan edrych i ddechrau ar adfer yr economi yn y tymor agos ar ôl Covid ond gan gydnabod yr angen i fesur a gwerthuso effaith buddsoddiad y Cynllun Twf ar economi'r Gogledd yn yr hirdymor drwy gydol oes y cynllun twf.
- 5.24 Mae'r Cynllun Twf wedi'i ddylunio i fynd i'r afael â rhwystrau strwythurol, hirdymor sy'n atal twf economaidd. Fodd bynnag, mae'r Bwrdd yn gwbl ymwybodol yn y byrdymor y bydd angen amrediad o gamau gweithredu er mwyn hwyluso adferiad ac mae sicrhau bod y mesurau byrdymor hynny'n cyd-fynd â'r Cynllun Twf yn allweddol.
- 5.25 Ni all y Cynllun Twf ar ei ben ei hun fynd i'r afael â'r holl heriau sy'n wynebu economi'r Gogledd, yn enwedig yng ngoleuni COVID-19. Fodd bynnag, bydd y chwistrelliad

sylweddol o fuddsoddiad cyfalaf i economi'r Gogledd o du'r Cynllun Twf yn hwb arwyddocaol i'r sectorau adeiladu a chysylltiedig a hynny ar adeg pan mae'n debygol y bydd capasiti dros ben yn yr economi.

6. Rhaglenni'r Cynllun Twf

6.1 Nod y Cynllun Twf yw adeiladu economi mwy bywiog, cynaliadwy a gwydn yn y Gogledd, gan adeiladu ar ein cryfderau i roi hwb i gynhyrchedd wrth fynd i'r afael â heriau a rhwystrau economaidd hir-dymor i gyflawni twf cynhwysol. Mae ein dulliau gweithredu i gyflawni twf mewn ffordd gynhwysol, gynaliadwy, y gellir ei ymestyn yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r Cynllun Twf yn seiliedig ar gyflawni 14 o brosiectau trawsffurfiol ar draws pum rhaglen. Mae'r rhaglenni wedi'u diffinio fel naill ai rhaglenni twf uchel neu raglenni hwyluso.

Sectorau Twf Uchel i yrru cynhyrchedd yn y rhanbarth

6.2 Bydd y prosiectau o fewn y Cynllun Twf wedi'u hanelu at gynyddu gwerth ac effaith y sectorau twf uchel yn canolbwyntio ar dair prif raglen:

- **Ynni carbon isel**
- **Arloesi mewn gweithgynhyrchu gwerth uchel**
- **Bwyd-amaeth a thwristiaeth**

Mynd i'r afael â'r rhwystrau allweddol i hwyluso a chyflawni twf economaidd

6.3 Rydym wedi adnabod sectorau hwyluso drwy'r Cynllun Twf i fynd i'r afael â rhwystrau economaidd allweddol a rhoi sylw i faterion strwythurol sydd wedi cael effaith ar gynhyrchedd a swyddi. Bydd cyflawni yn y sectorau hyn yn creu'r amodau priodol i fusnesau fuddsoddi yn y rhanbarth ac i'r farchnad lafur gymryd mantais ar gyfleoedd cyflogaeth newydd. Byddwn yn defnyddio dulliau mwy strategol i'n buddsoddiadau, gan sicrhau eu bod wedi'u targedu'n dda er mwyn hwyluso twf economaidd a thwf mewn cyflogaeth ledled y rhanbarth. Gwneir hyn mewn partneriaeth â phartneriaid allweddol, yn enwedig Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.

6.4 Mae'r prosiectau o fewn y Cynllun Twf i fynd i'r afael â rhwystrau allweddol i dwf yn canolbwyntio ar ddwy raglen allweddol:

- **Tir ac Eiddo**
- **Digidol**

6.5 Drwy ganolbwyntio ar gyflawni'r rhaglenni hyn ar y cyd, bydd y Bwrdd yn llwyddo i gael effaith well yn nhermau ein huchelgais a'n defnydd o adnoddau yn hytrach na'u cyflawni nhw ar wahân.

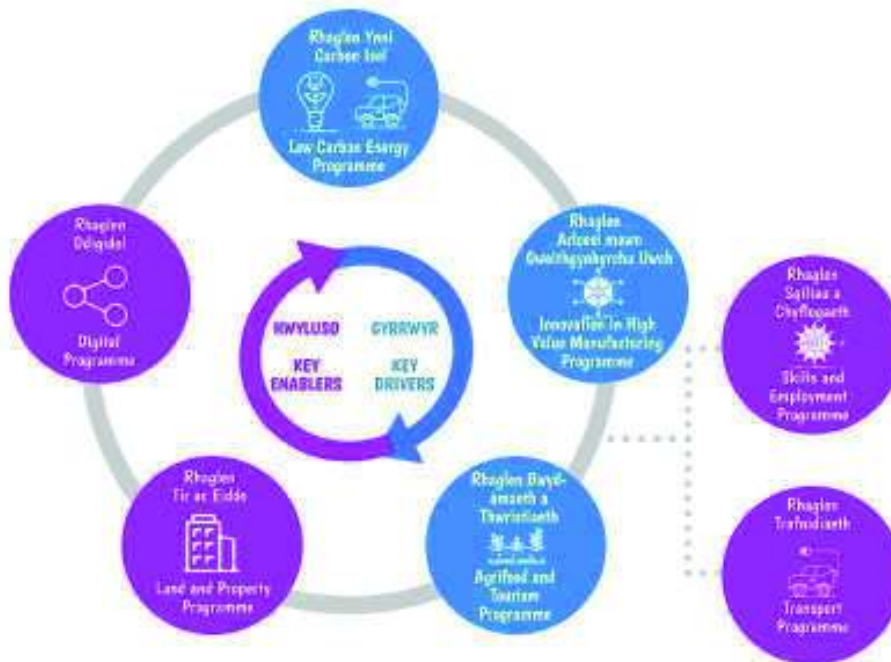
6.6 Mae dwy raglen hwyluso pellach yn eistedd y tu allan i sgôp Cynllun Twf Gogledd Cymru yn sgil cyfyngiadau ariannu:

- **Sgiliau a Chyflogaeth** - Nod y rhaglen hon yw mynd i'r afael ag anweithgarwch economaidd a chyflawni gwasanaeth cyngor a chefnogaeth gydlynol ar sgiliau a chyflogaeth yn y rhanbarth.

- **Trafnidiaeth Strategol** - Nod y rhaglen hon yw wyluso gwell hygyrchedd a chysylltedd i'r rhanbarth ac o'i fewn.

6.7 Mae'r rhaglen yn parhau'n allweddol i gyflawni'r weledigaeth ehangach ar gyfer y Gogledd ac mae'r Bwrdd Uchelgais yn gweithio gyda'r Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol a thrwy ei Is-fwrdd Trafnidiaeth i adnabod a sicrhau ffynonellau cyllid amgen i gyflawni'r rhaglenni hyn.

Ffigwr 6.1 Rhaglenni'r Cynllun Twf

Ffynhonnell: Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

6.8 Bydd pob un o'r rhaglenni a'r prosiectau o fewn y Cynllun Twf yn cyfrannu at gyflawni'r Weledigaeth Twf a chyflawni buddion i'r Gogledd. Bydd y buddion o'r Cynllun Twf yn cefnogi twf cynaliadwy a chynhwysol ledled y rhanbarth - yn unol â'r Weledigaeth Twf ynghyd â blaenoriaethau Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Crynodeb o'r Rhaglenni

6.9 Gweler isod grynodedb o'r amcanion strategol i roi sylw iddynt ymhob rhaglen, a'r mathau o ymyrraethau y maent yn bwriadu eu hwyluso.

Ynni carbon isel

Amcanion strategol: Datgloi buddion economaidd prosiectau ynni carbon isel trawsffurfiol a sefydlu Gogledd Cymru fel un o leoliadau arweiniol y DU ar gyfer cynhyrchu ynni carbon isel, arloesedd a buddsoddi yn y gadwyn gyflenwi.

Mathau o ymyrraeth: Gwaith hwyluso ar gyfer cynhyrchu ynni carbon isel newydd, gan wella cyfleusterau ymchwil ac arloesedd ar gyfer y sectorau economi carbon isel, datgarboneiddio trafndiaeth a chefnogaeth ar gyfer y prosiectau ynni lleol.

Arloesi mewn gweithgynhyrchu gwerth uchel

Amcanion strategol: Cyfnerthu lleoliad Gogledd Cymru fel clwstwr gweithgynhyrchu gwerth uchel pwerus ac arloesol, sy'n adeiladu ar arbenigedd presennol ac arbenigedd byd-eang i greu sail economaidd gwerth uwch, mwy amrywiol sy'n cefnogi trosglwyddo i economi carbon isel.

Mathau o ymyrraeth: Cydweithrediadau diwydiant ac ymchwil, ynghyd â sefydlu canolfannau rhagoriaeth mewn technolegau a dargedir er mwyn helpu i oresgyn rhwystrau a methiannau yn y farchnad yn y broses masnacheiddio ymchwil.

Bwyd-amaeth a thwristiaeth

Amcanion strategol: Adeiladu economi sylfaen mwy cynaliadwy, bywiog a gwydn o fewn y rhanbarth, gan wneud y gorau o gyfleoedd am gyflogaeth a ffyniant drwy ein hamgylchedd a'n tirwedd.

Mathau o ymyrraeth: Cyflwyno technolegau newydd ac arloesedd, sgiliau ac ymarferion yn y sectorau hyn, drwy gefnogaeth busnes ac uwchsgilio.

Tir ac eiddo

Amcanion strategol: Mynd i'r afael â'r diffyg tir ac eiddo addas ar gyfer twf busnes a dod â safleoedd ymlaen ar gyfer datblygiadau tai a chyflawni gwelliannau a fydd yn sbarduno buddsoddiad ym Mhorthladd Caergybi a'r rhanbarth ehangach. Bydd gan y prosiectau hyn rôl hwyluso ar gyfer y rhaglenni eraill drwy sicrhau bod safleoedd wedi'u gwasanaethu ar gael i fuddsoddwyr a datblygwyr.

Mathau o ymyrraeth: Darparu gwasanaethau sylfaenol a gwaith hwyluso i ddwyn safleoedd datblygu masnachol a thai ymlaen, cyflawni gofod llawr cyflogaeth a sicrhau gwaith gwella capasiti ac addasu ar gyfer y dyfodol ym mhorthladd Caergybi.

Digidol

Amcanion strategol: Cyflawni newid amlwg yn y cysylltedd digidol sydd ei angen i sicrhau y gall y Gogledd gyflawni galw'r defnyddwyr, cynnal cyflymdra â gweddill y DU, datgloi potensial sectorau a safleoedd â blaenoriaeth am dwf a thanategu ecosystem arloesi ffyniannus. Chwarae rôl hwyluso ar gyfer rhaglenni eraill i gyflawni'r budd mwyaf bosib.

Mathau o ymyrraeth: Mae'r rhaglen wedi adnabod angen i gydbwysu buddsoddiad mewn seilwaith a thechnoleg, drwy ôl-troed band eang sefydlog estynedig mewn safleoedd allweddol mewn ardaloedd gwledig, yn datgloi ceisiadau drwy fynediad 5G a bwrw ymlaen ymhellach ag arloesedd digidol.

7. Y Prosiectau

- 7.1 Mae'r Cynllun Twf yn seiliedig ar 14 o brosiectau trawsffurfiol i'w cyflawni ar draws pum rhaglen. Mae'r prosiectau hyn wedi'u hadnabod gan y Bwrdd Uchelgais ar y sail eu bod:
- yn cyflawni yn erbyn Gweledigaeth Twf Gogledd Cymru ac yn cyd-fynd â strategaethau perthnasol yng Nghymru a'r DU;
  - wedi'u targedu'n ofodol ar draws y rhanbarth cyfan;
  - yn cyflawni buddion a fydd yn cael effaith gadarnhaol ar gynifer o gymunedau â phosib yn y rhanbarth;
  - yn hwyluso twf economaidd;
  - yn cefnogi twf ac yn denu buddsoddiad o'r sector preifat;
  - yn hyrwyddo arloesi.

Tabl 4: Crynodeb o Brosiectau Cynllun Twf Gogledd Cymru

Rhaglen	Prosiect	Ariannwr y Prosiect	Crynodeb o'r Prosiect
Arloesi mewn gweithgynhyrchu gwerth uchel	Canolfan Biotechnoleg Amgylcheddol (CEB)	Prifysgol Bangor	Bydd y Ganolfan Biotechnoleg Amgylcheddol yn ganolfan gyda'r gorau yn y byd o ran canfod a nodweddau ensymau newydd o bwys diwydiannol. Bydd y Ganolfan Biotechnoleg Amgylcheddol yn darparu sylfaen gref ar gyfer denu ymchwilwyr blaenllaw ar lefel fyd-eang, cyllid ymchwil cyhoeddus a masnachol arwyddocaol a mewnfuddsoddiad i Gymru, gan adeiladu ar fuddsoddiad ERDF cychwynnol o £5m i gapasiti ymchwil. Mae'r prosiect hefyd yn ceisio denu cwmnïau yn y sector biocatalysis i'r Gogledd i gymryd mantais ar y buddion clystyru a chydgrynhoi y mae'r rhanbarth yn eu cynnig yn sgil ei arbenigedd hir-sefydlog mewn bioeirianneg.
	Canolfan Opteg a Pheirianneg Menter	Prifysgol Glyndŵr	Bydd y Ganolfan Opteg a Pheirianneg Menter yn darparu cyfleusterau (yn Wrecsam a Llanelwly) sydd wedi'u targedu i hybu datblygiad sgiliau lefel uchel ar gyfer y rhanbarth a galluogi busnesau bach a chanolig eu maint a busnesau mawr i weithio mewn partneriaeth â Phrifysgol Glyndŵr, Wrecsam, ar ymchwil a datblygiad sy'n cael ei lywio'n fasnachol.
Bwyd-amaeth a thwristiaeth	Rhwydwaith TALENT Thwristiaeth	Grŵp Llandrillo Menai	Mae'r Rhwydwaith Talent Twristiaeth yn amlinellu cynlluniau ucheigeisiol i ddiogelu darpariaeth sgiliau a chynyddu buddion masnachol o un o'r sectorau mwyaf sefydledig a'r un sy'n tyfu gyflymaf yn y rhanbarth. Nod Rhwydwaith TALENT Twristiaeth Gogledd Cymru yw ysgogi cydweithrediad cyhoeddus-preifat i gydlynu gweithrediad ar sgiliau a datblygu cynnyrch i drawsnewid a sbarduno twf y sector twristiaeth a lletygarwch yn y rhanbarth.

Rhaglen	Prosiect	Ariannwr y Prosiect	Crynodeb o'r Prosiect
	<p>Canolbwynt Economi Gwledig Glynllifon</p> <p>Canolfan Carbon Niwtral Llysfasi</p>	<p>Grŵp Llandrillo Menai</p> <p>Coleg Cambria</p>	<p>Y weledigaeth yw creu Canolbwynt Economi Gwledig arbennig o'r radd flaenaf yng Nglynllifon, sy'n cynnig ystod o gyfleusterau a gwasanaethau i gryfhau a gwella'r economi rhanbarthol, yn benodol drwy dyfu'r sector bwyd a diod.</p> <p>Nod Canolfan Carbon Niwtral Llysfasi yw arwain y Gogledd at ddyfodol gwydth lle mae rheolaeth tir carbon niwtral yn ganolog i sector ynni adnewyddadwy datblygol sy'n cefnogi cymuned gynaliadwy, ffyniannus ac iach sy'n cwmpasu cymysgfa wledig/trefol y rhanbarth.</p> <p>Sicrhau dyfodol porthladd Caergybi drwy ddarparu cyfleusterau mordeithio a llwytho trwm dŵr dwfn, gwella mynediad cerbydol, gwarantu dyfodol y morglawdd a darparu ar gyfer galwadau prosiectau ynni rhanbarthol.</p>
Tir ac eiddo	Porth Caergybi	Stena Line	<p>Wedi'i ffurfio o bum safle datblygu i ddechrau:</p> <p>Safle Ysbyty Dinbych- Mae cais cynllunio wedi'i gyflwyno am ddatblygiad masnachol a phreswyl defnydd cymysg. Bydd arian y Cynllun Twf yn cynorthwyo wrth gyflawni safle wedi'i glirio a'i adfer gyda phrif wasanaethau.</p> <p>Safle Strategol Bodelwyddan-Safle datblygu masnachol a phreswyl defnydd cynnwys 137 hectar. Bydd arian y Cynllun Twf yn darparu'r prif wasanaethau fel y gellir dod â'r safle i'r farchnad i'w ddatblygu.</p> <p>Safle Strategol Bryn Cegin-Darparu arwynebedd llawr diwydiannol i fodloni'r galw hysbys am unedau.</p> <p>Porth Wrecsam- Bydd arian y Cynllun Twf yn darparu'r caniatâd statudol gofynnol ac yn cyflwyno'r prif wasanaethau fel bod modd dod â'r safle i'r farchnad i'w werthu a'i ddatblygu.</p> <p>Safle Strategol Warren Hall- Bydd arian y Cynllun Twf yn darparu'r caniatâd statudol gofynnol ac yn cyflawni prif wasanaethau fel bod modd i'r safle defnydd cymysg 65 hectar gael ei roi ar y farchnad ar werth ac yna gael ei ddatblygu gan y sector preifat.</p>
Digidol	Prosiect Cysylltedd Digidol	Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru	<p>Mae'n cynnwys pedair elfen:</p> <p>Ffibr llawn - Ceisia'r prosiect hwn gyflawni cysylltedd ffeibr llawn (addas ar gyfer gigabit) i 28 o safleoedd busnes allweddol ar draws y Bwrdd Uchelgais. Ffocws y prosiect yw darparu mynediad at wasanaethau ffeibr llawn sy'n fwy fforddiadwy, y gellir ei gyflawni ar raddfa ac er mwyn gwasanaethu anghenion busnesau bach a chanolig eu maint, yn lle ac er mwyn ategu cylchedau lein ar les sy'n ddrytach. Unwaith y bydd wedi'i gwblhau, bydd tua 4,100 o eiddo busnes a 450 o eiddo preswyl yn medru cael mynediad at fand llydan ffeibr llawn addas ar gyfer gigabit.</p> <p>Campws Cysylltiedig Mae'r prosiect hwn yn ceisio cyflymu datblygiad Campysau Cysylltiedig mewn 19 o safleoedd economaidd rhanbarthol allweddol. Bydd yn targedu safleoedd allweddol sy'n cyflwyno achosion defnydd ar gyfer 5G a rhydwdeithiau pŵer isel yng nghyd-destun</p>

Rhaglen	Prosiect	Ariannwr y Prosiect	Crynodeb o'r Prosiect
			<p>diwydiant trwm, diwydiant ysgafn, safleoedd ymchwil, safleoedd masnachol ac ar draws campws gwledig llawer mwy (gan gynnwys miloedd o ffermydd a chlystrau amaethyddol). Amcangyfrifir y bydd gan oddeutu 2,600 o eiddo busnes fynediad at 5G band eang uchel a gwasanaethau Wi-Fi pŵer isel, unwaith y bydd wedi'i gwblhau.</p> <p>Coridor Cysylltiedig - Mae'r prosiect hwn yn ceisio ymateb i aiw'r diwydiant a gyrwyr technoleg drwy gefnogi gweithrediad mwy effeithlon y cadwyni cyflenwi, a gweithrediadau trafniadaeth mawr (megis porthladdoedd). Gyda'i gilydd, bydd 156km o goridor ffordd a rheilffordd wedi'i gysylltu â 5G/Rhwydweithiau Mynediad Di-Wifr Pŵer Isel, ar hyd coridor yr A55 a'r llwybr prif lein rheilffordd cyfagos. Amcangyfrifir bod hyd at 1.57 miliwn o siwrnai rheilffordd a 1.3 miliwn o siwrnai ar y ffordd yn elwa o well cysylltedd 5G, unwaith y bydd wedi'i gwblhau.</p> <p>Cysylltu'r Ychydig Ganrannau Olaf - Mae'r prosiect hwn yn targedu gwasanaeth cyflym iawn hollgynhwysol ar draws y Gogledd, nad ydynt yn cael eu gwasanaethu hyd yma gan ddulliau eraill ac na allant gyflawni cyflymder o 30Mbps (lawrlwytho) o leiaf ar hyn o bryd.</p> <p>Mae diffyg band llydan dibynadwy, neu mewn rhai achosion, band llydan sylfaenol (sy'n cael ei ddiffinio gan Ofcom fel lawrlwytho 10Mbps) yn broblem allweddol sy'n wynebu busnesau gwledig. Mae 'rhwng digidol' sy'n cael ei chydabod yn eang yn effeithio ar fynediad trigolion i wasanaethau ar-lein ac atal busnesau bach a chanolig eu maint rhag datblygu a chynnal masnach. Mae'r tueddiad cynyddol o weithio o gartref hefyd yn cael ei gyfyngu gan gysylltedd gwael.</p> <p>Bydd hyd at 10,100 o eiddo preswyl a 4,300 eiddo busnes yn cael mynediad at fand llydan cyflym iawn unwaith y bydd wedi'i gwblhau.</p>
	Prosiect Canolfan Prosesu Signal Digidol (DSP)	Prifysgol Bangor	Bydd y prosiect yn dwyn ynghyd ymchwilwyr o Brifysgol Bangor i weithio law yn llaw â chwmnïau rhyngwiadol profil uchel a busnesau bach a chanolig eu maint yng Nghymru gan alluogi iddynt weithio gyda'i gilydd i ymchwilio datrysiadau rhwygol ar gyfer 5G. Bydd y prosiect yn galluogi i'r Ganolfan Prosesu Signal Digidol ymestyn ei bresenoldeb a'i gylch gwaith, gan integreiddio'n llawn â'r Prosiect Strategaeth Cenedlaethol a galluogi datblygu asedau allweddol ar raddfa, gan gynnwys prawf-wely 5G, capasiti ymchwil ac offer o'r radd flaenaf. Disgwyliar i'r prosiect hwn greu cyfanswm o 160 o swyddi.
Ynni carbon isel	Morlais	Menter Môn	Adeiladu'r seilwaith sy'n cysylltu Parth Morlais â'r system grid trydan, gan baratoi'r safle ar gyfer datblygwyr sector preifat sy'n buddsoddi i lesu rhannau o'r parth ar gyfer defnyddio technolegau

Rhaglen	Prosiect	Ariannwr y Prosiect	Crynodeb o'r Prosiect
			ynni llanwol. Byddai hyn yn golygu mai'r parth fyddai'r safle agnostig technoleg estynadwy gyda chaniatâd cyntaf yn y byd gyda hyd at 180 MW o botensial.
	Gorsaf Bŵer Trawsfynydd	Cwmni Egino	Mae safle Trawsfynydd yn cynnig ei hun yn berffaith wneud defnydd 'Cyntaf o'i Fath' o Adweithydd Modwlar Bychan (SMR) neu Adweithydd Modwlar Uwch (AMR) yn sgil ei statws fel ased ym mherchnogaeth gyhoeddus, ei weithlu hynod fedrus (sydd yn gweithio tuag at ddadgomisïynu'r adweithydd presennol ar hyn o bryd), a'r gymuned gefnogol. Ar y cyd â'r sector cyhoeddus a phreifat, bydd y Cynllun Twf yn cyfrannu cyllid tuag at seilwaith galluogi ar gyfer y datblygiad hwn, gan helpu i ddiogelu swyddi a gosod y Gogledd mewn safle blaenllaw o ran arloesedd ac ymchwil a datblygu mewn technoleg sydd â photensial arwyddocaol i'w ddefnyddio ledled y DU.
	Canolfan Ragoriaeth Ynni Carbon Isel	Prifysgol Bangor	Datblygu'r seilwaith ym Mhrifysgol Bangor a Pharc Gwyddoniaeth Menai, gwella galluedd y Gogledd a'r DU ar gyfer arloesedd mewn ynni carbon isel a meysydd cysylltiedig, gan helpu i greu'r amodau ar gyfer mewnfuddsoddiad newydd a thwf busnes yn y gadwyn gyflenwi ynni carbon isel yn y Gogledd
	Ynni Lleol Blaengar	Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru	Er mwyn helpu i gyflawni targedau ynni adnewyddadwy, datgarboneiddio a pherchnogaeth leol, bydd y prosiect yn cefnogi prosiectau hwyluso arloesol ac arddangoswyr sy'n goresgyn methiannau'r farchnad a datgloi buddsoddiad sector preifat a chymunedol mewn datrysiadau ynni lleol blaengar.
	Datgarboneiddio Trafnidiaeth	Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru	Cefnogi cyflawi prosiect arddangos sy'n ymwneud â chynhyrchu hydrogen gwyrdd o ffynonellau ynni carbon isel a i ddefnydd o fewn rhwydweithiau trafnidiaeth rhanbarthol.

8. Effaith Economaidd

Amcanion Gwariant

- 8.1 Mae'r cytundeb Penawdau'r Telerau yn nodi y byddai buddsoddiad y Llywodraeth yn cael ei ddefnyddio i greu hyd at 4,000 o swyddi newydd, cefnogi cynnydd o 5% mewn GVA a sicrhau £500 miliwn mewn buddsoddiad gan y sector preifat dros y cyfnod o 15 mlynedd. Wrth ddatblygu portffolio a phum rhaglen achos busnes i sicrhau cytundeb y Cynllun Terfynol gyda Llywodraethau Cymru a'r DU, mae'r rhain wedi cael eu mireinio i'r amcanion gwario a ganlyn ar gyfer Portffolio Cynllun Twf Gogledd Cymru. Mae'r holl raglenni a phrosiectau o fewn y Cynllun Twf yn cyfrannu at yr amcanion cyffredinol hyn.

Amcan Gwariant 1 - Swyddi	Creu rhwng 3,400 a 4,200 o swyddi newydd net yn y Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.
Amcan Gwariant 2 - GVA	Cefnogi cynnydd ychwanegol net o rhwng £2.0 biliwn a £2.4 biliwn mewn GVA i Economi'r Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.
Amcan Gwariant 3 - Buddsoddiad	Cyflawni cyfanswm o hyd at £1.1 biliwn o fuddsoddiad yn Economi'r Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.

Crynodeb o'r Buddion

- 8.2 Wrth ddatblygu pob un o bum rhaglen y Cynllun Terfynol, mae asesiad lefel uchel o'r buddion economaidd perthnasol wedi'i gynhyrchu. Bydd pob un o'r rhaglenni yn cynhyrchu cyfres o fuddion sydd wedi cael eu dosbarthu fel buddion uniongyrchol, anuniongyrchol ac ehangach. Mae union natur y rhain yn amrywio rhwng y rhaglenni. Mae'r prif fathau yn cael eu crynhoi isod, yn ôl rhaglen.
- 8.3 Mesurau craidd ar draws yr holl raglenni a phrosiectau yw swyddi a Gwerth Ychwanegol Crynswth (GVA) a grëwyd, gan adlewyrchu amcanion gwario craidd y Cynllun Twf. Mae twf mewn GVA yn swyddogaeth twf sector (gyda thwf cysylltiedig mewn swyddi) a gwella cynhyrchedd (e.e. wedi'i greu gan fuddsoddiadau mewn seilwaith digidol).

Ffigwr 1.3 Fframwaith Buddion

Ffynhonnell: Hatch

Buddion ychwanegol net

- 8.4 Ar ôl ystyried y lefelau tebygol o elfen ychwanegol o fewn y prosiectau a'r rhaglenni, mae disgwyl i raglenni'r Cynllun Twf gynhyrchu cyfanswm o **£1.97 i £2.41 biliwn** mewn GVA ychwanegol net, a **3,400 i 4,200 o swyddi cyfwerth ag amser llawn ychwanegol net** bob blwyddyn ar raddfa sefydlog.
- 8.5 Ceir trawstoriad ar draws yr holl brosiectau yn Atodiad B.

Tabl 5: Buddion Economaidd Ychwanegol Net (mae GVA yn gronnis hyd 2036 ac wedi'i fynegi mewn prisiau 2020/21, heb ei ddisgowntio; mae swyddi yn flynyddol ar raddfa sefydlog)

	GVA (£m)	Swyddi a grëir (cyfwerth ag amser llawn)
Ynni carbon isel	430 - 530	800 – 980
Arloesi mewn gweithgynhyrchu gwerth uchel	90 – 110	150 – 180
Bwyd-amaeth a thwristiaeth	230 – 280	310 – 380
Tir ac eiddo	1,060 – 1,290	1,870 – 2,280
Digidol	150 – 190	310 – 380
Cyfanswm, Cynllun Twf Gogledd Cymru	1,970 – 2,410	3,440 – 4,210

Ffynhonnell: Cyfrifiadau Hatch yn seiliedig ar ddata ar lefel prosiect. Wedi'i dalgrynnu i'r £10m/10 swydd cyfwerth ag amser llawn agosaf. Mae'r amrediadau yn defnyddio lled gwall o ± 10%.

Cymhareb budd-cost

- 8.6 Wrth dynnu'r dadansoddiad ynghyd, mae gan Raglen y Cynllun Twf amcangyfrif o gymhareb budd-cost rhwng **2.8:1 a 3.4:1**, h.y. ar gyfer pob £1 mewn buddsoddiad sector cyhoeddus (ar ôl Tuedd Optimistiaeth*), mae disgwyl i'r Cynllun Twf ddychwelyd buddion economaidd ychwanegol net o rhwng £2.80 a £3.40. Mae hyn yn codi i rhwng £4.90 a £6.00 ar gyfer pob £1 o fuddsoddiad y Cynllun Twf yn unig.
- 8.7 Mae hyn yn rhoi'r Cynllun Twf yn gyffredinol yn y categori gwerth "uchel" am arian, fel y diffinnir gan Lywodraeth Ganolog.¹⁶

	Seiliedig ar Gyfanswm Cost y Sector Cyhoeddus	Seiliedig ar Gost y Cynllun Twf yn unig
Buddion ychwanegol net wedi'u disgowntio	£1,370m - £1,670m	
Costau wedi'u disgowntio, ar ôl tuedd optimistiaeth	£488m	£273m
Gwerth Cymdeithasol Presennol Net	£930 - £1,140	£1,120 - £1,370
BCR	2.8:1 - 3.5:1	5.0:1 - 6.1:1

Ffynhonnell: Cyfrifiadau Hatch yn seiliedig ar ddata ar lefel prosiect

Nodyn Tueddiad Optimistiaeth: Cyn cyfrifo'r Gymhareb Budd-Cost terfynol, rydym wedi disgowntio'r holl gostau a buddion 3.5%, yn unol â Chanllawiau Llyfr Gwyrdd Trysorlys EM.

9. Proffil Cyllid y Cynllun Twf

- 9.1 Mae'r Cynllun Twf yn seiliedig ar gyflawni 14 o brosiectau ar draws pum rhaglen a rhagwelir y bydd cyfanswm y gwariant cyfalaf yn £1.1 biliwn, gyda £240 miliwn ohono'n dod o'r Cynllun Twf a'r gweddill yn cael ei ddarparu gan bartneriaid y sector cyhoeddus a phreifat.
- 9.2 Darperir trawstoriad o'r gwariant cyfalaf fesul prosiect yn y tabl isod:

Prosiect		Ariannwr y Prosiect	Buddsoddiad Cynllun Twf (£m)	Buddsoddiad Sector Cyhoeddus Arall (\$)	Buddsoddiad Sector Preifat (£)	Cyfanswm Buddsoddiad Cyfalaf (£)
Rhaglen Ddigidol						
Prosiect Canolfan Prosesu Signal Digidol		Prifysgol Bangor	3.0	3.1	1.1	7.3
Prosiect Cysylltedd Digidol	Ffibr llawn mewn safleoedd allweddol	Bwrdd Uchelgais Economaidd	6.8	-	0.411	7.2

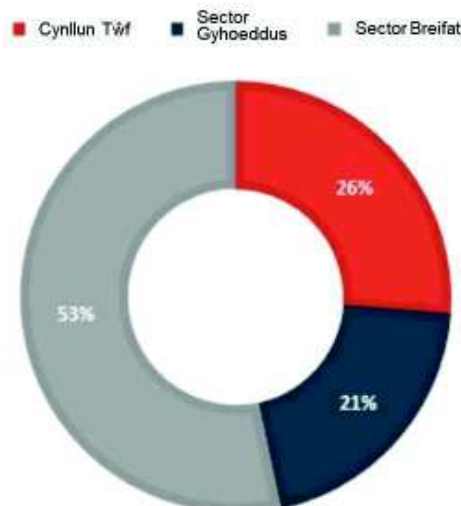
16 Gweler, er enghraifft,

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/918481/value-for-money-supplementary-guidance-on-categories.pdf

Prosiect		Ariannwr y Prosiect	Buddsoddiad Cynllun Twf (£m)	Buddsoddiad Sector Cyhoeddus Arall (\$)	Buddsoddiad Sector Preifat (£)	Cyfanswm Buddsoddiad Cyfalaf (£)
	Coridor Cysylltiedig	Bwrdd Uchelgais Economaidd	2.2	-	-	2.2
	Cysylltiedd Uwch ('Campws Cysylltiedig')	Bwrdd Uchelgais Economaidd	21.0	-	-	21.0
	Yr ychydig % olaf	Bwrdd Uchelgais Economaidd	4.0	-	-	4.0
Rhaglen Ynni Carbon Isel						
Morlais		Menter Môn	9.0	27.0	-	36.0
Canolfan Ragoriaeth Ynni Carbon Isel		Prifysgol Bangor	21.0	75.7	1.0	97.7
Gorsaf Bŵer Trawsfynydd		Llywodraeth Cymru	20.0	20.0	360.0	400.0
Datgarboneiddio Trafnidiaeth		Bwrdd Uchelgais Economaidd	11.4	11.45	5.7	28.6
Ynni Lleol Blaengar		Bwrdd Uchelgais Economaidd	25.0	6.2	75	106.2
Rhaglen Tir ac Eiddo						
Porth Caergybi		Stena Line	35.0	-	45.0	80.0
Prosiect Tir ac Eiddo	Warren Hall	Bwrdd Uchelgais Economaidd	15.0	-	55.0	70.0
	Cyn Ysbyty Gogledd Cymru, Dinbych	Bwrdd Uchelgais Economaidd	4.0	-	70.0	74.0
	KSS, Bodelwyddan	Bwrdd Uchelgais Economaidd	10.0	-	72.0	82.0
	Parc Bryn Cegin	Bwrdd Uchelgais Economaidd	6.0	-	-	6.0
	Porth y Gorllewin, Wrecsam	Bwrdd Uchelgais Economaidd	9.1	1.9	32.4	43.4
Arloesi mewn Gweithgynhyrchu Gwerth Uchel						
Canolfan BIOTECHnoleg Amgylcheddol		Prifysgol Bangor	3.0	6.6	-	9.6
Canolfan Opteg a Pheirianeg Menter		Prifysgol Glyndŵr	10	19.9	-	29.9
Rhaglen Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth						

Prosiect	Ariannwr y Prosiect	Buddsoddiad Cynllun Twf (£m)	Buddsoddiad Sector Cyhoeddus Arall (\$)	Buddsoddiad Sector Preifat (£)	Cyfanswm Buddsoddiad Cyfalaf (£)
Prosiect Canolbwynt Economi Gwledig Glynllifon	Grŵp Llandrillo Menai	10.0	3.0		13.0
Fferm Carbon Niwtral Llysfasi	Coleg Cambria	10.0	2.7	2.7	15.4
Rhwydwaith TALENT Twristiaeth	Grŵp Llandrillo Menai	4.5	6.7	1.7	13.0
CYFANSWM Y CYNLLUN TWF		240	184.3	722.1	1146.4

ARIANNU CYNLLUN TWF GOGLEDD Cymru

10. Cyfraniadau Partner Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Cyfraniadau Blynyddol y Partneriaid

- 10.1 Nid oes unrhyw gyllid refeniw yn cael ei ddarparu drwy'r Cynllun Twf ar gyfer cyflawni'r prosiectau neu gostau rhedeg gweithredol y prosiectau unwaith y byddant wedi'u cwblhau.
- 10.2 Mae'r cyllid refeniw i gefnogi'r Swyddfa Rheoli Portffolio yn cael ei ddarparu drwy gyfraniadau partneriaid y Bwrdd Uchelgais (yn cynnwys cyfraniadau atodol awdurdodau lleol) ac mae cyllid ESF ychwanegol hefyd wedi'i sicrhau ar gyfer y tair blynedd weithredol gyntaf (o fis Mai 2020). Hefyd gellir defnyddio swm sydd gyfwerth â 'haenen uchaf' y grantiau llywodraeth blynyddol ar 1.5% i ariannu hyn, yn amodol ar

hyblygrwydd Llywodraeth Cymru i reoli cyllid. Bydd unrhyw gostau Swyddfa Rheoli Portffolio ychwanegol a briodolir yn uniongyrchol i gyflawni'r prosiectau yn cael eu cynnwys o fewn achosion busnes y prosiectau.

- 10.3 Mae cyfraniadau blynyddol y partneriaid tuag at gostau'r Swyddfa Rheoli Portffolio wedi'u nodi yn y tabl isod:

	Cyfraniad Awdurdodau Lleol	Cyfraniadau Blynyddol AU/AB	Cyfanswm y Cyfraniadau Blynyddol
Cyfraniadau Craidd Blynyddol	£50k fesul ALL	£25k fesul partner	£400k
Cyfraniad Atodol Blynyddol*	£40k per LA	0	£240k

* mae'r cyfraniad hwn yn gyfraniad atodol y cytunwyd arno gan y Cynghorau yn unig

Cyfraniadau Cyllido Llif Arian y Cynllun Twf

- 10.4 Mae cyfanswm cyfraniad grant o £240m i Gynllun Twf Gogledd Cymru yn cael ei ddarparu gan Lywodraethau'r DU a Chymru mewn rhandaliadau blynyddol dros gyfnod o 15 mlynedd.
- 10.5 Yn sgil natur taliadau grant blynyddol y Cynllun Twf gan y llywodraethau, mae bwlch cyllido tymor canolig rhwng proffil gwariant disgwylidig y Cynllun Twf a'r cyllid a dderbynnir.
- 10.6 Bydd y Bwrdd Uchelgais, drwy Gyngor Gwynedd fel yr awdurdod lletya, yn rheoli'r llif arian negyddol hwn. Yr awdurdodau lleol (yn gymesur i'r boblogaeth) fydd yn cwrdd â'r gost ar gyfer prosiectau rhanbarthol y Bwrdd Uchelgais gydag arianwyr y prosiectau yn gyfrifol am y gost mewn perthynas â'u prosiect nhw (sy'n creu asedau).
- 10.7 Mae cyfanswm y cyfraniadau (15 mlynedd) y bydd eu hangen gan bartneriaid Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, i alluogi cyflawni'r Cynllun Twf, wedi'u nodi fel ystod ar gyfer pob partner. Mae Fersiwn 1 wedi'i fodlu fel y senario achos gorau a Fersiwn 2 fel y senario achos gwaethaf, i adlewyrchu amseriad cwblhau'r Cynllun Twf ac amseru canlyniadol cyllid grant y llywodraethau. Byddai angen i unrhyw gynnydd arfaethedig mewn cyfraniadau cytûn gael ei gymeradwyo fel mater a gedwir yn ôl.

Version	Bangor University	Glyndwr University	Grŵp Llandrillo Menai	Coleg Cambria	Other Commerical Partners	Conwy	Denbighshire	Flintshire	Gwynedd	Isle of Anglesey	Wrexham	Total
	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m
1	1.40	-0.51	0.75	0.52	2.29	1.17	0.96	1.56	1.24	0.70	1.36	12.46
2	1.99	0.73	1.07	0.74	3.24	1.67	1.36	2.22	1.77	1.00	1.94	17.73

- 10.8 Dengys y tabl isod gyfanswm cyfraniadau'r partneriaid i ymdopi â chost 'benthyca' a fydd ei angen mewn egwyddor i hwyluso'r llif arian negyddol.

Version	Bangor University	Glyndwr University	Grŵp Llandrillo Menai	Coleg Cambria	Other Commercial Partners	Conwy	Denbighshire	Flintshire	Gwynedd	Isle of Anglesey	Wrexham	Total
	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£
1	93,330	34,000	50,000	34,670	152,660	78,010	64,000	104,000	82,670	46,670	90,670	830,680
2	132,670	48,670	71,330	49,330	216,000	111,340	90,670	148,000	118,000	66,670	129,340	1,182,020

11. Strategaeth Fasnachol

- 11.1 Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi ymrwymo i wneud y mwyaf o effaith Cynllun Twf Gogledd Cymru.
- 11.2 Y prif lywiwr ar gyfer yr holl brosiectau o fewn y Cynllun Twf yw cyflawni buddion economaidd a chymdeithasol i'r Gogledd yn unol â'r deilliannau strategol a nodir yn achos busnes y portffolio. Mae'r Cynllun Twf yn ceisio gwneud y mwyaf o fuddsoddiad uniongyrchol ac anuniongyrchol y sector cyhoeddus ar draws y portffolio.
- 11.3 Mae potensial arwyddocaol ar draws y portffolio i greu enillion masnachol ar fuddsoddiad a allai gael eu hailfuddsoddi yn y rhanbarth. Bydd disgwyl i bob achos busnes ystyried cyfleoedd am fuddsoddiadau masnachol. Gallai'r cyfleoedd hyn gynnwys darparu arian y Cynllun Twf fel benthyciad, buddsoddiad neu drefniant rhannu elw (yn amodol ar gyngor cymorth gwladwriaethol prosiect perthnasol).
- 11.4 Mae'r Bwrdd Uchelgais yn disgwyl cynhyrchu enillion ar fuddsoddiad ar draws y portffolio cyfan, gyda ffocws penodol ar gyfleoedd o fewn y rhaglenni Tir ac Eiddo ac Ynni Carbon Isel a fyddai, yn amodol ar gytundeb Llywodraeth Cymru a'r DU, yn cael eu hailfuddsoddi yn y rhanbarth.
- 11.5 Mae caffael yn cynrychioli cyfle masnachol arwyddocaol ar gyfer Cynllun Twf Gogledd Cymru. Ystyrir y cyfleoedd caffael ar y cyd lle bo hynny'n briodol ar draws y Cynllun Twf yn unol â'r strategaeth gaffael a amlinellir isod.

12. Dull Caffael

- 12.1 Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi ymrwymo i sicrhau gwerth am arian a gwneud y mwyaf o'r buddion i'r rhanbarth drwy Gynllun Twf Gogledd Cymru. Bydd caffael yn chwarae rôl allweddol yng nghyflawniad prosiectau'r Cynllun Twf, ond hefyd o ran gwireddu'r buddion i'r rhanbarth. Mae'r adran a ganlyn yn nodi'r ymagwedd y bydd y Bwrdd yn ei defnyddio o ran caffael, gyda ffocws penodol ar wneud y mwyaf o'r buddion cymdeithasol a chymunedol i'w cyflawni drwy'r gweithgarwch caffael.
- 12.2 Bydd yr egwyddorion caffael a ganlyn yn tanategu holl weithgarwch caffael y Cynllun Twf:
- **Arweinyddiaeth Rhanbarthol ac ymagwedd strategol**
Bydd y Bwrdd Uchelgais Economaidd:
    - yn meddu ar strategaeth ac egwyddorion clir ar gyfer cyflawni arferion caffael arloesol a chynaliadwy gyda chleientiaid, contractwyr a chymunedau sy'n gweithio gyda'i gilydd
    - yn ymgysylltu â contractwyr a'r gadwyn gyflenwi mewn modd agored a thryloyw gyda sgwrs ddwyffordd

- *yn hyrwyddo ac yn hybu cyfleoedd caffael cydweithredol, gan gefnogi arloesedd a thwf*
  - *yn gweithio gyda Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ac yn cefnogi cynlluniau llesiant lleol a chynlluniau gwytnwch cymunedol esblygol yn uniongyrchol ar gyfer y rhanbarth er mwyn adfer ac adeiladu'n ôl yn decach ac yn well*
  - *yn hyrwydd ac yn hybu cyflawni buddion gwerth cymdeithasol a chymunedol drwy weithgarwch caffael ac yn cyd-fynd â pholisiau allweddol megis y ddyletswydd gymdeithasol economaidd a'r bil partneriaethau cymdeithasol, ac yn eu profi.*
  - *yn ymgorffori 'Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015' yn yr holl weithgarwch caffael lle bo hynny'n berthnasol i'r 46 o ddangosyddion llesiant cenedlaethol i Gymru.*
- **Ymgysylltu a chefnogi'r gadwyn gyflenwi a'r Economi Sylfaen**
    - *Ymgysylltu mewn sgwrs ddwyffordd gyda phartneriaid, contractwyr a chymunedau a sicrhau bod anghenion a blaenoriaethau lleol a rhanbarthol yn rhan o'r cymalau gwerth cymdeithasol*
    - *Cefnogi a gwella mynediad i fusnesau bach a chanolig eu maint a chefnogi cydweithio rhwng y busnesau hynny o fewn y rhanbarth.*
    - *Cefnogaeth agored a theg i gadwyni cyflenwi lleol i ymgysylltu gyda chontractau mwy drwy sesiynau briffio cadwyni cyflenwi a chyfleoedd bidio ar y cyd a rhestr aros o brosiectau.*
    - *Sicrhau arferion gwaith teg a moesegol, yn cynnwys talu contractwyr yn brydlon ac o fewn y gadwyn gyflenwi*
    - *Cefnogi'r economi sylfaen yn y rhanbarth gyda sgiliau ac arloesedd wedi'u mapio ar draws y Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol.*
- **Sgiliau, swyddi a thwf**
    - *Canolbwyntio ar recriwtio a hyfforddiant arloesol ac sydd wedi'i dargedu, gan weithio gyda'n partneriaid i sicrhau ein bod yn cefnogi pobl i ailhyfforddi, datblygu sgiliau newydd drwy wirfoddoli neu gyfrannu at addysg/prentisiaethau.*
    - *Targedu cyfleoedd ac ymgysylltu â mecanweithiau presennol i gefnogi hyn a thargedu grwpiau penodol megis pobl ifanc neu'r rheini sydd mewn ardaloedd o amddifadedd i ymgysylltu mewn addysg a dysgu/datblygu.*
- **Cyfraniad i addysg a chefnogi pobl ifanc**
    - *Gweithio gyda phrosiectau sy'n esblygu megis Prifysgol y Plant i gefnogi contractwyr i ymgysylltu a chyflawni datblygiadau dysgu a sgiliau i bobl ifanc.*
    - *Cefnogi ymgysylltu a chysylltiadau gydag ysgolion i gynnig cyfleoedd i bawb gefnogi'r Cwricwlwm 22 newydd yng Nghymru, gyda ffocws ar gynhwysiad digidol.*
- **Llesiant a gwytnwch cymunedol**

- *Gweithio'n uniongyrchol gyda'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i gynnwys gwytnwch cymunedol ac adeiladu cyfoeth gan ddatblygu asedau yn ein cymunedau i gynnwys cefnogi iechyd meddwl cadarnhaol mewn gweithleoedd, cadwyni cyflenwi ac mewn cymunedau*
  - *Ymgysylltu â phartneriaethau newydd megis amgueddfeydd, theatrau a'r celfyddydau i gefnogi'r gwaith o ddatblygu ein hystyriaethau diwylliannol ac iaith Gymraeg yn ein cyfleoedd contract.*
  - *Gweithio â phartneriaid caffael a sefydliadau trydydd sector i wneud y mwyaf o'r cyfleoedd i adeiladu cyfoeth cymunedol.*
  - *Cefnogi ac ymgysylltu â'r trydydd sector mewn ymagwedd ar sail gwerth sy'n cefnogi gwytnwch yn y trydydd sector i weithio gyda chontractwyr a'r gadwyn gyflenwi a'u cefnogi.*
- **Cynaliadwyedd Amgylcheddol ac Adferiad Gwyrdd**
    - *Sicrhau bod gennym ystyriaethau amgylcheddol mewn cyfleoedd contract, lleihau i'r eithaf ein heffaith ar yr amgylchedd a chefnogi technolegau, ymagweddau ac arloesi newydd gyda chontractwyr a'r gadwyn gyflenwi, gyda ffocws ar yr economi cylchol.*
    - *Ceisio lleihau i'r eithaf ôl-troed carbon prosiectau a chefnogi'r economi carbon isel, gan ganolbwyntio ar yr ymrwymiad gan Lywodraeth Cymru i gyflawni sector cyhoeddus carbon niwtral erbyn 2030, gan leihau nwyon tŷ gwydr, gwella ein hamgylchedd naturiol a gwarchod ein bioamrywiaeth.*
  - **Arloesedd ac arferion newydd**
    - *Profi ac archwilio ffyrdd newydd o weithio gyda'r holl bartneriaid i geisio gwneud y mwyaf o werth cydweithio rhanbarthol*
    - *Sefydlu trefniadau effeithiol ar gyfer monitro effaith, archwilio'r teclyn mwyaf priodol i wneud hyn*
    - *Cydweithio ar draws y bartneriaeth i ddarparu adnoddau ar gyfer gweithgarwch caffael yn effeithiol a chanolbwyntio ar ddatblygu a chyflawni fforymau newydd i gefnogi capasiti a galluedd i ddefnyddio caffael fel teclyn effeithiol megis cymuned arferion ac ati.*

13. Trefniadau Llywodraethu

Cytundeb Llywodraethu 2

- 13.1 Wedi sicrhau'r Cynllun Twf, mae'r Partneriaid wedi cytuno i ymrwymo i ail Gytundeb Llywodraethu (GA2) a fydd yn cefnogi'r bartneriaeth i wedd nesaf gweithredu'r Cynllun Twf a datblygu'r Weledigaeth Twf ymhellach.
- 13.2 Mae'r cytundeb, sy'n ddogfen sydd wedi'i rhwymo mewn cyfraith, yn diffinio rôl a swyddogaeth y Bwrdd, a'i bwerau dirprwyedig. Yn ogystal, mae'n darparu ar gyfer ei strwythurau gwneud penderfyniadau ac atebolrwydd democrataidd. Gwneir darpariaeth ar gyfer ymrwymadau'r Partneriaid i'r prosiectau a sut caiff y rhain eu

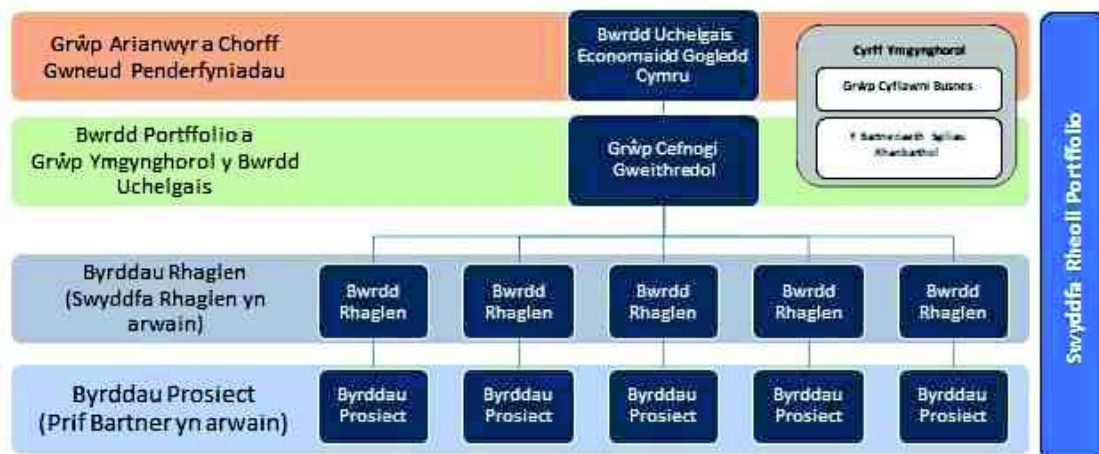

rheoli a'u dosrannu. Mae GA2 yn rhoi sicrwydd i'r Awdurdod Lletya (Cyngor Gwynedd), wrth gymryd y rôl honno. Yn ogystal, rhoddir sylw i'r trefniadau gwaelodol sy'n darparu ar gyfer materion cyfreithiol a chydymffurfio o fewn y bartneriaeth a llywodraethu'r Swyddfa Rheoli Perfformiad.

- 13.3 Mae'n ddogfen allweddol, sy'n rhoi strwythur a sylfaen glir, er mwyn bwrw ymlaen â gweithredu'r Cynllun Twf.

Trefniadau Rheoli Portffolio, Rhaglenni a Phrosiectau

- 13.4 Mae'r Bwrdd wedi mabwysiadu model cyflawni sy'n seiliedig ar ddull arfer gorau ar gyfer rheoli'r portffolio, y rhaglenni a'r prosiectau fel sydd wedi'i nodi yn '*Government Functional Standard GovS 002: Project Delivery*'. Mae rheoli'r portffolio, y rhaglenni a'r prosiectau yn ffordd integredig o fodloni uchelgeisiau'r sefydliad, gan annog gwell penderfyniadau a chynyddu'r tebygolrwydd o gael deilliannau llwyddiannus.
- 13.5 Mae'r diagram isod yn amlinellu strwythur cyflawni llywodraethu rheoli rhaglen a phrosiect ar gyfer y Cynllun Twf:

Lefel Strategol a Phortffolio

- 13.6 **Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (Grŵp Ariannu)** - Mae'r Bwrdd Uchelgais yn gweithredu fel Grŵp Ariannu (Sefydliad) a'r Corff Gwneud Penderfyniadau. Mae'r holl hawliau dan y lefel hon wedi'u dirprwyo i bartïon perthnasol fel sydd angen drwy benderfyniad ffurfiol gan y Bwrdd. Bydd aelod o'r Bwrdd Uchelgais yn cymryd rôl Aelod Arweiniol ar gyfer pob un o'r rhaglenni ac yn eistedd ar y Bwrdd Rhaglen perthnasol. Y Bwrdd Uchelgais fydd yn gyfrifol am ystyried a chymeradwyo achosion busnes prosiectau o fewn y portffolio a bydd y cyfrifoldeb am gyflawni'n cael ei ddirprwyo i'r byrddau rhaglen a phrosiect perthnasol.
- 13.7 **Grŵp Cefnogaeth Weithredol (Bwrdd Portffolio)** - Y grŵp hwn yw'r corff ymgynghorol i'r Bwrdd Uchelgais ond mae hefyd yn gweithredu fel y Bwrdd Portffolio ar gyfer y Cynllun Twf i gefnogi a herio Cyfarwyddwr Rhaglen y Cynllun Twf i sicrhau ei fod yn cael ei gyflawni. Mae uwch swyddogion o bob un o bartneriaid y Bwrdd Uchelgais yn gwasanaethu ar y grŵp. Bydd aelod o'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol yn gweithredu fel Uwch Berchennog Cyfrifol (SRO) ar gyfer pob un o'r rhaglenni ac yn arwain y Bwrdd Rhaglen perthnasol.

- 13.8 **Cyfarwyddwr Rhaglen** - Mae'r Cyfarwyddwr Rhaglen yn atebol i'r Bwrdd Uchelgais ar gyfer cyflawni portffolio'r Cynllun Twf.

Lefel Rhaglenni a Phrosiectau

- 13.9 **Swyddfa Rheoli Portffolio (PMO)** - Mae'r Swyddfa Rheoli Portffolio yn cefnogi ac yn cydlynu gweithgareddau ar draws y rhaglenni gan weithredu fel hwb gwybodaeth a sicrhau bod dulliau adrodd, rheoli risg a materion yn gyson. Yn ogystal, mae'n gweithredu fel rôl sicrwydd werthfawr, gan roi cyngor a her i raglenni a phrosiectau. Aseinir Rheolwr Rhaglen ar gyfer pob rhaglen o blith y Swyddfa Rheoli Rhaglen.
- 13.10 **Byrddau Rhaglen** - Bydd gan bob rhaglen Fwrdd Rhaglen ffurfiol ac Uwch Berchennog Cyfrifol wedi'i benodi. Bydd y byrddau hyn yn canolbwyntio ar ddatblygu (i ddechrau) a chyflawni Achos Busnes cytûn y Rhaglenni, gyda ffocws penodol ar y buddion a'r deilliannau i'w cyflawni. Mae'r Byrddau Rhaglen yn dyrchafu i'r Bwrdd Portffolio drwy'r Cyfarwyddwr Rhaglen.
- 13.11 **Byrddau Prosiect** - Bydd yr holl brosiectau o fewn y Cynllun Twf yn cael eu rheoli drwy Fwrdd Prosiect, gydag Uwch Berchnogion Cyfrifol a rheolwyr prosiect yn eu lle i sicrhau cyflawniad. Bydd y byrddau hyn yn canolbwyntio ar ddatblygu a chyflawni Achos Busnes cytûn y Rhaglenni, gyda ffocws penodol ar y buddion a'r deilliannau i'w cyflawni. Ariannwr y Prosiect fydd yn gyfrifol am y Prosiectau a'r Byrddau Prosiect a bydd trefniadau clir ar gyfer cyflawni prosiectau yn unol ag arferion gorau yn cael eu nodi yn achos busnes pob prosiect. Bydd prosiectau yn adrodd i'r Bwrdd Rhaglen perthnasol. Cytunir ar y Cylch Gorchwyl ar gyfer Byrddau Prosiect rhwng Ariannwr y Prosiect a'r Swyddfa Rheoli Portffolio i sicrhau bod y ddau barti'n deall y cysylltiadau priodol a'r trefniadau adrodd rhwng y prosiect a'r Bwrdd Rhaglen.

Y Broses Cymeradwyo Prosiectau

- 13.12 Bydd y Cynllun Twf yn cael ei lofnodi yn seiliedig ar achos busnes y portffolio a phum achos busnes rhaglen. Unwaith y ceir cytundeb ar y cynllun terfynol, gellir dwyn achosion busnes prosiectau ymlaen er ystyriaeth gan y Bwrdd Uchelgais.
- 13.13 Datblygir achosion busnes llawn (Model 5 Achos) ar gyfer pob prosiect o fewn Cynllun Twf Gogledd Cymru, yn unol â'r canllawiau 'Gwell Achosion Busnes' a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru a Thrysorlys EM.
- 13.14 Mae'r gwaith o baratoi Achos Busnes Prosiect gan ddefnyddio'r model 5 achos yn rhoi fframwaith sydd wedi'i brofi i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau a rhan-ddeiliaid, ar gyfer 'meddwl' strwythuredig a sicrwydd bod y prosiect yn darparu ac yn cyd-fynd yn strategol, yn gwneud y mwyaf o werth cyhoeddus, yn fasnachol hyfyw, yn fforddiadwy a bod modd ei ariannu dros amser.
- 13.15 Bydd gofyn i achosion busnes prosiect arddangos sut maent yn cyflawni yn erbyn amcanion a dyheadau Cynllun Twf Gogledd Cymru ac yn benodol yn erbyn yr achos busnes rhaglen perthnasol.
- 13.16 Cydnabyddir, drwy ddatblygu a chytuno ar achosion busnes portffolio a rhaglenni rhwng y Bwrdd Uchelgais a Llywodraethau'r DU/Cymru, y bydd yr achos strategol ar gyfer prosiectau wedi cael ei sefydlu.

- 13.17 Bydd pob Achos Busnes Prosiect yn destun adolygiad porth allanol ar adegau y cytunir arnynt gyda Hwb Sicrwydd Llywodraeth Cymru.
- 13.18 Yn y lle cyntaf, bydd yr achosion busnes prosiect yn cael eu hystyried gan y Bwrdd Rhaglen perthnasol. Ni chyflwynir achosion busnesau i'r Bwrdd Uchelgais cyn iddynt gael eu cymeradwyo gan y Bwrdd Portffolio a'r Bwrdd Rhaglen ac ar ôl cwblhau'r adolygiadau porth gofynnol. Mae Swyddfa'r Rheoli Portffolio yn cadw'r hawl i gomisiynu adolygiadau allanol o achosion busnes prosiect lle bo'r angen.

Y Broses ar gyfer Ystyried Prosiectau Newydd

- 13.19 Mae'r Cynllun Twf yn bortffolio sy'n rhychwantu 15 mlynedd ac mae potensial na fydd pob un o'r 14 prosiect presennol yn cael eu cyflawni os na ellir arddangos buddion economaidd prosiectau penodol drwy achosion busnes prosiectau neu os bydd blaenoriaethau newydd yn dod i'r amlwg i'r rhanbarth. Mae'n bosib hefyd y bydd ffynonellau cyllid pellach yn cael eu hadnabod neu y cynhyrchir incwm drwy'r Cynllun Twf i'w ailfuddsoddi yn y prosiectau newydd.
- 13.20 Bydd unrhyw brosiectau newydd neu amgen yn fater i'r Bwrdd Uchelgais benderfynu arnynt o fewn yr amlen fforddiadwyedd gytûn ar gyfer y bartneriaeth a lle mae'r prosiectau'n cyflawni yn erbyn amcanion y Cynllun Twf a'i raglenni. Bydd angen i'r cynigion am brosiectau sy'n eistedd y tu allan i'r amlen ariannu gytûn ar gyfer y bartneriaeth ac y tu allan i'r paramedrau y cytunwyd arnynt gyda Llywodraethau'r DU a Chymru dderbyn cymeradwyaeth partneriaid unigol a/neu'r ddwy lywodraeth.
- 13.21 Byddai cynigion am brosiectau newydd neu amgen yn cael eu hasesu yn y bwrdd rhaglen perthnasol cyn iddynt gael eu hystyried gan y bwrdd portffolio a'r Bwrdd Uchelgais. Pe byddai'r Bwrdd Uchelgais yn cadarnhau prosiect newydd i'w ddatblygu, byddai achos busnes prosiect yn cael ei ddatblygu yn unol â'r broses sydd wedi'i nodi uchod.

Monitro a Gwerthuso

- 13.22 Bydd perfformiad y rhaglen a'r prosiect yn cael ei fonitro'n fisol drwy'r byrddau rhaglen a phrosiect perthnasol, gydag adroddiadau ffurfiol yn cael eu cyflwyno bob chwarter i'r Bwrdd Portffolio a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.
- 13.23 Mae Cynllun Monitro a Gwerthuso wedi'i ddatblygu ar gyfer Cynllun Twf Gogledd Cymru. Mae cydrannau allweddol y Cynllun Monitro a Gwerthuso wedi'u nodi isod:

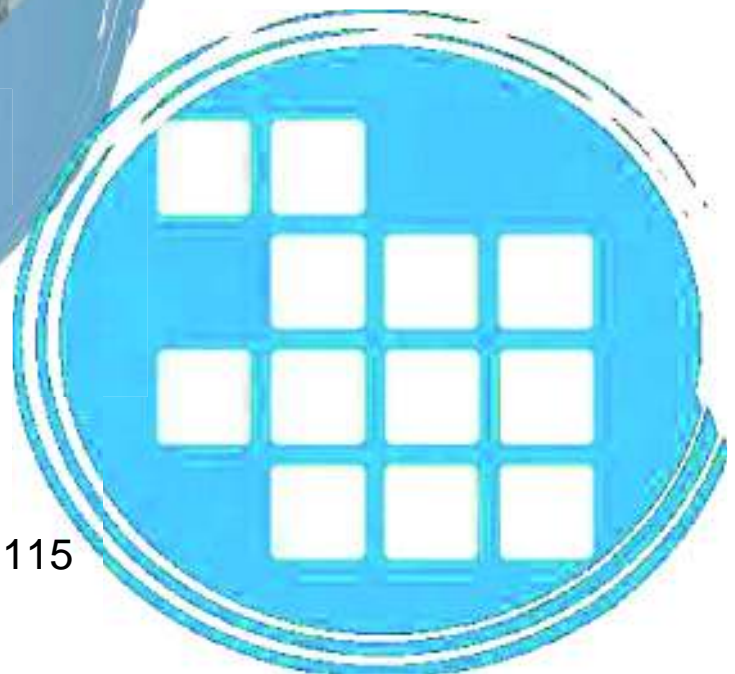
- 13.24 Adroddiadau Uchafbwyntiau Misol ar gyfer pob rhaglen a phrosiect;
- 13.25 Adroddiadau Chwarterol Ffurfiol i'r Bwrdd Uchelgais, Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru;
- 13.26 Adroddiad Blynyddol Ffurfiol i'r Bwrdd Uchelgais, ei bartneriaid, Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru;
- 13.27 Gwerthusiad effaith economaidd annibynnol i'w gynnal bob 3-5 mlynedd yn erbyn cyfres o ddangosyddion y cytunwyd arnynt â Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.
- 13.28 Bydd y buddion ehangach i'w cyflawni drwy gaffael, yn enwedig gwerth cymdeithasol a chymunedol, yn cael eu monitro a'u gwerthuso i sicrhau bod y rhanbarth yn cael y budd mwyaf o'r fath weithgarwch.
- 13.29 Bydd y Bwrdd Uchelgais yn gweithio â Llywodraeth Cymru i sicrhau bod gwerthuso yn erbyn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gydran allweddol o'r holl weithgareddau monitro a gwerthuso.
- 13.30 Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi ymrwymo i ddatblygu mecanwaith adborth priodol ar gyfer Cynllun Twf Gogledd Cymru gyda'r ddwy lywodraeth i sicrhau bod y gwersi a ddysgir yn ystod cyflawniad y Cynllun Twf yn cael eu cofnodi a'u rhannu.

CYNLLUN TWF GOGLEDD CYMRU - CYTUNDEB TERFYNOL DRAFFT

1. Tabl Cynnwys

Tabl Cynnwys

1. Tabl Cynnwys2
2. Diffiniadau2
3. Rhagair 3
4. Crynodeb Gweithredol4
5. Cyflwyniad5
6. Rhaglenni'r Cynllun Twf15
7. Strwythur Lywodraethol21
8. Rôl y Corff Atebol26
9. Monitro a Gwerthuso27

2. Diffiniadau

[Noder: I'w gynnwys]

3. Rhagair

Mae'r **Cynllun Twf** wedi'i ddatblygu drwy gydweithio agos ac ymrwymiad gan bartneriaid ar draws y llywodraethau a'r sectorau, i gyflawni buddsoddiad a newid cadarnhaol a hirhoedlog a fydd yn galluogi twf economaidd a chyflogaeth yn yr hir-dymor.

Dros y pymtheg mlynedd nesaf, bydd y Cynllun Twf yn ein grymuso i gydweithio a chymryd rheolaeth dros sut rydym yn buddsoddi yn ein dyfodol.

Mae'n gyfle unigryw i ddatganoli buddsoddiadau'r llywodraeth, gwneud y penderfyniadau buddsoddi hynny yn lleol ac arddangos y gwerth a ddaw yn sgil hyn. Yn y pendraw, fel rhan o raglen fuddsoddi ehangach, bydd y Cynllun Twf yn galluogi i ni adeiladu economi bywiog, cynaliadwy a chynhwysol i ni i gyd yng Ngogledd Cymru.

Mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn buddsoddi £240miliwn i Gynllun Twf Gogledd Cymru dros y 15 mlynedd nesaf. Law yn llaw â phartneriaid Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru a'r sector preifat, mae'r Cynllun Twf yn ceisio cyflawni cyfanswm o hyd at £1.1bn o fuddsoddiad yn economi'r Gogledd (£240m o'r Cynllun Twf), i greu 3,400 - 4,200 o swyddi ychwanegol net a chynhyrchu £2.0 - £2.4 biliwn mewn GVA ychwanegol net.

Gan adeiladu ar Benawdau'r Telerau, a lofnodwyd ym mis Tachwedd 2019, mae'r ddogfen hon yn amlinellu gweledigaeth rymus i Ogledd Cymru. Nod y Cynllun Twf yw adeiladu economi mwy bywiog, cynaliadwy a gwydn yn y Gogledd, gan adeiladu ar ein cryfderau i roi hwb i gynhyrchedd wrth fynd i'r afael â heriau a rhwystrau economaidd hir-dymor i gyflawni twf cynhwysol. Mae ein dulliau gweithredu i gyflawni twf mewn ffordd gynhwysol, gynaliadwy, y gellir ei ymestyn yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Mae llofnodi'r ddogfen hon yn cadarnhau ein hymrwymiad ar y cyd i weithredu Cynllun Twf Gogledd Cymru yn llawn dros y pymtheg mlynedd nesaf.

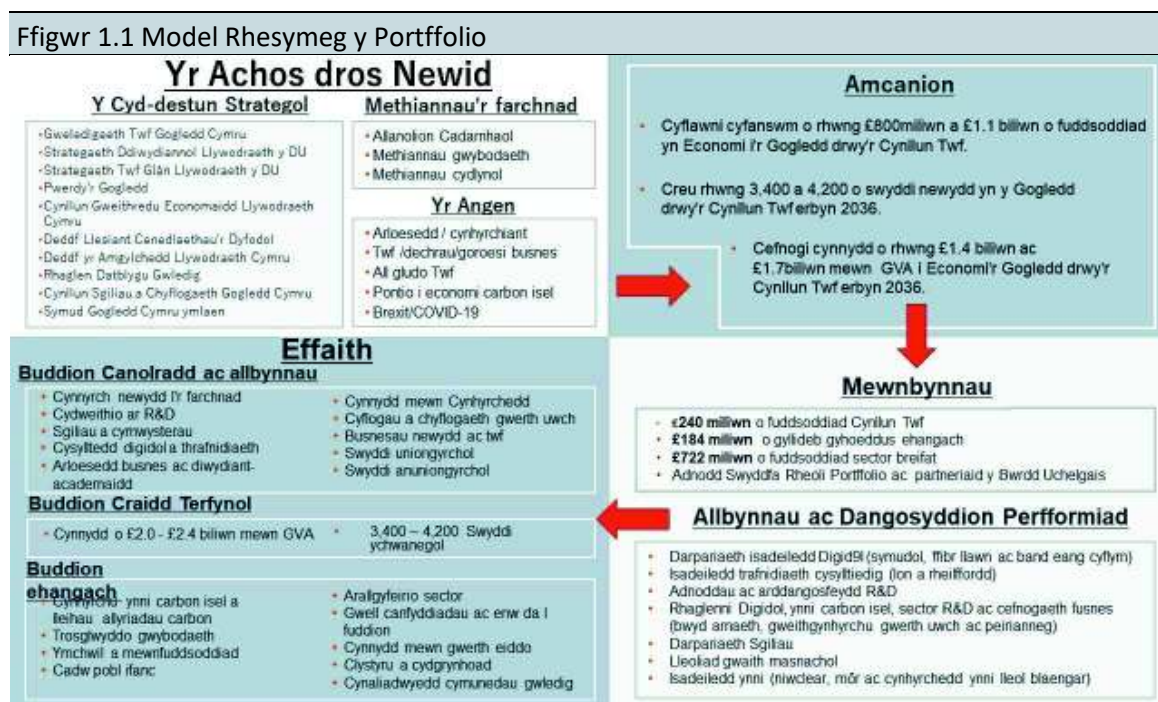
Edrychwn ymlaen at arwain y buddsoddiad pwysig hwn yn ein cartref a'n rhanbarth, Gogledd Cymru.

[Insert signatures – NWEAB/UK/WG]

4. Crynodeb Gweithredol

[Noder: I'w gynnwys unwaith y bydd y cynnwys wedi'i gytuno gyda Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU]

Mae model rhesymeg yn ffordd o fynegi'r cyd-destun ar gyfer newid a buddsoddi. Mae crynodeb o fodel rhesymeg ar gyfer y Cynllun Twf wedi'i nodi yn Ffigwr 1.1 isod ac mae'n rhoi trosolwg o'r gyrwyr strategol, yr amcanion, y mewnbynnau ac effaith y Cynllun Twf.

Ffynhonnell: Hatch; Y BWRDD UCHELGAIS. Nodyn ar Fethiant y Farchnad: **Allanoldebau cadarnhaol:** buddion economaidd/cymdeithasol/amgylcheddol trydydd parti i'r economi/cymdeithas ehangach. Ni all sefydliadau masnachol ddal y rhain i gyd felly mae angen buddsoddiad cyhoeddus. **Methiant gwybodaeth:** nid oes gan fusnesau'r wybodaeth gyflawn am dechnolegau/datblygiadau a allai sicrhau twf. Mae angen buddsoddiad cyhoeddus i bontio'r bylchau gwybodaeth hyn. **Methiant cydlynu:** mae'n bosib nad oes gan un sefydliad yn unig y cymhelliant i fuddsoddi mewn menter sy'n sicrhau buddion i bartneriaid ehangach. Mae angen buddsoddiad cyhoeddus i symblu buddsoddiad partneriaeth.

5. Cyflwyniad

Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Sefydlwyd Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (*y cyfeirir ato o hyd ymlaen fel y Bwrdd Uchelgais neu'r Bwrdd*) yn 2012 fel partneriaeth rhwng chwe ardal Awdurdod Lleol rhanbarth Gogledd Cymru, sef Cynghorau Gwynedd, Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Wrecsam a Sir y Fflint. Mae'r Bwrdd hefyd yn cynnwys Prifysgol Bangor, Prifysgol Glyndŵr, Coleg Cambria a Grŵp Llandrillo Menai. Ar ddechrau 2019, sefydlwyd Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn ffurfiol fel cyd-bwyllgor.

Ffigur 5.1 Map o Ogledd Cymru a Phartneriaid y Bwrdd Uchelgais

Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru'n bartneriaeth rhwng y sectorau cyhoeddus a phreifat. Mae Cyngor Busnes Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy wedi bod yn cynrychioli'r sector preifat yn gryf iawn ac, fel un o sylfaenwyr y Bwrdd Uchelgais, maen nhw wedi gweithio'n agos iawn gyda phartneriaid a rhanddeiliaid rhanbarthol o'r sector preifat a'r sector cyhoeddus i ffurfio a dylanwadu ar gynnig y Cynllun Twf. Ers 3 Awst 2020, yn sgil heriau a achoswyd gan Covid-19, mae'r Cyngor Busnes wedi tynnu eu haelodaeth yn ôl ond byddant yn bartner hanfodol, er yn fwy o bell, wrth symud ymlaen.

Mae cynrychiolaeth gref i'r sector preifat o hyd yng Nghynllun Twf Gogledd Cymru drwy'r Grŵp Cyflawni Busnes sy'n gweithredu fel corff ymgynghorol annibynnol i Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.

Y Weledigaeth ar gyfer Gogledd Cymru

Yn 2016, mabwysiadodd partneriaid y Bwrdd Uchelgais *Weledigaeth ar gyfer Twf yr Economi yng Ngogledd Cymru* (y Weledigaeth Twf).

Y weledigaeth sydd wedi'i mabwysiadu yw datblygu "*rhanbarth hyderus, cydlynol sydd â thwf economaidd cynaliadwy, sy'n elwa i'r eithaf o lwyddiant sectorau economaidd gwerth uchel a'n cysylltiad ag economïau Pwery'r Gogledd ac Iwerddon.*"

Seiliwyd y Weledigaeth Twf ar dair egwyddor allweddol i'r Gogledd:

- **Blaengar** - gan ganolbwyntio ar arloesedd mewn sectorau economaidd gwerth uchel i symud perfformiad economaidd ymlaen.
- **Gwydn** - gan ganolbwyntio ar gadw pobl ifanc, codi lefelau cyflogaeth a gwella sgiliau er mwyn cyflawni twf cynhwysol.
- **Cysylltiedig** - gan ganolbwyntio ar wella isadeiledd trafndiaeth a digidol er mwyn gwella cysylltedd strategol i'r rhanbarth ac o'i fewn.

Bydd gan Gynllun Twf Gogledd Cymru rôl allweddol wrth gyflawni'r weledigaeth hon. Byddwn yn **flaengar** gyda'n buddsoddiadau - yn adeiladu ar ein cryfderau i roi hwb i gynhyrchedd, meithrin arloesedd a bod yn gystadleuol yn y marchnadoedd yr ydym yn eu gwasanaethu. Mae gennym ganolbwyntiau ymchwil ac arloesedd sydd wedi'u hen sefydlu eisoes, sy'n ein helpu ni i wthio'r ffiniau wrth ddod o hyd i feysydd twf newydd ar gyfer ein busnesau gweithgynhyrchu gwerth uchel. Byddwn yn buddsoddi ymhellach i greu canolfannau rhagoriaeth i wella ein henw da a galluogi twf yn y diwydiant pwysig hwn.

Byddwn yn mynd i'r afael â methiant marchnad hir-dymor sydd wedi bod yn rhwystr i fuddsoddiad masnachol - gan wneud y Gogledd yn lle mwy addas i fuddsoddi ynddo a datgloi'r potensial ar gyfer swyddi medrus gwerth uchel, er mwyn i'n pobl ifanc a chenedlaethau'r dyfodol ffynnu. Byddwn yn mynd i'r afael â'r diffyg tir ac eiddo addas ar gyfer twf busnes a dod â safleoedd ymlaen er mwyn darparu'r tir cyflogaeth a thai yr ydym ei angen ynghyd â buddsoddi yn ein Porthladd yng Nghaergybi.

Drwy fuddsoddi yn awr, rydym yn adeiladu ein **gwytnwch** ar gyfer y dyfodol.

Rydym yn **gysylltiedig** fel rhanbarth. Mae ein partneriaeth ar draws y chwe awdurdod lleol, y prifysgolion, y colegau a'r sector preifat wedi'i hen sefydlu ac yn cryfhau o hyd. Yn ogystal, rydym yn gyrru newid cyfeiriad mewn cysylltedd digidol drwy gydbwysu buddsoddiad mewn isadeiledd a thechnoleg. Rydym yn cyfarch yr ardaloedd hynny sydd angen cysylltiadau band eang cyflymach a mwy dibynadwy fwyaf a gwneud y mwyaf o botensial mynediad i 5G ac arloesedd digidol newydd. Mae cyfleoedd hefyd yn bodoli yn ein cysylltiadau agos gyda'r economïau cyfagos megis Pwery'r Gogledd, Iwerddon a Chanolbarth Cymru. Drwy weithio gyda'n gilydd, gallwn adeiladu economïau cryfach.

Byddwn yn cryfhau ein henw da fel rhanbarth cydlynus; rhoi lifer ar ein partneriaethau i hyrwyddo twf yn yr economi sy'n gynaliadwy, yn gynhwysol ac y gellir ei ymestyn. Mae ein Buddsoddiad mewn prosiectau ynni carbon isel yn galluogi i ni gyfrannu'n uniongyrchol i'r argyfwng newid hinsawdd, gan helpu i wneud y Gogledd yn amgylchedd glanach, gwyrddach, ond hefyd gan leoli ein hunain fel un o'r lleoliadau arweiniol yn y DU o fewn y sector ynni carbon isel. Heb anghofio ein economïau sylfaen o fewn amaeth a thwristiaeth, byddwn yn helpu i alluogi ac annog arallgyfeirio i wella dyfodol hir-dymor y diwydiannau allweddol hyn, gan sicrhau bod ganddynt y cyfle i ddatblygu'n gynaliadwy a ffynnu.

Byddwn yn buddsoddi mewn ffordd sy'n hyrwyddo gwerth cymdeithasol ac yn adeiladu cyfoeth yn ein cymunedau. Rydym yn cydnabod ac yn gwerthfawrogi ei rhwymedigaeth i gyflawni'r Cynllun Twf mewn ffordd sy'n gwella ein llesiant cymdeithasol, diwylliannol, amgylcheddol ac economaidd.

Y Rhanbarth

Adwaenir y Gogledd am ei dirweddau prydferth, ei hanes, ei dreftadaeth, ei ddiwylliant ac mae ganddo'r gyfran uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru, ar tua 41.9%¹.

Mae'r Gogledd yn gartref i bron i 700,000 o drigolion ac mae'n cyfrannu £14.2 biliwn i economi'r DU bob blwyddyn,² gan gynrychioli 22% o economi Cymru.³ Yn y Gogledd, rhagamcanir y bydd y boblogaeth yn cynyddu 2.1 y cant yn y cyfnod o 2018-2028, a 3.1 y cant yn y cyfnod o 2018-2038. Mae poblogaeth sy'n heneiddio yng Ngogledd Cymru. Rhwng 1998 a 2018, mae cyfran y boblogaeth sy'n 65 mlwydd oed a throsodd wedi cynyddu o 18.5 y cant i 23 y cant, ac mae cyfran y boblogaeth sy'n 15 mlwydd oed ac iau wedi cwmpo o 19.8 y cant i 17.8 y cant.⁴ Mae proffil pobl ifanc 14-18 mlwydd yn y rhanbarth oed wedi parhau'n wastad ers degawd, ond, o 2020 ymlaen, rhagwelir y bydd yn cynyddu, sy'n golygu bod angen i'r rhanbarth ystyried y cyfleoedd sgiliau a chyflogaeth i wasanaethau'r demograffig cynyddol hwn.

Mae'r perfformiad economaidd wedi bod yn wydn yn dilyn yr argyfwng ariannol ac yn ystod y cyfnod o lymder, gyda gwir⁵ GVA yn cynyddu 20% ers 2009. Mae hyn o gymharu â 14.9% yn Rhanbarth Dinas Bae Abertawe a 12.6% yn ardal Cynllun Twf Canolbarth Cymru.

---

1 Welsh Government – Summary Statistics for Welsh economic regions: North Wales, May2020

2 Mesurwyd gan Werth Ychwanegol Crynswth (GVA). Ffynhonnell: ONS, data 2018.

3 <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Regional-Accounts/Gross-Value-Added-GDP/gva-by-measure-welsh-economic-region-year>

4 Welsh Government – Summary Statistics for Welsh economic regions: North Wales, May2020

5 h.y. wedi'i addasu o ran chwyddiant.

Yn 2018, y cyfanswm GVA yn y Gogledd oedd £14,239 miliwn, 4.1 y cant yn uwch na'r flwyddyn flaenorol, a oedd yn cyfrif am 21.9 y cant o gyfanswm GVA Cymru (£65,089 miliwn) a 0.8 y cant o gyfanswm GVA y DU (£1,892,681 miliwn) yn y flwyddyn honno.⁶ Yn y Gogledd, mae amrywiaethau eang mewn GVA y pen, gyda chynhyrchedd penodol wan yn Ynys Môn (53% o gyfartaledd y DU), ond gyda pherfformiad cryfach yn Sir y Fflint a Wrecsam (y ddau yn 81% o gyfartaledd y DU).⁷ Mae hyn hefyd yn cael ei adlewyrchu mewn enillion cyfartalog, sydd ymhell o gyfartaledd y DU. Yn wir, mae enillion cyfartalog rhai awdurdodau lleol yn y Gorllewin ymhlith yr isaf yng Nghymru a'r DU. Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 30 Mehefin 2018, y Gogledd oedd â'r gyfradd cyflogaeth uchaf a'r cyfraddau diweithdra a segurddod economaidd isaf o holl ranbarthau Cymru⁸. Fodd bynnag, mae mwy o angen yn y rhanbarth am gyfleoedd cyflogaeth gwerth uchel.

Mae gan y Gogledd nifer o ardaloedd sydd o fewn y 10% uchaf o ardaloedd sydd fwyaf difreintiedig yng Nghymru. Mae nifer o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yn ein hardaloedd gwledig.

Mae bwlch cynhyrchedd parhaus a chynyddol yn dal i fodoli rhwng y Gogledd a'r DU gydag amrywiadau eang yn y GVA (Gwerth Ychwanegol Crynswth) y pen ledled y rhanbarth. Mae mynd i'r afael â'r bwlch cynhyrchedd a'r anghyfartaledd hwn yn flaenoriaeth bwysig i'r Cynllun Twf.

Mae economi'r Gogledd yn amrywiol a'r sectorau allweddol yw gweithgynhyrchu, ynni a thwristiaeth yn ogystal â swyddi yn y sector cyhoeddus. Mae'r sector cyhoeddus yn cyfrif am bron i chwarter (24.7%) o GVA y rhanbarth. Mae gweithgynhyrchu yn cyfrif am 1/5 (20.3%) o'r economi, sy'n llawer pwysicach yng Ngogledd Cymru nag yng Nghymru'n gyffredinol (lle mae'n cyfrif am 17% o GVA). Mae cyfanwerthu a manwerthu, trafndiaeth, gwestai a'r sector bwyd yn cyfrif am 17% o economi'r Gogledd. Mae'r siart isod yn dangos trawstoriad o gyfraniad y diwydiant at GVA 2018 yn y Gogledd.⁹

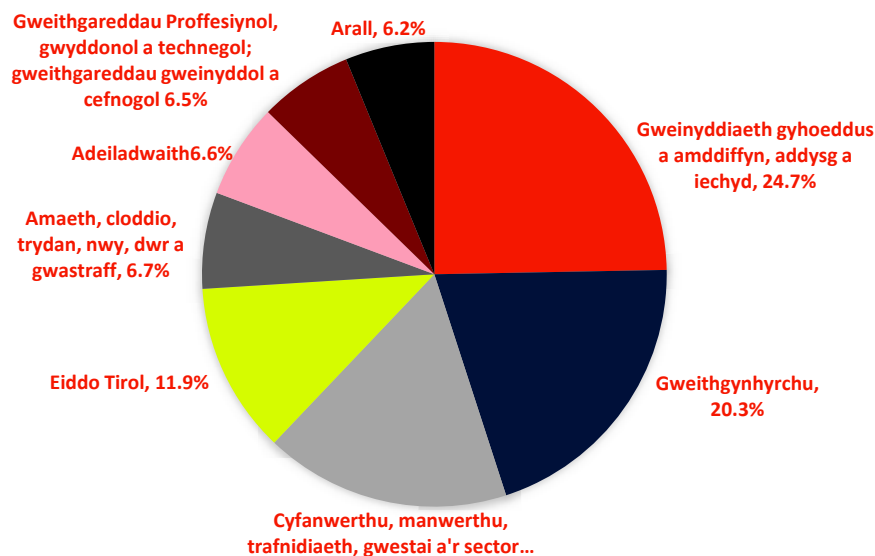
6 <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Regional-Accounts/Gross-Value-Added-GDP/gva-by-measure-welsh-economic-region-year>

7 <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/Regional-Accounts/Gross-Value-Added-GDP/gvaperhead-by-area-year>

8 Welsh Government – Summary Statistics for Welsh economic regions: North Wales, May 2020

9 Ffynhonnell: ONS.

Mae cyfran o'r bwlch cynhyrchedd yn cael ei briodwedd gan strwythur sectorau economi'r Gogledd, gyda rhai ardaloedd yn benodol ddibynnol ar sectorau sydd â chyflogau cymharol isel, gan gynnwys twristiaeth a manwerthu. Ar yr un pryd, mae rhai cryfderau, gyda 64,000 o bobl yn gyflogedig mewn *sectorau gwerth uchel*, a ddiffinnir fel gweithgynhyrchu, gwybodaeth a chyfathrebu; a gweithgareddau proffesiynol, gwyddonol a thechnegol.

Mae cefnogi sectorau gwerth uchel ac ymdrin â'r rhwystrau hir-dymor i dwf wrth galon Cynllun Twf Gogledd Cymru.

Mae poblogaeth sy'n heneiddio ledled y rhanbarth a thraddodiad o ddoniau yn symud allan o'r rhanbarth. Er y disgwylir i boblogaeth y Gogledd gynyddu i 7,22,317 erbyn 2039, mae disgwyl i gyfran y boblogaeth sy'n 65 oed neu hŷn gynyddu o 23.6% o 29.8%. Mae hyn yn golygu cyfran lai o bobl oedran gweithio, a allai roi pwysau ar y cyflenwad sgiliau.

Roedd y gyfradd cyflogaeth ymysg trigolion oedran gweithio yn y Gogledd yn 75.9% ym mis Mawrth 2020, oedd yr un fath â'r DU. Dros 5 mlynedd, rhwng mis Mawrth 2015 a mis Mawrth 2020, ychwanegwyd 18,300 o swyddi i'r economi, twf o 6.2 y cant ar gyfer y rhanbarth. Amlinellir effeithiau penodol COVID-19 ar economi'r Gogledd a'r Cynllun Twf yn yr adran nesaf.

Mae buddsoddi yn y sgiliau sy'n cyd-fynd ag anghenion cyfleoedd cyflogaeth newydd y rhanbarth yn sylfaenol i iechyd economaidd y Gogledd yn y dyfodol.

Yr Achos dros Newid

Mae'r adran hon yn nodi'r heriau a'r cyfleoedd ar draws y sectorau allweddol yn economi'r Gogledd y mae'r Cynllun Twf yn ceisio mynd i'r afael â nhw:

Gweithgynhyrchu gwerth uchel

- **Bydd cefnogi arloesedd ac ymchwil a datblygu:** mae angen am gyfleusterau a chefnogaeth dechnegol â busnesau unigol yn methu â chael mynediad at y sgiliau a'r arbenigedd i arloesi a gwella cynhyrchedd drwy arbedion effeithlonrwydd.
- **Cefnogi'r rhaglen carbon isel:** mae angen cryf i ddatgarboneiddio'r diwydiant er mwyn bodloni targedau cenedlaethol ar gyfer twf glân, ynghyd â gwneud y mwyaf o gyfleoedd yn y farchnad, gyda disgwyliad y bydd nifer y swyddi coler werdd yn tyfu i 2 filiwn a gwerth allforion y DU o'r economi carbon isel dyfu £170 biliwn bob blwyddyn erbyn 2030.
- **Integreiddio'r gadwyn gyflenwi:** Mae disbyddiad cynyddol neu 'gafnu' yn y gadwyn gyflenwi sydd wedi'i lleoli yng Nghymru ac yn y DU dros ddegawdau diweddar yn cyflwyno bygythiad hirdymor i'r galluedd cynhyrchu a gweithgynhyrchu a'i ffyniant yn y dyfodol. Mae angen ail-adeiladu a chynnal busnesau bach a chanolig eu maint o fewn cadwyni cyflenwi i yrru'r elfen gystadleuol.
- **Gwella cynhyrchedd:** Mae sectorau gweithgynhyrchu uwch y Gogledd yn sectorau cynhyrchedd uchel cymharo yn yr economi, ond mae potensial mawr i gynyddu cynhyrchedd drwy dargedu buddsoddiadau mewn ymchwil a datblygu a sgiliau.

Bwyd-amaeth a thwristiaeth

- **Tan-fuddsoddiad mewn Ymchwil a Datblygu ac Arloesedd:** Mae data'r Cyngor Ymchwil Peirianeg a Gwyddorau Ffisegol (EPSRC) yn awgrymu mai dim ond 2% (c. £95 miliwn) o'r holl grantiau sy'n cael eu cynnig sydd wedi'u cyfeirio at y sector Bwyd a Diod. Roedd y gwariant ar ymchwil a datblygu ar draws y sectorau hyn gyfwerth â 1.3% o'r holl wariant ar ymchwil a datblygu ar draws yr holl sectorau yn y DU yn 2018, er bod y sectorau hyn yn cyfrif am 10% o gyfanswm cyflogaeth.
- **Cefnogi'r rhaglen carbon isel ar draws Cymru a'r DU:** O safbwynt amgylcheddol, mae lleihau allyriadau carbon yn hanfodol i gynnaladwyedd Cymru yn y dyfodol a chafodd hyn ei gydnabod yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sy'n gosod targed i leihau allyriadau o leiaf 80% yn erbyn gwaelodlin 1990. Gallai cyflwyno ymarferion rheoli tir carbon isel cynaliadwy, ynghyd â gyrru arloesedd a thechnolegau carbon isel newydd yn y sector amaethyddiaeth gyfrannu at y rhaglen gostwng carbon hir-dymor.
- **Gwella cynhyrchedd:** Yn 2017, roedd yr allbwn gros fesul hectar o dir amaethyddol yn £858 yng Nghymru, sy'n sylweddol is na rhanbarth mwyaf cynhyrchiol y DU, sef De Ddwyrain Lloegr (£3,190 fesul hectar). Mae'r sector twristiaeth hefyd yn dioddef o lefelau cynhyrchedd is na'r rhai a welir yn Lloegr, gyda GVA fesul gweithiwr yn y sector twristiaeth gyfystyr â £19,600, 14% yn is na'r metrig cyfatebol yn Lloegr.
- **Cwrdd ag anghenion sgiliau:** Awgrymodd yr Arolwg Sgiliau Cyflogwr diweddaraf bod 25% o fwytai a gwestai yng Nghymru wedi adrodd am ddiffyg sgiliau a 45% o fusnesau mewn prif ddiwydiannau (sy'n cynnwys amaethyddiaeth). Bu i'r ddau sector hefyd adrodd am gynnydd mewn bwlch sgiliau o'r arolwg blaenorol, gyda

gwestai a bwytaï yn adrodd am +3% o gynnydd, a phrif ddiwydiannau'n adrodd am +28% o gynnydd.

- **Arallgyfeirio a gwytnwch:** y sectorau amaeth, bwyd a thwristiaeth yw asgwrn cefn nifer o economïau lleol yn y Gogledd. Gyda'r ymadawïad o'r Undeb Ewropeidd ar y gorwel, a cholled y cyllid cysylltiedig, mae'n bwysig bod gan fusnesau gweledig gefnogaeth a gwybodaeth i'w helpu i arallgyfeirio.
- **Diffyg eiddo priodol:** Mae ymchwïl a gynhaliwyd gan Arad ar gyfer Canolbwynt Economi Gwledig Glynllifon yn nodi bod y diffyg eiddo graddfa bwyd, cyfleusterau datblygu cynnyrch lleol a chefnogaeth dechnegol yn llesteirio potensial y sector, gyda busnesau unigol yn methu â chael mynedïad at y sgiliau a'r arbenigedd i arloesi a gwella cynhyrchedd drwy arbedion effeithlonrwydd.

Ynni carbon isel

- **Mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd:** Ymateb i'r argyfwng hinsawdd a ddatganwyd gan Lywodraeth Cymru a'r nod o gyflawni Sero Net erbyn 2050. Mae angen ddatgarboneiddio system ynni'r Gogledd, gan gynnwys pŵer (e.e. cynhyrchu ynni carbon isel cynyddol), tai (gan gynnwys heriau cysylltiedig â nifer uchel o gartrefi heb fod ar y grid nwy) a thrafnidiaeth.
- **Cefnogi twf economaidd yn y sectorau ynni carbon isel:** ecsbloetio cryfderau lleol a manteision cystadleuol (e.e. seilwaith ynni presennol, cryfderau ymchwïl a gweithlu medrus) i yrru twf yn y sector ynni carbon isel lle mae cyfleoedd twf sylweddol yn genedlaethol (rhagolygon y bydd y sector yn tyfu 11% y flwyddyn hyd 2030). Mae angen oddeutu £10.9bn o fuddsoddiad ychwanegol erbyn 2035 er mwyn rhoi'r rhanbarth ar y trywydd iawn i gyflawni Sero Net. Mae gan y lefel hon o fuddsoddiad y potensial i greu hyd at 24,400 o swyddi newydd.

Tir ac eiddo

- **Angen am ofod llawr cyflogaeth modern.** Mae'r rhwydwaith o safleoedd strategol parod, sydd â'r gallu i gefnogi twf busnesau cynhenid a mewnfuddsoddiad yn gymharol wan a darniog
- **Mae gwerth tir isel a chyfyngiadau seilwaith** wedi arwain at ddiddordeb annigonol gan ddatblygwyr, gan arwain at ddiffyg cyflenwad o dai ac eiddo masnachol. Hyd yma, mae'r farchnad wedi methu â mynd i'r afael â'r heriau hyn ac felly mae angen penodol am gyllid y Cynllun Twf fel bod modd cyflawni gofod cyflogaeth, tir preswyl wedi'i wasanaethu a gwelliannau i Borth Caergybi.

Cysylltedd digidol

- **Ymdrin â'r rhaniad digidol:** er mwyn i economi'r Gogledd ffynnu ac er mwyn i sectorau allweddol dyfu i'w llawn botensial; rhaid mynd i'r afael â bylchau arwyddocaol mewn cysylltedd. Mae angen cynyddu cysylltedd gigabit mewn safleoedd twf allweddol yn gyflym, sicrhau bod ardaloedd gwledig lle nad oes unrhyw gysylltedd yn cael eu taclon llawn, cyflawni cysylltedd symudol ar draws coridorau ac asedau economaidd a darparu'r sylfeini ar gyfer mwy o ecwiti a chynhwysiad cymdeithasol.

- **Ymateb i alw clir am well cysylltedd:** mae corff eang o dystiolaeth yn dangos yr angen rhagweledol am fand llydan sefydlog a symudol ar gyfer y ganrif nesaf a chost darpariaeth wael, perthnasol i rannau eraill o'r DU. Mae dyhead eithriadol i ddefnyddio technolegau mwy soffistigedig a defnydd arloesol, a fydd yn sicrhau cynhyrchedd, effeithiolrwydd a chystadleuaeth ledled y rhanbarth.
- **Creu amodau cystadleuol yn y farchnad:** Mae cysylltedd digidol y Gogledd wedi cael ei gyfyngu gan ddiffyg cystadleuaeth yn y farchnad ar lefel cyfanwerthu, ac o fewn graddfa'r newid a gynigir gan ddarparwyr band eang ar lefel manwerthu. Mae cyfle i ymateb i hyn drwy greu amodau sy'n gwella pa mor ddeniadol yw'r farchnad, lleihau costau defnyddwyr, cynyddu nifer y defnyddwyr terfynol a darparu'r sail ar gyfer buddsoddiad masnachol tymor hwy.
- **Sefydlu coridor digidol gyda'r gorau yn y byd:** yr A55 yw'r prif echel economaidd ar gyfer y Gogledd, yn cysylltu safleoedd allweddol, hybiau ar gyfer twf ac asedau mwyaf amlwg y rhanbarth. Mae cyfle yma i sicrhau bod 5G a band eang ffibr llawn yn creu coridor cyflymder uchel di-dor, fel sail ar gyfer defnyddio technoleg clyfar ar raddfa fawr, cynlluniau peilot a phrawf ac fel lifer i fewnfuddsoddiad.
- **Ymestyn y capasiti ymchwil digidol:** Mae gan y Gogledd broffil sy'n dod i'r amlwg fel sylfaen ar gyfer ymchwil arloesol ac sy'n cael ei arwain gan dechnoleg, dan arweiniad sefydliadau addysg uwch a'r sector preifat. Mae yma gyfle i fynd â hyn ymhellach, gan dynnu ar ffynonellau eraill o gyllid a bwriad busnes, gan greu màs critigol o dechnoleg, arbenigedd ac uchelgais i sicrhau bod y Gogledd ar flaen y gad o ran darganfod a defnyddio'r technolegau diweddaraf.

Effaith economaidd COVID-19

Mae Covid-19 wedi cael effaith economaidd syfrdanol ar y Gogledd, yn yr un modd â rhannau eraill o'r DU ac yn fyd-eang. Mae'r Bwrdd Uchelgais Economaidd yn gweithio'n agos gyda'r chwe awdurdod lleol, Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU a chynrychiolwyr o'r sector preifat i gydlynu'r ymateb rhanbarthol i adfer yr economi. Nid yw'n hysbys eto beth yw effeithiau tymor hwy Covid-19 ar yr economi rhanbarthol.

Mae gwaith ar y gweill i ddiffinio cyflwr yr economi yn y Gogledd yn ystod yr hyn sydd wedi bod yn gyfnod cyfnewidiol a heriol i fusnesau a gweithwyr ar draws sawl sector. Mae'r cyfnod hwn o ansicrwydd a achoswyd gan y pandemig yn parhau a chyda'r cyfnod trosiannol ar gyfer gadael yr UE yn dod i ben ar 31 Rhagfyr, mae'r gaeaf yn edrych yn llwm. Yn nhermau cryfhau'r economi yn yr hir-dymor, bydd y Cynllun Twf yn ffynhonnell dda o obaith a buddsoddiad i ddinasyddion y Gogledd.

Mae'r ymyraethau sydd eisoes wedi'u cymryd a'u cynllunio i greu ymagwedd ddibynadwy ac ar sail tystiolaeth i'r dadansoddiad sefyllfaol yn cynnwys arolwg rhanbarthol o fusnesau a wnaeth ddenu dro 1,800 o ymatebion. Adroddiad a gomisiynwyd ar dwristiaeth i adnabod y cryfderau, y gwendidau a'r cyfleoedd i warchod ac adfywio a datblygu'r economi twristiaeth yn gynaliadwy. Penodi partner economaidd annibynnol i gyd-ddatblygu'r dadansoddiad sefyllfaol a'r fframwaith ar gyfer cynllunio adfer ar gyfer y Gogledd. Gan edrych i ddechrau ar adfer yr economi yn y tymor agos ar ôl Covid ond gan

gydnabod yr angen i fesur a gwerthuso effaith buddsoddiad y Cynllun Twf ar economi'r Gogledd yn yr hir-dymor drwy gydol oes y cynllun twf.

Mae'r Cynllun Twf wedi'i ddylunio i fynd i'r afael â rhwystrau strwythurol, hir-dymor sy'n atal twf economaidd. Fodd bynnag, mae'r Bwrdd yn gwbl ymwybodol yn y byr-dymor y bydd angen amrediad o gamau gweithredu er mwyn hwyluso adferiad ac mae sicrhau bod y mesurau byr-dymor hynny'n cyd-fynd â'r Cynllun Twf yn allweddol.

Ni all y Cynllun Twf ar ei ben ei hun fynd i'r afael â'r holl heriau sy'n wynebu economi'r Gogledd, yn enwedig yng ngoleuni COVID-19. Fodd bynnag, bydd y chwistrelliad sylweddol o fuddsoddiad cyfalaf i economi'r Gogledd o du'r Cynllun Twf yn hwb arwyddocaol i'r sectorau adeiladu a chysylltiedig a hynny ar adeg pan mae'n debygol y bydd capasiti dros ben yn yr economi.

Y Buddsoddiad

Bydd y buddsoddiad gan Lywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn gweithredu fel catalydd a sbardun i ddatgloi buddsoddiad a chynorthwyo adferiad yr economi yn y rhanbarth.

Mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo hyd at £120 miliwn yr un i'r buddsoddiad (cyfanswm o £240 miliwn) dros y 15 mlynedd nesaf, gyda Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru hefyd yn ymrwymo i sicrhau hyd at £900miliwn o fuddsoddiad, sy'n cynrychioli cynllun buddsoddiad cyffredinol sydd werth dros £1 biliwn.

Drwy Weledigaeth Twf Gogledd Cymru, mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU a'u partneriaid yn dechrau perthynas strategol newydd sy'n creu gwaddol hirhoedlog a fydd yn trawsffurfio'r rhanbarth yn yr hir-dymor gyda chanolfannau cydlynus ar draws rhaglenni allweddol fel yr amlinellir yn Nhabl 1.

Tabl 1: Crynodeb Ariannol Cynllun Twf Gogledd Cymru

Maes Rhaglen	Cyfraniad y Llywodraethau (£m)	Cyfraniad Cyhoeddus (£m)	Cyfraniad Preifat (£m)	Cyfanswm Costau'r Rhaglen (£m)
Arloesi mewn Gweithgynhyrchu Gwerth Uchel	13.0	26.5	0.0	39.5
Cysylltedd Digidol	37.0	3.1	1.6	41.7
Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth	24.5	12.4	4.4	41.3
Tir ac Eiddo	79.1	1.9	274.4	355.4
Ynni Carbon Isel	86.4	140.4	441.7	668.5
Cyfanswm	240.0	184.3	722.1	1,146.4

Effaith y Cynllun Twf

Mae'r cytundeb Penawdau'r Telerau yn nodi y byddai buddsoddiad y Llywodraeth yn cael ei ddefnyddio i greu hyd at 4,000 o swyddi newydd, cefnogi cynnydd o 5% mewn GVA a sicrhau £500 miliwn mewn buddsoddiad gan y sector preifat dros y cyfnod o 15 mlynedd. Wrth ddatblygu portffolio a phum rhaglen achos busnes i sicrhau cytundeb y Cynllun Terfynol gyda Llywodraethau Cymru a'r DU, mae'r rhain wedi cael eu mireinio i'r amcanion gwario a ganlyn ar gyfer Portffolio Cynllun Twf Gogledd Cymru. Mae'r holl raglenni a phrosiectau o fewn y Cynllun Twf yn cyfrannu at yr amcanion cyffredinol hyn.

Amcan Gwariant 1 - Swyddi	Creu rhwng 3,400 a 4,200 o swyddi newydd net yn y Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.
Amcan Gwariant 2 - GVA	Cefnogi cynnydd ychwanegol net o rhwng £2.0 biliwn a £2.4 biliwn mewn GVA i Economi'r Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.
Amcan Gwariant 3 - Buddsoddiad	Cyflawni cyfanswm o hyd at £1.1 biliwn o fuddsoddiad yn Economi'r Gogledd drwy'r Cynllun Twf erbyn 2036.

Bydd holl raglenni a phrosiectau'r Cynllun Twf yn cyfrannu at gyflawni'r amcanion gwariant uchod. Bydd pob un o'r rhaglenni yn cynhyrchu cyfres o fuddion sydd wedi cael eu dosbarthu fel buddion uniongyrchol, anuniongyrchol ac ehangach. Mae union natur y rhain yn amrywio rhwng y rhaglenni. Mae'r prif fathau yn cael eu crynhoi isod, yn ôl rhaglen.

Ffigwr 1.2 Fframwaith Buddion

Ffynhonnell: Hatch

6. Rhaglenni'r Cynllun Twf

Nod y Cynllun Twf yw adeiladu economi mwy bywiog, cynaliadwy a gwydn yn y Gogledd, gan adeiladu ar ein cryfderau i roi hwb i gynhyrchedd wrth fynd i'r afael â heriau a rhwystrau economaidd hir-dymor i gyflawni twf cynhwysol. Mae ein dulliau gweithredu i gyflawni twf mewn ffordd gynhwysol, gynaliadwy, y gellir ei ymestyn yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae'r Cynllun Twf yn seiliedig ar gyflawni 14 o brosiectau trawsffurfiol ar draws pum rhaglen. Mae'r rhaglenni wedi'u diffinio fel naill ai rhaglenni twf uchel neu raglenni hwyluso.

Sectorau Twf Uchel i yrru cynhyrchedd yn y rhanbarth

Bydd y prosiectau o fewn y Cynllun Twf wedi'u hanelu at gynyddu gwerth ac effaith y sectorau twf uchel yn canolbwyntio ar dair prif raglen:

- **Rhaglen Ynni Carbon Isel**, mae'r prosiectau hyn yn cynnwys:
  - Morlais
  - Gorsaf Bŵer Trawsfynydd
  - Canolfan Ragoriaeth Carbon Isel
  - Ynni Lleol Blaengar
  - Datgarboneiddio Trafnidiaeth
- **Rhaglen Arloesi mewn Gweithgynhyrchu Gwerth Uchel**, mae'r prosiectau hyn yn cynnwys:
  - Canolfan Biotechnoleg Amgylcheddol
  - Canolfan Opteg a Pheirianeg Menter
- **Rhaglen Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth**, mae'r prosiectau hyn yn cynnwys:
  - Canolbwynt Economi Gwledig Glynllifon
  - Canolfan Carbon Niwtral Llysfasi
  - Rhwydwaith TALENT Twristiaeth

Mynd i'r afael â'r rhwystrau allweddol i hwyluso a chyflawni twf economaidd

Rydym wedi adnabod sectorau hwyluso drwy'r Cynllun Twf i fynd i'r afael â rhwystrau economaidd allweddol a rhoi sylw i faterion strwythurol sydd wedi cael effaith ar gynhyrchedd a swyddi. Bydd cyflawni yn y sectorau hyn yn creu'r amodau priodol i fusnesau fuddsoddi yn y rhanbarth ac i'r farchnad lafur gymryd mantais ar gyfleoedd cyflogaeth newydd. Byddwn yn defnyddio dulliau mwy strategol i'n buddsoddiadau, gan sicrhau eu bod wedi'u targedu'n dda er mwyn hwyluso twf economaidd a thwf mewn cyflogaeth ledled y rhanbarth. Gwneir hyn mewn partneriaeth â phartneriaid allweddol, yn enwedig Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.

Mae'r prosiectau o fewn y Cynllun Twf i fynd i'r afael â rhwystrau allweddol i dwf yn canolbwyntio ar ddwy raglen allweddol:

- **Rhaglen Tir ac Eiddo**, mae'r prosiectau hyn yn cynnwys:

- Tir ac Eiddo Rhanbarthol
- Porth Caergybi
- **Rhaglen Digidol**, mae'r prosiectau hyn yn cynnwys:
  - Cysylltedd Digidol
  - Canolfan Prosesu Signal Digidol

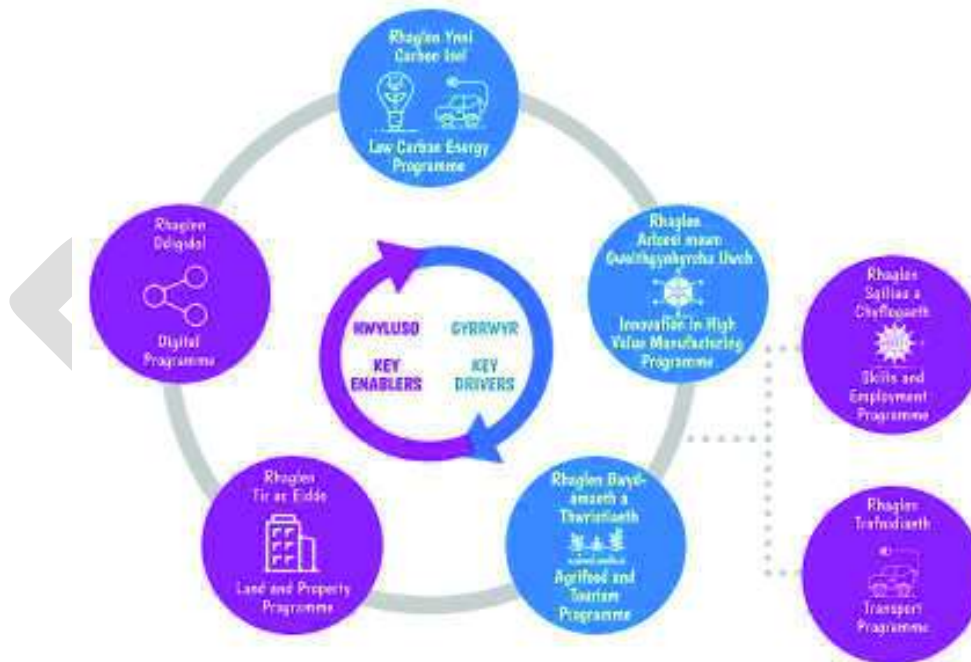
Drwy ganolbwyntio ar gyflawni'r rhaglenni hyn ar y cyd, bydd y Bwrdd yn llwyddo i gael effaith well yn nhermau ein huchelgais a'n defnydd o adnoddau yn hytrach na'u cyflawni nhw ar wahân.

Mae dwy raglen hwyluso pellach yn eistedd y tu allan i sgôp Cynllun Twf Gogledd Cymru i'w hariannu o ffynonellau eraill:

- **Sgiliau a Chyflogaeth**
- **Trafnidiaeth Strategol**

Mae'r rhaglen yn parhau'n allweddol i gyflawni'r weledigaeth ehangach ar gyfer y Gogledd ac mae'r Bwrdd Uchelgais yn gweithio gyda'r Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol a thrwy ei Is-fwrdd Trafnidiaeth i adnabod a sicrhau ffynonellau cyllid amgen i gyflawni'r rhaglenni hyn.

Ffigwr 6.1 Rhaglenni'r Cynllun Twf

Ffynhonnell: Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Bydd pob un o'r rhaglenni a'r prosiectau o fewn y Cynllun Twf yn cyfrannu at gyflawni'r Weledigaeth Twf a chyflawni buddion i'r Gogledd. Bydd y buddion o'r Cynllun Twf yn cefnogi twf cynaliadwy a chynhwysol ledled y rhanbarth - yn unol â'r Weledigaeth Twf ynghyd â blaenoriaethau Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

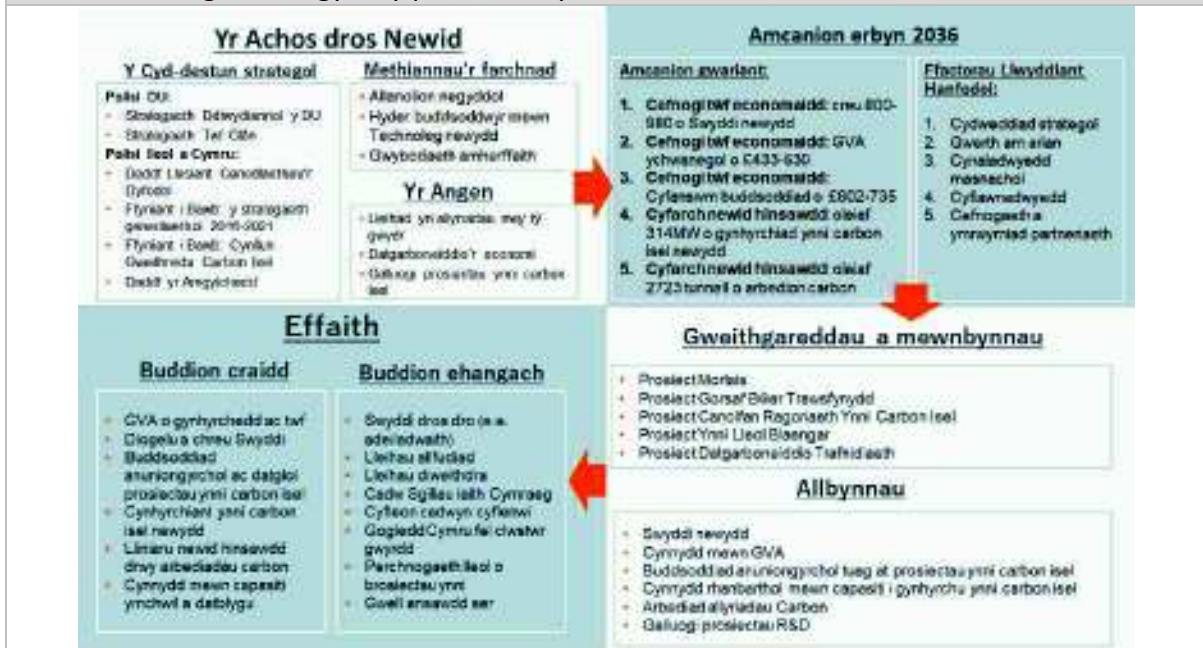

Gweler isod grynodedb o'r amcanion strategol i roi sylw iddynt ymhob rhaglen, a'r mathau o ymyraethau y maent yn bwriadu eu hwyluso.

Ynni carbon isel

Amcanion strategol: Mynd i'r afael â newid hinsawdd drwy gefnogi cynhyrchu ynni carbon isel newydd yng Ngogledd Cymru, a gyrru buddsoddiad cynyddol mewn cadwyni cyflenwi a thwf mewn sectorau ynni carbon isel.

Mathau o ymyrraeth: Hwyluso gwaith ar gyfer cynhyrchu ynni carbon isel newydd yn y Gogledd, gan wella cyfleusterau ymchwil ac arloesedd ar gyfer y sectorau economi carbon isel, a chefnogaeth ar gyfer y prosiectau ynni lleol.

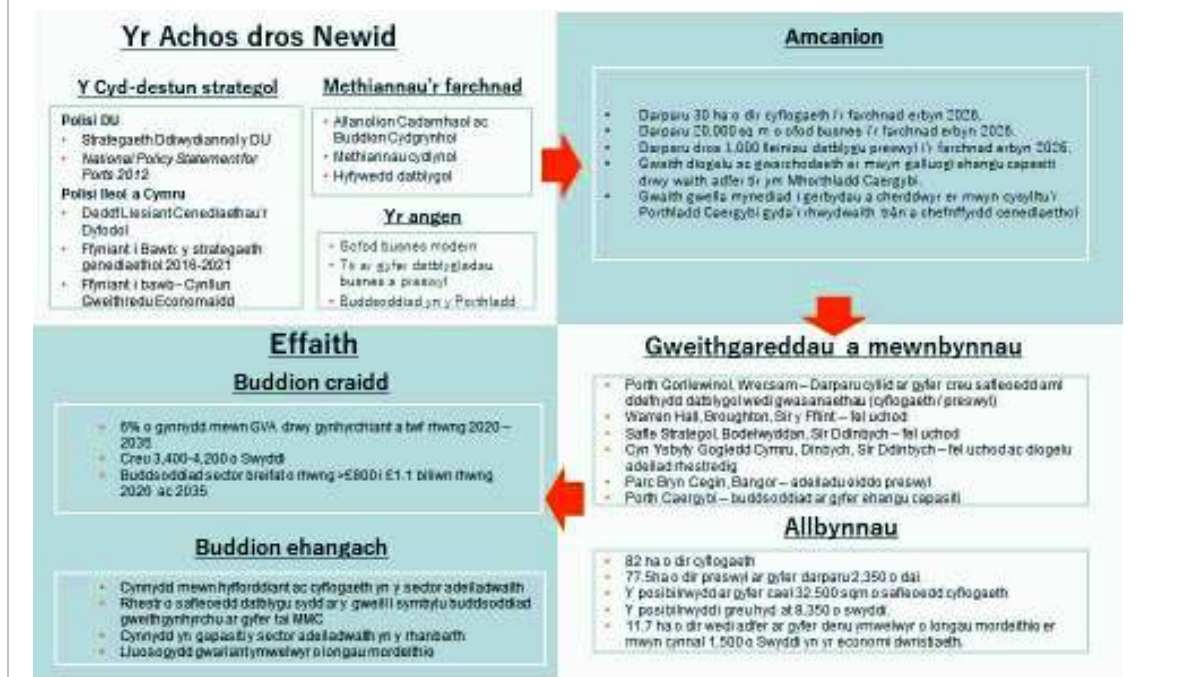

Tir ac eiddo

Amcanion strategol: Mynd i'r afael â'r diffyg tir ac eiddo addas ar gyfer twf busnes a dod â safleoedd ymlaen ar gyfer datblygiadau tai a chyflawni gwelliannau a fydd yn sbarduno buddsoddiad ym Mhorthladd Caergybi a'r rhanbarth ehangach. Bydd gan y prosiectau hyn rôl hwyluso ar gyfer y rhaglenni eraill drwy sicrhau bod safleoedd wedi'u gwasanaethu ar gael i fuddsoddwyr a datblygwyr.

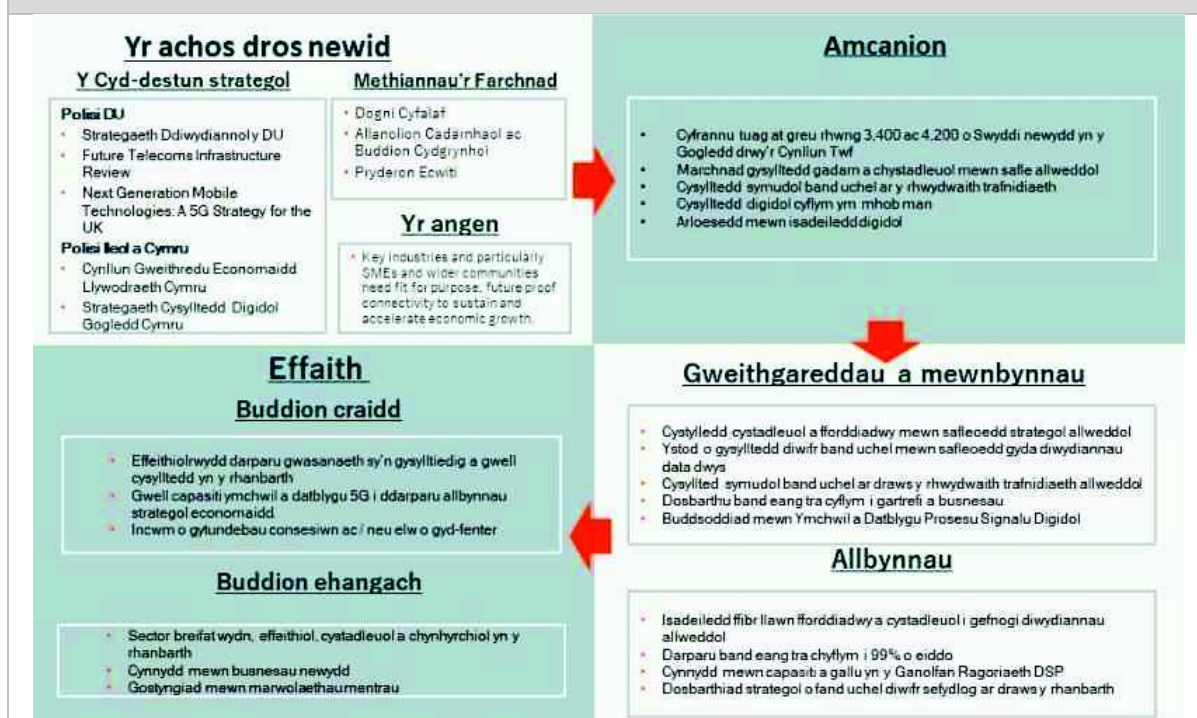
Mathau o ymyrraeth: Darparu gwasanaethau sylfaenol a gwaith hwyluso i ddwyn safleoedd datblygu masnachol a thai ymlaen, cyflawni gofod llawr cyflogaeth a sicrhau gwaith gwella capasiti ac addasu ar gyfer y dyfodol ym mhorthladd Caergybi.

Digidol

Amcanion strategol: Cyflawni newid amlwg yn y cysylltedd digidol sydd ei angen i sicrhau y gall y Gogledd gyflawni galw'r defnyddwyr, cynnal cyflymdra â gweddill y DU, datgloi potensial sectorau a safleoedd â blaenoriaeth am dwf a thanategu ecosystem arloesi ffyniannus. Chwarae rôl hwyluso ar gyfer rhaglenni eraill i gyflawni'r budd mwyaf bosib.

Mathau o ymyrraeth: Mae'r rhaglen wedi adnabod angen i gydbwysu buddsoddiad mewn seilwaith a thechnoleg, drwy ôl-troed band eang sefydlog estynedig mewn safleoedd allweddol mewn ardaloedd gwledig, yn datgloi ceisiadau drwy fynediad 5G a bwrw ymlaen ymhellach ag arloesedd digidol.

7. Strwythur Lywodraethol

Mae trefniadau llywodraethu'r Cynllun Twf yn caniatáu i benderfyniadau gael eu gwneud mewn modd agored a thryloyw er budd y rhanbarth cyfan. Mae'r adran hon yn manylu ar y trefniadau hyn a sut maent yn cyfrannu at reoli'r rhaglen a'r risgiau cysylltiedig.

Sefydlwyd y Bwrdd gan bartneriaid awdurdodau lleol fel cyd-bwyllgor yn 2019 a hwn yw'r corff sy'n gwneud penderfyniadau ar gyfer Cynllun Twf Gogledd Cymru. Yn ogystal, mae iddo rôl ehangach i arwain cydweithio rhanbarthol yn fwy cyffredinol. Mae trefniadau llywodraethu'r Bwrdd wedi'u tanategu gan y cytundeb partneriaeth 'Cytundeb Llywodraethu 2' sydd i'w fabwysiadu wrth gwblhau'r Cynllun Twf Terfynol.

Mae gan Lywodraethau Cymru a'r DU gysylltiadau â'r strwythur llywodraethu yn ffurfiol ac yn anffurfiol.

Cytundeb Llywodraethu 2

Wedi sicrhau'r Cynllun Twf, mae'r Partneriaid wedi cytuno i ymrwymo i ail Gytundeb Llywodraethu ("GA2") a fydd yn cefnogi'r bartneriaeth i wedd nesaf gweithredu'r Cynllun Twf a datblygu'r Weledigaeth Twf ymhellach.

Mae'r cytundeb, sy'n ddogfen sydd wedi'i rhwymo mewn cyfraith, yn diffinio rôl a swyddogaeth y Bwrdd, a'i bwerau dirprwyedig. Yn ogystal, mae'n darparu ar gyfer ei strwythurau gwneud penderfyniadau ac atebolrwydd democrataidd. Gwneir darpariaeth ar gyfer ymrwymïadau'r Partneriaid i'r prosiectau a sut caiff y rhain eu rheoli a'u dosrannu. Mae GA2 yn rhoi sicrwydd i'r Awdurdod Lletya ("Cyngor Gwynedd"), wrth gymryd y rôl honno. Yn ogystal, rhoddir sylw i'r trefniadau gwaelodol sy'n darparu ar gyfer materion cyfreithiol a chydymffurfio o fewn y bartneriaeth a llywodraethu'r Swyddfa Rheoli Perfformiad.

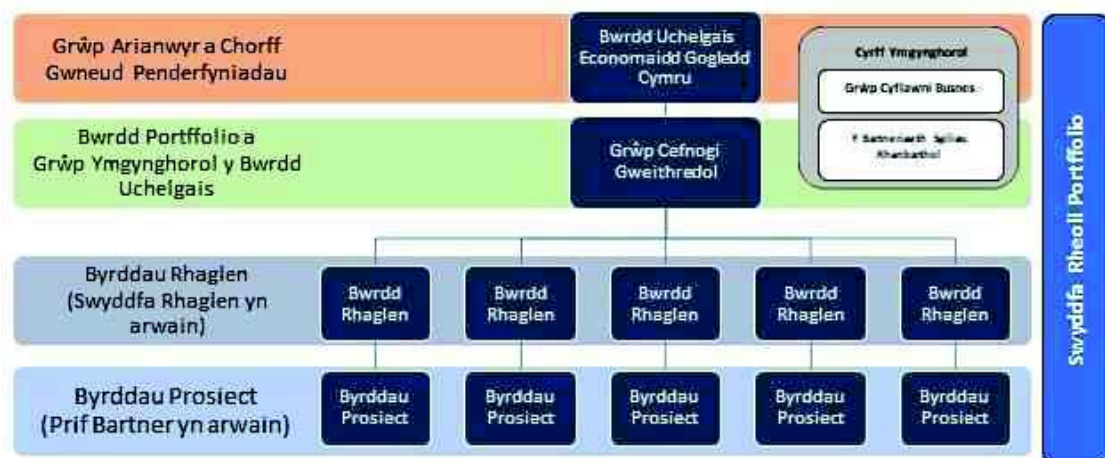
Mae'n ddogfen allweddol, sy'n rhoi strwythur a sylfaen glir, er mwyn bwrw ymlaen â gweithredu'r Cynllun Twf.

Trefniadau Rheoli Portffolio, Rhaglenni a Phrosiectau

Mae'r Bwrdd wedi mabwysiadu model cyflawni sy'n seiliedig ar dull arfer gorau ar gyfer rheoli'r portffolio, y rhaglenni a'r prosiectau fel sydd wedi'i nodi yn 'Government Functional Standard GovS 002: Project Delivery'. Mae rheoli'r portffolio, y rhaglenni a'r prosiectau yn ffordd integredig o fodloni uchelgeisiau'r sefydliad, gan annog gwell penderfyniadau a chynyddu'r tebygolrwydd o gael deilliannau llwyddiannus.

Mae'r diagram isod yn amlinellu strwythur cyflawni llywodraethu rheoli rhaglen a phrosiect ar gyfer y Cynllun Twf:

Ffigwr 1.3 Strwythur Cyflawni'r Cynllun Twf

Ffynhonnell: Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Lefel Strategol a Phortffolio

Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (Grŵp Ariannu) - Mae'r Bwrdd yn gweithredu fel Grŵp Ariannu (Sefydliad) a'r Corff Gwneud Penderfyniadau. Mae'r holl hawliau dan y lefel hon wedi'u dirprwyo i bartïon perthnasol fel sydd angen drwy benderfyniad ffurfiol gan y Bwrdd. Bydd aelod o'r Bwrdd yn cymryd rôl Aelod Arweiniol ar gyfer pob un o'r rhaglenni ac yn eistedd ar y Bwrdd Rhaglen perthnasol. Y Bwrdd fydd yn gyfrifol am ystyried a chymeradwyo achosion busnes prosiectau o fewn y portffolio a bydd y cyfrifoldeb am gyflawni'n cael ei ddirprwyo i'r byrddau rhaglen a phrosiect perthnasol.

Grŵp Cefnogaeth Weithredol (Bwrdd Portffolio) - Y grŵp hwn yw'r corff ymgynghorol i'r Bwrdd Uchelgais ond mae hefyd yn gweithredu fel y Bwrdd Portffolio ar gyfer y Cynllun Twf i gefnogi a herio Cyfarwyddwr Portffolio'r Cynllun Twf i sicrhau ei fod yn cael ei gyflawni. Mae uwch swyddogion o bob un o bartneriaid y Bwrdd Uchelgais yn gwasanaethu ar y grŵp. Bydd aelod o'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol yn gweithredu fel Uwch Berchennog Cyfrifol (SRO) ar gyfer pob un o'r rhaglenni ac yn arwain y Bwrdd Rhaglen perthnasol.

Cyfarwyddwr Portffolio - Mae'r Cyfarwyddwr Portffolio yn atebol i'r Bwrdd Uchelgais ar gyfer cyflawni portffolio'r Cynllun Twf.

Lefel Rhaglenni a Phrosiectau

Swyddfa Rheoli Portffolio (PMO) - Mae'r Swyddfa Rheoli Portffolio yn cefnogi ac yn cydlynu gweithgareddau ar draws y rhaglenni gan weithredu fel hwb gwybodaeth a sicrhau bod dulliau adrodd, rheoli risg a materion yn gyson. Yn ogystal, mae'n gweithredu fel rôl sicrwydd werthfawr, gan roi cyngor a her i raglenni a phrosiectau. Aseinir Rheolwr Rhaglen ar gyfer pob rhaglen o blith y PMO.

Byrddau Rhaglen - Bydd gan bob rhaglen Fwrdd Rhaglen ffurfiol ac Uwch Berchennog Cyfrifol wedi'i benodi. Bydd y byrddau hyn yn canolbwyntio ar ddatblygu (i ddechrau) a chyflawni Achos Busnes cytûn y Rhaglenni, gyda ffocws penodol ar y buddion a'r deilliannau i'w cyflawni. Mae'r Byrddau Rhaglen yn dyrchafu i'r Bwrdd Portffolio drwy'r Cyfarwyddwr Portffolio.

Byrddau Prosiect - Bydd yr holl brosiectau o fewn y Cynllun Twf yn cael eu rheoli drwy Fwrdd Prosiect, gydag Uwch Berchennog Cyfrifol a rheolwyr prosiect yn eu lle i sicrhau cyflawniad. Bydd y byrddau hyn yn canolbwyntio ar ddatblygu a chyflawni Achos Busnes cytûn y Rhaglenni, gyda ffocws penodol ar y buddion a'r deilliannau i'w cyflawni. Y Partner Arweiniol fydd yn gyfrifol am y Prosiectau a'r Byrddau Prosiect a bydd trefniadau clir ar gyfer cyflawni prosiectau yn unol ag arferion gorau yn cael eu nodi yn achos busnes pob prosiect. Bydd prosiectau yn adrodd i'r Bwrdd Rhaglen perthnasol. Cytunir ar y Cylch Gorchwyl ar gyfer Byrddau Prosiect rhwng y Partner Arweiniol a'r Swyddfa Rheoli Portffolio i sicrhau bod y ddau barti'n deall y cysylltiadau priodol a'r trefniadau adrodd rhwng y prosiect a'r Bwrdd Rhaglen.

Rheolau Sefydlog, dirprwyo hawliau a chylch gorchwyl

Mae Swyddfa Rheoli Portffolio wedi'i sefydlu gan y Bwrdd er mwyn cyflawni'r Cynllun Twf. Cânt eu cyflogi gan Gyngor Gwynedd fel y Corff Atebol ac maent yn gweithredu i'w safonau, eu gweithdrefnau a'u polisiau yn gyffredinol.

Mae Cytundeb Llywodraethu 2 yn gosod yr hawl a ddirprwyir i'r Bwrdd gan y Sefydliadau Partner a pha hawliau sydd wedi'u dirprwyo i'r Cyfarwyddwr Portffolio. Mae cylch gorchwyl y Bwrdd wedi'i gynnwys fel rhan o Gytundeb Llywodraethu 2.

Adnoddau

Mae Swyddfa Rheoli Portffolio wedi'i sefydlu er mwyn cyflawni Cynllun Twf Gogledd Cymru. Sefydlwyd Swyddfa Rheoli Portffolio'r Bwrdd Uchelgais ym mis Ionawr 2020 i gymryd trosolwg o gyflawniad Cynllun Twf Gogledd Cymru, ei raglenni a'r brosiectau. Dan arweiniad y Cyfarwyddwr Portffolio, mae'r tîm yn cynnwys rheolwyr prosiectau a rhaglenni profiadol, ynghyd â staff gweithredol. Cefnogir y tîm yn benodol gan adnoddau cyfreithiol ariannol a ddarperir drwy'r Corff Atebol ynghyd ag ystod eang o adnoddau ychwanegol a ddaw o'r holl bartneriaeth.

Y Broses Gwneud Penderfyniadau

Mae'r partneriaid Cynllun Twf Gogledd Cymru wedi ymrwymo i osod prosesau gwneud penderfyniadau a rheolaeth ariannol cadarn er mwyn sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n gyfrifol a bod atebolrwydd drosto. Mae'r Bwrdd yn gyd-bwyllgor gweithredol Awdurdod Lleol ac, o'r herwydd, mae'n amodol ar ofynion mewn perthynas â thryloywder, atebolrwydd, safonau llywodraethu, gwneud penderfyniadau ac ymddygiad sy'n berthnasol i gorff o'r fath.

Gellir categoreiddio penderfyniadau o fewn fframwaith llywodraethu'r Bwrdd Uchelgais ar dair lefel:

- **Materion i'r Cyfarwyddwr Portffolio** - penderfyniadau y gall y Cyfarwyddwr Portffolio eu gwneud
- **Materion i'r Cyd-bwyllgor** - penderfyniadau y gall y Bwrdd eu gwneud
- **Materion a gedwir yn ôl** - penderfyniadau a fyddai angen cytundeb ar wahân gan bob partner

Mae'r holl benderfyniadau sy'n ymwneud â chyflawni'r Cynllun Twf fel y'u nodir yn y ddogfen hon ac o fewn yr amlen ariannu gytûn ar gyfer y bartneriaeth naill ai'n faterion i'r Cyfarwyddwr Portffolio neu'n faterion i'r Cyd-bwyllgor.

Er bod y Bwrdd, fel Cyd-bwyllgor, yn gweithredu pleidlais drwy fwyafrif, bydd yn ceisio sefydlu consensws yr holl Bartneriaid ynghylch yr holl benderfyniadau yn ymwneud â'r Cynllun Twf.

Cydnabyddir bod pwerau a dyletswyddau'r Bwrdd yn ymwneud â gweithgareddau sydd wedi'u nodi yng Nghynllun Twf Gogledd Cymru. Ni fydd y penderfyniadau a wneir gan bob partner cyfansoddol mewn perthynas â'i ymrwymiadau ariannol ei hun yn amodol ar gymeradwyaeth y Bwrdd Uchelgais. Fodd bynnag, mae gan y Bwrdd Uchelgais yn gweithio gyda'r Corff Atebol, rôl monitro a sicrwydd mewn perthynas â chyllid y Cynllun Twf i sicrhau ei fod yn cael ei wario yn unol ag amcanion y Cynllun Twf.

Y Broses Cymeradwyo Prosiectau

Cytunir ar y Cynllun Twf ar sail achos busnes y portffolio a phum achos busnes rhaglen. Unwaith y cytunir ar y cynllun terfynol, gellir dwyn achosion busnes prosiectau ymlaen er ystyriaeth gan y Bwrdd.

Datblygir achosion busnes llawn (Model 5 Achos) ar gyfer pob prosiect o fewn Cynllun Twf Gogledd Cymru, yn unol â'r canllawiau 'Gwell Achosion Busnes' a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru a Thrysorlys EM.

Mae'r gwaith o baratoi Achos Busnes Prosiect gan ddefnyddio'r model 5 achos yn rhoi fframwaith sydd wedi'i brofi i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau a rhan-ddeiliaid, ar gyfer 'meddwl' strwythuredig a sicrwydd bod y prosiect yn darparu ac yn cyd-fynd yn strategol, yn gwneud y mwyaf o werth cyhoeddus, yn fasnachol hyfyw, yn fforddiadwy a bod modd ei ariannu dros amser.

Bydd gofyn i achosion busnes prosiect arddangos sut maent yn cyflawni yn erbyn amcanion a dyheadau Cynllun Twf Gogledd Cymru ac yn benodol yn erbyn yr achos busnes rhaglen perthnasol.

Cydnabyddir, drwy ddatblygu a chytuno ar achosion busnes portffolio a rhaglenni rhwng y Bwrdd Uchelgais a Llywodraethau'r DU/Cymru, y bydd yr achos strategol ar gyfer prosiectau wedi cael ei sefydlu.

Bydd pob Achos Busnes Prosiect yn destun adolygiad porth allanol ar adegau y cytunir arnynt gyda Hwb Sicrwydd Llywodraeth Cymru.

Yn y lle cyntaf, bydd yr achosion busnes prosiect yn cael eu hystyried gan y Bwrdd Rhaglen perthnasol. Ni chyflwynir achosion busnesau i'r Bwrdd Uchelgais cyn iddynt gael eu cymeradwyo gan y Bwrdd Portffolio a'r Bwrdd Rhaglen ac ar ôl cwblhau'r adolygiadau porth gofynnol. Mae Swyddfa'r Rheoli Portffolio yn cadw'r hawl i gomisiynu adolygiadau allanol o achosion busnes prosiect lle bo'r angen.

Rheoli Newid

Bydd gweithgareddau rheoli newid ar gyfer y Cynllun Twf yn cael eu rheoli'n bennaf drwy'r Byrddau Rhaglen a'r Bwrdd Prosiect perthnasol o fewn lefelau goddefgarwch a ddyrannwyd gan y Bwrdd Uchelgais wrth ystyried yr achos busnes prosiect.

Byddai angen dyrchafu unrhyw newidiadau arwyddocaol y tu allan i'r lefelau goddefgarwch hyn i'r Bwrdd Portffolio. Yna, cyflwynir argymhellion i'r Bwrdd Uchelgais am benderfyniad. Gallai enghreifftiau o benderfyniadau o'r fath gynnwys newidiadau i gost, sgôp, amserlenni a buddion. Byddai unrhyw newidiadau arwyddocaol y tu hwn i'r fframwaith llywodraethu cytûn ar gyfer y Cynllun Twf, yn benodol newidiadau a fyddai'n arwain at gost gynyddol i bartneriaid y Bwrdd, yn cael eu hystyried fel mater a gedwir yn ôl a bydd angen cymeradwyaeth yr holl bartneriaid unigol.

Rhaid i unrhyw brosiectau newydd neu amgen sydd i'w cyflwyno am ystyriaeth y tu allan i'r 14 prosiect cychwynnol, ddangos eu bod yn cyflawni yn erbyn yr achos busnes rhaglen perthnasol ac amcanion yr achos busnes portffolio. Lle mae'r prosiectau hyn o fewn yr amlen ariannol gytûn bresennol ar gyfer y bartneriaeth, byddai angen i'r Bwrdd wneud penderfyniad yn eu cylch.

Byddai prosiectau sy'n syrthio y tu allan i gyloch gorchwyl achos busnes rhaglen cytûn neu'r rhai a fyddai'n fwy na'r amlen ariannol gytûn, yn cael eu hystyried fel 'materion a gedwir yn ôl' ar gyfer partneriaid y Bwrdd.

Rôl Aelodau/Atebolrwydd

Mae'n ddyletswydd ar holl aelodau'r Bwrdd i weithredu er budd gorau rhanbarth Cynllun Twf Gogledd Cymru. Hefyd, bydd gofyn i'r holl aelodau sector preifat a thrydydd sector weithredu er budd rhanbarth Cynllun Twf Gogledd Cymru, gan hepgor unrhyw fuddiannau (os o gwbl) y gallai eu sefydliad eu hunain eu cael yng Nghynllun Twf Gogledd Cymru ac unrhyw brosiectau cysylltiedig.

Disgwylir i'r holl aelodau gydymffurfio gyda chod ymarfer eu sefydliadau eu hunain, Polisi Gwrthdaro Buddiannau'r Bwrdd Uchelgais a gwerthoedd a dyheadau Cynllun Twf Gogledd Cymru.

Gall cynrychiolwyr y Llywodraethau fynychu fel sylwedyddion/rôl ymgynghorol ac nid ydynt wedi'u rhwym i ofynion aelodau'r Bwrdd.

8. Rôl y Corff Atebol

Am oes y Cynllun Twf, bydd y corff atebol yn gyfrifol am dderbyn a chlustnodi cyllid ar gyfer ac ar ran y Bwrdd. Bydd y Corff Atebol:

- yn gweithredu'n ddiwyd ac yn ddidwyll ym mhopeth a wna gyda'r Partïon eraill a bydd yn gwneud ymdrech resymol i gyflawni rhwymedigaethau'r Partïon yng nghyswllt gweithredu'r Cynllun Twf a chyflawni'r Weledigaeth Twf.

- yn gweithredu fel y prif ryngwyneb ar gyfer y Bwrdd Uchelgais gyda Llywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU ac unrhyw gorff arall sy'n angenrheidiol i gyflawni'r Cynllun Twf.
- yn dal unrhyw arian a dderbynnir yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU, partneriaid y Bwrdd Uchelgais ac/neu unrhyw ffynonellau eraill (os o gwbl) yng nghyswllt y Cynllun Twf a bydd ond yn defnyddio ac yn rhyddhau'r arian hwn fel y cytunir yn unol â thelerau Cynllun Twf;
- yn dal tir ac/neu unrhyw asedau eraill a gaffaelir dan unrhyw brosiect ar ymddiriedaeth ar gyfer partneriaid y Bwrdd Uchelgais yn unol â thelerau'r Achos Busnes Prosiect perthnasol.
- heb gymryd cyfrifoldeb am gyflawni unrhyw brosiect penodol o fewn y Cynllun Twf ac o fewn cyfyngiadau'r arian sydd wedi'i ddarparu iddo (fel rhan o Gostau'r Cyd-bwyllgor), bydd yn darparu'r gwasanaethau cefnogaeth sydd angen i hwyluso gwaith y Bwrdd.
- heb gymryd cyfrifoldeb am gyflawni unrhyw brosiect penodol o fewn y Cynllun Twf, darparu i Brif Swyddog Cyllid yr Awdurdod Lletya ("Swyddog a151") a'r Swyddog Monitro (y "Swyddog Monitro") (neu eu dirprwyon a enwebir) i weithredu, yn eu trefn, fel Swyddog a151 a Swyddog Monitro i'r Cyd-bwyllgor; a
- bod â chyfrifoldeb ar y cyd ar gyfer, ond heb fod yn gyfyngedig i, weinyddu materion ariannol y Cyd-bwyllgor (a'i is-bwyllgorau a'i grwpiau a sefydlir), yn cynnwys cyfrifo TAW, cadw cofnodion ariannol, sicrhau y paratoir cyfrifon blynyddol y Cyd-bwyllgor yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol a gwneud trefniadau ar gyfer archwilio'r Cyd-bwyllgor yn allanol.
- cyflogi'r Swyddfa Rheoli Portffolio er mwyn cyflawni'r Cynllun Twf.

9. Monitro a Gwerthuso

Bydd perfformiad y rhaglen a'r prosiect yn cael ei fonitro'n fisol drwy'r byrddau rhaglen a phrosiect perthnasol, gydag adroddiadau ffurfiol yn cael eu cyflwyno bob chwarter i'r Bwrdd Portffolio a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.

Mae gan y Bwrdd Fframwaith Risg wedi'i fabwysiadu ar gyfer cyflawni Cynllun Twf Gogledd Cymru. Mae'r Fframwaith yn nodi sut i reoli risgiau a materion ar y lefel briodol ar draws y portffolio, gyda phrosesau dyrchafu clir yn eu lle. Mae'r Strategaeth yn nodi tair lefel o risg sy'n gysylltiedig â chyflawni'r Cynllun Twf - risgiau lefel portffolio, risgiau lefel rhaglen a risgiau lefel prosiect.

Mae Cynllun Monitro a Gwerthuso wedi'i ddatblygu ar gyfer Cynllun Twf Gogledd Cymru. Mae cydrannau allweddol y Cynllun Monitro a Gwerthuso wedi'u nodi isod:

- Adroddiadau Uchafbwyntiau Misol ar gyfer pob rhaglen a phrosiect;
- Adroddiadau Chwarterol Ffurfiol i'r Bwrdd Uchelgais, Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru;

- Adroddiad Blynyddol Ffurfiol i'r Bwrdd Uchelgais, partneriaid y Bwrdd, Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru;
- Gwerthusiad effaith economaidd annibynnol i'w gynnal bob 3-5 mlynedd yn erbyn cyfres o ddangosyddion y cytunwyd arnynt â Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.
- Bydd y buddion ehangach i'w cyflawni drwy gaffael, yn enwedig gwerth cymdeithasol a chymunedol, yn cael eu monitro a'u gwerthuso i sicrhau bod y rhanbarth yn cael y budd mwyaf o'r fath weithgarwch.
- Bydd y Bwrdd Uchelgais yn gweithio â Llywodraeth Cymru i sicrhau bod gwerthuso yn erbyn y Ddeddf Cenedlaethau'r Dyfodol yn gydran allweddol o'r holl weithgareddau monitro a gwerthuso.
- Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi ymrwymo i ddatblygu mecanwaith adborth priodol ar gyfer Cynllun Twf Gogledd Cymru gyda'r ddwy lywodraeth i sicrhau bod y gwersi a ddysgir yn ystod cyflawniad y Cynllun Twf yn cael eu cofnodi a'u rhannu.

DRAFT

GA2 - CRYNODEB O'R MATERION ALLWEDDOL

1. CEFNDIR

Ymrwymodd y Partneriaid i Gytundeb Llywodraethu 1 (GA1) cychwynol ym mis Rhagfyr 2018. Drwy hynny, sefydlwyd Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (y Bwrdd Uchelgais) yn ffurfiol fel Cyd-bwyllgor a diffiniodd rolau a chyfrifoldebau'r Partneriaid o fewn y berthynas honno. Roedd yn gytundeb a ddyluniwyd i dywys y Bartneriaeth drwy'r broses a oedd yn arwain at Benawdau'r Telerau ac yna i Gytundeb Terfynol y Cynllun Twf. Yn ogystal, roedd yn galluogi creu'r capasiti i fwrw ymlaen â gweithredu'r Cynllun Twf a'r Weledigaeth Twf unwaith y byddai Cytundeb Terfynol y Cynllun Twf wedi'i lofnodi. Fel rhan o wedd nesaf y Cynllun Twf, cynigir ail Gytundeb Llywodraethu (GA2).

Mae'r partïon i GA2 yn parhau heb eu newid.

- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
- Cyngor Sir Ddinbych
- Cyngor Sir y Fflint
- Cyngor Gwynedd
- Cyngor Sir Ynys Môn
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
- Prifysgol Bangor
- Prifysgol Glyndŵr Wrecsam
- Coleg Cambria
- Grŵp Llandrillo Menai

2. CYCHWYN AC OES

Bwriedir i'r cytundeb barhau mewn grym ac yn weithredol am gyfnod y Cynllun Twf. Daw i rym wrth lofnodi Cytundeb Terfynol y Cynllun Twf a fydd yn ymrwymo'r Partneriaid i'r Cynllun Twf. Bydd yn parhau i fod mewn llawn rym ac yn effeithiol hyd nes y bydd yr holl Bartïon wedi tynnu'n ôl neu fod yr holl Bartïon yn cytuno i derfynu'r cytundeb. Mae hefyd yn cynnwys "cyfnod cloi i mewn" sy'n gytundeb na all yr un parti weithredu'r darpariaethau tynnu'n ôl am chwe blynedd gyntaf GA2. Bydd hyn yn sicrhau sefydlogrwydd y Bartneriaeth ac mae'n seiliedig ar y cyfnod buddsoddi a ragwelir ar gyfer y Cynllun Twf cychwynol. Mae'n bosib tynnu'n ôl ar ôl y cyfnod hwn drwy roi rhybudd. Fodd bynnag, yn ôl telerau GA2, bydd gofyn i unrhyw Bartner sy'n dymuno tynnu'n ôl indemnio'r Partneriaid sy'n weddill yn erbyn effaith ariannol tynnu'n ôl ac yn benodol unrhyw ymrwymadau cytundebol presennol a pharhaus.

3. EGWYDDORION LLYWODRAETHU A FFRAMWAITH

3.1 Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Sefydlodd GA1 Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (y Bwrdd Uchelgais) fel Cyd-bwyllgor "Gweithredol" ac mae'r trefniant hwnnw'n parhau i GA2. Fel gyda GA1, mae aelodaeth y pwyllgor sydd â hawliau pleidleisio wedi'i ffurfio o Arweinyddion pob un o'r chwe awdurdod lleol gyda'r partïon eraill i GA2 yn cymryd rhan fel Ymgynghorwyr. Mae'r newidiadau allweddol yn GA2 mewn perthynas ag elfennau o'r materion sydd wedi'u dirprwyo i'r Bwrdd Uchelgais wrth iddo drawsnewid i gyflawni'r Weledigaeth Twf a'r Cynllun Twf.

3.2 Y Grŵp Cefnogaeth Weithredol

Sefydlwyd y Grŵp Cefnogaeth Weithredol dan GA1 i gydlynu cyngor proffesiynol i'r Bwrdd Uchelgais, goruchwyllo'r defnydd o adnoddau a bod yn gyfrifol am reoli perfformiad ffyrddiau gwaith y Bwrdd Uchelgais. Mae hefyd yn gweithredu fel "tŷ clirio" ar gyfer adroddiadau i'r Bwrdd Uchelgais. Mae ei aelodaeth yn cynnwys uwch swyddogion o'r holl Bartneriaid a bydd presenoldeb o Lywodraethau Cymru a'r DU fel sydd angen.

3.3 Swyddfa Rheoli Portffolio

Sefydlwyd y Swyddfa Rheoli Portffolio dan GA1 ac mae'n darparu adnoddau staff a phroffesiynol i gefnogi a chyflawni'r Weledigaeth Twf a'r Cynllun Twf. Fe'i harweinir gan y Cyfarwyddwr Rhaglen. Mae GA2 yn darparu'r fframwaith ar gyfer sefydlu, cyflogi a rheoli'r Swyddfa Rhaglen. Mae wedi'i hariannu drwy gyfuniad o Gyfraniadau'r Partneriaid a grant sydd wedi'i sicrhau drwy ESF.

3.4 Grŵp Cyflawni Busnes

Gwnaed darpariaeth benodol ym Mhenawdau'r Telerau i sefydlu grŵp rhan ddeiliaid sector preifat i gynghori a herio gwaith y Bwrdd Uchelgais. Roedd y Bwrdd Uchelgais wedi sefydlu'r Grŵp Cyflawni Busnes fel rhan o'i waith wrth weithio tuag at Gytundeb Terfynol y Cynllun Twf ac mae hyn bellach wedi'i ymgorffori fel gofyn yn GA2.

3.5 Y Corff Atebol

O'r cychwyn yn GA1, sefydlwyd y Bwrdd Uchelgais fel Cyd-bwyllgor gydag Awdurdod Lletya. Mae hyn yn parhau i GA2 gyda Chyngor Gwynedd yn gweithredu fel yr Awdurdod Lletya sydd â'r swyddogaeth graidd o gefnogi'r Bwrdd Uchelgais drwy weithredu fel yr endid cyfreithiol sy'n ymrwymo i gontractau, yn dal yr arian a'r asedau ac yn gweithredu fel y corff sy'n cyflogi'r staff. Mae hefyd yn darparu'r gefnogaeth sydd ei hangen ar y Bwrdd Uchelgais fel Cyd-bwyllgor. Mae gofynion gweinyddol y Cynllun Twf yn mynnu bod un Awdurdod yn gweithredu fel y corff atebol sy'n ymrwymo i Gytundeb Terfynol ffurfiol y Cynllun Twf ac yn derbyn y Llythyr Cynnig Grant. Mae hon yn rôl ffurfiol yr ymgymeryr â hi gan y Corff Atebol ar ran y Bartneriaeth ond mae'n rhoi cyfrifoldebau a rhwymedigaethau arno. Mae GA2 yn darparu ar gyfer y trefniant hwn a'r warchodaeth a'r indemniad ar gyfer y Corff Atebol yn y rôl hon.

4. COD YMDDYGIAD A GWRTHDARO BUDDIANNAU

Fel gyda GA1, mae'r cytundeb hwn yn ymestyn darpariaethau Cod Ymddygiad yr Aelodau mewn perthynas â datgan a rheoli Buddiannau Personol i Gynrychiolwyr y Partneriaid eraill. Yn ogystal, mae'n darparu ar gyfer Polisi Gwrthdaro Buddiannau sydd wedi'i ddylunio i sicrhau y rheolir yn briodol unrhyw Wrthdaro Buddiannau a allai godi yn y grŵp ehangach o gyrff a sefydlwyd i gefnogi a rheoli'r rhaglenni er mwyn sicrhau priodoldeb yng ngwaith y Bwrdd Uchelgais.

5. CYFRANIADAU'R PARTNERIAID A DIRPRWYO.

Mae'r trefniadau ar gyfer cyfraniadau'r Partneriaid tuag at gostau rhedeg y Bwrdd Uchelgais yn parhau ar yr un sail ag ar gyfer GA1. Hefyd, ymgorfforir y Cyfraniad Atodol a ddarperir gan y Cynghorau yn GA2 ond fel mater i'r Cynghorau yn unig.

	Cyfraniad Awdurdodau Lleol	Cyfraniadau Blynyddol AU/AB	Cyfanswm y Cyfraniadau Blynyddol
Cyfraniadau Craidd Blynyddol GA1*	£50k fesul ALI	£25k fesul partner	£400k
Cyfraniad Atodol Blynyddol	£40k fesul ALI	0	£240k

*Mae GA2 yn darparu y bydd y cyfraniadau hyn yn amodol ar gynnydd blynyddol ar sail chwyddiant.

6. DIRPRWYO

Mae'r Bwrdd Uchelgais yn derbyn ei awdurdod dirprwyedig gan y Cynghorau. Mae hon yn agwedd allweddol o GA2 a llywodraethiant y bartneriaeth. Mae ei ddirprwyaeth hefyd wedi'i ddiffinio drwy gyfeirio at y cyfyngiadau ariannol ar ei hawl i wneud penderfyniadau.

Mae'r dirprwyaethau penodol wedi'u rhannu'n bedwar categori ond, yn gyffredinol, nid oes rhwystr i'r sawl sydd wedi'i ddirprwyo, ddirprwyo ymlaen.

Materion i'r Cyfarwyddwr Rhaglen - Materion sydd wedi'u dirprwyo i'r Cyfarwyddwr Rhaglen.

Materion i'r Cyd-bwyllgor - Materion y gall y Cyd-bwyllgor benderfynu arnynt.

Materion a Gedwir i'r Partneriaid - Materion sy'n gofyn am benderfyniad gan yr holl Bartneriaid yn unigol.

Materion a gedwir i'r Cynghorau - Materion sy'n gofyn am benderfyniad gan yr holl Gynghorau'n unigol (mae'r rhain wedi'u cyfyngu i'r Cyfraniad Atodol a sefydlu Cyd-bwyllgor Corfforaethol yn wirfoddol)

Yn y rhan fwyaf o bethau, nid yw'r cynllun dirprwyo wedi newid llawer o ran ei sylwedd. Fodd bynnag, mae rhai agweddau allweddol sydd wedi'u datblygu wrth edrych ar y symud tuag at wedd gweithredu'r Cynllun Twf yn benodol.

- a) Rheoli Rhaglen a Phortffolio - Mae'n nodi'r ddirprwyaeth i'r Bwrdd Uchelgais mewn perthynas â chymeradwyo Achosion Busnes y Prosiectau a phennu pa Brosiectau newydd i'w cynnwys yn y Rhaglen yn unol a'r amodau yn y Cynllun Busnes.
- b) Y bydd penderfyniadau sy'n gofyn am gyllid ychwanegol neu gynyddol gan y Partneriaid yn Faterion a Gedwir i'r Partneriaid.

7. CRAFFU

Fel Cyd-bwyllgor Gweithredol awdurdod lleol, mae swyddogaethau'r Bwrdd Uchelgais yn destun Trosolwg a Chraffu. Er y gellid sefydlu Cyd-bwyllgor Craffu, cynigir bod Pwyllgorau Craffu Lleol yn cadw'r rôl hon. Er mwyn hwyluso'r trefniant hwn, mae GA2 yn cynnwys Protocol Craffu sy'n darparu sail ar gyfer diweddariadau parhaus i Bwyllgorau Craffu mewn perthynas â gwaith y Bwrdd Uchelgais yn ogystal â dulliau cytûn pe byddai cais am Alw i Mewn gan unrhyw Bwyllgor Craffu.

8. CYNLLUNIAU BUSNES

Mae pedwar categori o Gynllun Busnes o fewn y Cynllun Twf sy'n berthnasol i GA2:

Caiff y **Cynllun Busnes Cyffredinol** ei fabwysiadu gan y Partneriaid a'i fwriad yw adlewyrchu strategaeth y Partneriaid ar gyfer y Cynllun Twf a sut maent yn rhagweld y bydd y Bwrdd

Uchelgais yn cyflawni'r rhaglen ar eu rhan. Mae cymeradwyo'r Cynllun Busnes Cyffredinol yn Fater a Gedwir i'r Partneriaid fel y mae unrhyw newid materol i'w gynnwys. Fodd bynnag, bydd gofyn i'r Bwrdd Uchelgais adolygu'r ddogfen yn rheolaidd.

Caiff yr **Achosion Busnes Portffolio a Rhaglenni** eu cyflwyno gan y Bwrdd Uchelgais i'r ddwy Lywodraeth i ddechrau fel rhan o broses Cytundeb Terfynol y Cynllun Twf a rheoli'r Cynllun Twf wedi hynny. Mae **Achosion Busnes y Prosiectau**, fel yr awgryma'r enw, ar gyfer Prosiectau unigol. Ni chânt eu cyflwyno i'r Llywodraethau am gymeradwyaeth, ond mae angen iddynt gyd-fynd â chynllun cyffredinol yr Achosion Busnes Portffolio a Rhaglen.

9. YMRWYMIADAU'R PARTNERIAID

Yn ogystal, mae GA2 yn diffinio ymrwymiad ariannol y Partneriaid i'r Cynllun Twf nid yn unig yn nhermau'r costau rhedeg ond hefyd wrth ariannu goblygiadau llif arian ar y ffordd y caiff cyllid y Cynllun Twf ei dynnu i lawr gan y Llywodraethau. Felly, mae'r cytundeb yn nodi uchafswm y costau benthyca y bydd y Cynghorau'n eu cyfarch. Ni all y Bwrdd Uchelgais wneud unrhyw benderfyniadau mewn perthynas â Rhaglenni neu Brosiectau a fyddai'n achosi mynd y tu hwnt i'r uchafswm hwnnw heb ganiatâd y Partneriaid unigol fel Mater a Gedwir yn Ôl.

10. TYNNU'N ÔL A THERFYNU

Yn amodol ar y Cyfnod "Cloi i Mewn", gall Partner dynnu'n ôl o'r GA2 o roi'r isafswm o 12 mis o rybudd sy'n ofynnol. Pe byddai rhybudd fel hyn yn cael ei gyflwyno, cyflwynir Rhybudd Cyfrifoldeb i'r Partner sy'n Tynnu'n Ôl sy'n mynnu eu bod yn ad-dalu ac yn indemnio'r Partneriaid yn erbyn, mewn termau cyffredinol, y costau a'r cyfrifoldebau sy'n parhau neu a godir o ganlyniad i'r tynnu'n ôl.

11. CYFFREDINOL

Mae GA2 hefyd yn cynnwys yr amodau a thelerau cyffredinol sy'n ddisgwyliedig o gytundeb cyd-fenter cyhoeddus o'r maint yma yng Nghymru. Caiff y rhain eu trawsosod o GA1 ac maent yn cynnwys sut caiff dyletswyddau a materion statudol megis Diogelu Data a Rhyddid Gwybodaeth eu rholi a'u cymhwyso.

- (1) CYNGOR BWRDEISTREF SIROL CONWY**
- (2) CYNGOR SIR DDINBYCH**
- (3) CYNGOR SIR Y FFLINT**
- (4) CYNGOR GWYNEDD**
- (5) CYNGOR SIR YNYS MÔN**
- (6) CYNGOR BWRDEISTREF SIROL WRECSAM**
- (7) PRIFYSGOL BANGOR**
- (8) PRIFYSGOL GLYNDŴR**
- (9) COLEG CAMBRIA**
- (10) GRŴP LLANDRILLO MENAI**

**CYTUNDEB LLYWODRAETHU 2
YN YMWNEUD Â CHYFLAWNI'R
CYNLLUN TWF**

CYNNWYS

Tudalen

1	DIFFINIADAU A DEHONGLI	4
2	CYCHWYN, OES A THERFYNU.....	11
3	EGWYDDORION AC AMCANION ALLWEDDOL.....	11
4	LLYWODRAETHU	13
5	GWNEUD PENDERFYNIADAU	14
6	YR AWDURDOD LLETYA	14
7	DYLETSWYDDAU'R AWDURDOD LLETYA.....	15
8	DYLETSWYDDAU'R PARTÏON ERAILL.....	16
9	CYD-BWYLLGOR	16
10	Y GRŴP CEFNOGAETH WEITHREDOL.....	22
11	Y SWYDDFA RHAGLEN.....	23
12	CRAFFU	24
13	CYNLLUN BUSNES.....	24
15	Y BROSES GYMERADWYO	27
15	YMRWYMIAD Y PARTÏON A CHYFRANIADAU.....	27
17	LLINIARU	32
18	CYFRIFOLDEBAU'R PARTÏON	32
19	TYNNU'N ÔL	33
20	CANLYNIADAU'R TERFYNIAD	34
21	EIDDO DEALLUSOL.....	35
22	CYFRINACHEDD A CHYHOEDDIADAU	36
23	CONTRACTAU (HAWLIAU TRYDYDD PARTI).....	36
24	DATRYN ANGHYDFOD	36
25	DIOGELU DATA.....	37
26	RHYDDID GWYBODAETH A GWYBODAETH AMGYLCHEDDOL.....	39
27	HYSBYSIADAU	39
28	CYFRAITH LYWODRAETHU	40

29	ASEINIO	40
30	ILDIO HAWL	40
31	Y CYTUNDEB CYFLAWN	40
32	GWRTHRANNAU	40
33	PERTHYNAS Y PARTÏON	40
34	CYFRIFOLDEBAU STATUDOL	41
	ATODLEN 1 - POLISI DIRPRWYO	42
	ATODLEN 2 - CYLCH GORCHWYL	47
	RHAN 1 - CYLCH GORCHWYL Y CYD-BWYLLGOR	47
	RHAN 2 - CYLCH GORCHWYL Y TÎM GWEITHREDOL	50
	RHAN 3 - CYLCH GORCHWYL Y SWYDDFA RHEOLI PORTFFOLIO	52
	RHAN 4 - CYLCH GORCHWYL YR IS-BWYLLGORAU	53
	ATODLEN 3 - MANYLION Y PARTÏON	58
	ATODLEN 5 - PENAWDAU GWARIANT	60
	ATODLEN 6 - CYFNODAU CYFRIFO	61
	ATODLEN 7 - COD YMDDYGIAD AR GYFER YMGYNGHORWYR BWRDD UCHELGAIS ECONOMAIDD GOGLEDD CYMRU	62
	ATODLEN 8 - ADRODDIAD ATEBOLRWYDD	66
	ATODLEN 9 - Y WELEDIGAETH TWF	67
	ATODLEN 10 - CYNLLUN BUSNES CYFFREDINOL	68
	ATODLEN 12 - CYNLLUN TWF	79

RHWNG:-

- (1) **CYNGOR BWRDEISTREF SIROL CONWY** PO Box 1, Conwy, LL30 9GN ("**Cyngor Conwy**");
- (2) **CYNGOR SIR DDINBYCH** PO Box 62, Rhuthun, LL15 9AZ ("**Cyngor Sir Ddinbych**");
- (3) **CYNGOR SIR Y FFLINT** Neuadd y Sir, Yr Wyddgrug, Sir y Fflint, CH7 6NB ("**Cyngor Sir y Fflint**");
- (4) **CYNGOR GWYNEDD** Cyngor Gwynedd, Stryd y Jêl, Caernarfon, Gwynedd, LL55 1SH ("**Cyngor Gwynedd**");
- (5) **CYNGOR SIR YNYS MÔN** Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, Ynys Môn LL77 7TW ("**Cyngor Sir Ynys Môn**");
- (6) **CYNGOR BWRDEISTREF SIROL WRECSAM** Neuadd y Dref, Wrecsam LL11 1AY ("**Chyngor Wrecsam**");
- (7) **PRIFYSGOL BANGOR** Bangor, Gwynedd, LL57 2DG;
- (8) **PRIFYSGOL GLYNDŴR** Ffordd yr Wyddgrug, Wrecsam, LL11 2AW;
- (9) **COLEG CAMBRIA** Ffordd Kelsterton, Cei Connah, Glannau Dyfrdwy, CH5 4BR;
- (10) **GRŴP LLANDRILLO MENAI** Ffordd Llandudno, Bae Colwyn, Conwy LL28 4HZ;

(y cyfeirir atynt ar y cyd fel "**Partïon**"¹ ac yn unigol fel "**Parti**").

YN GYMAINT Â BOD:-

- (A) Partïon GA1 wedi ymrwymo i'r Cytundeb Llywodraethu cyntaf ar 18 Rhagfyr 2018 ("**GA1**") i sefydlu'r Cyd-bwyllgor a diffinio'u rolau a'u cyfrifoldebau unigol yng nghyswllt y Cynllun Twf hyd at y pwynt pan ymrwymir i'r Cynllun Twf gan y Cyngorau, Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.
- (B) Y Cynllun Twf bellach wedi'i lofnodi ar ddyddiad y Cytundeb hwn neu tua'r adeg honno a bod y Partïon yn dymuno ymrwymo i'r cytundeb hwn, yr ail gytundeb llywodraethu (y "**Cytundeb**" hwn), i reoleiddio eu rolau a'u rhwymedigaethau unigol mewn perthynas â gweithredu'r Cynllun Twf a chyflawni'r Weledigaeth Twf yn cynnwys (ymhlith materion eraill) y broses a'r trefniadau llywodraethu ar gyfer cymeradwyo buddsoddiadau a gwariant dan y Cynllun Twf drwy Brosiectau Cymeradwy. Cydnabyddir a chytunir gan y Partïon, drwy lofnodi'r Cytundeb hwn, y bydd GA1 yn dod i ben a'i fod yn cael ei ddisodli gan y Cytundeb hwn. Mae cyfeiriadau at y "**Cytundeb**" hwn a "**GA2**" yn golygu'r un peth.
- (C) Y Partïon wedi sefydlu'r Cyd-bwyllgor fel yr endid a fydd yn gyfrifol, yn y pendraw, am oruchwylio'r gwaith o weithredu'r Cynllun Twf a chyflawni'r Weledigaeth Twf. Mae'r Cyd-bwyllgor yn cynnwys y Cyngorau fel aelodau ffurfiol y Cyd-bwyllgor, wedi'u cefnogi gan yr Ymgynghorwyr. Mae'r Cyngorau oll yn Barti i'r Cytundeb hwn, ac mae ganddynt hawliau pleidleisio a rhwymedigaethau i gyfrannu'n ariannol i'r Cyd-bwyllgor fel y nodir yn fwy penodol yn y Cytundeb hwn. Mae'r Ymgynghorwyr, oddieithr y Bwrdd Cyflawni Busnes, oll yn Barti i'r Cytundeb hwn ac mae ganddynt rwymedigaethau i gyfrannu'n ariannol i'r Cyd-bwyllgor. Bydd yr Ymgynghorwyr, oddieithr y Bwrdd Cyflawni Busnes, yn cynghori'r Cyngorau ond ni fydd ganddynt hawliau pleidleisio ffurfiol mewn perthynas ag unrhyw Fater i'r Cyd-bwyllgor a gyflwynir gerbron y Cyd-bwyllgor, ond mi fydd gofyn iddynt, law yn llaw â'r Cyngorau, benderfynu ar unrhyw "Faterion a Gedwir yn Ôl" fel y nodir yn fwy penodol yn y Cytundeb hwn.

- (D) Y Partïon wedi cytuno i benodi Cyngor Gwynedd i weithredu fel yr Awdurdod Lletya ar gyfer ac ar ran y Partïon a chyflawni rhwymedigaethau'r Partïon yng nghyswllt gweithredu'r Cynllun Twf a chyflawni'r Weledigaeth Twf ac yn unol â'r Cytundeb hwn.
- (F) Y Bwrdd Cyflawni Busnes yn grŵp gwirfoddol anghorfforedig o arbenigwyr y sector busnes yn y rhanbarth sydd wedi'i sefydlu fel is-grŵp i'r Cyd-bwyllgor. O ganlyniad, mae'r Partïon yn dymuno gwahodd Cadeirydd y Bwrdd Cyflawni Busnes i fod yn "Ymgynghorydd" i'r Cyd-bwyllgor, ond, cydnabyddir a chytunir na fydd y Cadeirydd a/neu'r Bwrdd Cyflawni Busnes yn llofnodwr i'r Cytundeb hwn, nad yw'n Barti i'r Cytundeb hwn, ac nid oes ganddo unrhyw hawliau pleidleisio mewn perthynas ag unrhyw Fater i'r Cyd-bwyllgor nac unrhyw Fater a Gedwir yn Ôl nac unrhyw rwymedigaethau i wneud unrhyw gyfraniad ariannol i'r Cyd-bwyllgor. Mae Cylch Gorchwyl drafft y Bwrdd Cyflawni Busnes wedi'u gosod yn Rhan 5, Atodlen 2 (Cylch Gorchwyl) y Cytundeb hwn ac yr adolygir a chymeradwyir gan y Cyd Bwyllgor fel mater Cyd Bwyllgor
- (H) Drwy ymuno yn y gytundeb yma mae'r Partïon hefyd yn cadarnhau a derbyn newid enw y Swyddfa Rheoli Rhaglen i'r Swyddfa Rheoli Portffolio er adlewyrchu ei gylch gorchwyl a swyddogaeth.
- (G) Y Cynghorau'n dymuno ymrwymo i'r Cytundeb hwn a chyflawni'r Cynllun Twf yn unol â'r pwerau sydd wedi'u rhoi iddynt dan adrannau 101, 102, 111 ac 113 Deddf Llywodraeth Leol 1972, adran 1 Deddf Awdurdod Lleol (Nwyddau a Gwasanaethau) 1970, adran 25 Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994, adran 2, 19 a 20 Deddf Llywodraeth Leol 2000, adran 9 Mesur Llywodraeth Leol Cymru 2009 a'r holl bwerau galluogi sydd bellach wedi'u breinio i'r Cynghorau.²

1. DIFFINIADAU A DEONGLIADAU

- 1.1 Yn y Cytundeb hwn a'r cronicliadau, oni bai fod y cyd-destun yn gofyn yn wahanol, bydd y termau isod yn golygu'r hyn a nodir isod:-

"Cyfnod Cyfrifyddu"	sef y cyfnodau hynny sydd wedi'u nodi ym mharagraff 1, Atodlen 7 (Cyfnodau Cyfrifyddu) fel y cânt eu diwygio o bryd i'w gilydd yn unol â thelerau'r Cytundeb hwn0
"Ymgynghorwyr"	sef cynrychiolwyr y cyrff a'r unigolion hynny sydd wedi'u rhestru isod ynghyd yn ddarostyngedig i Gymal 9.2.4 (Swyddogaeth Ymgynghorwyr) ag unrhyw unigolion a/neu gyrff eraill y mae'r Cyd-bwyllgor yn dewis eu gwahodd yn y rhinwedd hwnnw o bryd i'w gilydd:-
	(a) Prifysgol Bangor;
	(b) Coleg Cambria;
	(c) Grŵp Llandrillo Menai;
	(d) Prifysgol Glyndŵr; a
	(e) Chadeirydd y Bwrdd Cyflawni Busnes yn gweithredu ar rhan y Bwrdd Cyflawni Busnes
"Prosiect Mae'r Ymgynghorwyr yn Arwain"	sef Prosiect Cymeradwy a arweinir gan Hyrwyddwr Prosiect sydd yn Ymgynghorwr (ac nid Cyngor)
"Cyfraniad Ymgynghorwr"	sydd 'ar ystyr a roddir yng Nghymal 15.5.1(a)(iv) (Cyllid)
"Cyfraniad Unigol Ymgynghorwr"	sydd a'r ystyr a roddir yng Nghymal 15.5.6(b)

² PM: Parties to please consider and satisfy themselves as to the powers that they have to enter into this Agreement. Please confirm or raise any queries if any concerns.

"Cyllideb Flynyddol"	sef cyllideb flynyddol yr Awdurdod Lletya a gedwir ar gyfer ac ar ran y Cyd-bwyllgor ac fel sydd wedi'i nodi yng Nghymal 15.4 (Cyllideb Flynyddol) sy'n cynnwys talu unrhyw Gostau'r Cyd-bwyllgor yn unol â'r Cytundeb hwn
"Cyfraniadau i'r Gyllideb Flynyddol"	yn golygu'r hyn a nodir yng Nghymal 15.4.2 (Cyllideb Flynyddol)
"Prosiectau Cymeradwy"	sef unrhyw brosiect sydd wedi'i gynnwys o fewn Achos Busnes Prosiect sydd wedi'i gymeradwyo am fuddsoddiad gan y Cyd-bwyllgor
"Cytundeb Cefn Wrth Gefn"	sydd a'r ystyr a roddir yng nghymal 15.5.4(f) (Cyfraniad Cyngor a Chyfraniad Ymgynghorydd)
"Diwrnod Busnes"	sef unrhyw ddiwrnod heblaw dydd Sadwrn neu ddydd Sul neu Wyl y banc neu wyliau cyhoeddus yng Nghymru a/neu Lloegr
"CEDR"	sef y Ganolfan Datrys Anghydfod
"Dyddiad Cychwyn"	sef dyddiad y Cytundeb hwn
"Gwybodaeth Gyfrinachol"	yr holl wybodaeth, boed yn wybodaeth fasnachol, ariannol, technegol neu fel arall sy'n perthyn i fusnes, materion neu ddulliau yr holl Bartion neu unrhyw un ohonynt, sydd wedi'i chynnwys neu y gellir ei chanfod mewn pa ffurf bynnag (gan gynnwys, heb gyfyngiad, meddalwedd, data, lluniau, ffilmiau, dogfennau a chyfryngau y gellir eu darllen ar gyfrifiadur), a boed wedi'i marcio neu ei dynodi'n wybodaeth gyfrinachol neu wybodaeth berchnogol neu beidio, neu'n cael ei datgelu ar lafar neu drwy ei dangos, ac y'i disgrifir ar adeg ei datgelu fel gwybodaeth gyfrinachol, neu sy'n amlwg yn wybodaeth gyfrinachol o natur ei chynnwys neu gyd-destun y datgeliad.
"Polisi Gwrthdaro"	yn golygu'r hyn a nodir yng Nghymal 3.5.12(a) (Polisi Gwrthdaro);
"Mater i'r Cyngor"	yn golygu'r hyn a nodir yng Nghymal 5.2 (Mater i'r Cyngor);
"Cynghorau"	sef yr isod: <ul style="list-style-type: none"> (a) Cyngor Conwy; (b) Cyngor Sir Ddinbych; (c) Cyngor Sir y Fflint; (d) Cyngor Gwynedd; (e) Cyngor Sir Ynys Môn; a (f) Chyngor Wrecsam
"Cyfraniad Cyngor"	Sydd a'r ystyr a roddir yng nghymal 15.5.1(a)(iii)(Ariannu)

"Taliadau Atodol y Cynghorau"	sef y taliad blynyddol £40,000 (pedwar deg mil o bunnoedd yr un) a ddarperir gan bob Cyngor yn barhaus i'r Cyd-bwyllgor i ariannu Cyllideb Flynyddol y Cyd-bwyllgor yn rhannol. Er osgoi amheuaeth, mae'r taliad blynyddol hwn yn ychwanegol i unrhyw Gyfraniad i'r Gyllideb Flynyddol a Chyfraniad Cyngor i sydd i'w ddarparu yn unol â'r Cytundeb hwn a dylid ei ddiystyru er dibenion cyfrifo rhwymedigaeth pob Parti dan ddiffiniad "Sail Gymesur" a "Sail Poblogaeth"
"Cyfnod Penderfynu"	sef y cyfnod o ugain (20) Diwrnod Busnes o ddyddiad yr Adroddiad Atebolrwydd neu unrhyw amser hwy arall fel y cytunir yn unfrydol gan y Cyd Bwyllgor
"Polisi Dirprwyo"	sef clustnodi dirprwyaeth fel y nodir yn Atodlen 1
"Deddfwriaeth Diogelu Data"	sef Deddf Diogelu Data 2018 a'r Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol
"Dyddiad Gadael Methianwyr"	sef, lle nad oes posibilrwyd cywiro'r toriad sylweddol, y diwrnod ar ôl dyddiad yr hysbysiad a gyflwynir gan y [Partïon] yn unol â Chymal 2.3 pennir ei fod wedi'i gyflwyno neu, lle mae posibilrwyd cywiro'r toriad sylweddol, y diwrnod ar ôl y diwrnod olaf y gellir cywiro'r toriad ac nad yw wedi ei gywiro o fewn y cyfnod fel y nodir yn yr hysbysiad;
"Y Grŵp Cefnogaeth Weithredol"	sef y tîm sydd wedi'i sefydlu gan y Partneriaid i gefnogi'r Cyd-bwyllgor a rhoi cyfarwyddyd a chyngor i'r Swyddfa Rheoli Portffolio ar weithredu penderfyniadau'r Cyd-bwyllgor fel y nodir yn fwy penodol yng Nghymal 10 (Grŵp Cefnogaeth Weithredol) a Rhan 2, Atodlen 3 (Cylch Gorchwyl y Grŵp Cefnogaeth Weithredol)
"Partïon GA1"	sef yr holl Gynghorau a'r Ymgynghorwyr (a), (b), (c) a (d) yn unig
"Cod Ymddygiad GA"	sef y cod ymddygiad ar gyfer yr Ymgynghorwyr sydd wedi'i nodi yn Atodlen 70
"Adolygiad Porth"	sef asesiad annibynnol o raglenni a phrosiectau i asesu cynnydd a thebygolrwydd cyflawni'n llwyddiannus y rhagwelir y bydd yn digwydd yn flynyddol
"Llythyr Cynnig Grant"	sef y llythyr gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU i'r Partïon sy'n cadarnhau amodau a thelerau'r Cynllun Twf a'r cyllid sydd i'w ddarparu ac mae wedi'i atodi i'r Cytundeb hwn yn Atodlen 12 (Llythyr Cynnig Grant)0
"Cynllun Twf" neu "Cynllun Twf Gogledd Cymru"	sef y cytundeb rhwng Lywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU a'r Partïon i weithio gyda'i gilydd ar gyfer pobl a busnesau'r Gogledd, a chyflawni prosiectau lleol a fydd yn cynyddu cyfleoedd a ffyniant mewn cymunedau ledled y rhanbarth fel y nodir yn fwy penodol yn y Llythyr Cynnig Grant. [ar ddyddiad y Cytundeb hwn neu tua'r adeg honno] sy'n nodi telerau "Cynllun Twf Gogledd Cymru"
"Cyfraniad y Cynllun Twf"	sef Cyfraniad Trysorlys Ei Mawrhydi a Chyfraniad Llywodraeth Cymru

"Gweledigaeth Twf"	sef y strategaeth ar gyfer twf a datblygiad yr economi o fewn rhanbarth y Gogledd y cytunwyd arni ar y cyd gan y Partïon ac sydd wedi'i hatodi i'r Cytundeb hwn yn Atodlen 90
"Awdurdod Lletya"	sef y Cyngor a benodir dan Gymal 6 (Awdurdod Lletya) a fydd yn gyfrifol am dderbyn a chlustnodi arian ar gyfer ac ar ran y Partïon ar gyfer Prosiectau Cymeradwy dan y Cynllun Twf ac y mae eu dyletswyddau wedi'u nodi dan Gymal 7 (Dyletswyddau'r Awdurdod Lletya) a bydd cyfeiriadau at Awdurdod Lletya a Chorff Atebol yn golygu'r un peth
"TEM"	sef Trysorlys Ei Mawrhydi, adran weinidogol o Lywodraeth y DU
"Cyfraniad TEM"	fel y diffinnir yng Nghymal 15.5.1(a)(ii) (Cyllid) Error! Reference source not found.
"Amodau Cyllid TEM"	fel y diffinnir yng Nghymal 15.5.2(a)(ii) (Cyfraniad TEM)0
"Cynllun Gweithredu"	sef y cynllun gweithredu sy'n gosod, ymhlith pethau eraill, y broses a'r amserlen ddangosol er mwyn caffael a gweithredu'r Cynllun Twf, ac mae wedi'i atodi i'r [Llythyr Cynnig Grant] sydd wedi'i atodi yn Atodlen 12 (Llythyr Cynnig Grant) y Cytundeb hwn. Er osgoi amheuaeth, mae hon yn ddogfen fyw sy'n ffurfio rhan o Atodlen 12 er gwybodaeth yn unig er mwyn cadarnhau'r sefyllfa fel ag ar y Dyddiad Cychwyn ond caiff ei diweddarau o bryd i'w gilydd gan y Partïon yn unol â thelerau'r Llythyr Cynnig Grant
"Eiddo Deallusol"	unrhyw a phob patent, nod masnach, enw masnach, hawlfraint, hawliau moesol, hawliau wrth ddylunio, hawliau mewn cronfeydd data, medr a phob hawl eiddo deallusol arall, boed y rheini'n gofrestredig neu'n bosib eu cofrestru neu beidio, ac yn bodoli yn y Deyrnas Unedig neu mewn unrhyw ran arall o'r byd neu beidio, ynghyd â phob neu unrhyw ewylllys da sy'n perthyn iddynt a'r hawl i wneud cais i'w cofrestru
"Costau Mewnol"	fel y diffinnir ym mharagraff 1.1 Atodlen 5 (Penawdau Gwariant)
"Deunydd ED"	sef yr Eiddo Deallusol yn y Deunydd
"Cynllun Sicrwydd a Chymeradwyaeth"	sef y ddogfen i'w chyflwyno i LIC fel rhan o broses adrodd a chymeradwyo gyda LIC ynglŷn a'r Cynllun Twf
"Mater Heb ei Ddatrys gan y Cyd-bwyllgor"	fel y diffinnir yng Nghymal 9.6.5 (Cyd-bwyllgor)
"Cyd-bwyllgor"	sef y cyd-bwyllgor a sefydlir gan Bartïon GA1 yn unol â thelerau GA1 ac fel sydd wedi'u hymestyn dan y Cytundeb hwn i gynnwys y Cyngorau a'r Ymgynghorwyr ac mae cyfeiriad at Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymry , BUEGC ac / neu BUE a'r un ystyr.

"Costau'r Cyd-bwyllgor"	sef fel y diffinnir ym mharagraff 1.2 Atodlen 5 (Penawdau Gwariant) ac eithrio unrhyw Gostau Mewnol (oddieithr Costau Mewnol yr Awdurdod Lletya wrth ymgymryd â dyletswyddau'r Awdurdod Lletya y byddant yn cael eu cyfrifo fel Costau'r Cyd-bwyllgor)
"Mater i'r Cyd-bwyllgor"	sef yr ystyr a roddir iddo yng Nghymal 5.1.2
"Cyfarfod o'r Cyd-bwyllgor"	sef cyfarfod o'r Cyd-bwyllgor sy'n cwrdd yn briodol yn unol â Chymal 9 (Cyd-bwyllgor)
"Adroddiad Cyfrifoldebau"	sef adroddiad a baratoir gan yr Awdurdod Lletya (neu unrhyw Gyngor arall a enwebir dan Gymal 19.3 (Tynnu'n Ôl)) sy'n gweithredu'n rhesymol yn nodi ymrwymadau ariannol ac adnoddau y Parti perthnasol dan Gymal 19 (Tynnu'n Ôl) neu 20 (Canlyniadau'r Terfyniad) yn cynnwys yr eitemau a nodir yn Atodlen 7 (Adroddiad Cyfrifoldebau)
"Cronfeydd Benthyciadau"	sydd a'r ystyr a roddir yng Nghymal 15.5.4(a)(i)
"Awdurdod Lleol"	sef prif gyngor (fel y diffinnir yn Adran 270 Deddf Llywodraeth Leol 1972) neu unrhyw gorff llywodraethol yng Nghymru a sefydlir yn olynnydd i brif gyngor
"Cyfnod Cloi i Mewn"	sef hyd at gwblhau'r Adolygiad Porth cyntaf neu chwe (6) mlynedd o ddyddiad y cytundeb hwn, p'un bynnag sydd hwyraf;
"Deunydd"	sef yr holl ddata, testun, graffeg, delweddau a deunyddiau neu ddogfennau eraill a grëir, a ddefnyddir neu a gyflenwir gan Barti mewn perthynas â'r Cytundeb hwn, oni bai fod y Parti, cyn eu defnyddio neu eu cyflenwi am y tro cyntaf, yn hysbysu'r Partion eraill nad yw'r diffiniad hwn yn berthnasol i'r data neu'r testun a gyflenwir
"Côd Ymddygiad yr Aelodau"	sef, yng nghyswllt unrhyw Gyngor, y cod ymddygiad priodol ar gyfer y Cyngor hwnnw y mae ei aelodau wedi'u rhwymo i gydymffurfio ag ef;
"Swyddog Monitro"	sef fel y diffinnir yng Nghymal 7.1.6 (Dyletswyddau'r Awdurdod Lletya)
"NDR"	sef Trethi Annomestig Cenedlaethol
"Cynllun Busnes Cyffredinol" neu "OBP"	sef y cynllun busnes cyffredinol a gymeradwyir ac a fabwysiadir gan y Partion i reoleiddio gweithrediad y Cynllun Twf [a'r Weledigaeth Twf]
"Data Personol"	sef data personol fel y mae wedi'i ddiffinio yn y Ddeddfwriaeth Diogelu Data
"Sail Poblogaeth"	sef y gyfran berthnasol i bob Cyngor ("A%") wrth gyfeirio at eu cyfraniad ffracsiynol unigol fel y nodir yng Nghymal 15.5.5(g) (Cyfraniad y Cyngor) sy'n berthnasol mewn perthynas â Chyfraniad y Cyngor yn unig;

"Achos Busnes Portffolio"	sef achos busnes manwl ar gyfer portffolio o Raglenni a Phrosiectau sy'n ddarostyngedig i gymeradwyaeth gan Lywodraethau'r DU a Chymru ac mae'n darparu manylion i Lywodraethau'r DU a Chymru ynghylch sut mae'r Cyd-bwyllgor yn bwriadu cyflawni'r Cynllun Twf
"Swyddfa Rheoli Portffolio"	sef y tîm a arweinir gan y Cyfarwyddwr Rhaglen a sefydlwyd gan y Cyd Bwyllgor i gefnogi'r Cyd Bwyllgor i weithredu'r Cynllun Twf a'r Weledigaeth Twf, i drafod gyda'r Grŵp Cefnogaeth Gweithredol fel y manylir yn Rhan 2 (Swyddfa Rheoli Portffolio) a Rhan 3 o Atodlen 2 (Cylch Gorchwyl Swyddfa Rheoli Portffolio)
"Rhaglen"	sef y pum rhaglen allweddol fel y nodir yn fwy penodol yn y Cynllun Twf: <ul style="list-style-type: none"> • arloesi mewn gweithgynhyrchu gwerth uchel • ynni carbon isel • bwyd-amaeth a thwristiaeth • cysylltedd digidol • tir ac eiddo
"Achos Busnes Rhaglen"	sef achos busnes manwl ar gyfer datblygu a gweithredu Rhaglen sy'n ddarostyngedig i gymeradwyaeth gan Lywodraethau'r DU a Chymru
"Cyfarwyddwr Rhaglen"	sef y swyddog a benodir fel cyfarwyddwr rhaglen y Cynllun Twf Gogledd Cymru a'r Weledigaeth Twf
"Mater i'r Cyfarwyddwr Rhaglen"	sef yr ystyr a roddir iddo yng Nghymal 5.1.1
"Achos Busnes Prosiect"	sef achos busnes manwl ar gyfer datblygu a gweithredu Prosiect a fydd, unwaith y caiff ei gymeradwyo gan y Cyd-bwyllgor yn unol a Chymal 14(y Broses Gymeradwyo), yn golygu y bydd y Prosiect hwnnw'n Brosiect Cymeradwy a bydd yr Achos Busnes Prosiect yn rheoleiddio'r buddsoddiad i'r Prosiect Cymeradwy hwnnw a'r gwaith o'i gyflawni
"Hyrwyddwr Prosiect"	Sef Ymgynghorydd neu drydydd parti, nu yn achos Prosiect Rhanbarthol yr Awdurdod Lletyo (neu gyngor arall) yn gweithredu ar ran y Cyd-Bwyllgor yn arwain at gyflawni Prosiect Gymeradwy
"Sail Gymesur"³	sef y gyfran berthnasol i bob Parti wrth gyfeirio at eu cyfraniad ffracsiynol unigol fel y nodir fel a ganlyn:

Partion	Cyfran y Cyfraniad
Cyngor Conwy	[1/8]
Cyngor Sir Ddinbych	[1/8]
Cyngor Sir y Fflint	[1/8]

3 PM: All financial detail subject to NWEAB confirmation.

Cyngor Gwynedd	[1/8]
Cyngor Sir Ynys Môn	[1/8]
Cyngor Wrecsam	[1/8]
Prifysgol Bangor	[1/16]
Prifysgol Glyndwr	[1/16]
Coleg Cambria	[1/16]
Grŵp Llandrillo Menai	[1/16]

"Cyfnod Chwarter"	sef y cyfnodau hynny sydd wedi'u nodi ym mharagraff 2, Atodlen 7 (Cyfnodau Cyfrifyddu) fel y cânt eu diwygio o bryd i'w gilydd gan delerau'r Cytundeb hwn
"Adroddiad Chwarterol"	fel y diffinnir yng Nghymal 13.5.1 (Monitro Cynnydd)
"Prosiect Rhanbarthol"	sef Prosiect Gymeradwy a arweinir gan yr Awdurdod Lletya ar ran y Cyd Bwyllgor er budd y rhanbarth.
"Mater a Gedwir yn Ôl"	sef yr ystyr a roddir iddo yng Nghymal 5.1.3
"Swyddog A151"	sef fel y diffinnir yng Nghymal 7.1.6 (Dyletswyddau'r Awdurdod Lletya)
"Costau Cyfieithu"	sef y costau cyfieithu a gyfyd i'r Awdurdod Lletya wrth gydymffurfio ag unrhyw ddeddfwriaeth berthnasol sy'n ymwneud â'i rwymedigaethau dan y Cytundeb hwn
"LI y DU"	Llywodraeth y DU
"LIC"	Llywodraeth Cymru
"Cyfraniad LIC"	fel y diffinnir yng Nghymal 15.5.1(a)(ii) (Cyllid)
"Amodau Cyllid LIC"	fel y diffinnir yng Nghymal 15.5.3 (Cyfraniad LIC)
"Rhybudd Tynnu'n Ôl"	fel y diffinnir yng Nghymal 19.3

1.2 Deongliadau

Yn y Cytundeb hwn, oni bai fod y cyd-destun yn gofyn fel arall:-

- 1.2.1 bydd cyfeiriad at yr unigol yn golygu'r lluosog hefyd, ac i'r gwrthwyneb;
- 1.2.2 bydd cyfeiriad at unrhyw Gymal, Paragraff, Atodlen neu Groniciad, oni bai y nodir yn glir i'r gwrthwyneb, yn gyfeiriad at gymal, paragraff, atodlen neu groniciad o'r fath ac at y Cytundeb hwn;
- 1.2.3 bydd unrhyw gyfeiriad at y Cytundeb hwn neu at unrhyw ddogfen arall yn cynnwys unrhyw amrywiad, newid neu ychwanegiad a ganiatawyd i'r fath ddogfen;
- 1.2.4 bydd unrhyw gyfeiriad at ddeddfwriaeth yn cael ei ddehongli fel cyfeiriad at unrhyw ddiwygiad, newid, uniad neu ailddeddfiad o'r ddeddfwriaeth;

- 1.2.5 tybir bod cyfeiriad at sefydliad cyhoeddus (yn cynnwys, er osgoi amheuaeth, unrhyw Gyngor) yn cynnwys cyfeiriad at unrhyw olynnydd i sefydliad cyhoeddus o'r fath neu unrhyw sefydliad neu endid sydd wedi cymryd swyddogaethau a chyfrifoldebau sefydliad cyhoeddus o'r fath drosodd;
- 1.2.6 mae cyfeiriad at berson yn cynnwys cwmnïau, partneriaethau a chorfforaethau a'u holynwyr, ac aseinau neu drosglwyddai a ganiatawyd;
- 1.2.7 nid yw penawdau ac eglurynnau'r Cymalau, y Paragraffau a'r Atodlenni sydd yng nghorff y Cytundeb hwn yn ffurfio rhan o'r Cytundeb hwn, ac ni chymerir hwy i ystyriaeth wrth greu neu ddehongli'r Cytundeb;
- 1.2.8 bydd geiriau sy'n dod o flaen "**yn cynnwys**", "**gan gynnwys**" ac "**wedi'i gynnwys**" yn cael eu dehongli, heb gyfyngiad, yn ôl y geiriau sy'n dilyn y geiriau hynny;
- 1.2.9 bydd geiriau o ystyr gwrywaidd yn cael eu dehongli i gynnwys y benywaidd neu'r diryw ac i'r gwrthwyneb; a
- 1.2.10 bydd unrhyw gyfeiriad at deitl swyddog o unrhyw un o'r Cyngorau yn cynnwys unrhyw berson sy'n dal y swydd honno o bryd i'w gilydd dan yr un teitl neu deitl gaiff ei amnewid wedi hynny, neu unrhyw swyddog arall o'r Cyngor perthnasol y bydd y Cyngor hwnnw o bryd i'w gilydd yn ei benodi i gyflawni dyletswyddau'r swyddog y cyfeiriwyd ato.

1.3 Atodlenni

- 1.3.1 Mae'r Atodlenni i'r Cytundeb hwn yn ffurfio rhan o'r Cytundeb hwn.
- 1.3.2 Pe cyfyd unrhyw anghysondeb rhwng y Cymalau a'r Atodlenni, rhoddir blaenoriaeth i'r Cymalau.
- 1.3.3 Pe cyfyd unrhyw anghysondeb rhwng yr Atodlenni, rhoddir blaenoriaeth i'r Atodlen 1(Polisi Dirprwy) goruwch pob Atodlen arall. [x]

2. CYCHWYN, OES A THERFYNU

2.1 Cychwyn

Bydd y Cytundeb hwn yn cychwyn ar y Dyddiad Cychwyn.

2.2 Oes y Cytundeb

Bydd y Cytundeb hwn yn parhau i fod mewn llawn rym ac yn effeithiol o'r Dyddiad Cychwyn hyd nes y cynharaf o'r dyddiadau a ganlyn:

- (a) pan fo'r holl Bartïon yn cytuno'n ysgrifenedig i'w derfynu [a chanlyniadau terfyniad o'r fath]; neu
- (b) nad oes ond un Cyngor ar ôl nad yw wedi tynnu'n ôl o'r Cytundeb hwn yn unol â Chymal 19 (Tynnu'n Ôl). **Error! Reference source not found.**

2.3 Terfynu

- 2.3.1 Heb ragfarnu unrhyw hawliau neu gywiriadau eraill, gall y Partïon eraill (y "Partïon Di-feth") ddod â'r Cytundeb hwn i ben mewn perthynas ag unrhyw Barti unigol (y "Methianwr"), gan wneud hynny'n unfrydol, drwy roi rhybudd ysgrifenedig i'r Methianwr sy'n dod i rym pan dderbynnir ef os yw'r Methianwr yn torri'n sylweddol unrhyw un o ddarpariaethau'r Cytundeb hwn, ac os oes posib cywiro'r methiant hwn, yn methu â chywiro pob methiant yn iawn o fewn trideg (30) Diwrnod Busnes (neu ryw gyfnod arall y mae'r Partïon Di-feth yn cytuno arno) o gael ei hysbysu'n ysgrifenedig o'r methiant gan y Partïon Di-feth ac o'r

angen i gywiro'r methiant. Bydd y penderfyniad i roi rhybudd ysgrifenedig i'r Methianwr yn Fater a Gedwir yn Ôl.

2.3.2 Yn ddarostyngedig, bob amser, i'r darpariaethau sydd wedi'u nodi yng Nghymal 20 (Canlyniadau Terfyniad), lle rhoddir rhybudd dan Gymal 2.3.1 uchod ac nad oes posib cywiro'r toriad sylweddol neu, yn achos toriad y mae posib ei gywiro, ac nad yw'r Methianwr yn cywiro'r toriad hwnnw o fewn y cyfnod amser sydd wedi'i nodi yn y rhybudd uchod, bydd Cymal 20 (Canlyniadau'r Terfyniad) y Cytundeb hwn yn berthnasol a phennir bod y Methianwr wedi tynnu'n ôl o'i rôl fel aelod Cyngor o'r Cyd-bwyllgor neu Ymgynghorydd ar gyfer y Cyd-bwyllgor (fel sy'n berthnasol) a Pharti i'r Cytundeb hwn fel ag ar Ddyddiad Gadael Methianwr. 192.3.119

3. **EGWYDDORION AC AMCANION ALLWEDDOL**

3.1 Mae'r Partïon yn bwriadu i'r Cytundeb hwn fod yn gytundeb cyfreithiol.

3.2 Mae'r Partïon yn cytuno i gydweithio i gyflawni rhwymedigaethau'r Partïon yng nghyswllt gweithredu'r Cynllun Twf a'r Weledigaeth Twf yn unol â'r Cytundeb hwn.

3.3 Mae'r Partïon yn cytuno ac yn cydnabod y caiff y Cynllun Twf a'r Weledigaeth Twf eu cyflawni yn unol â'r:-

- (a) Cynllun Gweithredu;
- (b) OBP;
- (c) unrhyw Achos Busnes Portffolio;
- (d) unrhyw Achos Busnes Rhaglen; ac
- (e) Achosion Busnes y Prosiectau.

3.4 **Amcanion**

Mae'r Partïon yn cydnabod ac yn cytuno mai amcanion Gweledigaeth Twf Gogledd Cymru yw:-

3.4.1 gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Rhanbarth y Gogledd;

3.4.2 cefnogi a chadw pobl ifanc yn y cymunedau sydd wedi'u lleoli yn Rhanbarth y Gogledd;

3.4.3 mynd i'r afael â diweithdra a seگردod ledled Rhanbarth y Gogledd; a

3.4.4 chefnogi a galluogi buddsoddiad sector preifat yn Rhanbarth y Gogledd i roi hwb i gynhyrchiant economaidd a gwella perfformiad economaidd a chyflogaeth Rhanbarth y Gogledd.

3.5 **Egwyddorion**

Heb ragfarnu telerau'r Cytundeb hwn, mae'r Partïon yn cytuno y byddant yn cynnal eu perthynas yn unol â'r egwyddorion a ganlyn:-

3.5.1 **Bod yn Agored ac Ymddiriedaeth**

Mewn perthynas â'r Cytundeb hwn bydd y Partïon yn agored ac yn ymddiried yn y naill a'r llall wrth ddelio â'i gilydd, yn rhoi gwybodaeth a dadansoddiadau ar gael i'w gilydd, yn trafod ac yn datblygu syniadau'n agored ac yn cyfrannu'n llawn at bob agwedd o wneud y cydweithio'n llwyddiannus. Gan barchu'r angen o bob ochr am gyfrinchedd masnachol, bydd y Partïon yn cofleidio'n barod ymrwymiad i dryloywder yn eu hymwneud ac yn benodol angen i gydymffurfio â mynediad statudol i ofynion gwybodaeth yn cynnwys Rheoliadau

Gwybodaeth Amgylcheddol 2004 a Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a'r codau ymarfer sy'n eu cefnogi. Bydd y Partïon yn ymwybodol o'r angen i barchu materion o gyfrinachedd masnachol a sensitifrwydd posib;

3.5.2 **Ymrwymiad a Chymhelliant**

Bydd y Partïon wedi'u hymrwymo'n llawn i weithio gyda'i gilydd, yn ceisio ysgogi'r holl weithwyr ac yn mynd i'r afael â heriau cyflawni'r Cynllun Twf yn llawn brwdfrydedd ac yn benderfynol o lwyddo;

3.5.3 **Sgiliau a Chreadigedd**

Mae'r Partïon yn cydnabod bod pob un yn dod â sgiliau a gwybodaeth ddefnyddiol y gellir eu cymhwyso'n greadigol er mwyn cyflawni amcanion y Partïon, parhad, datrys anawsterau a datblygu'r berthynas gydweithio a'r staff sy'n gweithio oddi mewn iddi. Cydnabyddir y bydd hyn yn golygu gwerthfawrogi a mabwysiadu gwerthoedd cyffredin;

3.5.4 **Perthnasau Effeithiol**

Bydd rolau a chyfrifoldebau pob un Parti yn glir, gan ddatblygu perthnasau ar y lefelau priodol ym mhob sefydliad, gyda mynediad hawdd ac uniongyrchol at gynrychiolwyr y naill a'r llall;

3.5.5 **Datblygu ac Addasu**

Mae'r Partïon yn cydnabod eu bod ynghlwm â beth allasai fod yn berthynas hirdymor, sydd angen datblygu ac addasu, a byddant yn ymdrechu'n rhesymol i ddatblygu a chynnal proses ar y cyd effeithiol er mwyn sicrhau bod y berthynas yn datblygu'n briodol ac yn unol â'r egwyddorion a'r amcanion hyn;

3.5.6 **Enw Da**

Mae'r Partïon yn cytuno, mewn perthynas â'r Cytundeb hwn a'r Cynllun Twf yn gyffredinol, y byddant yn rhoi'r sylw pennaf i enw da'r naill a'r llall, ac yn gweithredu gan ystyried codau ymddygiad cyflogwyr ac aelodau pob Parti ei hun ac na fyddant yn gwneud na'n methu â gwneud dim byd a fyddai'n dwyn gwarth ar enw da unrhyw Barti arall neu'n denu cyhoeddusrwydd gwael i unrhyw Barti arall;

3.5.7 **Gweithredu Er y Budd Cyhoeddus**

Mae'r Partïon yn cydnabod a chytuno fod y Cyd Bwyllgor yn gorff cyhoeddus yn gweinyddu a chyfarwyddo adnoddau ac arian cyhoeddus er y budd cyhoeddus. Mae'r Partïon a phob cynrychiolydd y Partïon a dyletswydd felly i weithredu yn unol a'r dyletswydd sylfaenol yma - weithredu yn unig er y budd cyhoeddus.

3.5.8 **Rhesymoldeb Gwneud Penderfyniadau**

Mae'r Partïon yn cytuno y bydd yr holl benderfyniadau a wneir mewn perthynas â'r Cytundeb hwn a'r Cynllun Twf yn gyffredinol yn cael eu gwneud gan ymddwyn yn rhesymol ac yn ddidwyll;

3.5.9 **Caniatâd Angenrheidiol**

Mae pob Parti drwy hyn yn sicrhau i'r Partïon eraill ei fod wedi derbyn pob caniatâd angenrheidiol sy'n ddigon i sicrhau y dirprwyir y swyddogaethau a'r cyfrifoldebau y darperir ar eu cyfer yn y Cytundeb hwn;

3.5.10 **Ymrwymadau Aelodau, Swyddogion, Cyfarwyddwyr a Gweithwyr**

Bydd pob Parti yn gwneud pob ymdrech resymol i sicrhau bod eu haelodau, eu swyddogion, eu cyfarwyddwyr a'u gweithwyr hwy sydd ynghlwm â'r Cynllun Twf yn gweithredu er pennaf les y Cynllun Twf bob tro, ac yn gweithredu gan ystyried cod ymddygiad cyflogwyr ac aelodau pob Parti ei hun, yn rhoi digon o adnoddau i gyflawni'r Cynllun Twf ac yn ymateb yn brydlon i bob cais perthnasol gan y Partïon eraill.

3.5.11 Cod Ymddygiad

- (a) Mae'r Cynghorau'n cytuno y bydd ymddygiad eu haelodau wedi'i lywodraethu gan Godau Ymddygiad eu Cynghorau unigol ar gyfer Aelodau, fel y'u diwygir o bryd i'w gilydd, mewn perthynas â'r Cytundeb hwn, gweithredu'r Cynllun Twf a chyflawni'r Weledigaeth Twf wrth weithredu fel Aelodau y Cyd Bwyllgor
- (b) Mae'r Ymgynghorwyr yn cytuno y bydd ymddygiad eu haelodau wedi'i lywodraethu gan Gôd Ymddygiad GA mewn perthynas â'r Cytundeb hwn, gweithredu'r Cynllun Twf a chyflawni'r Weledigaeth Twf wrth weithredu fel Ymgynghorydd y Cyd Bwyllgor
- (c) Ym mhob achyklur arall budd unrhyw gynrychiolwyr mewn unrhyw grŵp neu is grŵp arall sydd yn cynnwys ond heb ei gyfyngu y Grŵp Cefnogi Gweithredol a'r Grŵp Rheoli Portffolio yn y dilyn y Polisi Gwrthdaro.

3.5.12 Polisi Gwrthdaro

- (a) Mae'r Partïon yn cytuno i byddent yn cydymffurfio gyda pholisi gwrthdaro buddiannau ("**Polisi Gwrthdaro**") y Bwrdd Uchelgais sydd wedi'i atodi yn Atodlen 11 (Polisi Gwrthdaro) sy'n pennu'r canllawiau a'r gweithdrefnau ar gyfer adnabod, monitro a rheoli gwrthdaro buddiannau, p'un a ydynt yn rhai go iawn neu'n rhai a allai ddigwydd.
- (b) Bwriedir i'r Polisi Gwrthdaro gyd-fynd â'r Codau Ymddygiad, a gweithio law yn llaw ag ef. Fodd bynnag, os gwelwch yn dda, adroddwch am unrhyw anghysondeb i Swyddog Monitro'r Bwrdd Uchelgais, yn unol ag Atodlen 11 (Polisi Gwrthdaro).
- (c) Cydnabyddir a chytunir
  - (i) pe cyfyd unrhyw anghysondeb rhwng y Cod Ymddygiad Cyngor perthnasol a'r Polisi Gwrthdaro dylai'r Cod Ymddygiad perthnasol yn cael blaenoriaeth ac;
  - (ii) pe cyfyd unrhyw anghysondeb rhwng y Cod Ymddygiad GA perthnasol a'r Polisi Gwrthdaro, dylai'r Polisi Gwrthdaro gael blaenoriaeth.

4. LLYWODRAETHU

4.1 Mae'r Partïon yn cydnabod ac yn cytuno bod y Cytundeb hwn yn cynnwys darpariaethau llywodraethu allweddol i'w dilyn gan y Partïon mewn perthynas a gweithredu'r Cynllun twf a chyflawni'r Weledigaeth Twf i gynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i) yr egwyddorion allweddol a ganlyn:

- 4.1.1 mae'r Partïon wedi ffurfio'r Cyd-bwyllgor fel y manylir yn fwy penodol yng Nghymal 9 (Cyd-bwyllgor) ac wedi penodi'r Awdurdod Lletya fel y nodir yng Nghymal 6 a 7 y Cytundeb hwn;
- 4.1.2 cefnogir y Cyd-bwyllgor a'r Awdurdod Lletya gan y Grŵp Cefnogaeth Weithredol (Cymal 10) a'r Swyddfa Rheoli Portffolio (Cymal 11), yr Is-bwyllgor Trafnidiaeth ac unrhyw is-bwyllgorau neu is-grwpiau eraill a sefydlir gan y Cyd-bwyllgor yn unol â Chymal 9.9.1 (Is-bwyllgorau ac Is-grwpiau) a'r Cyfarwyddwr Rhaglen sy'n gyfrifol am reoli'r Swyddfa Rheoli Portffolio ac mae'n adrodd yn uniongyrchol i'r Cyd-bwyllgor; ac

4.1.3 Mae Cymal 5 (Gwneud Penderfyniadau) yn manylu pwerau allweddol y Cyd-bwyllgor i wneud penderfyniadau ac mae Cymal 12 (Craffu) yn cynnwys darpariaethau craffu allweddol.

5. GWNEUD PENDERFYNIADAU

5.1 Yn nhermau'r angen i benderfyniadau a gweithredoedd eraill gael eu gwneud a'u gweithredu yn ystod tymor y Cytundeb hwn, mae'r Partïon wedi adnabod y tri chategori a ganlyn ar y cyd, gyda'r modd y'u gweithredir:-

5.1.1 **"Mater i'r Cyfarwyddwr Rhaglen"** - sef mater y disgwylir i'r Cyfarwyddwr Rhaglen allu gwneud penderfyniad arno a bydd ganddo'r pŵer i rwymo'r Partïon a'r Cyd-bwyllgor wrth wneud hynny;

5.1.2 **"Mater i'r Cyd-bwyllgor"** - sef mater y disgwylir i gynrychiolydd y Cyngor (neu ddirprwy priodol) pob Cyngor a benodir yn unol â'r Cytundeb hwn (ond nid cynrychiolwyr yr Ymgynghorwyr) allu gwneud penderfyniad arno a bydd ganddo'r pŵer i rwymo'r Partïon a'r Cyd-bwyllgor wrth wneud hynny;

5.1.3 **"Mater a Gedwir yn Ôl"** – sef mater, yn ddarostyngedig i Gymal 5.2 (Mater i'r Cyngor), y bydd rhaid ei gyfeirio at bob Parti er penderfyniad ac, er osgoi amheuaeth, ni fydd y Cyd-bwyllgor yn ymdrin â'r mater sydd angen penderfyniad hyd nes bod pob un o'r Partïon wedi penderfynu arno'n unfrydol, a bydd y penderfyniad hwnnw (unwaith y bydd wedi'i wneud) yn rhwymo'r Partïon a'r Cyd-bwyllgor wrth wneud hynny,

ac ym mhob achos, mae materion o'r fath wedi'u hadnabod yn Atodlen 1 (Polisi Dirprwyo).

5.2 Mater i'r Cyngor

5.2.1. Er gwaetha'r darpariaethau sydd wedi'u nodi yng Nghymal 5.1 (Gwneud Penderfyniadau) ac mewn manau eraill yn y Cytundeb hwn, cydnabyddir a chytunir y bydd unrhyw benderfyniad mewn perthynas â Mater i'r Cyngor yn fater i'r Cynghorau yn unig (ac nid yr Ymgynghorwyr) ac, er osgoi amheuaeth, ni fydd y Cyd-bwyllgor yn ymdrin â Mater i'r Cyngor hyd nes bydd y penderfyniad wedi'i gytuno'n unfrydol gan yr holl Cynghorau, a bydd y penderfyniad hwnnw (unwaith y bydd wedi'i wneud) yn rhwymo'r Partïon a'r Cyd-bwyllgor wrth wneud hynny.

5.2.2. Mae "Mater i'r Cyngor" yn golygu;

(a) unrhyw newid i Daliadau Atodol y Cynghorau a/neu

(b) penderfyniad yn unol a Chymal 9.1.3 (Cyd Bwyllgor Corfforaethol)

6. AWDURDOD LLETYA

6.1 Mae'r Partïon (gan weithredu bob yn un) wedi cytuno mai Cyngor Gwynedd fydd yn gweithredu fel Awdurdod Lletya sy'n gyfrifol am gyflawni rhwymedigaethau'r Partïon yng nghyswllt y Cynllun Twf a chefnogi'r Cyd-bwyllgor fel arall yn unol â'r Cytundeb hwn ar gyfer ac ar ran y Partïon, ac y bydd hynny'n dod i rym o'r [Dyddiad Cychwyn]. Mae Cyngor Gwynedd yn cytuno i weithredu yn y capasiti hwnnw yn amodol ar amodau a thelerau'r Cytundeb hwn ac yn unol â hynny.

6.2 Gall Cyngor Gwynedd, ar ei ddisgresiwn lwyr ei hun, ddewis tynnu'n ôl o'i rôl fel Awdurdod Lletya i'r Cyd-bwyllgor (ond parhau fel aelod Cyngor o'r Cyd-bwyllgor a Pharti i'r Cytundeb hwn) drwy roi rhybudd ysgrifenedig o'i fwriad i bob Parti ei fod yn dymuno tynnu'n ôl o'i rôl fel Awdurdod Lletya gan gychwyn [tri mis] o ddyddiad y pennir bod y rhybudd wedi'i gyflwyno.⁴

6.3 Os yw'r Awdurdod Lletya yn methu, a bod y Cytundeb yn cael ei derfynu yng nghyswllt y Cyngor hwnnw yn unol â Chymal 2.3 (Terfynu), neu os yw'r Awdurdod Lletya yn tynnu'n ôl yn unol â Chymal

6.2 (Yr Awdurdod Lletya) uchod neu'n tynnu'n ôl o'r Cytundeb yn unol â Chymal 19 (Tynnu'n ôl), bydd y Cyd-bwyllgor yn penodi Awdurdod Lletya yn ei le, ac, fel sy'n berthnasol, ni fydd gan yr Awdurdod Lletya sydd wedi methu yr hawl i bleidleisio yng nghyswllt unrhyw benodiad o'r fath.

6.4 Pan caiff Awdurdod Lletya newydd ei benodi yn ei le, yn unol â Chymal 6.3 uchod, bydd unrhyw gyfeiriad at Gyngor Gwynedd (yn rhinwedd ei rôl fel yr Awdurdod Lletya cychwynnol) yn cael ei ddarllen gan gyfeirio at yr Awdurdod Lletya newydd sydd yn ei le a bydd Cyngor Gwynedd yn defnyddio ymdrechion rhesymol i drosglwyddo gwybodaeth a dogfennaeth allweddol ynglŷn a'r Cynllun Twf i'r Awdurdod Lletya newydd gan gynnwys (ond heb ei gyfyngu i) hwylyso trosglwyddiad/aseiniad o'r Llythyr Cynnig Grant i'r Awdurdod Lletya newydd ble mynnir hyn gan y Cyd Bwyllgor.

6.5 Bydd yr Awdurdod Lletya yn gweithredu fel Awdurdod Lletya a bydd yn derbyn:-

6.5.1 unrhyw Gyfraniad Cynllun Twf a dderbynnir ar gyfer ac ar ran y Partïon;

6.5.2 Cyfraniad y Cynghorau

6.5.3 Cyfraniad yr Ymgynhorwyr

6.5.4 y Cyfraniadau i'r Gyllideb Flynyddol;

6.5.5 Cyfraniadau Atodol y Cynghorau; ac

6.5.6 unrhyw arian arall y gellir ei dderbyn o bryd i'w gilydd yng nghyswllt y Cynllun Twf,

a bydd yn dal ac yn rheoli'r arian hwnnw yn unol â thelerau'r Cytundeb hwn.

7. **DYLETSWYDDAU'R AWDURDOD LLETYA**

7.1 Ar gyfer oes y Cytundeb hwn, bydd yr Awdurdod Lletya:

7.1.1 yn gweithredu'n ddiwyd ac yn ddiwyll ym mhopeth a wna gyda'r Partïon eraill a bydd yn gwneud ymdrech resymol i gyflawni rhwymedigaethau'r Partïon yng nghyswllt gweithredu'r Cynllun Twf a chyflawni'r Weledigaeth Twf drwy ac yn unol â'r Cytundeb hwn a'r holl ddeddfwriaeth berthnasol yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i:-

(a) Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015;

(b) Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011;

(c) unrhyw hysbysiad cydymffurfio a gyhoeddir dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yng nghyswllt y Cyd-bwyllgor (os yw'n berthnasol); a

(d) Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Gweithrediaeth) (Penderfyniadau, Dogfennau a Chyfarfodydd) (Cymru) 2001 (fel y'u diwygiwyd);

7.1.2 yn gweithredu fel yr Awdurdod Lletya a'r prif ryngwyneb (ar ei ran ei hun ac ar ran y Partïon eraill) gyda LIC, LI y DU a Chronfa Datblygu Ranbarthol Ewrop ac unrhyw gorff arall sy'n angenrheidiol i gyflawni rhwymedigaethau'r Partïon yng nghyswllt gweithredu'r Cynllun Twf a chyflawni'r Weledigaeth Twf;

7.1.3 yn gweithredu fel yr Awdurdod Lletya i ddal unrhyw arian a dderbynnir yn uniongyrchol gan LIC, LI y DU, Cronfa Datblygu Ranbarthol Ewrop (os o gwbl), y Partïon ac/neu unrhyw ffynonellau eraill (os o gwbl) yng nghyswllt y Cynllun Twf a bydd ond yn defnyddio ac yn rhyddhau'r arian hwn fel y cytunir yn unol â thelerau arian o'r fath a'r Cytundeb hwn;

7.1.4 yn gweithredu fel yr Awdurdod Lletya i ddal tir ac/neu unrhyw asedau eraill a gaffaelir dan unrhyw Brosiect Cymeradwy ar ymddiriedaeth ar gyfer y Partïon yn unol â thelerau'r Achos Busnes Prosiect perthnasol a bydd yr Achos Busnes Prosiect hwnnw yn rhoi manylion prynu, lesu neu fel arall unrhyw asedau ynghyd â gwaredu'r asedau hynny.

- 7.1.5 heb gymryd cyfrifoldeb am gyflawni unrhyw brosiect penodol o fewn y Cynllun Twf ac o fewn cyfyngiadau'r arian sydd wedi'i ddarparu iddo (fel rhan o Gostau'r Cyd-bwyllgor), bydd yn darparu'r gwasanaethau cefnogaeth sydd angen i hwyluso gwaith y Cyd-bwyllgor (a'i is-bwyllgorau a'i grwpiau a sefydlir yn unol â Chymalau 9.7.4 a 9.8), yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i wasanaethau cyllid, adnoddau dynol, cyfreithiol, TGCh, ystadau, rheoli gwybodaeth, archwilio mewnol a chaffael. Er osgoi amheuaeth, ni fydd darpariaethau'r Cymal 7.1.5 hwn yn llyffetheirio gallu'r Awdurdod Lletya i ymrwymo i drefniadau gydag unrhyw rai o'r Partïon eraill i ddarparu'r gwasanaethau uchod ar ei ran.
- 7.1.6 heb gymryd cyfrifoldeb am gyflawni unrhyw brosiect penodol o fewn y Cynllun Twf, darparu i Brif Swyddog Cyllid yr Awdurdod Lletya ("**Swyddog a151**") a'r Swyddog Monitro (neu eu dirprwyon a enwebir) (y "**Swyddog Monitro**") yn gweithredu, yn y drefn honno, fel Swyddog a151 a Swyddog Monitro'r Cyd-bwyllgor; ac
- 7.1.7 heb gyfyngu i'w rolau dan ddarpariaeth flaenorol y Cymal 7.1.7 hwn, bod â chyfrifoldeb ar gyfer, ond heb fod yn gyfyngedig i weinyddu materion ariannol y Cyd-bwyllgor (a'i is-bwyllgorau a'i grwpiau a sefydlir yn unol â Chymalau 9.7.4 a 9.8), yn cynnwys cyfrifo TAW, cadw cofnodion ariannol, sicrhau y paratoir cyfrifon blynyddol y Cyd-bwyllgor yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol a gwneud trefniadau ar gyfer archwilio'r Cyd-bwyllgor yn allanol.
- 7.1.8 defnyddio'r Swyddfa Rheoli Portffolio fel sydd wedi'i nodi yng Nghymal11 (Swyddfa Rheoli Portffolio).

8. DYLETSWYDDAU'R PARTÏON ERAILL

- 8.1 Ar gyfer oes y Cytundeb hwn, bydd y Partïon eraill yn gweithredu'n ddiwyd ac yn ddidwyll ym mhopeth a wnânt gyda'r Awdurdod Lletya a byddant yn gwneud ymdrech resymol i gynorthwyo'r Awdurdod Lletya i gyflawni rhwymedigaethau'r Partïon yng nghyswllt gweithredu'r Cynllun Twf a chyflawni'r Weledigaeth Twf drwy ac yn unol â'r Cytundeb hwn a'r holl ddeddfwriaeth berthnasol
- 8.1.1 yn cynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i:-
- (a) Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015;
  - (b) Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011;
  - (c) unrhyw hysbysiad cydymffurfio a gyhoeddir dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 i unrhyw Barti unigol; a
  - (d) Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Gweithrediaeth) (Penderfyniadau, Dogfennau a Chyfarfodydd) (Cymru) 2001 (fel y'u diwygiwyd);
- 8.2 Cydnabyddir a chytunir y bydd rhwymedigaethau a chyfrifoldebau pob Parti yn rhwymo unrhyw endid olynol pe byddai unrhyw ad-drefnu Cynghorau neu Ymgynghorwyr yn digwydd.

9. CYD-BWYLLGOR

9.1 Sefydlu'r Cyd-bwyllgor

- 9.1.1 Mae'r Cynghorau wedi sefydlu'r Cyd-bwyllgor yn unol â'r Cytundeb hwn er dibenion:-
- (a) cydlynu'r gwaith o gynllunio a chyflawni'r Cynllun Twf a'r Weledigaeth Twf;
  - (b) rhoi cyfeiriad i strategaethau allweddol i gefnogi paragraff (a) uchod, yn benodol trafnidiaeth, sgiliau a chyflogaeth, datblygu'r economi a chynllunio defnydd tir;
  - (c) uno'r Partïon, cyrff eraill yn y sector cyhoeddus, elusennau a busnesau o amgylch diben cyffredin i gefnogi (a) uchod;

- (d) rhoi cyfeiriad i unrhyw is-bwyllgorau neu is-grwpiau y mae'r Cyd-bwyllgor yn dewis eu penodi yn cynnwys comisiynu tasgau neu brosiectau penodol;
- (e) cynnig prosiectau newydd i'w hystyried gan y Bwrdd Uchelgais fel rhan o'r Cynllun Twf i'w datblygu drwy Achos Busnes Prosiect yn unol â'r Cynllun Busnes Cyffredinol a'r Cytundeb hwn;
- (f) trafod prosiectau o'r fath i asesu p'un a oes cyfiawnhad am ddiwydrwydd dyladwy pellach a chyrraedd cytundeb ar y costau y dylid mynd iddynt wrth ymgymryd â gwaith arfarnu pellach;
- (g) cwblhau a chymeradwyo unrhyw Achosion Busnes Prosiect yn unol â Chymal 13;
- (h) adolygu'r OBP (a'i ddiweddarau os oes angen) yn unol â Chymal 13 (Achos Busnes);
- (i) gwneud yr holl benderfyniadau angenrheidiol i fwrw ymlaen â nodau ac amcanion y Weledigaeth Twf; ac
- (j) ymgymryd â'r swyddogaethau sydd wedi'u nodi yn Rhan 1, Atodlen 2 (Cylch Gorchwyl y Cyd-bwyllgor).0

9.1.2 Ni fydd gan y Cyd-bwyllgor y pŵer i gymeradwyo unrhyw Fater a Gedwir yn Ôl.

9.1.3 Mae'r Partion yn cydnabod cynnwys cyd-bwyllgor corfforaethol yn y Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau a gyflwynwyd ar 18 Tachwedd 2019 ac y gall y Partion, lle nad ydynt wedi'u mandadu gan ddeddfwriaeth, ddewis ymgymryd â, neu beri ymgymryd ag adolygiad manwl i sefydlu canlyniadau llawn cyd-bwyllgor corfforaethol o'r fath ar gyfer y Cyd-bwyllgor yn cynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i) rwymedigaethau a chyfrifoldebau'r Cyd-bwyllgor a/neu'r Cynghorau a/neu'r Ymgynghorwyr dan y Cytundeb hwn, y Weledigaeth Twf, y Cynllun Twf ac unrhyw ddogfennaeth berthnasol arall. Bydd unrhyw benderfyniad i newid i gyd-bwyllgor corfforaethol yn "Fater a Gedwir i'r Cynghorau".

9.2 Rôl yr Ymgynghorwyr

9.2.1 Mae'r Cynghorau wedi gwahodd yr Ymgynghorwyr i gefnogi'r Cyd-bwyllgor i gynllunio a chyflawni'r Cynllun Twf a'r Weledigaeth Twf a chyflawni'r holl rwymedigaethau a chyfrifoldebau fel y nodir yn fwy penodol yn y Cytundeb hwn.

9.2.2 Cydnabyddir a chytunir y bydd yr Ymgynghorwyr, oddieithr y Bwrdd Cyflawni Busnes ac unrhyw Ymgynghorydd arall a benodir gan y Cyd-bwyllgor yn unol â'r Cytundeb hwn:

- (a) oll yn Barti i'r Cytundeb hwn;
- (b) yn Ymgynghorydd i'r Cyd-bwyllgor (ond nid yn aelod gweithredol ffurfiol);
- (c) â'r hawl i fynychu a siarad yng nghyfarfodydd y Cyd-bwyllgor ond ni fydd ganddynt hawliau pleidleisio ffurfiol yng nghyswllt unrhyw Fater i'r Cyd-bwyllgor a gyflwynir gerbron y Cyd-bwyllgor;
- (d) bydd gofyn iddynt, law yn llaw â'r Cynghorau, benderfynu ar unrhyw "Faterion a Gedwir yn Ôl"; ac
- (e) wedi cytuno i gyfrannu'n ariannol i'r Cyd-bwyllgor,

oll fel y nodir yn fwy penodol yn y Cytundeb hwn.

9.2.3 Cydnabyddir a chytunir mai dim ond Cymalau 9.2.2(b) a 9.2.2(c) sy'n berthnasol i'r Ymgynghorwyr nad ydynt yn llofnodwyr

9.2.4 Gall y Cyd-bwyllgor wahodd, yn ddarostyngedig i unrhyw ofynion rhesymol, (a'u tynnu oddi yno yn ddiweddarach) gyrff neu sefydliadau pellach i fod yn Ymgynghorwyr nad ydynt yn llofnodwyr (ond nid yn Barti i'r Cytundeb). Bydd unrhyw benderfyniad i benodi neu dynnu oddi yno yn ddiweddarach gyrff neu sefydliadau pellach fel Ymgynghorwyr sy'n llofnodwyr sydd neu a fydd yn Barti i'r Cytundeb i ddarparu cefnogaeth ariannol i'r Cyd-bwyllgor yn Fater a Gedwir yn Ôl.

9.3 Penodi Cyfarwyddwr Rhaglen

9.3.1 Mae'r Cyfarwyddwr Rhaglen wedi'i benodi gan y Cyd-bwyllgor i, ymhlith materion eraill:

- (a) gefnogi'r Cyd-bwyllgor i gyflawni ei rwymedigaethau a'i gyfrifoldebau dan y Cytundeb hwn;
- (b) Arwain y Swyddfa Rheoli Portffolio
- (c) cefnogi'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol
- (d) mynychu cyfarfodydd y Cyd-bwyllgor a'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol;
- (e) gwneud penderfyniadau Materion i'r Cyfarwyddwr Rhaglen fel y nodir yn Atodlen 1 (Matrics Penderfyniad); a0
- (f) adrodd yn uniongyrchol i'r Cyd-bwyllgor.

9.3.2 Cyflogir y Cyfarwyddwr Rhaglen gan yr Awdurdod Lletya ar ran y Cyd-bwyllgor a chaiff unrhyw gost neu gyfrifoldeb y gyflogaeth honno eu cyfrifo fel Costau'r Cyd-bwyllgor a bydd yr Awdurdod Lletya yn eu hadfer gan y Cyd-bwyllgor.

9.4 Penodi Cynrychiolwyr i'r Cyd-bwyllgor

9.4.1 Bydd pob Parti yn penodi un (1) cynrychiolydd i'r Cyd-bwyllgor. Caiff y Cynghorau eu cynrychioli gan yr Arweinydd am y tro o bob Cyngor, a chaiff yr Ymgynghorwyr eu cynrychioli gan y Prif Weithredwr neu gyfatebol pob Ymgynghorydd, neu unrhyw berson arall o statws ac awdurdod digonol fel y mae'r Ymgynghorydd yn hysbysu'r Awdurdod Lletya.

9.4.2 Bydd gan bob Parti hawl o bryd i'w gilydd i benodi dirprwy a enwir ar gyfer ei gynrychiolydd a bydd yn hysbysu Swyddog Monitro'r Awdurdod Lletya o fewn un (1) mis calendr o'r Dyddiad Cychwyn am fanylion ei ddirprwy. Gall unrhyw ddirprwyon fynychu cyfarfodydd y Cyd-bwyllgor ond, yn achos dirprwy i Gyngor, ni fydd ganddynt hawl i siarad na phleidleisio mewn cyfarfodydd oni bai bod y prif gynrychiolydd cyfatebol yn absennol ac, yn achos dirprwy i Ymgynghorydd, ni fydd ganddynt hawl i siarad mewn cyfarfodydd oni bai bod y prif gynrychiolydd cyfatebol yn absennol. Rhaid i Ddirprwyon fod o statws ac awdurdod digonol i ymgymryd â'r rôl.

9.4.3 Ar eu disgresiwn, gall y Partïon ddisodli eu cynrychiolwyr (a'u dirprwyon perthnasol) ar yr amod bod hyn ar yr un sail â'r sawl a benodwyd yn wreiddiol ac ar yr amod na chaiff yr un cynrychiolydd ei symud na'i ddisodli gan unrhyw Barti heb i'r Parti hwnnw roi rhybudd ysgrifenedig ymlaen llaw cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol.

9.4.4 Bydd Cadeirydd y Cyd-bwyllgor yn gynrychiolydd Cyngor a benodir i'r Cyd-bwyllgor a chaiff ei benodi'n flynyddol o blith aelodau Cyngor gan y Cyd-bwyllgor yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol. Ni fydd gan y Cadeirydd bleidlais fwrw.

9.4.5 Bydd Is-gadeirydd y Cyd-bwyllgor yn gynrychiolydd Cyngor a benodir i'r Cyd-bwyllgor a chaiff ei benodi'n flynyddol o blith aelodau Cyngor gan y Cyd-bwyllgor yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol. Ni fydd gan yr Is-gadeirydd bleidlais fwrw a'i rôl ef/hi fydd i ymgymryd â rôl y cadeirydd pan fo'r cadeirydd yn absennol.

- 9.4.6 Gall pob Parti, ar ei ddisgresiwn, newid ei gynrychiolydd (a'i ddirprwy priodol) a benodir i'r Cyd-bwyllgor, ar yr amod:-
- (a) bod ganddynt, bob amser, gynrychiolydd wedi'i benodi i'r Cyd-bwyllgor yn unol â'r rolau sydd wedi'u hadnabod yn Rhan 1, Atodlen 2 (Cylch Gorchwyl y Cyd-bwyllgor);0
  - (b) nad oes gan yr olynnydd statws nac awdurdod is na'r hyn sydd wedi'i nodi yn Rhan 1, Atodlen 2 (Cylch Gorchwyl y Cyd-bwyllgor) oni bai y cytunir fel arall gan y Partïon; a0
  - (c) chaiff manylion unrhyw gynrychiolydd o'r fath eu rhannu gyda'r Partïon eraill yn ysgrifenedig, er mwyn diweddarau'r manylion perthnasol sydd wedi'u nodi yn 9.4.1 a 9.4.4 uchod

9.5 Cyfarfodydd y Cyd-bwyllgor

- 9.5.1 Oni bai bod y Cyd-bwyllgor yn penderfynu fel arall (e.e. os pennir nad oes angen cyfarfod), bydd y Cyd-bwyllgor yn cyfarfod naill ai bob yn ail fis neu fel sydd angen yn unol ag amserlen cyflawni'r Cynllun Twf neu'r Weledigaeth Twf. Caiff Cyfarfodydd Arferol eu cynnull yn unol â "Chalendr o Gyfarfodydd" i'w gymeradwyo gan y Cyd-bwyllgor ac wedi rhoi'r hysbysiad statudol angenrheidiol (i'w gyhoeddi drwy'r Awdurdod Lletya) i drafod Materion i'r Cyd-bwyllgor y cyfeirir atynt yn Atodlen 1 (Polisi Dirprwyo) a Phennaeth Gwasanaethau Democraidd yr Awdurdod Lletya fydd y "Swyddog Priodol" ar gyfer cynnull cyfarfodydd.0
- 9.5.2 Disgwylir i bob Cyngor a phob Ymgynghorydd fynychu holl gyfarfodydd y Cyd-bwyllgor lle bo hynny'n bosib.
- 9.5.3 Gall unrhyw Gyngora /neu Ymgynghorydd, drwy gais ysgrifenedig a wneir i'r Awdurdod Lletya ddim hwyrach na 15 (pymtheg) diwrnod gwaith clir cyn dyddiad y cyfarfod, ofyn i fater gael ei ystyried yng nghyfarfod nesaf y Cyd-bwyllgor. Bydd y cais hwnnw yn cynnwys crynodeb o'r mater a'r penderfyniad, os o gwbl, a geisir.
- 9.5.4 Bydd yr Awdurdod Lletya yn sicrhau y caiff yr holl raglenni a'r wybodaeth berthnasol a'r adroddiadau yng nghyswllt cyfarfod y Cyd-bwyllgor eu dosbarthu'n amserol a beth bynnag yn unol â gofynion deddfwriaethol.
- 9.5.5 Gall unrhyw gynrychiolydd ofyn i'r Cadeirydd ar ddechrau cyfarfod y Cyd-bwyllgor i eitem frys gael ei hychwanegu i'r rhaglen, os yw ef neu hi yn ystyried bod angen ystyried mater ar frys, ond mater i'r Cadeirydd benderfynu a yw am ei gynnwys fydd hyn.

9.6 Penderfyniadau Cyd-bwyllgor

- 9.6.1 Y cworwm angenrheidiol i gyfarfod y Cyd-bwyllgor fydd cynrychiolydd neu ddirprwy o o leiaf 4 (pedwar) Cyngor.
- 9.6.2 Yng nghyfarfodydd y Cyd-bwyllgor bydd gan bob cynrychiolydd neu ddirprwy priodol (yn absenoldeb y cynrychiolydd perthnasol) o bob Cyngor yn unig 1 (un) bleidlais.
- 9.6.3 Yng nghyfarfodydd y Cyd-bwyllgor, bydd gan bob cynrychiolydd neu ddirprwy priodol (yn absenoldeb y cynrychiolydd perthnasol) o bob Ymgynghorydd yr hawl i gynghori'r Cyd-bwyllgor ar benderfyniadau a chaiff eu barn ei chofnodi gan y Cyd-bwyllgor. Er nad oes bwriad i'r Ymgynghorwyr gael hawliau pleidleisio ffurfiol, bydd y Cyd-bwyllgor yn ystyried unrhyw farn neu sylw a wneir gan yr Ymgynghorwyr ac os nad yw'r Ymgynghorwyr yn cytuno gyda phenderfyniad arfaethedig, bydd y Cyd-bwyllgor yn ystyried (gan ymddwyn yn ddiwyll) datgan bod mater yn Fater Heb ei Ddatrys gan y Cyd-bwyllgor (fel y nodir yn fwy penodol yng Nghymal 9.6.5 isod).

9.6.4 Gwneir penderfyniadau yng nghyfarfodydd y Cyd-bwyllgor drwy bleidlais fwyafrif syml o'r cynrychiolwyr (neu ddirprwyon fel sy'n briodol) o'r Cynghorau sy'n bresennol, ar yr amod os:-

- (a) yw'r pleidleisiau'n gyfartal (h.y. sefyllfa ddi-ddatrys); neu
- (b) bod dau Gyngor a/neu Ymgynghorydd neu fwy yn gwneud cais o'r fath yn y cyfarfod,

caiff y penderfyniad hwnnw ei ddatgan fel Mater Heb ei Ddatrys gan y Cyd-bwyllgor ac ymddrinir ag ef yn unol â Chymal 9.6.5.

9.6.5 Os, mewn cyfarfod o'r Cyd-bwyllgor, nad yw mater yn derbyn penderfyniad, caiff y mater hwnnw ("**Mater Heb ei Ddatrys gan y Cyd-bwyllgor**") ei ohirio er mwyn ei ystyried yng nghyfarfod arferol nesaf y Cyd-bwyllgor, neu adeg gynharach o'r fath fel y cytunir. Os, yng nghyfarfod y Cyd-bwyllgor sydd wedi'i ail-gynnull, y bydd angen pleidlais fwyafrif syml o'r cynrychiolwyr (neu'r dirprwyon fel sy'n briodol) gan y Cynghorau sy'n bresennol yn unig, ar unrhyw benderfyniadau sy'n ymwneud â Mater Heb ei Ddatrys gan y Cyd-bwyllgor, ar yr amod na fydd cytundeb ar y Mater Heb ei Ddatrys gan y Cyd-bwyllgor ac ni chaiff ei weithredu gan y Cyd-bwyllgor os yw'r pleidleisiau'n gyfartal (h.y. sefyllfa ddi-ddatrys). Er osgoi amheuaeth, ni fydd gan yr Ymgynghorwyr hawl i ddatgan bod Mater Heb ei Ddatrys gan y Cyd-bwyllgor yn parhau'n Fater Heb ei Ddatrys gan y Cyd-bwyllgor yng nghyfarfod y Cyd-bwyllgor sydd wedi'i ail-gynnull.

9.6.6 Bydd yr Awdurdod Lletya yn cyhoeddi rhybudd o benderfyniadau'r Cyd-bwyllgor a'i is-bwyllgorau yn unol â gofynion Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Gweithrediaeth) (Penderfyniadau, Dogfennau a Chyfarfodydd) (Cymru) 2001 (fel y'u diwygiwyd) 2002/1385 a bydd yn cyflwyno copi o'r rhybudd dywededig i Bennaeth Gwasanaethau Democraidd pob Cyngor a'r Ymgynghorwyr i'r Cyd-bwyllgor o fewn yr amserlen sydd wedi'i nodi yn ei reolau sefydlog.

9.7 Gweithdrefnau'r Cyd-bwyllgor

9.7.1 Bydd pob Parti yn darparu'r holl wybodaeth sy'n rhesymol ofynnol ar gais gan y Cyd-bwyllgor i'r Cyfarwyddwr Rhaglen, a byddant yn cydymffurfio ag unrhyw benderfyniadau gan y Cyd-bwyllgor i ofyn am wybodaeth o'r fath.

9.7.2 Bydd pob Parti yn ymgynghori â'r Partïon eraill i sicrhau bod y materion dydd i ddydd sy'n ymwneud â chyflawni rhwymedigaethau'r Partïon yng nghyswllt cyflawni'r Cynllun Twf yn mynd yn eu blaen yn ddiwyd.

9.7.3 Os yw Parti yn dymuno darparu unrhyw wybodaeth a/neu gyflwyno hysbysiad neu orchymyn ar y Cyd-bwyllgor, dylid cyflwyno'r rhain i'r Cyfarwyddwr Rhaglen yn unol â Chymal 27 (Hysbysiadau) ac Atodlen 3 (Manylion y Partïon). Bydd y Cyfarwyddwr Rhaglen yn cadw cofnod o'r holl wybodaeth, hysbysiadau a gorchmynion a dderbynnir a bydd yn diweddarau pob cynrychiolydd yn brydlon.

9.7.4 Mae'r Partïon yn cydnabod ac yn cytuno y bydd y Cyd-bwyllgor, oddieithr fel yr amrywir gan y Cytundeb hwn, yn mabwysiadu (fel sy'n briodol) reolau sefydlog y Weithrediaeth, rheolau sefydlog contract, rheolau gweithdrefnau ariannol ac unrhyw bolisiau a gweithdrefnau perthnasol eraill cyffredinol yr Awdurdod Lletya ar gyfer ac ar ran y Partïon wrth gyflawni ei rwymedigaethau dan y Cytundeb hwn a bod Swyddog a151 a Swyddog Monitro'r Awdurdod Lletya (neu eu dirprwyon a enwebir) yn gweithredu, yn y drefn honno, fel Swyddog a151 a Swyddog Monitro'r Cyd-bwyllgor.

9.7.5 Mae'r Ymgynghorwyr yn cydnabod ac yn cytuno y bydd eu cynrychiolydd neu ei ddirprwy yn cydymffurfio â thelerau Cod Ymddygiad y GA ac mae'r Cynghorau'n cydnabod ac yn cytuno y bydd eu cynrychiolydd neu ei ddirprwy yn cydymffurfio â Chod Ymddygiad Aelodau perthnasol y Cyngor y maent yn ei gynrychioli.

9.8 Gall y Cyd-bwyllgor Ddirprwyo

9.8.1 Gall y Cyd-bwyllgor ddirprwyo unrhyw rai o'r pwerau sydd wedi'u rhoi iddo dan y Cytundeb hwn fel "Materion i'r Cyd-bwyllgor" neu sy'n ffurfio rhan o'i gylch gorchwyl yn unol â Rhan 1 (Cylch Gorchwyl y Cyd-bwyllgor): **Error! Reference source not found.**

(a) i is-bwyllgor neu swyddog o un o'r cynghorau; a/neu

(b) i'r Cyfarwyddwr Rhaglen;

i'r graddau, mewn perthynas â'r materion hynny y cyfeirir atynt yn y Cymal 9.8.1 hwn ac ar yr amodau a'r telerau hynny yr ystyria'n addas o bryd i'w gilydd (yn amodol ar unrhyw gyfyngiadau y gellid eu gosod ar ddirprwyo o'r fath gan y Cyd-bwyllgor).

9.8.2 Gall y Cyd-bwyllgor ganiatáu y bydd dirprwyo fel hyn yn awdurdodi dirprwyo pwerau'r Cyd-bwyllgor ymhellach yn awtomatig, gan unrhyw berson y maent wedi'u dirprwyo iddo, ar yr amod bod y Cyd-bwyllgor yn nodi hyn yn benodol o fewn awdurdod dirprwyo o'r fath.

9.8.3 Gall y Cyd-bwyllgor ddiddymu unrhyw ddirprwyo yn gyfan gwbl neu'n rhannol, neu addasu'r amodau a thelerau unrhyw bryd.

9.9 Is-bwyllgorau ac Is-grwpiau

9.9.1 Gall y Cyd-bwyllgor greu is-bwyllgorau, is-grwpiau, cyrff rheoli prosiect neu gerbydau pwrpas arbennig (yn amodol ar yr angen i sicrhau cymeradwyaeth ar gyfer cwmni masnachu awdurdod lleol a sefydlir dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 fel Mater a Gedwir yn Ôl) fel y gwêl yn dda o bryd i'w gilydd er mwyn cefnogi a chyflawni ei Gylch Gorchwyl a gynhwysir yn Rhan 1 o Atodiad 2 (Cylch Gorchwyl)

9.9.2 Rhaid i is-bwyllgorau y mae'r Cyd-bwyllgor yn dirprwyo unrhyw rai o'i bwerau iddynt ddilyn gweithdrefnau sy'n seiliedig gyhyd ag sy'n berthnasol ar y darpariaethau hynny yn y Cytundeb hwn sy'n llywodraethu'r Cyd-bwyllgor wrth wneud penderfyniadau.

9.9.3 Bydd y Cyd-bwyllgor yn sefydlu aelodaeth, rheolau gweithdrefn a chylch gorchwyl yr holl is-bwyllgorau neu is-grwpiau neu gyrff rheoli prosiect er mwyn, ymhlith materion eraill, egluro eu rôl briodol ac ystod y dirprwyo a gaiff ei gymeradwyo gan y Cyd-bwyllgor.

9.9.4 Drwy ac yn unol â GA1, sefydlodd y Cyd-bwyllgor [Is-bwyllgor Trafnidiaeth] a chaiff cylch gorchwyl yr [Is-bwyllgor Trafnidiaeth], yn amodol ar bwerau'r Cyd-bwyllgor i amrywio neu ddiddymu dirprwyo o'r fath yn unol â chymal 9.8 uchod, ei nodi yn Rhan 4, Atodlen 2.0

9.9.5 Cydnabyddir a chytunir gan y Partïon y bydd yr is-bwyllgorau neu'r grwpiau y cyfeirir atynt yn y Cytundeb hwn:

(a) yn ymgymryd â nifer o swyddogaethau yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i rheoli rhaglen a phrosiect, craffu, herio a/neu wasanaethau ymgynghori yn unol â'u cylch gorchwyl; ac

(b) ni fydd ganddynt unrhyw bwerau dirprwyedig i wneud penderfyniadau (oni bai y cymeradwyir hynny'n benodol fel arall gan y Cyd-bwyllgor).

10. GRŴP CEFNOGAETH WEITHREDOL

10.1 Sefydlu'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol

10.1.1 Drwy ac yn unol â GA1, sefydlodd y Partïon y Grŵp Cefnogaeth Weithredol i gefnogi'r Cyd-bwyllgor a rhoi cyfarwyddyd a chynghor i'r Swyddfa Rheoli Portffolioar weithredu penderfyniadau'r Cyd-bwyllgor fel y nodir yn fwy penodol yn Rhan 2, Atodlen 2 (Cylch Gorchwyl y Grŵp Cefnogaeth Weithredol).0

10.1.2 Mae'r Cyfarwyddwr Rhaglen wedi'i benodi gan y Cyd-bwyllgor ac mae'n gyfrifol am gynghori'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol ac arwain y Swyddfa Rheoli Portffolioi gefnogi'r Cyd-bwyllgor i gyflawni ei rwymedigaethau a'i gyfrifoldebau dan y Cytundeb hwn. Bydd y Cyfarwyddwr Rhaglen yn adrodd yn uniongyrchol i'r Cyd-bwyllgor.

10.2 Penodi Cynrychiolwyr i'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol

10.2.1 Yn unol â chylch gorchwyl y Grŵp Cefnogaeth Weithredol, bydd pob Parti yn penodi un cynrychiolydd o blith uwch swyddogion i'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol. Bydd y cadeirydd yn gynrychiolydd fel y penna'r Cyd-bwyllgor o bryd i'w gilydd a fydd yn gyfrifol am arwain y Grŵp Cefnogaeth Weithredol. Caiff y cadeirydd ei ail-benodi bob dwy flynedd.

10.2.2 Bydd gan bob Parti hawl, o bryd i'w gilydd, i benodi dirprwy i'w uwch swyddog a bydd gan y dirprwy hwn (ym mhob achos) yr hawl i fynychu cyfarfodydd y Grŵp Cefnogaeth Weithredol yn lle'r uwch swyddog.

10.2.3 Ar eu disgrisiwn, bydd y Partïon yn disodli eu cynrychiolwyr (a'u dirprwyon perthnasol) a benodir i'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol ar yr amod bod hyn ar yr un sail â'r sawl a benodwyd yn wreiddiol ac ar yr amod na chaiff yr un uwch swyddog o'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol ei symud na'i ddisodli gan unrhyw Barti heb i'r Parti hwnnw roi rhybudd ysgrifenedig ymlaen llaw cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol a beth bynnag o fewn deg (10) Diwrnod Busnes o'i fwriad i symud neu ddisodli'r cynrychiolydd hwnnw.

10.2.4 [Er osgoi amheuaeth, caiff y Costau Mewnol a geir gan y Cynghorau a'r Ymgynghorwyr wrth ddarparu'r cynrychiolwyr hynny yn cael eu cyfrifo fel a ganlyn:

- (a) mewn perthynas â'r Cyfarwyddwr Rhaglen, bydd Cymal 9.3.2 (Penodi'r Cyfarwyddwr Rhaglen) yn berthnasol; 9.3.2
- (b) bydd pob cynrychiolydd uwch swyddog (a'r dirprwyon) yn cael eu cyflogi gan eu Cyngor neu Ymgynghorydd eu hunain (fel sy'n briodol), ym mhob achos arall, bydd Cymal 15.2 (Costau Mewnol) yn berthnasol.0
- (c) mewn perthynas â'r Swyddog a151 a'r Swyddog Monitro, caiff y Costau Mewnol eu cyfrifo fel Costau'r Cyd-bwyllgor a bydd yr Awdurdod Lletya yn eu hadfer gan y Cyd-bwyllgor; a
- (d) mewn perthynas â chynrychiolwyr eraill, rhagwelir y caiff y rhain eu cyfrifo gan yr endidau eu hunain oni bai eu cytunir a codir am y costau hyn i'r Awdurdod Lletya a/neu'r Cyd-bwyllgor a, dan yr amgylchiadau hynny, cânt eu cyfrifo fel Costau'r Cyd-bwyllgor.]⁵

10.3 Cyfarfodydd y Grŵp Cefnogaeth Weithredol

10.3.1 Bydd y Grŵp Cefnogaeth Weithredol yn cyfarfod fel sydd angen yn unol â'r amserlen ar gyfer y Cynllun Twf a'r Weledigaeth Twf a gofynion cylch cyfarfodydd y Cyd-bwyllgor, Penderfyniadau'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol

10.3.2 Ni fydd gan y Grŵp Cefnogaeth Weithredol unrhyw bwerau i wneud penderfyniadau yn unol â'r Cytundeb hwn.

11. SWYDDFA RHEOLI PORTFFOLIO

11.1 Sefydlu'r Swyddfa heoli Portffolio

11.1.1 Drwy ac yn unol â GA1, sefydlodd y Cyd-bwyllgor Swyddfa Rheoli Portffolioi gynorthwyo'r Cyd-bwyllgor i weithredu'r Cynllun Twf a'r Weledigaeth Twf, i gysylltu â'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol a chymryd cyfarwyddyd ganddynt ac ymgymryd â gwaith rheoli dydd i ddydd

swyddogaethau'r Cyd-bwyllgor fel y nodir yn fwy penodol yn Rhan 3, Atodlen 2 (Cylch Gorchwyl y Swyddfa Rhaglen). Drwy ymuno yn y gytundeb yma mae'r Partïon hefyd yn cadarnhau a derbyn newid enw y Swyddfa Rheoli Rhaglen i'r Swyddfa Rheoli Portffolio er adlewyrchu ei gylch gorchwyl a swyddogaeth. 0

11.1.2 Mae'r Cyfarwyddwr Rhaglen wedi'i benodi gan y Cyd-bwyllgor ac mae'n gyfrifol am arwain y Swyddfa Rheoli Portffolioi gefnogi'r Cyd-bwyllgor i gyflawni ei rwymedigaethau a'i gyfrifoldebau dan y Cytundeb hwn. Bydd y Cyfarwyddwr Rhaglen yn adrodd yn uniongyrchol i'r Cyd-bwyllgor.

11.2 Penodi unigolion i'r Swyddfa Rhaglen

11.2.1 Bydd y Swyddfa Rheoli Portffolioyn cynnwys y Cyfarwyddwr Rhaglen a swyddi eraill fel y mae'r Cyd-bwyllgor yn eu cymeradwyo o bryd i'w gilydd

11.2.2 Bydd yr Awdurdod Lletya, yn gweithredu ar gyfarwyddiadau'r Cyd-bwyllgor neu'r Cyfarwyddwr Rhaglen (yn dilyn unrhyw benderfyniad a wneir gan y Cyd-bwyllgor ynghylch hynny), yn cyflogi pob un o'r swyddogion ac unrhyw unigolion eraill y cytunir arnynt yn unol â Chymal 11.2 (Swyddfa Rhaglen) er mwyn ffurfio'r Swyddfa Rheoli Portffolioa chaiff unrhyw gost neu gyfrifoldeb y gyflogaeth honno eu cyfrifo fel Costau'r Cyd-bwyllgor a bydd yr Awdurdod Lletya yn eu hadfer gan y Cyd-bwyllgor.

11.2.3 Caiff yr holl staff a gyflogir yn y Swyddfa Rheoli Portffolioeu penodi ar yr amodau a thelerau cyflogaeth, yn cynnwys, er osgoi amheuaeth, tâl a graddfa'r Awdurdod Lletya.

11.3 Gwneud Penderfyniadau gan y Cyfarwyddwr Rhaglen a'r Swyddfa Rhaglen

11.3.1 Bydd y Cyfarwyddwr Rhaglen yn penderfynu ar Faterion i'r Cyfarwyddwr Rhaglen fel y nodir yn Atodlen 1, ond gall, lle bo hynny'n briodol, ddirprwyo penderfyniadau o'r fath i staff os yw hynny'n briodol o ystyried eu rôl a lefel eu swydd. 0

12. ARCHWILIO A CHRAFFU

12.1 Bydd yr Awdurdod Lletya yn gyfrifol am ddarparu gwasanaethau archwilio mewnol i'r Cyd-bwyllgor a bydd adroddiadau archwilio yng nghyswllt y Cyd-bwyllgor yn cael eu hystyried gan ei bwyllgor archwilio yn unol â'i reolau a'i arferion arferol. Bydd yn gwneud ei argymhellion i'r Cyd-bwyllgor neu'r Cyfarwyddwr Rhaglen fel y gwêl yn briodol. Caiff y Cyfarwyddwr Rhaglen wybod yn ysgrifenedig am fwriad i adrodd unrhyw beth i'r Pwyllgor Archwilio. Er osgoi amheuaeth, caiff adroddiad archwilio mewnol blynyddol ei gyflwyno gan Reolwr Archwilio'r Awdurdod Lletya i'r Cyd-bwyllgor.

12.2 Bydd y Cyd-bwyllgor a'i Is-bwyllgorau yn ddarostyngedig i drosolwg gan unrhyw rai o Bwyllgorau Craffu perthnasol y Cynghorau a bydd y rhain yn digwydd yn unol â'r Protocol Craffu a nodir yn Atodlen 3 (Protocol Craffu) yn unig.

12.3 Os caiff penderfyniad ei alw i mewn gan un neu fwy o'r Cynghorau, cydnabyddir a chytunir y bydd gweithrediad penderfyniad o'r fath, oddieithr yn achos materion y pennir eu bod yn Faterion Brys yn unol â'r Protocol Craffu, eu hatal gan y Cyd-bwyllgor hyd nes bydd deilliant y galw i mewn wedi'i gyfathrebu i'r Cyd-bwyllgor a'i ystyried ganddo yn unol â'r Protocol Craffu.

13. CYNLLUN BUSNES

13.1 OBP

13.1.1 Mae'r penderfyniad i gymeradwyo a mabwysiadu'r OBP yn "Fater a Gedwir yn Ôl".

13.1.2 Mae'r Partïon wedi paratoi a mabwysiadu ar ddyddiad y Cytundeb hwn gynllun busnes cyffredinol 5 (pum) mlynedd (yr "OBP") sydd, ymhlith materion eraill, yn nodi amcanion a blaenoriaethau'r Partïon er mwyn cyflawni'r Cynllun Twf ac mae wedi'i atodi yn Atodlen 10 (OBP) i'r Cytundeb hwn. 0

13.2 OBP wedi'i Ddiweddaru

- 13.2.1 Gellir adolygu'r OBP unrhyw bryd gan y Cyd-bwyllgor os oes angen yn unol â Chymal 13.4 (Achos Busnes Prosiect) neu caiff ei adolygu'n flynyddol o leiaf (a'i ddiweddaru os oes angen) ddim cynharach na thri (3) mis a ddim hwyrach nag un (1) mis cyn diwedd y Cyfnod Cyfrifyddu perthnasol yn unol â'r Cymal hwn.
- 13.2.2 Yn dilyn adolygiad o'r fath a dim ond os oes angen diwygiadau, bydd y Swyddfa Rheoli Portffolio, ar y cyd â'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol, yn paratoi, yn cwblhau, yn cytuno (gan weithredu er budd gorau'r Cyd-bwyllgor) ac yn argymhell i'w fabwysiadu i'r Cyd-bwyllgor OBP drafft wedi'i ddiweddaru ar gyfer y pum mlynedd dilynol i ymgorffori unrhyw ddiwygiadau arfaethedig ar yr amod bod yr OBP bob amser yn parhau'n gyson gydag Achosion Busnes Portffolio, Rhaglen ac unrhyw Achosion Busnes Prosiect unrhyw Brosiectau Cymeradwy.
- 13.2.3 Mae'r penderfyniad i gymeradwyo a mabwysiadu unrhyw OBP wedi'i ddiweddaru yn "Fater i'r Cyd-bwyllgor" oddieithr i'r graddau bod unrhyw ddiweddariad o'r fath gyfystyr â newid materol yng nghynnwys yr Achosion Busnes Portffolio, Rhaglen neu unrhyw Achosion Busnes Prosiect unrhyw Brosiectau Cymeradwyo ac, os felly, bydd y penderfyniad i gymeradwyo a mabwysiadu'r OBP wedi'i ddiweddaru yn "Fater a Gedwir yn Ôl".
- 13.2.4 Bydd y Cyd-bwyllgor (neu, os yw unrhyw ddiweddariad gyfystyr â newid materol, pob un o'r Partïon (fel sy'n briodol)) yn ymdrechu'n rhesymol i geisio cytuno'r OBP drafft hwnnw a'i fabwysiadu fel yr OBP ffurfiol o fewn 60 (chwedeg) Diwrnod Busnes o'r dyddiad y caiff ei ddsbarthu gyntaf i'r Cyd-bwyllgor neu ddyddiad arall fel y cytunwyd gan y Cyd-bwyllgor.
- 13.2.5 Bydd yr OBP wedi'i ddiweddaru yn unol â Chymal 13.2.4 (gydag unrhyw ddiwygiadau iddo fel y cytunir gan y Cyd-bwyllgor neu fel "Mater a Gedwir yn Ôl" (fel sy'n briodol)) yn disodli'r OBP cyfredol ar y pryd fel yr OBP ffurfiol ar yr hwyraf o:
- (a) diwedd yr OBP cyfredol ar y pryd; a
  - (b) dyddiad cymeradwyaeth y Cyd-bwyllgor iddo yn unol â Chymal 9 (Cyd-bwyllgor) neu, fel sy'n briodol, y dyddiad y caiff yr OBP wedi'i ddiweddaru ei gymeradwyo gan y Partïon fel "Mater a Gedwir yn Ôl".
- 13.2.6 Hyd nes y bydd wedi'i ddisodli yn unol â Chymal 13.2.4, bydd yr OBP sydd wedi'i fabwysiadu fwyaf diweddar fel yr OBP ffurfiol yn parhau i fod yn OBP rhwymol ffurfiol.
- 13.2.7 Os nad yw'r OBP drafft a ddsberthir dan Gymal 13.2.2 wedi'i gymeradwyo eto gan y Cyd-bwyllgor neu, os yw unrhyw ddiweddariad gyfystyr â newid materol, pob un o'r Partïon (fel sy'n berthnasol), erbyn y dyddiad chwe (6) mis calendr yn dilyn y dyddiad y caiff ei ddsbarthu gyntaf i'r Cyd-bwyllgor, pennir bod y mater yn Fater Heb ei Ddatrys gan y Cyd-bwyllgor a bydd Cymal 9.6.5 (Cyd-bwyllgor) yn berthnasol neu os bydd y gymeradwyaeth honno i'w rhoi fel "Mater a Gedwir yn Ôl", pennir nad yw'r OBP wedi'i gymeradwyo yn dilyn y cyfnod chwe (6) mis hwnnw.

13.3 Achosion Busnes Portffolio a Rhaglenni

- 13.3.1 Mae'r Cyd-bwyllgor yn rhagweld gweithredu rhwymedigaethau'r Partïon mewn perthynas â'r Cynllun Twf drwy bum Rhaglen a fydd oll yn cynnwys nifer o Brosiectau. Bydd gan bob un o'r Rhaglenni Achos Busnes Rhaglen a bydd gan y Prosiectau oll Achos Busnes Prosiect.
- 13.3.2 Mae'r Achos Busnes Portffolio yn ymdrin â'r holl Gynllun Twf ac fe'i cefnogir gan bob un o'r pum (5) Achos Busnes Rhaglen sydd oll yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth gan Lywodraethau'r DU a Chymru a'r Cyd Bwyllgor ac maent yn darparu manylion i Lywodraethau'r DU a Chymru ynghylch sut mae'r Cyd-bwyllgor yn bwriadu cyflawni'r Cynllun Twf.

- 13.3.3 Bydd Cynllun Busnes Rhaglen, ymhlith materion eraill, yn ymdrin â'r isod:
- (a) sut mae'r Rhaglen yn cyfrannu i amcanion gwariant cyffredinol y portffolio a'r OBP;
  - (b) sut mae'r Rhaglen yn cyd-fynd â'r Weledigaeth Twf a strategaethau Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU rhanbarthol perthnasol eraill;
  - (c) manylion penodol ynghylch effaith economaidd y Rhaglen; a
  - (d) manylion penodol ynghylch goblygiadau ariannol y Rhaglen.
- 13.3.4 Caiff yr OBP a'r Achosion Busnes Prosiectau eu datblygu a'u cymeradwyo gan y Cyd-bwyllgor yn unol â'r Cytundeb hwn. Yr OBP yw cynllun cyffredinol y Bwrdd Uchelgais (gan ystyried yr Achosion Busnes Portffolio a Rhaglen) ac mae'r Cynlluniau Busnes Prosiectau yn mynd i lawr i fanylder pob un o'r Prosiectau arfaethedig i'w datblygu a'u cymeradwyo yn unol â'r Cytundeb hwn.

13.4 **Achosion Busnes Prosiectau**

- 13.4.1 Bydd yr Achos Busnes Prosiect yn cyd-fynd â'r OBP a'r Achos Busnes Rhaglen perthnasol a bydd yn parhau'n gyson gyda'r Cynllun Twf a'r Weledigaeth Twf a thelerau'r Cytundeb hwn.
- 13.4.2 Cydnabyddir a chytunir bod Achosion Busnes Prosiectau wedi'u cychwyn ar gyfer nifer o Brosiectau a bydd y Swyddfa Rheoli Portffolioyn parhau i ddatblygu'r rhain ar y cyd â'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol i'w cymeradwyo gan y Cyd-bwyllgor erbyn y dyddiadau a osodir gan y Cyd-bwyllgor.
- 13.4.3 Mae cymeradwyo Achos Busnes Prosiect yn Fater i'r Cyd-bwyllgor yn unol a Cymal 14 (Y Broses Cymeradwyo). Unwaith y bydd Achos Busnes Prosiect y Prosiect wedi'i gymeradwyo gan y Cyd-bwyllgor, yn unol a Cymal 14 (Y Broses Cymeradwyo)bydd y Prosiect yn "Brosiect Cymeradwy".
- 13.4.4 Bydd y Cynllun Busnes Prosiect yn cynnwys ymysg materion eraill yr eitemau a gynhwysir o fewn Cymal 15.5.4(f)(Cyfraniadau Cynghorau a Chyfraniadau Ymgynhorwyr).

13.5 **Monitro Cynnydd**

- 13.5.1 Bydd y Swyddfa Rheoli Portffolio , ar y cyd â'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol, yn paratoi (neu'n caffael y gwaith o baratoi) adroddiad chwarterol byr a fydd yn adolygu'r cynnydd sydd wedi'i wneud yn y Chwarter blaenorol yn erbyn yr OBP ac unrhyw Achos Busnes Prosiect (yr "**Adroddiad Chwarterol**") a chaiff ei ddsbarthu i'r Cyd-bwyllgor a phob Parti o fewn 1 (un) mis calendr yn dilyn diwedd y Chwarter blaenorol.
- 13.5.2 Caiff yr Adroddiad Chwarterol ei adolygu'n rheolaidd yng Nghyfarfodydd y Cyd-bwyllgor.
- 13.5.3 Os, yn unrhyw Gyfarfod y Cyd-bwyllgor, yw unrhyw rai o'r Cynghorau a/neu'r Ymgynghorwyr yn credu bod methiant materol wedi bod o'r Cynghorau a/neu'r Ymgynghorwyr a/neu'r Cyd-bwyllgor i gydymffurfio â'r OBP a/neu Achos Busnes Prosiect, bydd y Cyd-bwyllgor yn trafod camau priodol i gywiro'r methiant perthnasol ar unwaith a/neu liniaru effeithiau'r methiant hwnnw gyhyd ag sy'n bosib.

14. PROSES GYMERADWYO⁶⁷

- 14.1 Bydd y Cyd Bwyllgor yn gyfrifol am reoli y rhestr Prosiectau (cyfredol a newydd) i'w hystyried a datblygu ar gyfer cyflawni y Cynllun Twf fel yr amlygir yn fwy manwl yr OBP ac yn dilyn gwerthusiad yn rhoi cymeradwyaeth gychwynnol i'r Noddwr Prosiect i ymgymryd a sicrwydd priodoldeb pellach a chychwyn ar ddatblygu Achos Busnes Prosiect ar gyfer y Prosiect.
- 14.2 Yn dilyn y fath gymeradwyaeth gychwynnol mae proses tri cam i'w ddilyn ar gyfer Prosiect er dod yn "Brosiect Cymeradwy" a derbyn Cyfraniadau Cynllun Twf yn y modd y nodir isod:
- 14.2.1 Yn dilyn y gymeradwyaeth gychwynnol caiff Achos Busnes Prosiect potensial ei ddatblygu gan y Noddwr Prosiect ar gyfer y Prosiect gan ddilyn y Model Busnes Pum Achos a chyd fynd gyda Green Book Guidance a ddatblygwyd gan LIC a TEM a gweithio r y cyd gyda'r SWYDDFA Rheol Portffolio gyda chynghor gan ymgynghorwyr allanol
- 14.2.2 bydd yr Achos Busnes Prosiect yn destun adolygiad porth allanol ar adegau y cytunir arnynt yn ystod y gwaith o'i ddatblygu.
- 14.2.3 caiff yr Achos Busnes Prosiect ei asesu a'i gymeradwyo gan y Cyd-bwyllgor fel Mater i'r Cyd-bwyllgor fel y nodir yn fwy penodol yng Nghymal 13.4 (Achosion Busnes Prosiectau); ac dod yn "Brosiect Gymeradwy" yn dilyn cymeradwyaeth o'r fath

15. YMRWYMIAD Y PARTIÖN A CHYFRANIADAU

15.1 Cyffredinol

Yn amodol ar **Gymal 19.11.3** (Tynnu'n Ôl), mae'r Partiön yn cytuno ac yn ymgymryd i ymrwymo i'r Cynllun Twf yn unol â thelerau'r Cytundeb hwn, ac i beidio â chomisiynu a/neu ymgymryd ag unrhyw gaffaeliad a/neu brosiect a fyddai'n ceisio neu'n peri cyflawni'r cyfan neu unrhyw ran o'r Cynllun Twf [neu'r Weledigaeth Twf] y tu allan i delerau'r Cytundeb hwn.

15.2 Costau Mewnol

- 15.2.1. Yn amodol ar Gymal 15.2.2, bydd y Costau Mewnol a geir gan bob Parti (yn cynnwys yr Awdurdod Lletya) yn cael eu talu gan y Parti sy'n darparu'r adnodd mewnol hwnnw.
- 15.2.2. Mae'r Partiön yn cytuno drwy hyn, os yw un o'r Partiön yn credu ei fod yn debygol o gael Costau Mewnol anghymesur, y caiff y mater hwnnw ei gyfeirio at y Cyd-bwyllgor am benderfyniad ynghylch a fydd costau o'r fath yn anghymesur ac a ddylai'r Partiön eraill wneud unrhyw gyfraniadau i'r gost hon.

15.3 Costau'r Cyd-bwyllgor

- 15.3.1 Bydd unrhyw Gostau'r Cyd-bwyllgor a geir gan y Cyd-bwyllgor yn cael eu rhannu ar Sail Gymesur rhwng y Partiön yn unol â'r Cytundeb hwn. Byddant yn ffurfio rhan o'r Gyllideb Flynyddol y cyfeirir ati yng Nghymal 15.4 isod.
- 15.3.2 Bydd gofyn i bob Parti baratoi cyfrifon yn cynnwys manylion unrhyw Gostau Mewnol a gytunir Gostau'r Cyd-bwyllgor a geir yn unol ag **Atodlen 5** (Penawdau Gwariant) (y "**Cyfrifon**") ar gyfer pob Cyfnod Cyfrifyddu ac ar gyfer unrhyw gyfnodau cyfrifo pellach a/neu eraill yn ôl penderfyniad y Cyd-bwyllgor ac a gaiff eu hymgorffori i **Atodlen 6** (Cyfnodau Cyfrifyddu). Er osgoi amheuaeth, ni fydd y Cyfrifon hyn yn cynnwys unrhyw gostau referniw na gofynion buddsoddiad cyfalaf yng nghyswllt datblygu unrhyw achos busnes gan Ariannwr Prosiect unrhyw Brosiect y mae'r Ymgynghorwyr yn eu Harwain neu weithredu unrhyw brosiect

---

6 PM: NWEAB to please provide - to follow approach in the OBP / Evaluation Methodology.

7 PM: The Heads of Terms referred to a best practice Integrated Assurance and Approval Plan (IAAP) to be developed by the Board (para 65). Parties to please develop.

arfaethedig gan Ariannwr Prosiect unrhyw Brosiect y mae'r Ymgynghorwyr yn eu Harwain a byddant yn ymwneud â chostau gweithredu a rheoli'r Cyd-bwyllgor yn unig.

15.3.3 Bydd pob Parti:-

- (a) yn y Cyfrifon, yn gwneud cofnodion gwir a chyflawn o'r holl daliadau perthnasol a wnaed ganddo yn ystod y Cyfnod Cyfrifyddu blaenorol;
- (b) o fewn un (1) mis o ddiwedd pob Cyfnod Cyfrifyddu, bydd pob Parti yn darparu Cyfrifon heb eu harchwilio i'r Awdurdod Lletya ar gyfer y Cyfnod Cyfrifyddu hwnnw ynghyd ag ardystiad bod y Cyfrifon hynny yn cydymffurfio â'r Cymal 15 hwn (Ymrwymiad y Partïon a Chyfraniadau);
- (c) yn enwebu unigolyn i fod yn gyfrifol am sicrhau bod y Parti hwnnw ei hun yn cydymffurfio â'r Cymal 15 hwn (Ymrwymiad y Partïon a Chyfraniadau) a rhoddir gwybod i'r Partïon eraill beth yw enw, cyfeiriad a rhif ffôn pob unigolyn sydd wedi'i enwebu yn unol â'r Cymal 15 hwn (Ymrwymiad y Partïon a Chyfraniadau) yn unol â Chymal 27 (Hysbysiadau); ac
- (d) os yw unigolyn a enwebir gan Barti yn unol â Chymal 15 (Ymrwymiad y Partïon a Chyfraniadau) yn newid, bydd y Parti hwnnw yn rhoi gwybod i'r Partïon eraill ar unwaith pwy yw'r enwebai newydd.

15.3.4 Bydd yr Awdurdod Lletya:-

- (a) o fewn deg (10) Diwrnod Busnes o dderbyn y Cyfrifon a gyflwynir gan y Partïon eraill yn unol â Chymal 15.3.3(b) yn paratoi datganiad cysoni yn adnabod y taliadau a wnaed gan bob Parti a'r gweddill sy'n daladwy gan bob un neu sy'n ddyledus iddynt; **acError! Reference source not found.**
- (b) o fewn ugain (20) Diwrnod Busnes o baratoi'r datganiad cysoni, yn anfon copi o'r datganiad cysoni ynghyd â naill ai anfoneb mantoli neu, yn amodol ar Gymal 15.3.4(b), taliadau credyd i bob Parti. **Error! Reference source not found.**

15.3.5 Ni fydd gorfodaeth ar yr Awdurdod Lletya i wneud unrhyw daliadau sy'n dyladwy dan y Cytundeb hwn hyd nes bod yr Awdurdod Lletya wedi derbyn yr arian gan y Partïon yn unol â'r Cymal 15.3 hwn.

15.3.6 Bydd Parti sy'n derbyn anfoneb am daliad yn ei dalu'n llawn o fewn ugain (20) Diwrnod Busnes. Rhaid rhoi gwybod am unrhyw gamgymeriad mewn anfoneb mantoli i'r Awdurdod Lletya o fewn pum (5) Diwrnod Busnes o anfon anfoneb mantoli o'r fath. Bydd anfoneb mantoli wedi'i diwygio yn cael ei chyhoeddi gan yr Awdurdod Lletya a bydd y Parti sy'n derbyn yr anfoneb hon yn ei thalu'n llawn o fewn ugain (20) Diwrnod Busnes.

15.3.7 Mae'r Partïon yn cytuno drwy hyn, os yw un o'r Partïon yn ymgymryd ag unrhyw waith neu'n cael unrhyw gostau neu dreuliau er mwyn ymgymryd ag unrhyw waith neu'n cael unrhyw gostau neu dreuliau nad ydynt o fewn cyllideb neu ystod y gwaith sydd wedi'i nodi yn y Cytundeb hwn neu wedi'i gytuno ymlaen llaw gan y Cyd-bwyllgor, caiff y mater hwnnw ei gyfeirio gan y Grŵp Cefnogaeth Weithredol i'r Cyd-bwyllgor am benderfyniad ynghylch a fydd y gwaith, y gost neu'r treuliau hyn yn rhan o'r Cynllun Twf neu p'un a ddylai'r gwaith, y gost neu'r treuliau hyn fod yn gyfrifoldeb llwyr ar y Parti sy'n ymgymryd â nhw neu sy'n gofyn amdanynt (yn ôl fel y bo'n digwydd).

15.4 Cyllideb Flynyddol

15.4.1 Bydd y Gyllideb Flynyddol yn cynnwys yr isod:

- (a) y Cyfraniadau i'r Gyllideb Flynyddol;
- (b) Cyfraniadau Atodol y Cynghorau; ac

- (c) unrhyw gostau ychwanegol a sicrheir drwy'r gronfa fuddsoddi ehangach neu ffynonellau eraill (os o gwbl). Ac
- (d) unrhyw gronfeydd wrthgefn a grynhowyd

15.4.2 Mae'r Cyfraniadau i'r Gyllideb Flynyddol fel a ganlyn:

- (a) £50,000 fesul Cyfnod Cyfrifyddu gan bob Cyngor; a
- (b) £25,000 fesul Cyfnod Cyfrifyddu gan bob Ymgynghorydd (oddieithr Cadeirydd y Bwrdd Cyflawni Busnes nad yw'n gwneud unrhyw Gyfraniad i'r Gyllideb Flynyddol),

gyda'i gilydd "**Cyfraniadau i'r Gyllideb Flynyddol**" ac sy'n amodol ar fynegeio ar ddechrau pob Cyfnod Cyfrifyddu yn unol â Chymal 15.4.3.

15.4.3 Cydnabyddir a chytunir y bydd y Cyfraniadau i'r Gyllideb Flynyddol yn amodol ar yr amrywiadau a ganlyn ar ddechrau pob Cyfnod Cyfrifyddu i adlewyrchu'r cynnydd gwirioneddol mewn costau dros y Gyllideb Flynyddol ar gyfer y Cyfnod Cyfrifyddu blaenorol o ganlyniad i gynnyddiadau yn yr isod:

- (a) cynnydd mewn cyflogau sy'n digwydd drwy gyrrff dyfarnu cenedlaethol llywodraeth leol; a
- (b) chynnydd yng Nghyfraniadau Cyflogwyr i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Chyfraniadau Yswiriant Gwladol.⁹Bydd y Partion yn darparu eu cyfran o'r Cyfraniadau i'r Gyllideb Flynyddol i'r Awdurdod Lletya, mewn perthynas â'r Cyfnod Cyfrifyddu cychwynol, o fewn 10 (deg) Diwrnod Busnes o'r Dyddiad Cychwyn ac, ym mhob achos arall, o fewn 10 (deg) Diwrnod Busnes o gychwyn y Cyfnod Cyfrifyddu perthnasol.

15.4.4 Bydd y Partion yn darparu eu cyfran o'r Cyfraniad Cyllid Flynyddol i'r Awdurdod Lletyol, ynglŷn a'r Cyfnod Cyfrifo cychwynol o fewn deg(10) Diwrnod Busnes o'r Dyddiad Cychwyn ac, ym mhob achos arall o fewn 10 (deg) Diwrnod Busnes o gychwyn y Cyfnod Cyfrifo perthnasol

15.4.5 Bydd Taliad Atodol y Cynghorau yn parhau i gael ei dalu ar ddechrau'r Cyfnod Cyfrifo ar dderbyn anfoneb oddi wrth yr Awdurdod Lletyol.

15.4.6 Bydd yr Awdurdod Lletyo yn dal ac yn adrodd ar y Gyllideb Flynyddol ar ran y Cyd Bwyllgor a'r Partion

15.4.7 Os yw Costau cyfansymiol gwirioneddol y Cyd-bwyllgor yn debygol o fod yn uwch na'r Gyllideb Flynyddol unrhyw bryd,

- (a) bydd cynnydd i'r Cyfraniadau i'r Gyllideb Flynyddol yn Fater a Gedwir yn Ôl i'r Partion; a
- (b) bydd unrhyw newidiadau i Gyfraniad Atodol y Cynghorau yn Fater i'r Cyngor ar gyfer y Cynghorau yn unig.

15.5 Cyllid

15.5.1 Cyfanswm cyllid

- (a) Mae'r Partion yn cydnabod ac yn cytuno bod y cyllid isod sydd wedi'i gadarnhau ar gael i hwyluso gweithredu'r Cynllun Twf:

- (i) £120,000,000 (cant ac ugain miliwn o bunnoedd) gan LI y DU (y "**Cyfraniad TEM**"); a
- (ii) £120,000,000 (cant ac ugain miliwn o bunnoedd) gan LIC (y "**Cyfraniad LIC**"),

sef Cyfraniad Trysorlys Ei Mawrhydi a Chyfraniad Llywodraeth Cymru ar y cyd "**Cyfraniadau'r Cynllun Twf**"; a

- (iii) £9,960,300 (naw miliwn naw cant a chwe deg o bunnoedd) yn gyfanredol gan y Cynghorau ("**Cyfraniad y Cynghorau**")⁹;
- (iv) rhwng £3,180,000 (tair miliwn can wythdeg mil o bunnoedd) a £4,530,000 (pedwar miliwn fumcant a thri deg mil o bunnoedd) yn gyfanredol gan yr Ymgynghorwyr ("**Cyfraniad yr Ymgynghorwyr**") a;
- (v) cyfraniad pob Parti tuag at y Gyllideb Flynyddol, yn unol â Chymal 15.4.

15.5.2 Cyfraniad TEM

(a) Cydnabyddir a chytunir gan y Partïon:

- (i) Y bydd cyfraniad TEM yn cael ei ddarparu i'r Awdurdod Lletya ar gyfer ac ar ran y Cyd-bwyllgor fel cyfradd unffurf sefydlog o £8,000,000 (wyth miliwn o bunnoedd) fesul [Cyfnod Cyfrifyddu sy'n cychwyn ar 1 Ebrill 2021] am gyfnod o 15 (pymtheg) mlynedd; a
- (ii) Bod Cyfraniad TEM yn amodol ar yr amodau cyllid a ganlyn:-

[x]¹⁰

gyda'i gilydd "**Amodau Cyllid TEM**".

- (b) Mae pob Parti yn cydnabod ac yn cytuno ei fod yn derbyn Amodau Cyllid TEM ac y bydd wedi'i rwymo gan yr amodau hynny ac na fydd drwy unrhyw weithred neu hepgoriad yn peri i unrhyw Parti arall yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i'r Awdurdod Lletya dorri unrhyw rai o'r amodau hynny.

15.5.3 Cyfraniad LIC

(a) Cydnabyddir a chytunir gan y Partïon:

- (i) Y bydd cyfraniad LIC yn cael ei ddarparu i'r Awdurdod Lletya ar gyfer ac ar ran y Cyd-bwyllgor fel cyfradd unffurf sefydlog o £8,000,000 (wyth miliwn o bunnoedd) fesul [Cyfnod Cyfrifyddu sy'n cychwyn ar 1 Ebrill 2021] am gyfnod o 15 (pymtheg) mlynedd; a
- (ii) Bod Cyfraniad TEM yn amodol ar yr amodau cyllid a ganlyn:-

[x]¹¹

gyda'i gilydd "**Amodau Cyllid LIC**".

- (b) Mae pob Parti yn cydnabod ac yn cytuno ei fod yn derbyn Amodau Cyllid LIC ac y bydd wedi'i rwymo gan yr amodau hynny ac na fydd drwy unrhyw weithred neu

hepgoriad yn peri i unrhyw Barti arall yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i'r Awdurdod Lletya dorri unrhyw rai o'r amodau hynny.

15.5.4 Cyfraniad y Cynghorau a Chyfraniad yr Ymgynghorwyr

- (a) Cydnabyddir a chytunir:
- (i) er mwyn hwyluso llif arian ar gyfer gwariant prosiect yn erbyn proffil cyflawni o amcangyfrif o 6 (chwe) blynedd o gymharu â phroffil ariannu 15 (pymtheg) mlynedd mewn perthynas â Chyfraniadau'r Cynllun Twf; ac;
  - (ii) yn amodol ar Gymalau 15.5.4(b) a 15.5.4(c), bydd y Corff Atebol yn ymdrechu'n rhesymol, ar ran y Cyd-bwyllgor, i ddarparu cyllid ychwanegol ar gyfer Prosiectau Cymeradwy fel y nodir ym mhob Achos Busnes Prosiect y gellid eu cael o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, arianwyr eraill neu hunan-fenthyciadau neu fel arall (y "**Cronfeydd Benthyciadau**"¹²).
- (b) Bydd y Partïon yn gyfrifol am ad-dalu unrhyw a'r holl gyfalaf (os o gwbl)¹³, llog, unrhyw newidiadau mewn cyfraddau llog (neu yn achos senario hunan-fenthyciad unrhyw log rhagweladwy) ac unrhyw gostau neu gyfrifoldebau eraill a geir gan y Corff Atebol wrth ddarparu'r Cronfeydd Benthyciadau drwy Gyfraniad y Cynghorau a Chyfraniad yr Ymgynghorwyr fel y nodir yn fwy penodol yng Nghymalau 15.5.5 (Cyfraniad y Cynghorau) a 15.5.6 (Cyfraniad yr Ymgynghorwyr) isod a phob Achos Busnes Prosiect perthnasol^{14,15}
- (c) Bydd diwydrwydd dyladwy yn asesu'r holl dybiaethau a chyfrifoldebau yn cynnwys p'un a oes cyllid NNDR ar gael neu p'un a oes angen cyllid ychwanegol o ganlyniad i oblygiadau cymorth gwladwriaethol neu fel arall a bydd angen cydnabod hyn o fewn Achos Busnes y Prosiectau yn amodol bob amser ar y symiau cyfanredol uchaf sydd wedi'u cynnwys o fewn Cymal 15.5.1 (Cyfanswm Cyllid) a bydd unrhyw gynnydd yn Fater a Gedwir yn Ôl.
- (d) Os oes unrhyw gyfalaf i'w ad-dalu, bydd y Parti Arweiniol yn gyfrifol am gaffael ad-dalu'r cyfalaf hwnnw gan ei gontractwyr trydydd parti ac ad-dalu'r Corff Atebol yn unol â'r Achos Busnes Prosiect. Er osgoi amheuaeth, ni fydd unrhyw ad-daliad cyfalaf o'r fath yn cyfrif tuag at uchafswm cyfraniad y Parti Arweiniol i'w gwneud drwy Gyfraniad y Cynghorau a Chyfraniad yr Ymgynghorwyr (fel sy'n berthnasol).
- (e) Caiff cyfran y Cyfraniadau Cynllun Twf, Cronfeydd Benthyciadau a Chyfraniad y Cynghorau neu Gyfraniad yr Ymgynghorwyr (fel sy'n berthnasol) ei chytuno fel rhan o Achos Busnes Prosiectau ar gyfer Prosiect penodol i'w gymeradwyo gan y Cyd-bwyllgor yn unol â'r Cytundeb hwn yn amodol bob amser ar y symiau cyfanredol uchaf sydd wedi'u cynnwys o fewn Cymal 15.5.1 (Cyfanswm Cyllid).15.5.1
- (f) Yn amodol ar Gymal 15.5.5(g), ymrwymir i gytundeb cefn wrth gefn rhwng y Corff Atebol (yn gweithredu ar ran y Cyd-bwyllgor) a Pharti Arweiniol Prosiect Cymeradwy i gadarnhau, ymhlith pethau eraill,
- (i) talu unrhyw Gyfraniadau Cynllun Twf neu Gronfeydd Benthyciadau i Ariannwr y Prosiect,
  - (ii) rhwymedigaethau ad-dalu Ariannwr y Prosiect

12

13

14 PM:

15 PM:

- (iii) trosglwyddo cyfrifoldeb i Ariannwr y Prosiect i gyflawni'r Prosiect;
- (iv) darpariaeth adfachu i adfachu Cyfraniadau'r Cynllun Twf a'r Symiau Benthyciadau gan Ariannwr y Prosiect os bydd methiant; a
- (v) chymeradwyo unrhyw ddogfennaeth trydydd parti berthnasol i ymrwymo iddynt gan Ariannwr y Prosiect ac unrhyw drydydd parti i gyflawni'r Prosiect Cymeradwy.

Y "Cytundeb Gefn Wrth Gefn"

- (g) Yn ogystal, bydd y cytundeb cefn wrth gefn (ac unrhyw ddogfennaeth trydydd parti berthnasol) yn cael eu cytuno ac yn ffurfio rhan o'r Achos Busnes Prosiectau ar gyfer Prosiect i'w gymeradwyo gan y Cyd-bwyllgor ar yr amod, yn achos cytundeb cefn wrth gefn (ac unrhyw ddogfennaeth berthnasol), y caiff hyn ei gytuno gan Ariannwr y Prosiect cyn iddo gael ei gyflwyno gerbron y Cyd-bwyllgor fel Penderfyniad i'r Cyd-bwyllgor.¹⁶

15.5.5 Cyfraniad y Cynghorau

- (a) Defnyddir Cyfraniad y Cynghorau i gyllido'r Prosiectau Rhanbarthol yn unig oni bai y cytunir fel arall gan y Cyd-bwyllgor bydd y darpariaethau hynny wedi'u hadlewyrchu o fewn telerau'r OBP a/neu'r Achos Busnes perthnasol i gynnwys, ymhlith materion eraill, amcangyfrif o broffil gwariant blynyddol pob Cyngor.
- (b) Yn amodol bob amser ar y symiau cyfanredol uchaf sydd wedi'u cynnwys o fewn Cymal 15.5.1(a)(iii) (Cyfanswm Cyllid) a'r rhwymedigaeth i gyfrannu i'r Gyllideb Flynyddol yn unol â Chymal 15.4 (Cyllideb Flynyddol), bydd pob Cyngor yn cyfrannu tuag at Gyfraniad cyfanredol y Cynghorau sydd angen ar bob Prosiect Rhanbarthol ar sail poblogaeth yn unol â'r fformiwla a ganlyn:

$$A \% = B \times 100$$

gyda A% yn "Sail Poblogaeth" Cyngor

- (c) Cyfrifir hyn fel a ganlyn:

B	B = Y Boblogaeth Gyfredol Cyfanswm y Boblogaeth
Y Boblogaeth Gyfredol	Y Boblogaeth Gyfredol = sef ar gyfer pob Cyfnod Cyfrifyddu, yr amcan ffigwr poblogaeth canol blwyddyn ar gyfer Cyngor penodol a gymerir gan Stats Cymru ar gyfer y Cyfnod Cyfrifyddu blaenorol. Stats Cymru yw corff swyddogol Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am gyhoeddi ystadegau swyddogol) drwy'r ddolen a ganlyn: https://statswales.gov.wales/Catalogue/Population-and-Migration/Population/Estimates/Local-Authority/populationestimates-by-localauthority-year Lle nad yw'r Boblogaeth Gyfredol ar gael bellach gan Stats Cymru ar unrhyw adeg, defnyddir y ffigyrau canol blwyddyn diwethaf oddieithr lle cytunir fel arall gan y Cynghorau fel Penderfyniad i'r Cyd-bwyllgor.
Cyfanswm y Boblogaeth	Cyfanswm y Boblogaeth = sef ar gyfer pob Cyfnod Cyfrifyddu, yr amcan ffigwr poblogaeth canol blwyddyn cyfanredol ar gyfer y chwe Chyngor a gymerir gan Stats Cymru ar gyfer y Cyfnod Cyfrifyddu blaenorol.

- (d) Caiff Sail Poblogaeth pob Cyngor ei ail-gyfrifo yn flynyddol ar ddechrau pob Cyfnod Cyfrifyddu yn unol â'r Cymal 15.5.5 hwn (Cyfraniad y Cynghorau).

15.5.6 Cyfraniad yr Ymgynghorwyr

- (a) Yn amodol ar Gymal 15.5.7(b) (Cyfraniad yr Ymgynghorwyr), defnyddir Cyfraniad yr Ymgynghorwyr i gyllido'r Prosiectau y mae'r Ymgynghorwyr yn eu Harwain¹⁷ yn unig oni bai y cytunir fel arall gan y Partïon fel Mater a Gedwir yn Ôl a bydd y darpariaethau hynny wedi'u hadlewyrchu o fewn telerau'r OBP a/neu'r Achos Busnes Prosiect perthnasol¹⁸ i gynnwys, ymhlith materion eraill, amcangyfrif o broffil gwariant blynyddol pob Ymgynghorydd.
- (b) Yn amodol bob amser ar y rhwymedigaeth i gyfrannu i'r Gyllideb Flynyddol yn unol â Chymal 15.4 (Cyllideb Flynyddol), bydd gofyn i bob Ymgynghorydd ddarparu Cyfraniad yr Ymgynghorydd ar gyfer Prosiect(au) Cymeradwy lle mae'r Ymgynghorydd hwnnw yn gweithredu fel Ariannwr y Prosiect yn unig¹⁹ hyd at uchafswm cyfraniad cyfanredol unigol cyffredinol pob Parti isod:

Ymgynghorydd	Isafswm cyfraniad cyfanredol	Uchafswm cyfraniad cyfanredol
Prifysgol Bangor	£1399,950 (un miliwn tri chant a naw deg a naw mil naw cant a phum deg o bunnoedd)	£1,990,050 (un miliwn naw cant a naw deg o filoedd a phum deg o bunnoedd)
Prifysgol Wrecsam	£510,000 (pum cant a deng mil o bunnoedd)	£730,050 (saith gant a thri deg o filoedd a pum deg o bunnoedd)
Coleg Cambria	£520,050 (pum cant ac ugain mil a phum deg o bunnoedd)	£739,950 (saith gant a thri deg a naw o filoedd a naw cant a phum deg o bunnoedd)
Grŵp Llandrillo Menai	£750,000 (saith cant a hanner o filoedd o bunnoedd)	£1,069,950 (un miliwn a chwe deg naw mil naw cant a phum deg o bunnoedd)

- (c) Yn ddarostyngedig i Gymal 15.5.6(d) bydd Cyfraniad Unigol yr Ymgynghorydd yn unol a'r hyn o osodir yn y golofn a enwir "Uchafswm cyfraniad cyfanredol " (Colofn 3)
- (d) Cydnabyddir a chytunit fod dyhead i dderbyn y taliad cyntaf o Gyfraniadau Cynllun Twf ym Mawrth 2021 sydd yn gyfartal a lle derbynnir hyn bydd Cyfraniad Unigol Ymgynghorydd yn cael ei leihau i'r "Isafswm cyfraniad cyfanredol" yn unol a'r hyn a osodir yn y Tabl uchod (Colofn 2) .
- (e) Mae'r cyfraniad yn perthnasu i'r cyfanswm symiau a dderbynnir gan Noddwr Prosiect ar Brosiect(Cyllid Twf a Chyllid Benthg)

17 PM:

18 PM:

19 Project and who enters into a back to back agreement with the Accountable Body to capture, amongst other things, the Growth Deal Contributions to be made available, the use of and repayment of any Advisor Contribution and the agreement of any documentation with third parties.

15.5.7 Archwiliad

Bydd pob Parti yn caniatáu i'r holl gofnodion y cyfeirir atynt yn y Cytundeb hwn gael eu harchwilio a'u copïo o bryd i'w gilydd gan yr Awdurdod Lletya, neu unrhyw gynrychiolwyr o'r Awdurdod Lletya neu unrhyw gynrychiolwyr eraill sydd angen yn rhesymol fynediad iddynt er mwyn ymgymryd ag unrhyw archwiliad o'r arian sydd wedi'i dderbyn a'i wario yn unol â'r Cytundeb hwn.

15.5.8 Cadw Cofnodion

Caiff y cyfrifon y cyfeirir atynt yn y Cymal 15.5.8 hwn (Ymrwymiad y Partïon a Chyfraniadau) eu cadw am gyfnod o o leiaf deg (10) mlynedd wedi cyflawni'r Cynllun Twf yn unol â'r Cytundeb hwn.

16. HEB EI DDEFNYDDIO

17. LLINIARU

Bydd pob Parti bob amser yn cymryd pob cam rhesymol i leihau a lliniaru unrhyw golled y mae gan y Parti perthnasol hawl i wneud hawliad amdano yn erbyn y Parti/Partïon eraill yn unol â'r Cytundeb hwn.

18. CYFRIFOLDEBAU'R PARTÏON

- 18.1 Bydd yr Awdurdod Lletya yn indemnio pob un o'r Partïon eraill yn y Cytundeb hwn ac yn parhau i'w hindemnio rhag unrhyw golledion, hawliadau, treuliau, gweithredoedd, gorchmynion, costau a chyfrifoldebau rhesymol sy'n wynebu'r Parti hwnnw, os yw hynny'n codi'n uniongyrchol o'r ffaith fod yr Awdurdod Lletya wedi methu'n fwriadol neu dorri'n fwriadol ei rwymedigaethau dan y Cytundeb hwn (ac nid yw bwriadol yn y cyd-destun hwn, er osgoi amheuaeth, yn cynnwys materion sydd y tu allan i reolaeth resymol yr Awdurdod Lletya neu faterion sy'n codi o unrhyw weithred esgeulus neu o beidio â gwneud rhywbeth mewn perthynas â rhwymedigaethau o'r fath).
- 18.2 Ni wneir unrhyw hawliad yn erbyn yr Awdurdod Lletya i adfer unrhyw golled neu niwed a allai ddigwydd wrth i'r Awdurdod Lletya gyflawni ei rwymedigaethau dan y Cytundeb hwn, neu sy'n codi o hynny, oni bai ac i'r graddau fod y fath golled neu niwed yn codi o'r ffaith fod yr Awdurdod Lletya wedi methu'n fwriadol neu dorri'n fwriadol ei rwymedigaethau dan Gymal 17 (Cyfrifoldebau'r Partïon).
- 18.3 Bydd pob un o'r Partïon eraill (yn gweithredu bob yn un) yn indemnio'r Awdurdod Lletya ac yn parhau i'w indemnio rhag unrhyw golledion, hawliadau, treuliau, gweithredoedd, gorchmynion, costau a chyfrifoldebau rhesymol a allai ddod i law'r Awdurdod Lletya yn uniongyrchol wrth iddo gyflawni ei rwymedigaethau dan y Cytundeb hwn ar gyfer y Parti hwnnw, neu sy'n codi'n uniongyrchol o'r ffaith fod Parti wedi methu'n fwriadol neu dorri'n fwriadol ei rwymedigaethau dan y Cytundeb hwn (ac nid yw bwriadol yn y cyd-destun hwn, er osgoi amheuaeth, yn cynnwys materion sydd y tu allan i reolaeth resymol y Parti hwnnw neu faterion sy'n codi o unrhyw weithred esgeulus neu o beidio â gwneud rhywbeth mewn perthynas â rhwymedigaethau o'r fath) oni bai ac i'r graddau y ceid yr un canlyniad o unrhyw dorri bwriadol gan yr Awdurdod Lletya o unrhyw rwymedigaethau o'r fath.
- 18.4 Mae'r Partïon yn cytuno ac yn cydnabod y bydd y swm sydd i'w dalu i'r Awdurdod Lletya gan unrhyw rai o'r Partïon eraill dan Gymal 17 (Cyfrifoldebau'r Partïon) yn cael ei dalu gan bob un Parti i'r graddau y mae'n gyfrifol amdano, fodd bynnag, os yw'r cyfrifoldeb yn un a rennir rhwng y Partïon (fel nad yw'n rhesymol ymarferol pennu'r union gyfrifoldeb rhwng y Partïon) fe rennir y swm sydd i'w dalu yn gyfartal rhwng y Partïon ar Sail Gymesur.
- 18.5 Pe ceid hawliad dan y Cymal 17 hwn (Cyfrifoldebau'r Partïon) lle nad yw'n rhesymol ymarferol pennu i ba raddau mae pob Parti'n gyfrifol (gan gynnwys yr Awdurdod Lletya), caiff y swm ei rannu'n gyfartal rhwng y Cynghorau (gan gynnwys yr Awdurdod Lletya) ar Sail Gymesur. Er osgoi amheuaeth, caiff unrhyw hawliad sy'n codi ac eithrio yn sgil yr Awdurdod Lletya neu'r Partïon eraill yn methu'n fwriadol neu'n torri'n fwriadol ei rannu ymhlith y Partïon (yn cynnwys yr Awdurdod Lletya) ar Sail Gymesur.

- 18.6 Bydd Parti sy'n derbyn hawliad am golledion, treuliau, gweithredoedd, gorchmynion, costau ac ymrwymadau yn rhoi gwybod i'r Partïon eraill cyn gynted ag sy'n ymarferol bosib, ac yn rhoi manylion yr hawliad iddynt.
- 18.7 Ni fydd unrhyw Barti yn cael ei indemnio'n unol â'r Cymal 17 hwn (Cyfrifoldebau'r Partïon) oni bai ei fod wedi rhoi rhybudd yn unol â'r Cymal 17.6 hwn (Cyfrifoldebau'r Partïon) i'r Parti arall y bydd yn gorfodi ei hawl i indemniad dan y Cytundeb hwn yn ei erbyn.
- 18.8 Ni fydd yr un Parti ("**Yr Indemniwr**") yn gyfrifol nac wedi'i rwymo i indemnio'r Partïon eraill (yn cynnwys yr Awdurdod Lletya) ("**Buddiolwr**") os yw unrhyw yswiriant a gedwir gan y Buddiolwr ar yr adeg berthnasol yn rhoi indemniad rhag y golled sydd wedi arwain at hawliad o'r fath, ac os yw'r Buddiolwr yn adfer y golled dan bolisi yswiriant o'r fath (oddieithr mai'r Indemniwr fydd yn gyfrifol am y swm a ddidynnir dan unrhyw bolisi yswiriant o'r fath ac am unrhyw swm dros yr uchafswm sydd wedi'i yswirio dan bolisi yswiriant o'r fath).

19 CANLYNIADAU'R TERFYNIAD

- 19.1 Os caiff y Cytundeb ei derfynu yn unol â Chymal 2.3 (Terfynu), oddieithr y rhwymedigaethau sydd wedi'u nodi yng Nghymal 15 (Ymrwymadau'r Partïon a Chyfraniadau), Cymal 18 (Cyfrifoldebau'r Partïon), Cymal 19 (Tynnu'n Ôl), y Cymal 20 hwn (Canlyniadau'r Terfynu) a Chymal 22 (Cyfrinachedd a Chyhoeddiadau), bydd y Partïon wedi'u rhyddhau o'u cyfrifoldebau unigol fel y disgrifir yn y Cytundeb hwn.
- 19.2 Os caiff y Cytundeb hwn ei derfynu mewn perthynas â'r Parti hwnnw yn unol â Chymal 2.3 (Terfynu):
- 19.2.1 bydd unrhyw ased cyfalaf a ddaeth i feddiant ac/neu a sicrhawyd ac/neu a oedd ym mherchnogaeth ac a ddarparwyd gan y Methianwr er dibenion y Cynllun Twf yn parhau ym mherchnogaeth y Methianwr a bydd y Methianwr yn ad-dalu eu cyfraniadau unigol (os o gwbl) i'r Partïon ynghyd ag unrhyw gostau rhesymol a gafwyd o ganlyniad i'r tynnu'n ôl neu'r methiant;
- 19.2.2 gall y Partïon eraill ddewis parhau neu derfynu unrhyw gaffaeliad a/neu brosiect sy'n ffurfio rhan o'r Cynllun Twf; a
- 19.2.3 yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth y Cyd Bwyllgor gall y [Parti]/[Cyngor] sy'n Methu ddewis canlyn yn annibynnol caffael unrhyw brosiect o fewn ei ardal weinyddol neu brosiect lle mae'n gweithredu fel Noddwr Prosiect a adnabwyd fel rhan o'r Cynllun Twf ar yr amod ei fod yn gwneud hynny ar ei gost ei hun heb unrhyw fynediad i unrhyw gyfraniadau a ddarperir dan y Gyntundeb yma gan gynnwys (ond heb ei gyfyngu) Cyfraniadau'r Cynllun Twf
- 19.2.4 Ble terfynir y cytundeb yma ac mae'r Parti/ Partïon a derfynir yn Gyngor/hau mae gweddill y Partïon yn cytuno y bydd y Cworwm sydd yn angenrheidiol ar gyfer cyfarfod Cyd Bwyllgor canlynol yn unol a chymal 9.6.1 (Penderfyniad Cyd Bwyllgor) y Cytundeb yma yn cael ei ostwng yn barhaol gan y nifer o bartio sydd yn Gynghorau ac mae eu ymwneud a'r Cytundeb yma wedi ei ddiddymu.
- 19.3 Mae'r Partïon yn cydnabod ac yn cytuno:-
- 19.3.1 bod y Cynllun Twf wedi'i fodelu ar sail cyfranogiad gan yr holl Bartïon a bod buddion economaidd sylweddol i'w cyflawni o ganlyniad i'r cydweithio hwn; ac
- 19.3.2 yn unol â hynny, os caiff y Cytundeb hwn ei derfynu yng nghyswllt unrhyw Barti yn unol â Chymal 2.3 (Terfynu) bydd y Methianwr hwn yn atebol i'r Parti neu'r Partïon Di-feth am eu costau rhesymol a phriodol yng nghyswllt y Cynllun Twf fel y nodir yng Nghymal 19.5 (Tynnu'n Ôl) ac [Atodlen 7] (Adroddiad Atebolrwydd).

20 EIDDO DEALLUSOL

- 20.1 Bydd pob Parti yn cadw holl Eiddo Deallusol yn ei Ddeunydd.

- 20.2 Bydd pob Parti yn rhoi i bob Parti arall drwydded anghyfyngedig a pharhaol na ellir ei throsglwyddo ac sy'n rhydd rhag unrhyw freindal, i ddefnyddio, addasu, newid a datblygu ei Ddeunydd ED er mwyn cyflawni rhwymedigaethau'r Partïon yng nghyswllt y Cynllun Twf ac er unrhyw ddiben arall sy'n deillio o'r Cynllun Twf, waeth a yw'r parti sy'n rhoi'r drwydded yn parhau i fod yn barti yn y Cytundeb hwn ai peidio.
- 20.3 Heb ragfarnu Cymal 21.1 (Eiddo Deallusol), os oes mwy nag un Parti yn berchen ar Ddeunydd ED, neu a chanddynt hawl neu fuddiant llesol neu gyfreithiol ar unrhyw agwedd o'r Deunydd ED am unrhyw reswm (gan gynnwys, heb gyfyngiad, na all yr un Parti unigol ddangos ei fod wedi cyflenwi neu greu'r Deunydd ED perthnasol yn annibynnol heb gymorth un neu fwy o'r Partïon eraill), bydd pob un o'r Partïon a gyfrannodd at y Deunydd ED perthnasol yn rhoi i bob Parti arall yn y Cytundeb hwn drwydded anghyfyngedig a pharhaol na ellir ei throsglwyddo ac sy'n rhydd rhag unrhyw freindal, i ddefnyddio a manteisio ar Ddeunydd ED o'r fath fel petai'r holl Bartïon eraill yw unig berchennog y Deunydd dan Ddeddf Hawlfraint, Dyluniadau a Phatentau 1988 neu unrhyw statud perthnasol arall neu reol mewn cyfraith.
- 20.4 Er osgoi amheuaeth, bydd gan unrhyw endid neu berson sy'n barti i'r Cytundeb hwn ar ddyddiad y Cytundeb, ac sydd wedi trwyddedu unrhyw Eiddo Deallusol dan y Cytundeb hwn, hawl anghyfyngedig a pharhaol i barhau i ddefnyddio'r Eiddo Deallusol trwyddedig yng nghyswllt y Cynllun Twf.
- 20.5 Mae pob Parti yn gwarantu bod ganddo, neu y bydd ganddo'r hawliau angenrheidiol i ganiatáu'r trwyddedau sydd wedi'u nodi yng Nghymal 21.2 (Eiddo Deallusol) a 21.3 (Eiddo Deallusol) yng nghyswllt y Deunydd ED sydd i'w drwyddedu.
- 20.6 Mae pob Parti yn cytuno i weithredu unrhyw gamau neu ddogfennau pellach neu'n cytuno i wneud unrhyw beth y mae Parti arall yn gwneud cais rhesymol amdano (ar gost y Parti/Partïon sy'n gwneud y cais) i roi grym llawn i delerau'r Cytundeb hwn.

21 CYFRINACHEDD A CHYHOEDDIADAU

- 21.1 Bydd pob Parti ("**Cyfamodwr**"), yn ystod oes y Cytundeb hwn a thrwy'r adeg wedi iddo derfynu neu ddod i ben, yn cadw unrhyw Wybodaeth Gyfrinachol am y busnes neu Wybodaeth Gyfrinachol sy'n perthyn i unrhyw Barti arall, ac sydd wedi dod i'w sylw drwy'r Cytundeb hwn neu mewn cysylltiad ag ef, yn breifat ac yn gyfrinachol, ac ni fydd yn ei defnyddio na'i datgelu (boed hynny er ei fudd ei hun neu er budd trydydd parti).
- 21.2 Ni fydd y rhwymedigaeth a nodir yng Nghymal 22 (Cyfrinachedd a Chyhoeddiadau) yn berthnasol i wybodaeth:-
- 21.2.1 sy'n dod i'r byd cyhoeddus neu a gaiff wedyn ei datgelu i'r cyhoedd (oni bai fod hynny drwy fethiant ar ran y Cyfamodwr neu unrhyw berson arall y mae gan y Cyfamodwr hawl i ddatgelu gwybodaeth iddo dan y Cytundeb hwn);
- 21.2.2 y mae'n ofyn cyfreithiol i'w datgelu;
- 21.2.3 oedd eisoes ym meddiant y Cyfamodwr (heb gyfyngiadau o ran ei defnydd) ar ddyddiad ei derbyn;
- 21.2.4 lle mae rheolau unrhyw gorff llywodraethol neu reolaethol gan gynnwys unrhyw ganllawiau o bryd i'w gilydd yn gofyn neu'n argymhell bod gwybodaeth yn agored ac yn cael ei datgelu gan gyrff cyhoeddus; neu
- 21.2.5 sydd rhaid ei datgelu er mwyn darparu gwybodaeth berthnasol i yswiriwr neu frocer yswiriant mewn perthynas â chael unrhyw yswiriant sy'n ofynnol dan y Cytundeb hwn.
- 21.3 Pan ganiateir datgelu gwybodaeth dan Gymal 22.2.3 (Cyfrinachedd a Chyhoeddiadau) neu 22.2.4 (Cyfrinachedd a Chyhoeddiadau), bydd y sawl sy'n derbyn y wybodaeth yn destun rhwymedigaeth cyfrinachedd tebyg i'r un yng Nghymal 22 (Cyfrinachedd a Chyhoeddiadau), a bydd y Parti sy'n datgelu'r wybodaeth yn rhoi gwybod am hyn i'r sawl sy'n derbyn y wybodaeth.

- 21.4 Ni fydd unrhyw Barti yn gwneud unrhyw ddatganiad cyhoeddus neu ddatganiad i'r wasg nac yn cyhoeddi unrhyw ddogfen gyhoeddus arall sy'n ymwneud â'r Cytundeb, yn gysylltiedig ag ef neu'n codi ohono neu unrhyw gytundeb arall sy'n ymwneud â'r Cynllun Twf heb ganiatâd ysgrifenedig ymlaen llaw y Partïon eraill.

22 CONTRACTAU (HAWLIAU TRYDYDD PARTI)

Nid yw'n fwiad gan y Partïon fel partïon i'r Cytundeb hwn i unrhyw un o'i delerau allu cael eu gorfodi dan Ddeddf Contractau (Hawliau Trydydd Partïon) 1999 gan unrhyw unigolyn nad yw'n barti iddo.

23 DATRYS ANGHYDFOD

- 23.1 Bydd unrhyw anghydfod sy'n codi mewn perthynas ag unrhyw agwedd o'r Cytundeb hwn yn cael ei ddatrys drwy'r Cymal 24 hwn (Datrys Anghydfod). Mae'r Partïon yn ymrwymo ac yn cytuno i fwrw ymlaen ag ymagwedd bositif tuag at ddatrys anghydfod sy'n ceisio (yng nghyd-destun y cyd weithio hon) canfod ateb, sy'n osgoi gweithdrefnau cyfreithiol, a chynnal perthynas weithio gref rhwng y Partïon.
- 23.2 Mewn unrhyw achos o anghydfod neu wahaniaeth rhwng y Partïon sy'n gysylltiedig â'r Cytundeb hwn (boed hynny'n fater o ddehongli'r contract neu fel arall), yna, oddieithr mewn perthynas ag anghydfod neu anghytundeb ynghylch Mater a Gedwir yn Ôl, ymdrinnir â'r mater gan ei gyfeirio yn y lle cyntaf i'r Cyd-bwyllgor a fydd yn ystyried unrhyw anghydfod neu anghytundeb o'r fath yng nghyfarfod nesaf y Cyd-bwyllgor sydd wedi'i raglennu, i geisio datrys y mater cynhennus mewn modd didwyll.
- 23.3 Mewn perthynas ag anghydfod neu anghytundeb sy'n ymwneud â Mater a Gedwir yn Ôl, neu os yw'r Cyd-bwyllgor yn methu â datrys yr anghydfod neu'r anghytundeb o fewn pum (5) Diwrnod Busnes o gyfarfod yn unol â Chymal 24.2 (Datrys Anghydfod), yna gall y Partïon sydd mewn anghydfod neu'r Cyd-bwyllgor (yn ôl fel y bo'n digwydd) gyfeirio'r mater i'w ddatrys at:-
- 23.3.1 Brif Weithredwr, Rheolwr Gyfarwyddwr, Arweinydd Cyngor (neu unrhyw bennaeth sefydliad perthnasol arall) y Partïon perthnasol;
- 23.3.2 cyflafareddu gan y parti hwnnw fel y gall y Partïon perthnasol gytuno; neu
- 23.3.3 awdurdodaeth gyfyngedig Llysoedd Cymru a Lloegr.
- 23.4 Bydd unrhyw anghydfod ac/neu anghytundeb sydd i'w ddatrys gan y penaethiaid sefydliadau perthnasol, cyflafareddu neu Lysoedd Cymru a Lloegr (yn ôl fel y bo'n digwydd) dan y Cytundeb hwn yn cael ei gyfeirio atynt ar fyrder er mwyn iddynt wneud penderfyniad.
- 23.5 Bydd y Partïon, ar gais, yn rhoi ar fyrder i'r penaethiaid sefydliadau perthnasol neu'r cyflafareddwr neu Lysoedd Cymru a Lloegr (yn ôl fel y bo'n digwydd) unrhyw gymorth, dogfennau a gwybodaeth a allai fod arnynt eu hangen er mwyn gwneud penderfyniad.
- 23.6 Os caiff cyflafareddwr ei benodi i benderfynu ar anghydfod yn unol â Chymal 24.3 (Datrys Anghydfod), yna pennir bod y cyflafareddwr yn gweithredu fel arbenigwr ac nid fel canolwr a bydd ei benderfyniad (yn absenoldeb camgymeriad amlwg) yn derfynol ac yn rhwymol i'r Partïon.
- 23.7 Bydd costau datrys unrhyw anghydfod ac/neu anghytundeb rhwng y Partïon dan y Cytundeb hwn yn cael eu hysgwyddo gan y Partïon perthnasol ar Sail Gymesur i'r anghydfod dan sylw, ac eithrio os yw'r penaethiaid sefydliadau perthnasol, y cyflafareddwr neu Lysoedd Cymru a Lloegr (yn ôl fel y bo'n digwydd) yn cyfarwyddo fel arall.

24 DIOGELU DATA

- 24.1 Mewn perthynas â phob Data Personol, bydd pob Parti yn cydymffurfio â'r GDPR bob amser (fel rheolydd data os oes angen) sy'n cynnwys (ond nid yn gyfyngedig i) cadw cofrestrriad neu hysbysiad dilys a diweddar dan y GDPR sy'n diogelu'r holl weithgareddau prosesu data fydd yn cael eu gweithredu yng nghyswllt y Cynllun Twf.

- 24.2 Bydd pob Parti:-
- 24.2.1 yn prosesu Data Personol sy'n perthyn i unrhyw Barti arall yn sgil derbyn cyfarwyddiadau gan y Parti hwnnw yn unig (yn amodol ar gydymffurfio â chyfraith berthnasol);
  - 24.2.2 ddim ond yn ymgymryd â phrosesu Data Personol sydd ei angen yn rhesymol yng nghyswllt y Cynllun Twf ac ni fydd yn trosglwyddo unrhyw Ddata Personol i unrhyw wlad na thiriogaeth y tu allan i'r Ardal Economaidd Ewropeaidd; ac
  - 24.2.3 yn gwneud pob ymdrech resymol i beri bod yr holl is-gontractwyr a thrydydd parti perthnasol yn cydymffurfio â'r Cymal 25.2 hwn (Diogelu Data). Er osgoi amheuaeth, mae is-gontractwr perthnasol yn un sy'n prosesu Data Personol sy'n berchen i un neu unrhyw Barti.
- 24.3 Ni fydd y Partïon yn datgelu Data Personol i unrhyw drydydd parti oni bai am:-
- 24.3.1 i weithwyr ac is-gontractwr a thrydydd parti y mae datgelu'r wybodaeth iddynt yn rhesymol angenrheidiol er mwyn i'r Partïon gyflawni rhwymedigaethau'r Partïon yng nghyswllt y Cynllun Twf; neu
  - 24.3.2 i'r graddau sy'n angenrheidiol dan orchymyn llys neu er mwyn cydymffurfio ag unrhyw gyfreithiau perthnasol yn cynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i) unrhyw statud, is-ddeddf, Cyfarwydddeb Ewropeaidd neu reoliad,
    - ar yr amod bod unrhyw ddatgeliad i unrhyw is-gontractwr neu unrhyw drydydd parti dan Gymal 25.3.1 (Diogelu Data) yn cael ei wneud yn amodol ar delerau ysgrifenedig sy'n sylweddol yr un fath â'r telerau sydd wedi'u cynnwys yn y Cymal 25 hwn (Diogelu Data) a ddim llai llym na hwy, ac y bydd yr holl Bartïon yn rhoi rhybudd ysgrifenedig i'r holl Bartïon eraill am unrhyw ddatgelu Data Personol sy'n berchen iddynt hwy y mae gofyn iddynt hwy neu is-gontractwr neu drydydd parti ei wneud dan Gymal 25.3.2 (Diogelu Data) ar unwaith pan fyddant yn ymwybodol o ofyniad o'r fath;
  - 24.3.3 bydd y Partïon yn gweithredu ac yn cynnal ac yn gwneud pob ymdrech resymol i sicrhau bod yr holl is-gontractwyr perthnasol ac unrhyw drydydd parti yn gweithredu ac yn cynnal yr holl fesurau technegol a threfniadaethol rhesymol angenrheidiol i atal prosesu Data Personol heb ganiatâd neu'n anghyfreithlon, ac yn erbyn unrhyw golled, dinistr neu ddifrod damweiniol i Ddata Personol yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i gymryd camau rhesymol i sicrhau bod unrhyw weithiwr neu asiant i is-gontractwr perthnasol neu unrhyw drydydd parti sydd â mynediad i'r Data Personol yn ddibynadwy ac yn gywir; neu
  - 24.3.4 gall unrhyw Barti ofyn, ar ôl cyfnod rhesymol, am ddisgrifiad ysgrifenedig o'r dulliau technegol a threfniadaethol a ddefnyddir gan unrhyw Barti arall a'r is-gontractwyr perthnasol y cyfeirir atynt yng Nghymal 25.2.3 (Diogelu Data). O fewn pum (5) Diwrnod Busnes o gais o'r fath, bydd y Parti y gofynnwyd iddo wneud hynny, yn darparu manylion ysgrifenedig o'r holl fesurau hyn y mae'n eu cynnal i lefel resymol fel y gall y Parti sy'n gwneud y cais bennu p'un a yw'n cydymffurfio â'r Ddeddf Diogelu Data, yng nghyswllt y Data Personol. Bydd pob Parti yn gwneud pob ymdrech resymol i sicrhau bod yr is-gontractwyr ac unrhyw drydydd parti perthnasol hefyd yn cydymffurfio â chais o'r fath gan unrhyw Barti arall.
- 24.4 Bydd yr holl Bartïon yn sicrhau fod unrhyw Ddata Personol y maent yn ei gael ac yn ei ddarparu i unrhyw Barti arall wedi'i gael yn gyfreithlon ac yn cydymffurfio â'r Ddeddf Diogelu Data ac na fydd y defnydd ohono yn unol â'r Cytundeb hwn yn torri unrhyw ddarpariaethau'r Ddeddf Diogelu Data.
- 24.5 Os:-
- 24.5.1 dan y Ddeddf Diogelu Data bod gofyn i unrhyw Barti ddarparu gwybodaeth i destun data (fel y'i diffinnir yn y Ddeddf Diogelu Data) yng nghyswllt Data Personol pan fo'r data hwn ym meddiant neu dan reolaeth unrhyw Barti arall; a

24.5.2 bod y Parti y mae gofyn iddo ddarparu'r wybodaeth yn rhoi gwybod i'r Parti sy'n rheoli yn ysgrifenedig mai dyma'r sefyllfa,

yna bydd y Parti sy'n rheoli yn gwarantu cydweithredu'n rhesymol ac yn amserol gyda'r Parti y mae gofyn iddo ddarparu'r wybodaeth wrth iddo fodloni ei rwymedigaethau dan y Ddeddf Diogelu Data, yn cynnwys gwneud copïau o'r Data Personol perthnasol i'r graddau y mae yn ei feddiant.

24.6 Bydd pob Parti yn darparu'r wybodaeth hon sy'n ymwneud â Data Personol a'i phrosesu i'r llall cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol fel y gall y Parti arall wneud cais rhesymol amdano yn ysgrifenedig ac y gall y parti y gofynnir iddo ddarparu'r data perthnasol ei ddarparu'n rhesymol er mwyn i'r Parti arall allu:-

24.6.1 cydymffurfio â'i rwymedigaethau dan y Cymal hwn a'r Ddeddf Diogelu Data; ac

24.6.2 asesu p'un a yw prosesu'r Data Personol perthnasol yng nghyswllt y Cytundeb hwn yn torri neu y gall dorri'r Ddeddf Diogelu Data mewn modd sy'n faterol a heb ei ganiatáu mewn gwirionedd gan unrhyw ddatganiad canllaw a gyhoeddir gan y Comisiynydd Gwybodaeth.

24.7 Bydd y Partïon oll yn cymryd camau rhesymol (gan roi sylw i natur eu rhwymedigaethau bob un dan y Cytundeb hwn) i warchod cywirdeb unrhyw Ddata Personol.

24.8 Bydd y Partïon yn gweithio gyda'i gilydd i greu a chytuno ar brotocol rhannu gwybodaeth yn benodol yng nghyswllt eu cydweithio ar y Cynllun Twf a byddant yn adolygu'n barhaus unrhyw brotocolau rhannu gwybodaeth presennol a ddefnyddir yng nghyswllt y Cynllun Twf i sicrhau eu bod yn parhau'n berthnasol i'r Cynllun Twf ac adnabod pa Ddata Personol sydd angen ei brosesu ac ar ba sail i sicrhau y cydymffurfir â'r Cymal 25 hwn (Diogelu Data).

25 RHYDDID **GWYBODAETH A GWYBODAETH AMGYLCHEDDOL**²⁰

25.1 Mae pob Parti yn cydnabod bod y Partïon yn ddarostyngedig i ofynion Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 ("**FOIA**") a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004 ("**EIR**") a bydd y Partïon yn cydymffurfio â pholisi'r Awdurdod Lletya ar FOIA yng nghyswllt y rhwymedigaethau datgelu gwybodaeth hyn i'r graddau eu bod yn berthnasol i'r Cynllun Twf.

25.2 Pan fo Parti ("**y Parti Derbynn**") yn derbyn cais am wybodaeth dan naill ai'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth neu'r Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol ynghylch gwybodaeth y mae'n ei dal ar ran unrhyw un o'r Partïon eraill mewn perthynas â'r Cynllun Twf, bydd yn:-

25.2.1 trosglwyddo'r cais am wybodaeth i'r Awdurdod Lletya cyn gynted ag sy'n ymarferol bosib ar ôl ei dderbyn, a beth bynnag o fewn dau (2) Ddiwrnod Busnes o dderbyn cais am wybodaeth;

25.2.2 rhoi copi i'r Awdurdod Lletya o'r holl wybodaeth sydd yn ei feddiant, neu y mae ganddo rym drosti, yn y ffurf y mae'r Awdurdod Lletya yn gofyn yn rhesymol amdani, o fewn deg (10) Diwrnod Busnes (neu gyfnod hirach os yw'r Awdurdod Lletya yn nodi hynny) o pan fo'r Awdurdod Lletya yn gwneud y cais am y wybodaeth; ac

25.2.3 yn rhoi pob cymorth angenrheidiol y mae'r Awdurdod Lletya wedi gofyn yn rhesymol amdano i alluogi i'r Awdurdod Lletya ymateb i gais am wybodaeth o fewn yr amserlen a ganiateir yn y FOIA neu'r EIR.

25.3 Mae'r Partïon yn cydnabod ac yn cytuno y bydd yr Awdurdod Lletya yn gyfrifol am gydlynu unrhyw ymateb ar ran y Partïon perthnasol i'r graddau y maent yn berthnasol i'r Cynllun Twf a chyfrifir am yr holl gostau a geir fel Costau'r Cyd-bwyllgor.

25.4 Bydd yr Awdurdod Lletya yn gyfrifol am benderfynu yn ôl ei ddisgresiwn ei hun yn llwyr p'un a yw unrhyw wybodaeth y ceisiwyd amdani dan y FOIA neu'r EIR:-

25.4.1 yn eithriedig rhag ei rhyddhau dan y FOIA neu'r EIR; ac

25.4.2 i gael ei rhyddhau mewn ymateb i gais am wybodaeth.

25.5 Mae pob Parti yn cydnabod y gall fod rhaid i'r Awdurdod Lletya, dan y FOIA neu'r EIR, fynnu fod y Parti Derbyn yn datgelu a drwy weithredu ar gyfarwyddyd yr Awdurdod Lletyol yn ddatgelu gwybodaeth:

25.5.1 heb ymgynghori â'r Partïon eraill lle nad oedd yn ymarferol i gael ymgynghoriad o'r fath; neu

25.5.2 yn dilyn ymgynghori â'r Partïon eraill ac ar ôl rhoi ystyriaeth i'w barn hwy.

26 HYSBYSIADAU

26.1 Bydd unrhyw rybudd neu orchymyn mewn cysylltiad â'r Cytundeb hwn i unrhyw Parti yn un ysgrifenedig a gellir ei ddanfôn â llaw, drwy bost dosbarth cyntaf a dalwyd yn barod, post danfon arbennig neu e-bost, wedi'i gyfeirio at y derbynnydd yn y cyfeiriad fel y nodir yn Atodlen 3 (Manylion y Partïon) neu gyfeiriad derbynnydd arall gaiff ei hysbysu'n ysgrifenedig o bryd i'w gilydd gan unrhyw un o'r Partïon i'r holl Partïon eraill.

26.2 Bydd unrhyw rybudd neu orchymyn mewn cysylltiad â'r Cytundeb hwn i'r Cyd-bwyllgor yn un ysgrifenedig a gellir ei ddanfôn â llaw, drwy bost dosbarth cyntaf a dalwyd yn barod, post danfon arbennig neu e-bost, wedi'i gyfeirio at y [Rheolwr Rhaglen gyda chopïau yn cael eu hafon i Brif Weithredwr a Swyddog Monitro Cyngor Gwynedd a Hedd Vaughan Evans(Rheolwr Gweithredu) yn y cyfeiriad fel y nodir yn Atodlen 3 (Manylion y Partïon) neu gyfeiriad derbynnydd arall gaiff ei hysbysu'n ysgrifenedig o bryd i'w gilydd gan y [Grŵp Cefnogaeth Weithredol] i'r holl Partïon eraill.

26.3 Tybir bod y rhybudd neu'r gorchymyn wedi'i gyflwyno'n briodol os:-

26.3.1 danfonwyd ef â llaw, a'i gadawyd yn y cyfeiriad priodol i'w gyflwyno;

26.3.2 rhoddwyd neu os gwnaed ef drwy bost dosbarth cyntaf a dalwyd yn barod, bedwar deg wyth (48) awr ar ôl iddo gael ei bostio (ac eithrio dyddiau nad ydynt yn Ddiwrnodau Busnes); neu

26.3.3 rhoddwyd neu os gwnaed ef drwy e-bost, ar adeg ei drosglwyddo,

cyn belled ag yn achos danfon â llaw neu drosglwyddo â llaw neu e-bost, y caiff ei ddanfôn neu ei drosglwyddo naill ai ar ôl 4.00pm ar Ddiwrnod Busnes, neu ar ddiwrnod nad yw'n Ddiwrnod Busnes, tybir bod y rhybudd/gorchymyn wedi'i gyflwyno am 9.00am ar y Diwrnod Busnes canlynol.

26.4 Er osgoi amheuaeth, pan gyflwynir achosion lle mae'r Rheolau Gweithdrefn Sifil yn berthnasol, rhaid cydymffurfio â darpariaethau'r Rheolau Gweithdrefn Sifil yng nghyswllt cyflwyno dogfennau mewn cysylltiad â'r achosion hynny.

27 CYFRAITH LYWODRAETHU

Caiff y Cytundeb hwn ac unrhyw rwymedigaethau digontract sy'n codi ohono neu yn gysylltiedig ag ef, ei lywodraethu gan gyfraith Cymru a Lloegr ym mhob cyswllt, ac fe'i dehonglir yn unol â hynny. Yn amodol ar Gymal 24 (Datrys Anghydfod), bydd gan Lysoedd Cymru a Lloegr awdurdodaeth lwyr i setlo unrhyw anghydfod a allai godi o'r Cytundeb hwn, neu mewn cysylltiad ag ef.

28 ASEINIO

Ni chaiff hawliau a rhwymedigaethau'r Partïon dan y Cytundeb hwn eu haseinio, eu hamnewid neu eu trosglwyddo fel arall heb ganiatâd y Partïon eraill.

29 ILDIO HAWL

- 29.1 Ni fydd unrhyw fethiant neu ohiriad gan unrhyw Barti i gyflawni unrhyw hawl, pŵer neu gywiriad yn golygu ei fod yn eu hildio, ac ni fydd eu gweithredu'n rhannol yn atal unrhyw weithredu pellach ar y rhain neu ryw hawl, pŵer neu gywiriad arall, oni bai fod y Parti hwnnw'n eu hildio'n ysgrifenedig.
- 29.2 Bydd pob Parti yn talu ei gostau ei hun yng nghyswllt paratoi, cyflawni, cwblhau a gweithredu'r Cytundeb hwn.

30 Y CYTUNDEB CYFLAWN

Mae'r Cytundeb hwn yn cynnwys yr holl delerau y mae'r partiön wedi cytuno iddynt yng nghyswllt testun y Cytundeb hwn, ac mae'n disodli unrhyw gytundebau, sylwadau neu ddealltwriaethau blaenorol, ysgrifenedig neu lafar, rhwng y Partiön ynghylch y testun dan sylw. Nid yw'r un Parti wedi'i gymell i ymrwymo i'r Cytundeb hwn nac i unrhyw un o'r dogfennau hyn drwy ddatganiad neu addewid nad ydynt yn eu cynnwys, oddieithr na fydd y Cymal hwn yn eithrio unrhyw gyfrifoldeb fyddai gan un Parti fel arall tuag at y llall mewn perthynas ag unrhyw ddatganiad a wnaed drwy dwyll gan y Parti hwnnw.

31 GWRTHRANNAU

Gellir cyflawni'r Cytundeb hwn mewn unrhyw nifer o wrthrannau, a bydd pob un o'r rheini'n gopi gwreiddiol os gweithredir hwy felly, ond gyda'i gilydd un ac yr un offeryn fyddant. Bydd copi cyflawn o'r Cytundeb a wedi ei arwyddo a ddanfoni'r drwy e-bost mewn fformat pdf gan bob Parti yn cael ei dderbyn ei fod a'r un effaith cyfreithiol a danfon copi gwreiddiol wedi ei arwyddo o'r Cytundeb. Bydd pob Parti yn dal ei gopi a arwyddwyd i orchymyn yr Awdurdod Lletyol a dyddir y Cytundeb a'r dyddiad a osodir arni gan yr Awdurdod Letyol.

32 PERTHYNAS Y PARTIÖN

Mae pob Parti yn gorff annibynnol ac nid oes dim sydd wedi'i gynnwys yn y Cytundeb hwn a gaiff ei ddehongli i awgrymu bod yna berthynas rhwng Partiön y bartneriaeth neu (ac eithrio pan ddarperir yn llwyr am hynny yn y Cytundeb hwn) bennaeth/asiant neu gyflogwr/gweithiwr. Ni fydd gan yr un Parti yr hawl i weithredu ar ran Parti arall nac ymrwymo'r llall drwy gontract neu fel arall, ac eithrio i'r graddau y caniateir yn glir iddo wneud hynny yn nhelerau'r Cytundeb hwn. Yn benodol er osgoi amheuaeth, ni chymerir bod unrhyw un o'r darpariaethau sy'n ymwneud ag egwyddorion gweithio mewnartneriaeth yn sefydlu unrhyw bartneriaeth fel y diffinnir yn Neddf Partneriaeth 1890.

33 CYFRIFOLDEBAU STATUDOL

Er gwaethaf unrhyw beth sydd i'w weld i'r gwrthwyneb yn y Cytundeb hwn, wrth ymgymryd â'u dyletswyddau statudol, ni chaiff disgresiwn unrhyw Barti ei lyffetheirio neu ei effeithio fel arall gan delerau'r Cytundeb hwn.

SCHEDULE 10
POLISI DIRPRWYO

PENDERFYNIAD	MATER I'R CYFARWYDDWR RHAGLEN	MATER I'R CYD- BWYLLGOR	MATER A GEDWIR YN ÔL
THEMÂU ALLWEDDOL			
1. Cymeradwyo a mabwysiadu'r OBP			Ydy
2. Cymeradwyo a mabwysiadu unrhyw OBP wedi'i ddiweddarau oddieithr i'r graddau y mae diweddariad o'r fath gyfystyr â newid materol i'r OBP pennaf neu newid materol yng nghynnwys y Portffolio Rhaglen neu Gynllun Busnes mewn unrhyw Brosiect Gymeradwy (mewn achos o'r fath bydd y penderfyniad i gymeradwyo a mabwysiadu OBP wedi'i ddiweddarau yn Fater a Gedwir yn Ôl) Er osgoi amheuaeth, mae newid materol yn newid sydd (yn cynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i) unrhyw newid sydd eisoes wedi'i gynnwys fel "Mater a Gedwir yn Ôl" yn y Cytundeb hwn.		Ydy	
3. Cymeradwyo a mabwysiadu Achosion Busnes Rhaglenni a Phortffolio yn cynnwys unrhyw ddiweddariadau diweddarau yn unol â Chymal 13 (Achos Busnes)		Ydy	
4. Cymeradwyo a mabwysiadu Achosion Busnes Prosiect yn unol a chymal 13(Cynllun Busnes)		Ydy	
5. Yn ddarostyngedig i 2 uchod amrywio y Rhaglenni i'w darparu		Ydy	

PENDERFYNIAD	MATER I'R CYFARWYDDWR RHAGLEN	MATER I'R CYD-BWYLLGOR	MATER A GEDWIR YN ÔL
CYLLID A GWARIANT			
6. Cytuno ar unrhyw gynnydd yng Nghyfraniad y Cyngor neu Gyfraniad Ymgynghorydd neu unrhyw Gyfraniad Ymgynghorydd Unigol			Ydy
7. Cymeradwyo unrhyw Gostau Mewnol anghymesur yn unol â Chymal 15.2.2 (Ymrwymiad y Partion a Chyfraniadau)		Ydy	
8. Cymeradwyo gwariant o fewn Cyllideb Flynyddol gymeradwy'r Awdurdod Lletya a gedwir ar ran y Cyd-bwyllgor fel sydd wedi'i nodi yng Nghymal 15.4 (Cyllideb Flynyddol)	Ydy		
9. Ac eithrio lle darparir ar ei gyfer yng Nghymal 15.4.3 ble nad yw cynnydd sydd yn ddarostyngedig i raddfa indecs (Cymeradwyo Cynnydd Cyllideb Flynyddol) mae cymeradwyo cynnydd mewn unrhyw Gyfraniadau Cyllideb Flynyddol yn fater a gedwir i'r Partion.			Ydy
10. mae unrhyw newidiadau i Gyfraniad Ychwanegol y Cyngorau yn Fater Cyngorau ar gyfer y Cyngorau yn unig.			Ydy – Mater Cyngor yn unig
11. mae penderfyniad yn unol a chymal 9.1.3 (Cyd Bwyllgorau Corfforaethol) yn Fater Cyngorau ar gyfer y Cyngorau yn unig.			Ydy – Mater Cyngor yn unig

PENDERFYNIAD	MATER I'R CYFARWYDDWR RHAGLEN	MATER I'R CYD-BWYLLGOR	MATER A GEDWIR YN ÔL
12. Trosglwyddo cyllid sydd wedi'u glustnodi o un Prosiect i un arall		Ydy	
13. Yr Awdurdod Lletyo yn ymrwymo i (neu gytuno i ymrwymo i) unrhyw drefniant benthyca ar ran y Cyd-bwyllgor a/neu roi unrhyw sicrwydd yng nghyswllt y benthyca hwn		Ydy	
14. Derbyn amodau a thelerau yng nghyswllt unrhyw arian trydydd parti ar gyfer y Cynllun Twf neu'r Weledigaeth Twf		Ydy	
15. Cytuno ar ffurf yr Adolygiadau Porth	Ydy		
16. Cytuno ar unrhyw Amodau Cyllid Llywodraeth Cymru neu Lywodraeth y DU		Ydy	
CYFFREDINOL			
17. Cymeradwyo cylch gorchwyol y Bwrdd Cyflawni Busnes a atodir yn Rhan 5 o Atodiad 2.		Ydy	
18. Disodli'r Awdurdod Lletya yn unol â Chymal 6.3 (Yr Awdurdod Lletya)		Ydy	
19. Cyhoeddi hysbysiad ysgrifenedig i Fethianwr i gywiro toriad neu gael eu trin fel petai wedi tynnu'n ôl o'r Cyd-bwyllgor yn unol â Chymal 2.3 (Terfynu)			Ydy
20. Bydd unrhyw benderfyniad i benodi a wedyn diddymu cyrff neu sefydliadau eraill fel Ymgynghorydd wedi arwyddo i fod yn Barti i'r Cytundeb er ddarparu cefnogaeth ariannol			Ydy

PENDERFYNIAD	MATER I'R CYFARWYDDWR RHAGLEN	MATER I'R CYD-BWYLLGOR	MATER A GEDWIR YN ÔL
i'r Cyd Bwyllgor yn Faer a Gadwir yn ol.			
21. Sefydlu is-bwyllgor, is-grŵp neu gorff rheoli prosiect yn unol â'r Cytundeb hwn a phennu eu cylch gorchwyl ac ystod y dirprwyo.		Ydy	
22. Gwneud unrhyw amrywiadau neu ildio unrhyw hawliau neu derfynu unrhyw gontractau a lofnodwyd gan y Partïon / yr Awdurdod Lletya (ac eithrio'r Cytundeb hwn) sy'n faterol i'r Cynllun Twf.		Ydy	
23. Diwygiadau i delerau'r Cytundeb hwn			Ydy
24. Cymeradwyo Strwythur Staffio'r Swyddfa Rheoli Portffolio		Ydy	
25. Cyflogi a diswyddo (a gosod telerau cyflogaeth) aelodau o staff y Swyddfa Rheoli Portffolioac eithrio'r Cyfarwyddwr Rhaglen	Ydy		
26. Cyflogi a diswyddo (a gosod telerau cyflogaeth) y Cyfarwyddwr Rhaglen.		Ydy	
27. Cychwyn unrhyw hawliad, gweithrediadau neu ymgyfreithiad arall a ddygir gan neu amddiffyn unrhyw hawliad, gweithrediadau neu ymgyfreithiad arall a ddygir yn erbyn y Cyd-bwyllgor neu Barti unigol yng nghyswllt y Cynllun Twf, ac eithrio yng nghyswllt casglu dyled yng nghwrs arferol busnes.		Ydy	
28. Gwneud unrhyw gyhoeddiadau neu ddatganiadau o ba bynnag natur yng nghyswllt y Cyd-bwyllgor a'r Cynllun Twf	Ydy		

PENDERFYNIAD	MATER I'R CYFARWYDDWR RHAGLEN	MATER I'R CYD- BWYLLGOR	MATER A GEDWIR YN ÔL
29. Cymeradwyo'r Achos Busnes ar gyfer creu cwmni masnachu awdurdod lleol dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003			Ydy
30. Unrhyw benderfyniad i newid i Gyd-bwyllgor Corfforaethol			Ydy
31. Yn amodol ar delerau'r Cytundeb hwn, unrhyw faterion eraill nad ydynt wedi'u cynnwys yn Atodlen 1 (Polisi Dirprwyo) sy'n hwyluso, neu sy'n ffafriol neu'n atodol i gyflawni Cylch Gorchwyl y Cyd-bwyllgor0		Ydy	

ATODLEN 2

CYLCH GORCHWYL

0

CYLCH GORCHWYL Y CYD-BWYLLGOR

1. NODAU/PWRPAS

- 1.1 Y Cyd-bwyllgor fydd y corff allweddol i oruchwylio'r Cynllun Twf a chynrychioli buddiannau'r Partïon a'i randdeiliaid ac, yn amodol ar y Cytundeb hwn, bydd yn wneud yr holl benderfyniadau angenrheidiol i hwyluso a gweithredu ei gyflawni. Yn ogystal, bydd y Cyd-bwyllgor yn gyfrifol am fonitro cynnydd y rhaglen a rheoli dimensiynau gwleidyddol y Cynllun Twf.
- 1.2 Hefyd, bydd y Cyd-bwyllgor yn goruchwylio'r Weledigaeth Twf ac, yn amodol ar y Cytundeb hwn, bydd yn gwneud yr holl benderfyniadau angenrheidiol i hwyluso a gweithredu ei chyflawni.
- 1.3 Bydd y Cyd-bwyllgor yn ymgymryd â'r swyddogaethau a ganlyn:-
  - 1.3.1 pennu ffurf a nifer y cronfeydd i gyflawni'r Cynllun Twf;
  - 1.3.2 cymeradwyo Achosion Busnes Prosiectau i gyflawni'r Cynllun Twf yn unol â'r OBP;
  - 1.3.3 darparu cyfeiriad strategol i'r Grŵp Cefnogaeth Weithredol (i gynnwys cymeradwyo cylch gwaith y Grŵp Cefnogaeth Weithredol a chymeradwyo unrhyw faterion adnoddau);
  - 1.3.4 gweithredu fel cynrychiolydd i bob un o'r Partïon i sicrhau cysondeb gydag amcanion a gwledigaethau unigol;
  - 1.3.5 monitro trefniadau perfformiad, rheoli a gwaith (i gynnwys y gwiriadau archwilio a sicrwydd angenrheidiol);
  - 1.3.6 sicrhau bod adnoddau digonol wedi'u hymrwymo i'r Cynllun Twf;
  - 1.3.7 cyflafareddu ar unrhyw anghydfod o fewn y rhaglen a negodi datrysiaid i unrhyw broblemau rhwng y rhaglen a chyrrff allanol;
  - 1.3.8 cyfathrebu a darparu cynnydd ar faterion strategol o fewn y Cynllun Twf;
  - 1.3.9 hyrwyddo gweithio mewn partneriaeth rhwng y Partïon;
  - 1.3.10 cyhoeddi datganiad llywodraethu blynyddol a Chyfrifon Blynyddol;
  - 1.3.11 cysylltu â phartneriaid Cynlluniau Twf neu Gynlluniau Dinasoedd eraill ledled y Deyrnas Unedig i rannu arfer gorau a sicrhau dull strategol wedi'i gydlyn;
  - 1.3.12 darparu adroddiadau cynnydd blynyddol i'r Partïon; a
  - 1.3.13 diweddarau'r Polisi Dirprwyo o bryd i'w gilydd.

2. TELERAU

- 2.1 Ar ddechrau'r Cynllun Twf:-
  - 2.1.1 cwblhau unrhyw Achosion Busnes yn unol â Chymal 13; a
  - 2.1.2 chytuno ar fanylion y broses gwneud penderfyniadau ac asesiadau cyn i'r Cyd-bwyllgor ystyried prosiectau unigol.

2.2 Yn ystod y camau cynllunio a datblygu:-

- 2.2.1 adolygu statws y prosiect yn erbyn y cynlluniau cymeradwy;
- 2.2.2 monitro rheolaeth cyllideb, risgiau ac ansawdd y prosiect;
- 2.2.3 hyrwyddo a chefnogi'r prosiect ymhlith rhanddeiliaid perthnasol a lle bo hynny'n briodol, derbyn eu caniatâd;
- 2.2.4 ceisio datrys anghydfodau lle nad yw'n bosib datrys y rhain yn foddhaol drwy unrhyw ddull arall; a
- 2.2.5 sicrhau bod y cynigion yn fforddiadwy ac yn rhoi'r gwerth gorau am arian i'r sector cyhoeddus.

CYLCH GORCHWYL Y GRŴP CEFNOGAETH WEITHREDOL

1. **STATWS**

- 1.1 Mae'r Grŵp yn un gweithredol proffesiynol sy'n cefnogi ac yn cynghori Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru ac yn gweithredu penderfyniadau'r Bwrdd hwnnw.
- 1.2 Ni fydd gan y Grŵp unrhyw bwerau ffurfiol i wneud penderfyniadau a bydd yn cynghori swyddogion y Bwrdd, sydd â phwerau dirprwyedig, wrth weithredu eu pwerau.

2. **PWRPAS Y GRŴP**

- 2.1 (a) cydlynu cyngor proffesiynol i Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (y cyfeirir ato fel 'y Bwrdd' o hyn allan); (b) gweithredu penderfyniadau'r Bwrdd; (c) goruchwyllo'r gwaith o ddatblygu a rheoli adnoddau'r Bwrdd a (d) bod yn gyfrifol am reoli perfformiad ffrydiau gwaith, rhaglenni a phrosiectau'r Bwrdd.
- 2.2 Mae gan y Grŵp y rolau a'r cyfrifoldebau penodol a ganlyn:-

Strategol

- 2.2.1 rhoi cyngor strategol ar ddatblygu'r Weledigaeth Twf;
- 2.2.2 rhoi cyngor proffesiynol i'r Bwrdd ym meysydd penodol trafndiaeth, sgiliau a chyflogaeth, datblygu'r economi, tai, cynllunio defnydd tir a digidol;
- 2.2.3 rhoi cyngor ar ddatblygu strategaeth ranbarthol i adfywio lleydd.

Rheoli Rhaglenni a Phrosiectau

Gweithredu fel y Bwrdd Portffolio i oruchwyllo'r gwaith o ddatblygu, cydlynu a chyflawni'r Rhaglenni a'r prosiectau a gomisiynir o fewn y Cynllun Twf a goruchwyllo'r gwaith o ddatblygu, cydlynu a chyflawni prosiectau eraill a gomisiynir gan y Bwrdd i gyflawni'r Weledigaeth Twf.

Rheoli Perfformiad

- 2.2.4 goruchwyllo'r gwaith o reoli ac adrodd am berfformiad rhaglenni a phrosiectau'r Bwrdd; a
- 2.2.5 chynnal a rheoli systemau adrodd rheoli perfformiad a risg.

Gweinyddiaeth a Chyfathrebu

- 2.2.6 cefnogi'r strwythur llywodraethu a sicrhau y caiff ei weithredu'n effeithlon;
- 2.2.7 goruchwyllo strategaeth gyfathrebu; a
- 2.2.8 gweithredu fel "tŷ clirio" ar gyfer adroddiadau i'r Bwrdd.

3. **AELODAETH**

- 3.1 Cadeirydd y Cyd-bwyllgor neu ddirprwy priodol
- 3.2 Cyfarwyddwr Rhaglen
- 3.3 Swyddogion a.151 a Monitro o'r Awdurdod Lletya

3.4 Uwch swyddog o'r sefydliadau isod:-

- 3.4.1 Cyngor Gwynedd;
- 3.4.2 Cyngor Sir Ynys Môn;
- 3.4.3 Cyngor Conwy;
- 3.4.4 Cyngor Sir Ddinbych;
- 3.4.5 Cyngor Sir y Fflint;
- 3.4.6 Cyngor Wrecsam;
- 3.4.7 Prifysgol Bangor;
- 3.4.8 Prifysgol Glyndŵr;
- 3.4.9 Coleg Cambria;
- 3.4.10 Grŵp Llandrillo-Menai;
- 3.4.11 Bwrdd Cyflawni Busnes.

4. **AMSERLENNI CYFARFODYDD**

- 4.1 Cynhelir cyfarfodydd ar ail ddydd Gwener bob mis neu fel y cytunir fel arall gan y Grŵp Gweithredol er mwyn hwyluso'i swyddogaethau.
- 4.2 Fodd bynnag, gelwir cyfarfodydd arbennig os credir bod angen.

5. **YSGRIFENYDDIAETH**

Darperir ysgrifenyddiaeth y Grŵp gan y Swyddfa Rhaglen.

CYLCH GORCHWYL Y SWYDDFA CEFNOGI PORTFFOLIO

1. Darparu tîm cefnogaeth broffesiynol dan arweiniad y cyfarwyddwr rhaglen er mwyn cyflawni rhaglen gytûn y Bwrdd Uchelgais Economaidd yn llwyddiannus er mwyn cyflawni twf economaidd a datgloi arian gan y llywodraeth
2. Rhoi cyngor a chyfeiriad proffesiynol i'r Bwrdd Uchelgais Economaidd ar strategaethau allweddol i gefnogi'r uchod, yn benodol trafndiaeth, sgiliau a chyflogaeth, datblygu'r economi a thwf sectorau, isadeiledd digidol a chynllunio defnydd tir;
3. Cefnogi'r gwaith o ddatblygu a chyflawni Gweledigaeth Twf Gogledd Cymru, gan roi cyngor a chyfeiriad i'r Bwrdd er mwyn gwneud y gorau o'r potensial i gyflawni twf economaidd cynaliadwy a chynhwysol yn y Gogledd;
4. Cydlynu'r gwaith o ddatblygu a chyflawni Cynllun Twf Gogledd Cymru;
5. Gweithio'n agos gyda'r sector busnes yn y rhanbarth er mwyn adnabod cyfleoedd i sicrhau twf economaidd;
6. Gweithio ar y cyd ac mewn partneriaeth â swyddogion allweddol o Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru er mwyn cyflawni blaenoriaethau'r Bwrdd Uchelgais Economaidd;
7. Arwain ar gaffael nwyddau, gwaith a gwasanaethau yn amodol ar gymeradwyaeth gan y Cyd-bwyllgor fel y nodir yn fwy penodol ym mharagraff 3, Rhan 1 yr Atodlen hon.
8. Bod yn gyfrifol am reoli adnoddau yn cynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i):
  - (a) cynnal cyllideb flynyddol i'r Bwrdd;
  - (b) goruchwyllo defnydd o'r gyllideb;
  - (c) sicrhau gwerth am arian wrth ddefnyddio'r gyllideb; a
  - (d) gwneud penodiadau ac ymrwymo i gontractau gyda chymeradwyaeth y Bwrdd ac o fewn y gyllideb sydd wedi'i chymeradwyo, ac yn unol â pholisïau'r Awdurdod Lletya

CYLCH GORCHWYL YR IS-BWYLLGORAU**CYLCH GORCHWYL****IS-FWRDD CYFLAWNI TRAFNIDIAETH**

Mae Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn penodi Is-grŵp Cyflawni Trafnidiaeth i ymgymryd â'r swyddogaethau sydd wedi'u hamlinellu isod.

Bydd yr Is-fwrdd yn Is-bwyllgor a benodir dan Adran 102 Deddf Llywodraeth Leol 1972 ac Adran 20 Deddf Llywodraeth Leol 2000 a'r Rheoliadau a wnaed oddi tano

Bydd yr Is-fwrdd yn cynnwys chwe Chynghorydd, un o bob Cyngor sy'n Bartner a fydd yn Aelodau Gweithredol.

Gellir gwahodd Arsyllwyr i fynychu, yn seiliedig ar eu gwybodaeth a'u cyfraniad posib i'r meysydd cyfrifoldeb.

RÔL:

- Cynllunio a chydlynu gwasanaeth trafndiaeth integredig a chydgyssylltiedig yng ngogledd Cymru;
- cynllunio, cydlynu a chynghori ar ymatebion rhanbarthol i gynigion Gwella Trafnidiaeth Gyhoeddus Llywodraeth Cymru.
- cynllunio a chydlynu cyflawni ymyraethau trafndiaeth strategol, yn cynnwys prosiectau'r Cais Twf a phrosiectau datgarboneiddio trafndiaeth;
- adrodd ar gynnydd, perfformiad, deilliannau a materion ariannu i'r Bwrdd Uchelgais. Bydd yr Is-fwrdd Cyflawni yn Is-bwyllgor o Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.

PWRPAS:

Ymateb i'r briffiau a'r comisiynau yn unol â chyfarwyddyd a chytundeb y Bwrdd Uchelgais Economaidd, a'u gweithredu.

Mae gan yr Is-fyrddau'r swyddogaethau a'r cyfrifoldebau cyffredinol a ganlyn:

Strategol

- cydlynu gweithgarwch Awdurdodau Lleol a phartneriaid eraill fel y byddai dull rhanbarthol strategol yn ei le yn y maes polisi perthnasol;
- darparu cyngor strategol perthnasol i'r Bwrdd;
- cefnogi'r Bwrdd i ddylanwadu ar bolisïau cenedlaethol a rhaglenni ariannu; gweithredu penderfyniadau'r Bwrdd Uchelgais Economaidd. Bydd y Bwrdd Uchelgais Economaidd yn rhoi cyfarwyddyd ac yn comisiynu'r Is-fyrddau Cyflawni i ymgymryd â thasgau allweddol.

Rheoli Prosiectau a Rhaglenni

- cydlynu cynllunio, datblygu a chyflawni Rhaglen(ni) perthnasol a gomisiynir gan y Bwrdd Uchelgais Economaidd;
- cydlynu cynllunio, datblygu a chyflawni Prosiectau perthnasol a gomisiynir gan y bwrdd Uchelgais Economaidd, yn benodol y Prosiectau sydd wedi'u cynnwys yng "Nghais" y Cynllun Twf. Bydd hyn yn cynnwys datblygu Achosion Busnes Amlinellol unigol a Modelau Busnes Pum Achos ar gyfer pob Prosiect;
- monitro ac adolygu cynnydd ac effaith y Rhaglen(ni) perthnasol a Phrosiectau perthnasol a chyflwyno unrhyw argymhellion i'r Bwrdd.

Rheoli Adnoddau

- Goruchwylio datblygiad y gyllideb berthnasol a sicrhau gwerth am arian yn nefnydd y gyllideb.
- Adrodd i'r Bwrdd Uchelgais ar y gyllideb a cheisio cymeradwyaeth gan y Bwrdd Uchelgais am unrhyw amrywiadau i'r gyllideb.

Rheoli Perfformiad

- Cydlynu'r gwaith o adrodd ar berfformiad y Rhaglen(ni) a'r Prosiectau perthnasol i'r Bwrdd;
- Cynnal a rheoli system adrodd rheoli perfformiad a risg.

Grymoedd yr Is-bwyllgorau

Dim wedi'u dirprwyo.

PERTHYNAS GYDA'R BWRDD UCHELGAIS

- Gwahoddir Cadeirydd pob Is-fwrdd Cyflawni i rai cyfarfodydd y Bwrdd Uchelgais Economaidd i adrodd ar gynnydd, perfformiad a deilliannau.
- Bydd y Bwrdd Uchelgais yn creu Arweinydd Portffolio ar gyfer pob un o themâu yr Is-fyrddau Cyflawni. Arsyllwyr fyddant yng nghyfarfod yr Is-fwrdd, a byddant yn sicrhau cyswllt uniongyrchol gyda'r Bwrdd Uchelgais.

GWEITHDREFNAU A LLYWODRAETHU

- Penodir Swyddog Arweiniol ar gyfer pob un o'r Is-fyrddau Cyflawni.
- Fel arfer, bydd penderfyniadau yn cael eu gwneud drwy gonsensws ac yna bydd chwe aelod yr awdurdodau lleol yn pleidleisio'n ffurfiol er mwyn cael mwyafrif syml.
- Os bydd y bleidlais yn gyfartal, caiff y mater ei gyfeirio i'r Bwrdd Uchelgais am benderfyniad.
- Ym mhob agwedd arall, bydd yr Is-fwrdd yn gweithredu'r rheolau a'r gweithdrefnau sy'n berthnasol i'r Bwrdd Uchelgais fel y nodir yn y GA1 neu unrhyw gytundeb dilynol sy'n ei ddisodli.

ATODLEN 2

Cylch Gorchwyl y Bwrdd Cyflawni Busnes

1. Rôl a Chylch Gwaith

- 1.1. Bydd y Bwrdd Cyflawni Busnes yn gweithredu fel llais busnes a chyflogwyr yn y rhanbarth, ac yn gweithio'n agos gyda sefydliadau megis Cyngor Busnes Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy (y corff ymbarél ar gyfer sefydliadau sy'n cynrychioli Busnesau). Bydd yn canolbwyntio ar gyflawni'r Weledigaeth Twf ar gyfer y rhanbarth.
- 1.2. Bydd ganddo rôl allweddol wrth herio a chynghori Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru ar faterion yn ymwneud â'r Weledigaeth Twf a'r Cynllun Twf.
- 1.3. Bydd y Bwrdd yn amlygu'r rhwystrau i dwf, ynghyd â dwyn ymlaen syniadau a chynigion. Disgwylir i Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru sefydlu ffyrdd i gyflawni'r cynigion hyn.
- 1.4. Mae'r Bwrdd yn rhan allweddol o gyfarpar llywodraethu'r Cynllun Twf ac mae ganddo rôl ddeublyg bwysig:
  - Sicrhau bod llais a dymuniadau busnesau yn siapio ac yn dylanwadu ar y Weledigaeth Twf ar gyfer Gogledd Cymru a phecyn a chyflawniad y Cynllun Twf;
  - Sicrhau y gall busnesau gael mynediad i'r cyfleoedd a symbylir ac a gataleiddir gan ddatblygu'r Cynllun Twf, a'u harwain.
- 1.5. Mae'r Bwrdd wedi'i ymrwymo i wneud y gorau o'r cyfleoedd o fewn y Cynllun Twf, a hyrwyddo buddsoddiad anuniongyrchol gan gwmnïau, mentrau a busnesau.
- 1.6. Bydd y Bwrdd yn cynnwys Cadeirydd a rhwng 9 a 12 aelod. Bydd ei aelodaeth yn cynnwys cynrychiolwyr ac arbenigwyr sector o fusnesau allweddol o'r sectorau economaidd twf a sylfaenol ledled y rhanbarth. Mae disgwyl i Aelodau'r Bwrdd gynnwys swyddogion uwch sy'n gwneud penderfyniadau o sefydliadau a gynrychiolir.
- 1.7. Bydd ei raglen waith (a fydd wedi'i gosod mewn cynllun busnes blynyddol) yn arddangos yn glir y cyfleoedd i'r sector preifat a ddaw yn sgil cyflawni'r Weledigaeth Twf a'r Cynllun Twf. Caiff y cynllun busnes blynyddol a'r cynigion a gyflwynir gan y Bwrdd eu hystyried yn ffurfiol gan Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru er mwyn eu hymgorffori o fewn ei raglen waith.
- 1.8. Bydd yn cryfhau proffil llais a mewnbwn busnesau i'r Cynllun Twf, er mwyn sicrhau ei fod yn cael ei yrru a'i gyflawni gan fusnes a diwydiant, er ei fod yn cael ei arwain yn wleidyddol.
- 1.9. Bydd y Bwrdd yn sicrhau bod buddsoddiad mewn twf yn cael ei hysbysu a'i siapio gan fusnesau i fusnesau.
- 1.10. Bydd Cadeirydd y Bwrdd yn aelod ymgynghorol o Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru a mewn partneriaeth gyda'r Bwrdd Uchelgais bydd ganddo rôl allweddol wrth ddarparu arweinyddiaeth a chysylltiadau allweddol gyda Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y Deyrnas Unedig. Bydd swydd y Cadeirydd yn cael ei hysbysebu a'i phenodi'n gyhoeddus.
- 1.11. Caiff cyfansoddiad a rôl y Bwrdd o fewn llywodraethiant y Cynllun Twf a'i gyd-berthynas gyda'r Cydbwyllgor ei gwmpasu yng Nghytundeb Llywodraethu 2. Rhaid i'r Bwrdd fod yn hyblyg i newid ei gyfansoddiad a'i rôl fel y gwêl yn dda er mwyn bod mor annibynnol â phosib. Caiff cyfansoddiad ac rôl y Bwrdd a unrhyw newidiadau ei gytuno gyda Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.
- 1.12. Bydd y Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, yn ystyried yn llawn a derbyn unrhyw gyngor neu her gan y Bwrdd Cyflawni Busnes. Bydd unrhyw argymhellion ffurfiol gan y Bwrdd Cyflawni Busnes i Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn cael ei cyflwyno mewn adroddiad

ysgrifenedig fydd yn cael ei ystyried mewn cyfarfod o'r Bwrdd gyda ymateb a rhesymau yn cael ei cofnodi a'i cyfathrebu.

2. Cyfrifoldebau Allweddol

2.1. Bydd y Bwrdd Cyflawni Busnes yn gyfrifol am:

- Adolygu a siapio'r Weledigaeth Twf ar gyfer y Gogledd;
- Herio ac adolygu'r portffolio o brosiectau a gynigir o fewn y Cynllun Twf ac ystyried a herio'r Achosion Busnes Llawn ar gyfer prosiectau unigol er manteisio i'r eithaf ar effaith y cynllun ar gyfer y rhanbarth, gan sicrhau buddsoddiad uniongyrchol ac anuniongyrchol ychwanegol o'r sector preifat ar gyfer y Cynllun.;
- Canolbwyntio ar gyflawni prosiectau a gomisiynir gan Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru a sicrhau y gall busnesau gael mynediad i'r cyfleoedd a gataleiddir gan y Cynllun Twf, a'u harwain;
- Darparu rôl eirioli, gan hyrwyddo'r rhanbarth fel prif leoliad ar gyfer buddsoddwyr ac ymwelwyr a gweithio gyda phartneriaid i gynyddu gwerth ac ansawdd mewnffuddsoddi;
- Rhoi cyngor ar ymyrraeth arfaethedig gan randdeiliaid allweddol eraill, yn cynnwys Llywodraeth Cymru.

2.2. Bydd gan y Bwrdd rôl hanfodol i'w chwarae wrth

2.3. Bydd y Bwrdd yn gweithio yn agos ac mewn partneriaeth gyda Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.

3. Cadeirydd y Bwrdd

3.1. Caiff y Cadeirydd ei benodi ar sail tymor penodol o ddwy flynedd, gyda nifer y tymhorau wedi'i gyfyngu i ddau.

3.2. Tybir y byddai'r ymrwymiad amser, er yn hyblyg, yn un diwrnod yr wythnos ar gyfartaledd, ond bydd lefel yr ymrwymiad yn amrywio dipyn ar draws y tymor.

3.3. Bydd y rôl yn derbyn cydnabyddiaeth ar lefel sy'n adlewyrchu arwyddocâd y rôl.

3.4. Bydd y Cadeirydd yn gyfrifol am:

- Arwain y Bwrdd, gan sicrhau ei fod yn cyflawni ei gyfrifoldebau;
- Cadeirio cyfarfodydd y Bwrdd, casglu barnau sydd wedi'u mynegi gan bob grŵp rhanddeiliaid a, lle bo angen, dod i gonsensws;
- Cyfathrebu a chynrychioli argymhellion y Bwrdd ar Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru;
- Bod yn arweinydd "busnes" a phencampwr dros y rhanbarth yn genedlaethol ac yn rhyngwladol.

3.5. Dylai'r Cadeirydd feddu ar y cefndir a'r profiad a ganlyn:

- Bod yn aelod o gymuned fusnes y sector preifat;
- Meddu ar brofiad arweinyddiaeth uwch helaeth;
- Cael rhwydwaith eang o gysylltiadau cyhoeddus, preifat ac yn y llywodraethau sy'n ymestyn y tu hwnt i'r rhanbarth.

3.6. Darperir cefnogaeth strategol, ymchwil, polisi a chyfryngau i'r Cadeirydd a'r Bwrdd Cyflawni Busnes gan y Swyddfa Rheoli Portffolio(unwaith y bydd wedi'i sefydlu'n llawn).

- 3.7. Bydd angen i Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru gymeradwyo penodiad y Cadeirydd. Caiff y broses ei goruchwyllo gan Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Yn unol a cymeradwyaeth Llywodraeth Prydain ac Llywodraeth Cymru bydd y Cadeirydd yn cael ei benodi gan Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.
- 3.8. Caiff y Cadeirydd ei benodi yn unol â'r safonau cydnabyddedig ar gyfer penodiadau cyhoeddus, yn cynnwys hysbyseb agored.

4. Dethol Aelodau'r Bwrdd Cyflawni Busnes

- 4.1. Rhaid i'r broses ddehol fod yn agored ac yn dryloyw, gan ddefnyddio'r meini prawf dethol a restrir isod.
- 4.2. Bydd y Panel Penodi yn cynnwys Cadeirydd ac Is-gadeirydd Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru a Chadeirydd y Bwrdd Cyflawni Busnes. Bydd y Panel yn cyflwyno argymhellion i'r Bwrdd Uchelgais i gymeradwyo'r ymgeiswyr mwyaf addas i'w penodi.
- 4.3. Caiff rôl Aelodaeth y Bwrdd ei hysbysebu'n gyhoeddus i annog ystod eang o geisiadau. Bydd cyfres gyfunol o sgiliau a phrofiad y Bwrdd yn ystyriaeth allweddol. Bydd proses ymgeisio a fydd yn caniatáu i aelodau arfaethedig gael eu henwebu.
- 4.4. Ar y cyd, dylai'r Bwrdd feddu ar y wybodaeth a'r sgiliau a ganlyn:
- Dealltwriaeth o economi'r Gogledd a gwerthfawrogiad o gyfleoedd yn y sectorau economaidd twf a sylfaen ledled y rhanbarth
  - Rhwydwaith eang o gysylltiadau ledled y DU ac yn rhyngwladol;
  - Profiad o ddadansoddi ac asesu gwybodaeth fasnachol, dechnegol ac ariannol er mwyn rhoi cyngor safonol i'r sawl sy'n gwneud penderfyniadau;
  - Profiad o ddarparu cyngor diduedd am brosiectau a mentrau, yn benodol yng nghyswllt eu hyfywedd a'u heffaith ar faterion cyflogaeth ac economi.
- 4.5. Ymgwymerir â'r broses mewn ymgynghoriad â'r ddwy Lywodraeth.
- 4.6. Wrth benodi aelodau, rhoddir ystyriaeth i sefydlu aelodaeth sydd, gyhyd ag sy'n bosib, yn gytbwys yn gyffredinol fel ei bod yn adlewyrchu ac yn cynrychioli holl ardal ddaearyddol y Gogledd, ei sectorau a'i chymunedau busnes a bydd angen ystyried hyn yn ystod y broses benodi.

5. Gwrthdaro Buddiannau

- 5.1. Er mwyn caniatáu i'r Bwrdd Cyflawni Busnes ymgymryd â'i holl swyddogaethau, gwneir gwahaniaeth clir rhwng y rheini sy'n ymwneud â datblygu prosiectau penodol a'r rheini sy'n paratoi argymhellion am y prosiectau hynny i Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Gweithredir system gadarn o ddatgan gwrthdaro buddiannau. Yn ogystal, mae Ymgynghorwyr y Bwrdd Uchelgais wedi'u rheoli gan Gôd yng nghyswllt buddiannau personol. Disgwylir i aelodau a benodir i'r Bwrdd Cyflawni Busnes gydymffurfio â rhai darpariaethau.

---

21 PM: NWEAB to please provide. As the BDB are not a Party to this Agreement but the Chair is an "Advisor", we presume reference to the GA2 and compliance with its terms (including confidentiality and FOIA, code of conduct) will be captured in the terms of reference.

ATODLEN 3

PROTOCOL CRAFFU

1. Cyfathrebu a Chodi Ymwybyddiaeth

- 1.1 Bydd y Swyddfa Rheoli Portffolioyn paratoi adroddiad chwarterol ar waith y Bwrdd Uchelgais Economaidd a fydd yn cynnwys:
  - Cynnydd ar weithredu'r OBP yn cynnwys Rhaglenni a Phrosiectau unigol.
  - Perfformiad Ariannol y Bwrdd
  - Datblygiadau sydd ar y gweill.
- 1.2 Caiff yr adroddiad ei anfon at bob Sefydliad sy'n Bartner a bydd ar ffurf a fydd yn hwyluso ei gyflwyno i drefniadau Craffu neu lywodraethu arall y Partneriaid fel y mae'r Partneriaid yn pennu.
- 1.3 Bydd Swyddog o'r Swyddfa Rheoli Portffolio ar gael i fynychu cyfarfod perthnasol ar yr amod, yn absenoldeb amgylchiadau arbennig neu alw penderfyniad i mewn, na fydd yr un Partner angen swyddog i fynychu mwy na dau o'u cyfarfodydd bob blwyddyn.

2. Galw i mewn

- 2.1 Caiff holl benderfyniadau'r Bwrdd Uchelgais neu ei Is-fyrddau ("Corff Penderfyniadau") eu cofnodi a'u cyhoeddi ar ddatganiad o benderfyniadau a baratoir wrth gydymffurfio â Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Trefniadau Gweithrediaeth) (Penderfyniadau, Dogfennau a Chyfarfodydd) (Cymru) 2001. Caiff yr hysbysiad ei anfon at Bennaeth Gwasanaethau Democraataidd y Cyngorau hefyd i'w drin yn unol â threfniadau llywodraethu ei Cyngorau eu hunain mewn perthynas â Chraffu.
- 2.2 Er gwaethaf unrhyw ddarpariaeth yng Nghyfansoddiad unrhyw Gyngor, ni ellir galw unrhyw benderfyniad Corff Penderfyniadau gan unrhyw Gyngor ar ddiwedd 5 diwrnod gwaith clir (a gymerir ei fod wedi dod i ben am 17:00 ar y diwrnod olaf) yn dilyn dyddiad cyhoeddi'r datganiad penderfyniad.
- 2.3 Os derbynnir cais i alw penderfyniad i mewn yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor hwnnw, anfonir copi o'r hysbysiad neu'r hysbysiadau hynny at yr isod cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol wedi hynny:
  1. Swyddog Monitro pob un o'r Cyngorau Eraill
  2. Cyfarwyddwr Rhaglen
  3. Cynrychiolydd Bwrdd y partneriaid eraill
- 2.4 Bydd y Cyngor yn trefnu i'r mater gael ei ystyried mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Craffu perthnasol i'w gynnal ddim hwyrach na 15 diwrnod gwaith clir o ddyddiad derbyn yr hysbysiad Galw i Mewn gan y Cyngor hwnnw.
- 2.5 Ni ellir galw unrhyw benderfyniad gan Gorff Penderfyniadau i mewn fwy nag unwaith gan unrhyw Gyngor ac ni fydd ailystyried penderfyniad yn destun Galw i Mewn gan unrhyw Gyngor.
- 2.6 Caiff cynrychiolwyr y Cyd-bwyllgor a'r Swyddfa Rheoli Portffolioeu gwahodd i fynychu i siarad yng nghyfarfod Pwyllgor Craffu sy'n ystyried y cais am alw i mewn.
- 2.7 Os, wedi ystyried y penderfyniad, yw'r Pwyllgor Craffu yn dal i fod yn bryderus yn ei gylch, yna gall ei gyfeirio yn ôl i'r corff gwneud penderfyniadau i'w ailystyried, gan nodi'n ysgrifenedig natur ei bryderon i'r penderfynwr, yna byddant yn ailystyried o fewn 15 diwrnod gwaith clir pellach, gan ddiwygio'r penderfyniad neu beidio, cyn mabwysiadu penderfyniad terfynol.

- 2.8 Cyflwynir rhybudd o argymhellion y cyfarfod yn ysgrifenedig i Gyfarwyddwr Rhaglen, Swyddog Monitro a Phrif Swyddog Cyllid y Cyd-bwyllgor ddim hwyrach na 5 diwrnod gwaith clir wedi dyddiad y cyfarfod.
- 2.9 Ni fydd y drefn galw i mewn a nodir uchod yn berthnasol os yw'r penderfyniad a wneir yn un brys. Bydd penderfyniad yn un brys pe byddai unrhyw oedi a achosir gan y broses galw i mewn yn rhagfarnu gwaith y Corff Penderfyniadau'n ddifrifol neu fudd cyhoeddus arall, er enghraifft. Bydd y penderfyniad ynghylch p'un a yw mater yn un brys yn cael ei wneud drwy ei ddatrys gan y Corff Penderfyniadau gan nodi'r sail dros y penderfyniad. Bydd cofnod y penderfyniad, a'r hysbysiad sy'n ei wneud yn gyhoeddus, yn nodi p'un a yw'r penderfyniad yn un brys ym marn y corff sy'n gwneud penderfyniadau ac, felly, ni fydd yn amodol ar alw i mewn a'r sail dros y penderfyniad hwnnw.

ATODLEN 4

MANYLION Y PARTÏON

Enw'r Derbynydd	Cyfeiriad	E-bost
Cyngor Conwy:- [Prif Weithredwr]	PO Box 1, Conwy, LL30 9GN	Iwan.davies@conwy.gov.uk
Cyngor Sir Ddinbych:- [Prif Weithredwr]	PO Box 62, Rhuthun, LL15 9AZ	Judith.greenhalgh@denbighshire.gov.uk
Cyngor Sir y Fflint:- [Prif Weithredwr]	Neuadd y Sir, Yr Wyddgrug CH7 6NB	Chief.executive@flintshire.gov.uk
Cyngor Gwynedd:- [Prif Weithredwr]	Cyngor Gwynedd Stryd y Jêl Caernarfon LL55 1SH	dilwynowenwilliams@gwynedd.llyw.cymru
Cyngor Sir Ynys Môn:- [Prif Weithredwr]	Swyddfeydd y Cyngor Llangefni Ynys Môn LL77 7TW	AnnwenMorgan2@ynysmon.gov.uk
Cyngor Wrecsam: [Prif Weithredwr]	Neuadd y Dref Wrecsam LL11 1AY	Ian.bancroft@wrexham.gov.uk
Prifysgol Bangor:- [Prif Weithredwr]	College Road, Bangor, Gwynedd LL57 2DG	vc@bangor.ac.uk
Prifysgol Glyndŵr:- [Is-ganghellor]	Prifysgol Glyndŵr Ffordd yr Wyddgrug, Wrecsam, LL11 2AW	Maria.Hinfelaar@glyndwr.ac.uk
Coleg Cambria:- [Prif Weithredwr]	Ffordd Kelsterton, Cei Connah, Glannau Dyfrdwy, Sir y Fflint CH5 4BR	Yana.williams@cambria.ac.uk

Enw'r Derbynydd	Cyfeiriad	E-bost
Grŵp Llandrillo-Menai:- [Prif Weithredwr]	Ffordd Llandudno, Bae Colwyn, LL28 4HZ	dafydd.evans@gllm.ac.uk
Bwrdd Cyflawni Busnes	Canolfan Fusnes Conwy Cyffordd Llandudno Conwy LL31 9XX	AlwenWilliams@buegogleddcymru.co.uk – i'w ddiweddarau ar benodiad Cadeirydd i'r Bwrdd Cyflawni Busnes
Cyfarwyddwr Rhaglen	Canolfan Fusnes Conwy Cyffordd Llandudno Conwy LL31 9XX	AlwenWilliams@buegogleddcymru.co.uk

ATODLEN 50

PENAWDAU GWARIANT

1. Mae'r hyn a ganlyn yn rhestr anghyflawn o'r penawdau gwariant y gallai'r Partïon eu cael yn y Cynllun Twf:-
  - 1.1 "**Costau Mewnol**" sef y costau sy'n gysylltiedig gyda phob Parti yn darparu adnoddau mewnol yng nghyswllt y Cynllun Twf sy'n cynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i:-
    - 1.1.1 gostau staffio a gorbenion cysylltiedig;
    - 1.1.2 rheoli prosiectau / cefnogaeth dechnegol a gweinyddol;
    - 1.1.3 cyfathrebu; a
    - 1.1.4 (lle bo hynny'n briodol) costau sydd ynghlwm â rheoli ceisiadau FOIA yn unol â Chymal 26 (Rhyddid Gwybodaeth a Gwybodaeth Amgylcheddol).25
  - 1.2 "**Costau'r Cyd-bwyllgor**" sef costau gweithredol a rheolaeth y Cyd-bwyllgor, (ei is-bwyllgorau a grwpiau a grëir yn unol â Chymalau 9.8 a 9.9) sy'n cynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i:-9.89.9
    - 1.2.1 costau staffio a gorbenion cysylltiedig yn cynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i gostau a chyfrifoldebau penodi a therfynu penodiad y Cyfarwyddwr Rhaglen a phob unigolyn o fewn y Swyddfa Rhaglen;
    - 1.2.2 rheoli prosiectau / cefnogaeth dechnegol a gweinyddol;
    - 1.2.3 cyfathrebu;
    - 1.2.4 Costau Cyfieithu;
    - 1.2.5 y costau a geir gan yr Awdurdod Lletya wrth weithredu dyletswyddau'r Awdurdod Lletya yn unol â Chymalau 6 a 7; 67
    - 1.2.6 y costau a geir gan y Cyd-bwyllgor ac/neu'r Awdurdod Lletya wrth ddatblygu'r Achos Busnes Portffolio yn cynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i gyngor proffesiynol allanol; ac
    - 1.2.7 heb gyfrif ddwywaith, unrhyw gyngor proffesiynol allanol arall.
  - 1.3 Er osgoi amheuaeth, nid yw'r Costau Mewnol a Chostau'r Cyd-bwyllgor yn cynnwys unrhyw gostau referniw na buddsoddiad cyfalaf yng nghyswllt gweithredu unrhyw brosiect sy'n gysylltiedig â'r Cynllun Twf.

ATODLEN 60

CYFNODAU CYFRIFYDDU²²

1. Y Cyfnod Cyfrifyddu cychwynol fydd dyddiad y Cytundeb hwn hyd at 31 Mawrth ac wedi hynny:-

1 Ebrill i 31 Mawrth

2. Pob Chwarter fydd dyddiad y Cytundeb hwn hyd at 31 Mawrth ac wedi hynny:-

- 1 Ebrill i 30 Mehefin;
- 1 Gorffennaf i 30 Medi;
- 1 Hydref i 31 Rhagfyr; a
- 1 Ionawr i 31 Mawrth.

---

22 Finance team to please confirm.

ATODLEN 70

COD YMDDYGIAD AR GYFER YMGYNGHORWYR BWRDD UCHELGAIS GOGLEDD CYMRU²³

1. Mae'n rhaid i chi ystyried, ym mhob mater, p'un a oes gennych fuddiant personol, a ph'un a yw'r cod ymddygiad hwn yn mynnu eich bod yn datgan y buddiant hwnnw.
2. Mae'n rhaid i chi ystyried bod gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru os:-
  - 2.1 yw'n debygol o effeithio ar lesiant neu sefyllfa ariannol personau o'r fath isod i raddau ehangach na threthdalwyr eraill Gogledd Cymru:-
    - 2.1.1 chi;
    - 2.1.2 unrhyw un yr ydych yn byw gydag ef/hi; neu
    - 2.1.3 unrhyw un y mae gennych gysylltiad personol agos ag ef/hi;
  - 2.2 os yw'n gysylltiedig â'r isod, neu'n debygol o effeithio arnynt:-
    - 2.2.1 unrhyw gyflogaeth neu fusnes a gynhelir gan berson o'r fath;
    - 2.2.2 unrhyw unigolyn sy'n cyflogi neu sydd wedi penodi person o'r fath, unrhyw gwmni y mae person o'r fath yn bartner ynddo neu unrhyw gwmni y mae'n gyfarwyddwr taledig ar ei gyfer;
    - 2.2.3 unrhyw gorff corfforaethol sydd â lle busnes neu dir yng Ngogledd Cymru, ac y mae gan berson o'r fath fuddiant llesiannol ynddo mewn dosbarth o warantau'r corff hwnnw sy'n fwy na gwerth enwol £25,000 neu ganfed ran o gyfanswm cyfalaf cyfrannau dyroddedig y corff hwnnw;
    - 2.2.4 unrhyw gontract ar gyfer nwyddau, gwasanaethau neu waith a wnaed rhwng y Bwrdd Uchelgais ac:-
      - (a) unrhyw berson o'r fath;
      - (b) cwmni y mae person o'r fath yn bartner ynddo;
      - (c) cwmni y mae person o'r fath yn gyfarwyddwr taledig ar ei gyfer neu; neu
      - (d) gorff sy'n cyfateb i'r disgrifiad a roddir yn is-baragraff (iii) uchod;
    - 2.2.5 unrhyw dir yng ngogledd Cymru:-
      - (a) y mae gan berson o'r fath fuddiant llesiannol ynddo; neu
      - (b) drwydded (ar ei ben ei hun neu ar y cyd ag eraill), i'w feddiannu am 28 diwrnod neu gyfnod hwy;
    - 2.2.6 unrhyw dir y mae'r Bwrdd Uchelgais yn landlord ar ei gyfer ac y mae'r tenant yn:
      - (a) gwmni y mae person o'r fath yn bartner ynddo;
      - (b) cwmni y mae person o'r fath yn gyfarwyddwr taledig ar ei gyfer; neu

---

23 PM: Subject to final legal review. Is the intention for the GA Code of Conduct to refer to individuals or Corporate Bodies or both?

- (c) gorff sy'n cyfateb i'r disgrifiad a roddir yn is-baragraff 2.2.3 uchod;
- 2.2.7 unrhyw un o'r cyrff a ganlyn y mae person o'r fath yn aelod ohono neu'n dal swydd o reolaeth gyffredinol ynddo:-
- (a) awdurdod neu gorff cyhoeddus sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus;
  - (b) cwmni, cymdeithas ddiwydiannol neu ddarbodus, elusen, neu gorff sydd wedi'i gyfeirio at ddibenion elusennol;
  - (c) corff y mae ei brif ddibenion yn cynnwys dylanwadu ar farn neu bolisi cyhoeddus;
  - (d) undeb llafur neu gymdeithas broffesiynol; neu
  - (e) glwb, cymdeithas neu fudiad preifat sy'n gweithredu o fewn Gogledd Cymru.

Datgan Buddiannau Personol

3. Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef a'ch bod yn bresennol mewn cyfarfod lle mae'r busnes hwnnw'n cael ei ystyried, mae'n rhaid i chi ddatgan bodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn neu ar ddechrau'r ystyriaeth honno, neu pan ddaw'r buddiant yn amlwg.
4. Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes eich awdurdod a'ch bod yn cyflwyno sylwadau ysgrifenedig neu ar lafar i aelod neu swyddog o'r Bwrdd Uchelgais, yna mae'n rhaid i chi:-
  - 4.1 gynnwys manylion y buddiant hwnnw yn y cyfathrebiad ysgrifenedig; neu
  - 4.2 ddatgan y buddiant ar ddechrau sylwadau o'r fath, neu pan ddaw'n amlwg i chi bod gennych fuddiant.
5. Mae'n rhaid i chi, o ran buddiant personol na ddatgelwyd yn flaenorol, cyn neu'n union ar ôl diwedd cyfarfod lle y gwnaed y datgeliad, roi hysbysiad ysgrifenedig i Swyddog Monitro'r Bwrdd Uchelgais ar y ffurflen a ddynodir ganddo ef/hi yn cynnwys:-
  - 5.1 manylion y buddiant personol;
  - 5.2 manylion y busnes y mae'r buddiant personol yn ymwneud ag ef; ac
  - 5.3 eich llofnod.
6. Ac eithrio'r hyn a ddarperir ym mharagraff 7 isod, bydd buddiant personol hefyd yn fuddiant sydd yn rhagfarnu os yw'r buddiant yn un y byddai'n rhesymol i aelod o'r cyhoedd sy'n ymwybodol o'r ffeithiau perthnasol fod o'r farn ei fod mor arwyddocaol fel y bydd yn debygol o ragfarnu eich barn ynghylch budd y cyhoedd.
7. Ni ystyrir bod gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes os nad yw'r busnes hwnnw yn ymwneud â phenderfynu ar unrhyw gymeradwyaeth, cydsyniad, trwydded, caniatâd neu gofrestrriad ac:-
  - 7.1 Mae'n ymwneud â'r isod:-
    - 7.1.1 awdurdod cyhoeddus neu gorff cyhoeddus arall sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus yr ydych yn dal swydd reolaeth gyffredinol ynddo;
    - 7.1.2 corff y cawsoch eich ethol, eich penodi neu eich enwebu iddo gan y Bwrdd Uchelgais;

- 7.1.3 eich rôl fel llywodraethwr ysgol (os na chawsoch eich penodi neu eich enwebu gan awdurdod sydd yn aelod o'r Bwrdd Uchelgais) oni bai ei fod yn ymwneud yn benodol â'r ysgol yr ydych yn llywodraethwr arni;
  - 7.1.4 eich rôl fel aelod o Fwrdd Iechyd Lleol os na chawsoch eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod sydd yn aelod o'r Bwrdd Uchelgais; neu
  - 7.1.5 oddieithr na ystyrir buddiant yn fuddiant personol nac yn rhagfarnu lle mae'n gysylltiedig â'r Parti sydd wedi penodi'r Ymgynghorydd i'r Cyd-bwyllgor, neu'n debygol o effeithio ar y Parti hwnnw.
- 7.2 Mae'n ymwneud â'r isod:-
- 7.2.1 swyddogaethau tai awdurdod sydd yn aelod o'r Bwrdd Uchelgais lle mae gennych denantiaeth neu brydles gyda'ch awdurdod, ar yr amod nad oes gennych ôl-ddyledion rhent o fwy na dau fis gyda'ch awdurdod, ac ar yr amod nad yw'r swyddogaethau hynny'n ymwneud yn benodol â'ch tenantiaeth neu'ch prydles; neu
  - 7.2.2 swyddogaethau awdurdod sydd yn aelod o'r Bwrdd Uchelgais o ran costau prydau ysgol, trafnidiaeth a theithio, os ydych chi'n warcheidwad, yn rhiant neu'n rhiant-cu neu'n meddu ar gyfrifoldeb rhiant (fel y'i diffinnir yn Adran 3 Deddf Plant 1989) am blentyn sydd mewn addysg amser llawn, oni bai ei fod yn ymwneud yn benodol â'r ysgol y mae'r plentyn hwnnw/honno'n mynd iddi.
- 7.3 Lle mae'n gysylltiedig â'r Parti sydd wedi penodi'r Ymgynghorydd i'r Cyd-bwyllgor, neu'n debygol o effeithio ar y Parti hwnnw.

Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu

- 8. Hefyd, bydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes a gyflwynir gerbron un o bwyllgorau trosolwg a chraffu eich awdurdod (neu un o is-bwyllgorau pwyllgor o'r fath):-
- 8.1 pan fo'r busnes hwnnw'n ymwneud â phenderfyniad a wnaed (p'un a'i gweithredwyd ai peidio) neu gam a gymerwyd gan y Bwrdd Uchelgais neu un arall o'i bwyllgorau, ei is-bwyllgorau, ei gyd-bwyllgorau neu ei is-gydbwyllgorau; ac
- 8.2 ar yr adeg y gwnaed y penderfyniad neu y cymerwyd y cam, yr oeddech chi'n Ymgynghorwr i'r Bwrdd Uchelgais, pwyllgor, is-bwyllgor, cyd-bwyllgor neu is-gydbwyllgor AC yn bresennol pan wnaed y penderfyniad hwnnw neu y cymerwyd y cam hwnnw.

Cyfranogiad mewn perthynas â Buddiannau a Ddatgelwyd

- 9. Pan fydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y Bwrdd Uchelgais, mae'n rhaid i chi, oni bai eich bod wedi cael goddefeb gan Bwyllgor Safonau'r Awdurdod Arweiniol:-
- 9.1 fynd allan o'r ystafell, y siambr neu'r man lle y mae cyfarfod sy'n ystyried y busnes yn cael ei gynnal:-
  - 9.1.1 lle mae is-baragraff (ii) isod yn berthnasol, yn union ar ôl i'r cyfnod ar gyfer gwneud sylwadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth ynglŷn â'r busnes wedi dod i ben a, sut bynnag, cyn i ystyriaeth bellach o'r busnes ddechrau, p'un a ganiateir i'r cyhoedd aros yn y cyfarfod ar gyfer ystyriaeth o'r fath ai peidio; neu
  - 9.1.2 mewn unrhyw achos arall, pryd bynnag y daw'n amlwg bod y busnes yn cael ei ystyried yn y cyfarfod hwnnw;
- 9.2 peidio ag arfer swyddogaethau'r Bwrdd Uchelgais o ran y busnes hwnnw;
- 9.3 peidio â cheisio dylanwadu ar benderfyniad ynglŷn â'r busnes hwnnw;

- 9.4 peidio â gwneud unrhyw sylwadau ysgrifenedig (boed hynny drwy lythyr, ffacs neu ryw fath arall o gyfathrebu electroneg) mewn perthynas â'r busnes hwnnw oni bai bod gan y cyhoedd yr hawl i wneud hynny; a
- 9.5 pheidio â gwneud unrhyw sylwadau llafar (boed hynny'n bersonol neu drwy ryw fath o gyfathrebu electroneg) mewn perthynas â'r busnes hwnnw neu roi'r gorau ar unwaith i wneud sylwadau llafar o'r fath pan ddaw'r buddiant sy'n rhagfarnu i'r amlwg oni baid bod gan y cyhoedd yr hawl i wneud hynny.
10. Pan fydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef, cewch fynychu cyfarfod er mwyn cyflwyno sylwadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth yn ymwneud â'r busnes yn unig, cyn belled ag y caniateir i'r cyhoedd fynychu'r cyfarfod hefyd at yr un diben, boed hynny o dan hawl statudol neu fel arall.
11. Nid yw paragraff 12 yn eich atal rhag mynychu a chymryd rhan mewn cyfarfod:-12
- 11.1 os gofynnir i chi fynychu cyfarfod pwyllgor trosolwg a chraffu, gan bwyllgor o'r fath sy'n arfer ei bwerau statudol;
- 11.2 os ydych yn mynychu cyfarfod er mwyn cyflwyno sylwadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth yn ymwneud â'r busnes yn unig, cyn belled ag y caniateir i'r cyhoedd fynychu'r cyfarfod hefyd at yr un diben, boed hynny o dan hawl statudol neu fel arall; neu
- 11.3 os oes gennych oddefeb cyn belled â'ch bod:-
- 11.3.1 yn datgan yn y cyfarfod eich bod yn dibynnu ar yr oddefeb; a
- 11.3.2 chyn neu yn union ar ôl i'r cyfarfod orffen, eich bod yn rhoi hysbysiad ysgrifenedig i'ch awdurdod sy'n cynnwys:-
- (a) manylion y buddiant sy'n rhagfarnu;
- (b) manylion y busnes y mae'r buddiant sy'n rhagfarnu yn ymwneud ag ef;
- (c) manylion yr oddefeb a'r dyddiad y'i caniatayd; ac
- (d) eich llofnod.
12. Pan fydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu a'ch bod yn gwneud sylwadau ysgrifenedig neu lafar i'r Bwrdd Uchelgais gan ddibynnu ar oddefeb, mae'n rhaid i chi gynnwys manylion yr oddefeb mewn unrhyw sylwadau ysgrifenedig neu lafar o'r fath ac, yn yr achos olaf, roi hysbysiad ysgrifenedig i'r Bwrdd Uchelgais o fewn 14 diwrnod o wneud y sylwadau.

ATODLEN 12

ADRODDIAD CYFRIFOLDEBAU

Bydd yr Adroddiad Cyfrifoldebau yn cynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i) wariant anadferadwy a geir ac a ymrwymir mewn perthynas â'r isod:

	Swm (yr holl ffigyrau mewn punnoedd cyfan)
Unrhyw gostau ymrwymedig yn cynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i'r rheini sydd wedi'u nodi yng Nghymal 19.5 (Tynnu'n Ôl) Error! Reference source not found.	
Costau Caffael	
Costau sy'n gysylltiedig ag oedi a gorfod ailymweld ag unrhyw gaffaeliadau (yn cynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i gost cyngor cyfreithiol, ariannol a thechnegol)	
Costau tir - y costau sy'n gysylltiedig ag adnabod a chaffael tir	
Costau staffio (a gorbenion cysylltiedig) wrth fwrw ymlaen â'r cynllun:- a) Ffioedd Ymgynghoriaeth / Ymgynghorwyr b) Rheoli a Monitro'r Prosiect yn fewnol c) Cyngor proffesiynol allanol	
Yr holl gostau a cholledion rhesymol ac a godir yn briodol (i gynnwys cost paratoi'r Adroddiad Cyfrifoldebau)	
Unrhyw gostau, hawliadau neu iawndal sy'n codi o unrhyw drydydd parti mewn perthynas ag unrhyw gostau sy'n ymwneud ag unrhyw oedi neu'n codi o'r terfynu	

Tystiwyd yn Gywir _____
(Llofnod) (Dyddiad)

ATODLEN 90
GWELEDIGAETH TWF²⁴

---

24 PM: Growth Vision for the Economy of North Wales to be appended to this Agreement.

ATODLEN 100
CYNLLUN BUSNES CYFFREDINOL

ATODLEN 11
POLISI GWRTHDARO

DYDDIAD

BWRDD UCHELGAIS ECONOMAIDD GOGLEDD CYMRU

POLISI BUDDIANNAU SY’N GWRTHDARO²⁵

---

²⁵ PM: This remains subject to final client comments re scrutiny and final legal review on interface with the codes of conduct.

POLISI GWRTHDARO

DYDDIAD

BWRDD UCHELGAIS ECONOMAIDD GOGLEDD CYMRU

POLISI GWRTHDARO BUDDIANNAU

1. Cyflwyniad

- 1.1 Dyma bolisi gwrthdaro buddiannau ("**Polisi Gwrthdaro**") Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru ("**y Bwrdd Uchelgais**") sy'n pennu'r canllawiau a gweithdrefnau ar gyfer adnabod achosion o wrthdaro buddiannau, eu monitro a'u rheoli, p'un a ydynt yn rhai go iawn neu'n rhai a allai ddigwydd.
- 1.2 Nod y Polisi Gwrthdaro yw amlygu dau beth:
- (a) Buddiannau Personol (a ddiffinnir ym mharagraff [x]); a
  - (b) Buddiannau Sefydliadol sydd a wnelont ag achosion penodol o wrthdaro a gyfyd o ganlyniad i ddyletswydd unigolyn i weithredu er pennaf les y Bwrdd Uchelgais a'r corff sy'n ei gyflogi/drefnu (a ddiffinnir ym mharagraff [x]);
gyda'i gilydd "**Buddiannau**".
- 1.3 Mae'r Polisi Gwrthdaro'n berthnasol i aelodau ac ymgynghorwyr **Cyrff y Bwrdd Uchelgais** fel y'u rhestrir yn Atodlen 1 y Polisi Gwrthdaro hwn, a phob un ohonynt yn "**Unigolyn**".
- 1.4 Mae'r Polisi Gwrthdaro:
- (a) yn un o'r amodau wrth benodi pob Unigolyn i Gorff y Bwrdd Uchelgais (penodiadau presennol ac yn y dyfodol);
  - (b) yn cael ei dderbyn gan bawb sy'n ymgymryd â phob swyddogaeth;
  - (c) mewn grym o'r dyddiad sydd ar glawr y Polisi Gwrthdaro hwn; a
- 1.5 Bwriedir atodi'r Polisi Gwrthdaro fel Atodlen i'r ail Gytundeb Llywodraethu ("**GA2**") sydd i'w sefydlu rhwng y Partïon.

2. Pwrpas y polisi hwn

- 2.1 Mae'r Bwrdd Uchelgais yn Gydbwyllgor Awdurdod Lleol a ffurfiwyd fel rhan o bartneriaeth rhwng Awdurdodau Lleol Gogledd Cymru (y Cynghorau) a chyrrff eraill (yr Ymgynghorwyr) a restrir yn Atodlen 1 y Polisi Gwrthdaro hwn.
- 2.2 Pennir ei egwyddorion a'i drefniadau llywodraethu yn y Cytundeb Llywodraethu cyntaf ("**GA1**") a gaiff ei ddiwygio a'i ddisodli gan GA2 tua'r un pryd ag y bwriedir llofnodi'r Cynllun Twf ddiwedd 2020.
- 2.3 Mae'n gorff cyhoeddus sy'n gweinyddu a chyfarwyddo adnoddau ac arian cyhoeddus er budd y cyhoedd. Mae'n arfer a hyrwyddo'r safonau uchaf o ran gonestrwydd ac atebolrwydd yn ei weithgareddau. Llywodraethir y Cynghorwyr gan y Codau Ymddygiad lleol ar gyfer aelodau Awdurdodau Lleol sy'n cynnwys rheoli Buddiannau Personol, ymysg materion eraill, ac ar gyfer Ymgynghorwyr y Cyd-bwyllgor wrth iddynt gyflawni'r swyddogaeth honno, bydd y Cod Ymddygiad gwirfoddol ynghylch Buddiannau Personol a oedd wedi'i gynnwys yn GA1 yn cael ei gynnwys hefyd yn GA2. Mae Swyddogion yr Awdurdodau Lleol hefyd yn rhwym i'w Codau Ymddygiad a fydd yn gyffredinol yn berthnasol i'w hymddygiad. Mae'r Polisi Gwrthdaro'n rheoleiddio swyddogaeth pob Unigolyn yng Nghyrrff y Bwrdd Uchelgais a bwriedir iddo ategu'r

Codau Ymddygiad hyn a gweithio ochr-yn-ochr â hwy. Pe cyfyd unrhyw anghysondeb, dylid hysbysu Swyddog Monitro'r Bwrdd Uchelgais yn ddiymdroi.

- 2.4 Gall gwrthdaro buddiannau lesteirio trafodaethau agored a gall arwain at Unigolyn yn cymryd materion amherthnasol i ystyriaeth, neu wneud penderfyniadau nad ydynt er pennaf les y cyhoedd. Gallant hefyd amharu ar enw da'r Bwrdd Uchelgais os ymddengys bod Unigolyn dan ddylanwad buddiannau neu deyrngarwch personol ac mewn rhai amgylchiadau greu risg o her gyfreithiol i benderfyniad. Rhaid i bob Unigolyn, felly, fod yn ymwybodol o'r posibilrwydd y gall gwrthdaro buddiannau effeithio arnynt hwy neu unrhyw aelod arall o'r Bwrdd Uchelgais.
- 2.5 Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi cydnabod fod y dull o weithio mewn partneriaeth ac ar y cyd ag amryw sectorau o'r economi yng ngogledd Cymru'n golygu y bydd achosion yn codi lle bydd gan aelodau, ymgynghorwyr neu gyfranogwyr mewn cyfarfodydd ac ymgynghoriadau eu buddiannau busnes neu fasnachol eu hunain yn y mater dan sylw. Gallai hynny danseilio eu gallu i weithredu er budd y cyhoedd, neu danseilio'r canfyddiad o'u gallu i weithredu er budd y cyhoedd, a hynny er anfantais i'r Bwrdd Uchelgais.
- 2.6 Bydd y gweithdrefnau yn y polisi hwn yn galluogi adnabod a rheoli achosion o wrthdaro Buddiannau.
- 2.7 Bod y Polisi Gwrthdaro hwn:-
  - (a) â'r nod o'ch cynorthwyo wrth adnabod a chydabod achosion o wrthdaro buddiannau a all godi o ganlyniad i'ch rôl ar un o gyrff y Bwrdd Uchelgais; ac
  - (b) yn nodi gofynion a disgwyliadau'r Bwrdd Uchelgais ynglŷn â sut y dylid rheoli achosion o'r fath, er mwyn sicrhau nad yw gwrthdaro buddiannau'n eu hatal rhag gwneud penderfyniadau er budd y cyhoedd a diogelu'r Bwrdd Uchelgais a Thîm y Bwrdd Uchelgais rhag unrhyw argraff o amhriodoldeb lle cyfyd unrhyw achos o wrthdaro buddiannau.
- 2.8 Eich cyfrifoldeb chi yw sicrhau eich bod wedi darllen y Polisi Gwrthdaro hwn, yn ei ddeall ac yn medru cydymffurfio ag ef.

3. Adnabod Buddiant Personol

Mae'n rhaid i chi ystyried bod gennych Fuddiant Personol mewn unrhyw fusnes Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yr ydych yn cyfranogi ynddo fel aelod o Gorff y Bwrdd Uchelgais neu'n cynghori'r corff hwnnw:-

- 3.1 os yw'n effeithio neu'n debygol o effeithio ar les neu sefyllfa ariannol yr unigolion isod i raddau ehangach na threthdalwyr eraill gogledd Cymru:-
  - (a) chi;
  - (b) unrhyw un yr ydych yn byw gydag ef/hi; neu
  - (c) unrhyw un y mae gennych "gysylltiad personol agos" ag ef/hi;

3.2 os yw'n gysylltiedig ag unrhyw un o'r isod yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, neu'n debygol o effeithio arnynt yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol:-

- (a) unrhyw gyflogaeth neu fusnes a gynhelir gan unigolyn o'r fath;
- (b) unrhyw unigolyn sy'n cyflogi neu sydd wedi penodi rhywun o'r fath, unrhyw gwmni mae unigolyn o'r fath yn bartner ynddo neu unrhyw gwmni y mae'n gyfarwyddwr taledig ar ei gyfer;
- (c) unrhyw gorff corfforaethol sydd â lle busnes neu dir yng ngogledd Cymru, ac y mae gan berson o'r fath fuddiant llesiannol ynddo mewn dosbarth o warantau'r corff hwnnw sy'n fwy na gwerth enwol £25,000 neu ganfed ran o gyfanswm cyfalaf cyfrannau dyroddedig y corff hwnnw;
- (d) unrhyw gontract ar gyfer nwyddau, gwasanaethau neu waith a wnaed rhwng y Bwrdd Uchelgais ac:-
  - (i) unrhyw unigolyn o'r fath;
  - (ii) cwmni y mae unigolyn o'r fath yn bartner ynddo;
  - (iii) cwmni y mae unigolyn o'r fath yn gyfarwyddwr taledig ar ei gyfer; neu
  - (iv) gorff sy'n cyfateb i'r disgrifiad a roddir yn is-baragraff 2.2.3 uchod;
- (e) unrhyw dir yng ngogledd Cymru:-
  - (i) y mae gan unigolyn o'r fath fuddiant llesiannol ynddo; neu
  - (ii) y mae gan yr unigolyn drwydded (yn unigol neu ar y cyd ag eraill) i'w feddiannu am 28 diwrnod neu gyfnod hwy;
- (f) unrhyw dir y mae'r Bwrdd Uchelgais yn landlord ar ei gyfer ac y mae'r tenant yn:
  - (i) gwmni y mae unigolyn o'r fath yn bartner ynddo;
  - (ii) cwmni y mae unigolyn o'r fath yn gyfarwyddwr taledig ar ei gyfer; neu
  - (iii) gorff sy'n cyfateb i'r disgrifiad a roddir yn is-baragraff 2.2.3 uchod;
- (g) unrhyw un o'r cyrff a ganlyn y mae unigolyn o'r fath yn aelod ohono neu'n dal swydd o reolaeth gyffredinol ynddo:-
  - (i) cwmni, cymdeithas ddiwydiannol neu ddarbodus, elusen, neu gorff sydd wedi'i gyfeirio at ddibenion elusennol;
  - (ii) corff y mae ei brif ddibenion yn cynnwys dylanwadu ar farn neu bolisi cyhoeddus;
  - (iii) undeb llafur neu gymdeithas broffesiynol; neu
  - (iv) glwb, cymdeithas neu fudiad preifat sy'n gweithredu yng ngogledd Cymru,

a phob un yn "**Fuddiant Personol**".

Dehonglir "Cysylltiad Personol Agos" yn unol â darpariaethau Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) 2008. Os cyfyd ansicrwydd a yw unigolyn yn gysylltiedig ai peidio, dylai pob unigolyn geisio cyngor gan Swyddog Monitro'r Bwrdd Uchelgais.

4. Adnabod Buddiant Sefydliadol

4.1 Wrth ichi gyflawni eich swyddogaethau ar gyfer y Bwrdd Uchelgais a'ch cyflogwr neu'ch sefydliad, rhagwelir y cyfyd sefyllfaoedd lle bydd eich dyletswydd i weithredu'n unol ag Egwyddorion Cyffredinol y Bwrdd Uchelgais fel y'u pennir yn GA2 ac er budd y cyhoedd yn gwrthdaro'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, neu'n debygol o wneud, gyda'ch dyletswydd i weithredu er pennaf les eich sefydliad.

4.2 Gall gwrthdaro godi mewn amrywiaeth helaeth o sefyllfaoedd, gan gynnwys penderfyniadau ynglŷn ag adroddiadau, trafodaethau cytundebol a cheisiadau am fuddsoddiad, ymysg pethau eraill.

4.3 Ceir enghreifftiau o'r fath wrthdaro isod:-

Enghraifft 2

(a) *Bydd gennych Fuddiant Sefydliadol mewn unrhyw fater a ddaw gerbron y Bwrdd Rhaglen yr ydych yn aelod ohono neu'n ei gynghori: os oes a wnelo'r mater ag adolygu neu graffu ar berfformiad eich sefydliad chi'n benodol wrth gyflawni prosiect neu agwedd ar brosiect y mae wedi ymrwymo i'w gyflawni drwy gontract neu grant.*

(b) *Bydd gennych Fuddiant Sefydliadol mewn unrhyw fater a ddaw gerbron corff y Bwrdd Uchelgais os yw eich sefydliad chi'n bidio am gontract y mae ei fod yn cael ei werthuso neu ei ddyfarnu gan y corff hwnnw*

4.4 Er bod y gwrthdaro buddiannau'n amlwg yn yr enghreifftiau uchod, gallai sefyllfaoedd godi pan nad yw pethau mor eglur. Chi sy'n gyfrifol am adnabod lle mae Buddiannau o'r fath wedi codi, neu lle gallant godi.

4.5 Pe byddech chi'n methu â phenderfynu a oes Buddiant Personol neu Sefydliadol sy'n berthnasol i'r mater dan sylw, dylech gyfeirio'r mater at Swyddog Monitro'r Bwrdd Uchelgais.

5. Y weithdrefn ar gyfer asesu a yw Buddiant yn creu Gwrthdaro

Er mwyn penderfynu a yw Buddiant yn creu "**Gwrthdaro Buddiannau**", dylid dilyn y camau a ganlyn:

5.1 Cam Un - Eithriadau

Oes unrhyw rai o'r Eithriadau'n berthnasol? Os oes gennych Fuddiant Personol neu Sefydliadol mewn unrhyw fusnes gan Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, ceir cydnabyddiaeth a chytundeb nad yw hynny'n golygu Gwrthdaro Buddiannau yn yr achosion a ganlyn:

(a) Lle'r ydych yn mynychu ac yn gwneud cyfraniadau i unrhyw gorff neu gyfarfod lle nad ydych chi'n benderfynwr nac ymgynghorydd, ond yn hytrach yn bresennol drwy wahoddiad er mwyn cynrychioli'ch sefydliad neu wneud cyfraniadau neu gyfranogi fel arall mewn unrhyw broses ar ran eich sefydliad.

(b) lle mae natur y Gwrthdaro Buddiannau'n golygu ei fod yn gyffredin i'r rhan helaeth o'r busnes a chynrychiolwyr eraill y sector yr ydych yn rhan ohono.

a phob un yn "Eithriad".

5.2 Cam Dau - Prawf Gwrthrychol

(a) Os nad yw'r un o'r Eithriadau uchod yn berthnasol, dylech ystyried a yw'r Buddiant dan sylw yn debygol o amharu'n arwyddocaol ar eich penderfyniadau. Dylid gwneud hynny drwy ddefnyddio'r "Prawf Gwrthrychol" a ganlyn:-

'A fyddai'n rhesymol i aelod o'r cyhoedd, sy'n ymwybodol o'r ffeithiau perthnasol, ddod i'r casgliad bod y Buddiant mor arwyddocaol fel ei fod yn debygol o ragfarnu eich cyfraniadau neu'ch penderfyniadau?'

(b) Os mai'r ateb yw y byddai'n rhesymol, rhaid ichi ddatgan y Gwrthdaro Buddiannau i'r Swyddog Monitro'n ddiymdroi, yn ogystal â datgan y Gwrthdaro Buddiannau ymhob cyfarfod Bwrdd lle trafodir y mater dan sylw. Gweler paragraff [x] ynglŷn â'r goblygiadau ychwanegol a ddaw yn sgil Gwrthdaro Buddiannau.

(c) Os oes gennych Fuddiant Personol neu Sefydliadol nad yw'n bodloni'r Prawf Gwrthrychol, neu os ydych yn ansicr a fodlonwyd y prawf, rhaid ichi ddatgan y Gwrthdaro Buddiannau i'r Swyddog Monitro'n ddiymdroi, yn ogystal â datgan y Gwrthdaro Buddiannau ymhob cyfarfod bwrdd lle trafodir y mater dan sylw. Dylech ddarparu rhesymau dros gredu na fodlonwyd y Prawf Gwrthrychol.

5.3 Cam Pedwar - Monitro

Pe byddai materion ychwanegol yn codi a fyddai'n newid natur neu arwyddocâd y gwrthdaro, dylech ymdrechu naill ai i dynnu'n ôl yn llwyr o'r trafodaethau sydd a wnelont â mater y gwrthdaro a/neu wneud datgeliad pellach i'r Bwrdd yn unol â cham tri uchod (fel y bo'n briodol).

6. Y broses ar gyfer datgan gwrthdaro

6.1 Bydd yr eitem gyntaf ar raglen pob cyfarfod yn eitem sefydlog sy'n gofyn i bob Unigolyn sy'n bresennol ddatgan unrhyw Fuddiannau, p'un a ydynt o'r farn bod y Buddiant hwnnw'n creu Gwrthdaro Buddiannau, neu y gallai wneud hynny, neu beidio.

6.2 Os yw Unigolyn o'r farn fod ganddo/ganddi Fuddiant sy'n Gwrthdaro neu y gallai fod ganddo/ganddi, rhaid iddo/iddi hysbysu'r cadeirydd cyn gynted â phosib, a phob amser cyn trafod y mater dan sylw. Wrth ddatgan unrhyw Fuddiant sy'n creu Gwrthdaro Buddiannau rhaid manylu ynghylch ei natur a'i arwyddocâd.

6.3 Os oes Parti'n ansicr a yw eu buddiannau'n gwrthdaro neu beidio, rhaid iddynt roi pob blaenoriaeth i bwyll a thryloywder a datgan y Buddiant, a bydd paragraff [x] uchod yn berthnasol.

- 6.4 Rhaid cofnodi pob Gwrthdaro Buddiannau a ddatganir yng nghofnodion y cyfarfod lle gwneir y datganiad, neu os datganir y gwrthdaro y tu allan i'r cyfarfod, yng nghofnodion y cyfarfod dilynol.
- 6.5 Os oes gan Unigolyn Fuddiant mewn unrhyw weithrediad neu drefniant y mae'r Bwrdd Uchelgais eisoes wedi ymrwymo iddo ond heb ddatgan y Buddiant hwnnw, rhaid iddo/iddi ddatgan natur ac arwyddocâd y Buddiant hwnnw cyn gynted ag y mae'n ymarferol bosib.

7. Gobygiadau Gwrthdaro Buddiannau

- 7.1 Os penderfynwch fod gennych Fuddiant sy'n Gwrthdaro a'i fod yn bodloni'r Prawf Gwrthrychol, rhaid ichi:
- (a) beidio â gwneud unrhyw sylwadau llafar neu ysgrifenedig (boed hynny yn y fan a'r lle neu drwy ryw fath o gyfathrebu electronig) mewn perthynas â'r busnes hwnnw;
  - (b) sicrhau nad ydych chi'n cymryd rhan mewn unrhyw drafodaethau sydd a wnelont â thestun y gwrthdaro, nac yn dylanwadu arnynt mewn unrhyw ffordd;
  - (c) yn ymadael â'r cyfarfod yn ystod y rhan lle trafodir testun y gwrthdaro, a phan gynhelir unrhyw bleidlais ar y mater hwnnw; ac
- (d) ni fyddwch yn cyfrif tuag at gworwm ar gyfer y fath bleidlais ac ni fydd gennych hawl i bleidleisio ar y mater.
- 7.2 Rhaid i gofnodion y cyfarfod perthnasol gynnwys cofnod o natur ac arwyddocâd y buddiant, braslun o'r drafodaeth a'r camau gweithredu a gymerwyd i reoli'r gwrthdaro.

7.3 Rhaid ceisio cyngor y Swyddog Monitro ymhob achos.

8. Datgan a Chofrestru Buddiannau gan ddarpar Bartion

- 8.1 Mae gan bob Unigolyn yn Nhîm y Bwrdd Uchelgais gyfrifoldeb personol i ddatgan unrhyw Fuddiant y byddai'n rhesymol i ystyried y gallai greu gwrthdaro.
- 8.2 Cyn penodi darpar Barti i Dîm y Bwrdd Uchelgais gellid gofyn iddynt adnabod Gwrthdaro Buddiannau posib.
- 8.3 Os yw'r Partion eraill o'r farn y byddai'r darpar Barti'n destun Gwrthdaro Buddiannau difrifol neu fynych, dylai'r Partion ystyried a yw'n briodol bwrw ymlaen â'r penodiad.
- 8.4 Os yw Unigolyn yn ymuno â Thîm y Bwrdd Uchelgais rhaid iddo/iddi gadarnhau ei fod/bod yn derbyn y Polisi Gwrthdaro hwn ac y bydd yn cydymffurfio ag ef (gan sicrhau fod cynrychiolwyr yn gwneud hynny hefyd).
- 8.5 Swyddog Monitro'r Bwrdd Uchelgais a fydd yn gyfrifol am gadw'r Gofrestr Buddiannau, a bydd yn cofnodi yn y gofrestr honno unrhyw wrthdaro, Buddiannau, rhoddion a lletygarwch a ddatganir gan bob Unigolyn; a

9. Monitro'r Polisi Gwrthdaro hwn, ei orfodi a'i adolygu.

Rhaid i unrhyw Unigolyn a ddaw'n ymwybodol o unrhyw ddiffyg cydymffurfiaeth â'r Polisi Gwrthdaro hwn hysbysu'r Swyddog Monitro cyn gynted ag y bo modd, a bydd y Swyddog Monitro'n penderfynu pa gamau gweithredu sydd eu hangen mewn ymateb.

ATODLEN 1

RHESTR O GYNGHORAU AC YMGYNGHORWYR Y BWRDD UCHELGAIS

"Cyngorau"

sef:-

- (a) Cyngor Conwy;
- (b) Cyngor Sir Ddinbych;
- (c) Cyngor Sir y Fflint;
- (d) Cyngor Gwynedd;
- (e) Cyngor Sir Ynys Môn; a
- (f) Chyngor Wreccsam

"Ymgynghorwyr"

sef y cyrff a'r unigolion hynny sydd wedi'u rhestru isod ynghyd ag unrhyw unigolion a/neu gyrff eraill y mae'r Cyd-bwyllgor yn dewis eu gwahodd yn y rhinwedd hwnnw o bryd i'w gilydd:-

- (a) Prifysgol Bangor;
- (b) Coleg Cambria;
- (c) Grŵp Llandrillo Menai;
- (d) Prifysgol Glyndŵr Wreccsam; a'r
- (e) Bwrdd Cyflawni Busnes.

"Cyrff y Bwrdd Uchelgais"

sef y cyrff a'r unigolion hynny sydd wedi'u rhestru isod ynghyd ag unrhyw gyrff eraill y mae'r Cyd-bwyllgor yn pennu y dylai'r Polisi fod yn berthnasol iddynt:-

- (a) Y Grŵp Cefnogaeth Weithredol
- (b) Bwrdd Rhaglen
- (c) Bwrdd Prosiect;

ATODLEN 12

LLYTHYR CYNNIG GRANT²⁶

---

²⁶ To be attached. Final deal once developed to be considered to include whether any additional provision needed in this Agreement for any additional asks that the Councils are asking from HMT/WG.

FEL Y TYSTIUYD, mae'r Cytundeb hwn wedi'i gyflawni fel Gweithred ar y dyddiad a ysgrifennwyd ar ddechrau'r Cytundeb hwn yng ngŵydd y rheini sydd wedi'u nodi.

AS WITNESSED this Agreement has been executed as a Deed on the date written at the beginning of this Agreement in the presence of those stated.

Gosodwyd Sêl Gyffredin **CYNGOR**)
BWRDEISTREF SIROL CONWY)
at hynny yng ngŵydd: -)
The Common Seal of **CONWY COUNTY**)
BOROUGH COUNCIL was)
hereunto affixed in the presence of: -)

Gosodwyd Sêl Gyffredin)
CYNGOR SIR DDINBYCH)
at hynny yng ngŵydd:-)
The Common Seal of **DENBIGHSHIRE**)
COUNTY COUNCIL was)
hereunto affixed in the presence of:-)

Gosodwyd Sêl Gyffredin)
CYNGOR SIR Y FFLINT)
at hynny yng ngŵydd:-)
The Common Seal of **FLINTSHIRE**)
COUNTY COUNCIL was)
hereunto affixed in the presence of:-)

Gosodwyd Sêl Gyffredin)
CYNGOR GWYNEDD)
at hynny yng ngŵydd:-)
The Common Seal of **GWYNEDD**)
COUNCIL was)
hereunto affixed in the presence of:-)

Gosodwyd Sêl Gyffredin)
CYNGOR SIR YNYS MÔN)
at hynny yng ngŵydd:-)
The Common Seal of **THE ISLE OF**)
ANGLESEY COUNTY COUNCIL was)
hereunto affixed in the presence of:-)

Gosodwyd Sêl Gyffredin **CYNGOR**)
BWRDEISTREF SIROL WRECSAM)
at hynny yng ngŵydd:-)
The Common Seal of **WREXHAM**)
COUNTY BOROUGH COUNCIL was)
hereunto affixed in the presence of:-)

Gosodwyd Sêl Gyffredin

PRIFYSGOL BANGOR drwy hyn yn unol â'i (1).....
herthyglau
cwmni:- (AELOD O'R CYNGOR/MEMBER OF
COUNCIL)

The Common Seal of the **BANGOR
UNIVERSITY**

was hereby affixed in accordance with its .....
Articles of (PRINTIWCH ENW/PRINT NAME)

Association

(2).....
(AELOD O'R CYNGOR/MEMBER OF
COUNCIL)

.....
(PRINTIWCH ENW/PRINT NAME)

(3).....
(COFRESTRYDD/ YSGRIFENNYDD)
(REGISTRAR/SECRETARY)

.....
(PRINTIWCH ENW/PRINT NAME)

yng ngŵydd
In the presence of .....)
Enw Tyst
Witness name .....)
Llofnod Tyst
Witness signature .....)
Cyferiad Tyst

Witness address

Gosodwyd Sêl Gyffredin)

PRIFYSGOL GLYNDŴR)
at hynny yng ngŵydd:-)
The Common Seal of)
GLYNDŴR UNIVERSITY was)
hereunto affixed in the presence of:-)

Llofnodwyd fel gweithred ar ran)
COLEG CAMBRIA)
Signed as a deed on behalf of)
COLEG CAMBRIA by:-)
yng ngŵydd)
in the presence of)
Enw Tyst)
Witness name)
Llofnod Tyst)
Witness signature)
Cyferiad Tyst)
Witness address)

Llofnodwyd fel gweithred ar ran)
GRŴP LLANDRILLO MENAI)
Signed as a deed on behalf of **GRŴP**)
LLANDRILLO MENAI by:-)
yng ngŵydd)
in the presence of)
Enw Tyst)
Witness name)
Llofnod Tyst)
Witness signature)
Cyferiad Tyst)
Witness address)

Asesiad Cenedlaethau'r Dyfodol a Themâu Trawsbynciol

SUT MAE'R CYNNIG YN CYD-FYND Â'R NODAU LLESIAINT?		
Nod Llesiant	Sut mae'r cynnig yn cyd-fynd â'r nodau llesiant? (Nodwch unrhyw effeithiau cadarnhaol neu negyddol)	Pa gamau sydd wedi / sydd angen eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i wella'r effaith cadarnhaol?
<p>Cymru ffyniannus</p> <p>Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd byd-eang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas.</p>	<p>+ Bydd y portffolio yn creu rhai miloedd o swyddi newydd i Ogledd Cymru</p> <p>+ Bydd hefyd yn hyfforddi busnesau ac unigolion, ac yn ehangu'r gofod ar gyfer hyfforddi, deori, ymchwil a datblygu</p> <p>+ Mae'r portffolio yn cryfhau arweinyddiaeth Gogledd Cymru ym maes technolegau carbon isel ar draws y sector gweithgynhyrchu gwerth uchel (biotechnoleg, technoleg cell hydrogen), bwyd-amaeth (amaeth carbon niwtral), trafnidiaeth a chynhyrchu ynni</p> <p>- Bydd datblygu safleoedd yn creu allyriadau carbon; fydd yn cael eu lliniaru a'u rheoli drwy bolisiau a phrosesau cenedlaethol ac ar lefel awdurdod lleol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Bydd y broses o gymeradwyo achosion prosiectau yn rhoi ystyriaeth i'r allyriadau carbon arfaethedig ynghyd â'r arbedion sy'n deillio o bob prosiect. Bydd Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol wedi'i hymgorffori i'r holl weithgarwch caffael, gan asesu'r cyfraniad tuag at y dangosyddion llesiant cenedlaethol perthnasol i Gymru Bydd ystyriaethau amgylcheddol yn rhan greiddiol o'r cyfleoedd am gontractau, gan leihau'r effaith ar yr amgylchedd a chefnogi technolegau, ymagweddau ac arloesi newydd gyda chontractwyr a'r gadwyn gyflenwi, gyda ffocws ar yr economi cylchol.
<p>Cymru gydnerth</p> <p>Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach gweithredol sy'n cefnogi cydnerthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol ynghyd â'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).</p>	<p>+ Bydd y portffolio yn adeiladu ar sgiliau busnesau ac unigolion gan gefnogi gallu'r busnesau ac unigolion hynny i addasu i newid a'u paratoi ar gyfer cyfleoedd sy'n canolbwyntio ar y dyfodol</p> <p>+ Bydd y Rhaglen Bwyd-Amaeth a Thwrstiaeth yn adeiladu ar sgiliau mewn rheolaeth tir carbon niwtral a thechnolegau ynni</p>	<ul style="list-style-type: none"> Bydd y broses o gymeradwyo achosion prosiectau yn rhoi ystyriaeth i'r gwelliannau i fioamrywiaeth ac effaith pob prosiect. Bydd Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol wedi'i hymgorffori i'r holl weithgarwch caffael, gan asesu'r cyfraniad tuag at y dangosyddion llesiant cenedlaethol perthnasol i Gymru

	<p>adnewyddadwy drwy addysgu pobl ifanc a busnesau bach a chanolig</p> <p>+ Bydd y prosiect datgarboneiddio trafniadaeth rhanbarthol a'r rhaglenni digidol yn cynorthwyo i wella ansawdd yr aer drwy'r newid o deithio mewn cerbydau petrol/disel i weithio o bell neu ddevisiadau teithio di-garbon / carbon isel</p> <p>- Mae'n bosib y bydd datblygu safleoedd yn effeithio ar safleoedd sy'n sensitif yn ecolegol, gan greu allyriadau carbon a disodli ecosystemau naturiol; caiff yr effaith ei liniaru a'i reoli drwy bolisiau a phrosesau cenedlaethol ac ar lefel awdurdod lleol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd ystyriaethau amgylcheddol yn rhan greiddiol o'r cyfleoedd am gontractau, gan leihau'r effaith ar yr amgylchedd, gyda ffocws ar ddatblygu safleoedd tir llwyd yn hytrach na thir glas, a chynnwys yr economi cylchol ac integreiddio isadeiledd gwyrdd • Ceisio lleihau i'r eithaf ôl-troed carbon, prosiectau a chefnogi'r economi carbon isel, gan ganolbwyntio ar yr ymrwymiad gan Lywodraeth Cymru i gyflawni sector cyhoeddus carbon niwtral erbyn 2030, gan leihau nwyon tŷ gwyrdd, gwella ein hamgylchedd naturiol a gwarchod ein bioamrywiaeth. • Cefnogi ac ymgysylltu â'r trydydd sector mewn ymagwedd ar sail gwerth sy'n cefnogi gwytnwch yn y trydydd sector i weithio gyda chontractwyr a'r gadwyn gyflenwi a'u cefnogi.
<p>Cymru iachach</p> <p>Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl a lle deillir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol.</p>	<p>+ Bydd y Cynllun Twf yn cynorthwyo i wella lles meddyliol drwy (1) creu swyddi o ansawdd gwell ar gyfer y farchnad lafur leol drwy ymyraethau wedi'u targedu mewn sectorau gwerth uchel a (2) adeiladu gweithlu mwy medrus o fewn y rhanbarth drwy gefnogi mentrau sgiliau a hyfforddiant</p> <p>+ Bydd y cyfleoedd hyn yn cefnogi gwelliannau mewn safonau byw ar draws y rhanbarth gan leihau tlodi, anghyfurtaledd ac amddifadedd.</p> <p>+ Drwy ei bartneriaeth gyda'r Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol, mae'r Bwrdd Uchelgais wedi ymgysylltu â'r Byrddau Sector Cyhoeddus i ystyried sut y gall y</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol wedi'i hymgorffori i'r holl weithganwch caffael, gan asesu'r cyfraniad tuag at y dangosyddion llesiant cenedlaethol perthnasol i Gymru • Bydd y Bwrdd Uchelgais yn gweithio'n uniongyrchol gyda'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i gynnwys gwytnwch cymunedol ac adeiladu cyfoeth gan ddatblygu asedau yn ein cymunedau i gynnwys cefnogi iechyd meddwl cadarnhaol mewn gweithleoedd, cadwyni cyflenwi ac mewn cymunedau • Bydd y Bwrdd Uchelgais yn gweithio gyda phrosesau cynllunio cenedlaethol a lleol i hyrwyddo a hybu deilliannau llesiant drwy'r

	<p>r haglenni/prosiectau gynnig buddiannau cyfartal i drigolion y rhanbarth drwy ddatblygu sgiliau a chyflogaeth</p> <p>+ Bydd y prosiect datgarboneiddio trafniadaeth rhanbarthol yn gwella ansawdd yr aer ar draws Gogledd Cymru, gan arwain at leihau afiechydon cardiofasgwlaidd ac anadlol gan wella disgywiad oes yn gyffredinol</p>	<p>gweithgareddau caffael, ac yn profi polisiau allweddol mewn meysydd megis <i>dyluniadau adeiladau sy'n hyrwyddo iechyd; mynediad i safleoedd prosiectau i gerddwyr/beicwyr, gan gynnwys pobl anabl; ynghyd ag ystyried cyfleoedd i gynnwys isadeiledd gwyrdd.</i></p>
<p>Cymru sy'n fwy cyfartal</p> <p>Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd)</p>	<p>+ Mae'r Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol wedi bod yn bartner allweddol wrth ddatblygu'r portffolio gan ystyried sut mae'r rhaglenni/prosiectau yn gallu cynnig buddiannau cyfartal i drigolion y rhanbarth drwy ddatblygu sgiliau a chyflogaeth</p> <p>+ Mae rhaglenni'r Cynllun Twf wedi'u dosbarthu ar draws rhanbarth y Gogledd, gydag arweinyddiaeth ac ymgysylltiad gyda'r holl Gyngorau Sir gyda'r bwriad o ledaenu'r buddion yn deg.</p> <p>+ Bydd y systemau caffael yn cefnogi'r cadwyni cyflenwi lleol i ymgysylltu gyda chontractau mwy drwy sesiynau briffio cadwyni cyflenwi a chyfleoedd bidio ar y cyd a rhestr aros o brosiectau</p> <p>+ Mae pob rhaglen/prosiect hefyd wedi ystyried y bydd rhywfaint o'r buddiannau economaidd yn cael eu colli gan y bydd rhai swyddi'n cael eu llenwi gan drigolion o tu hwnt i ffin rhanbarth y Gogledd</p> <p>+ Bydd manylion y swyddi sy'n cael eu creu ar draws y portffolio yn cael eu didoli yn ôl rhywedd, oedran, amrywiaeth a boddhad swydd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Bwrdd Uchelgais yn hyrwyddo ac yn hybu cyflawni buddion gwerth cymdeithasol a chymunedol drwy weithgarwch caffael ac yn profi polisiau allweddol megis y ddyletswydd gymdeithasol economaidd a'r bil partneriaethau cymdeithasol. • Gweithio gyda'n partneriaid i sicrhau ein bod yn cefnogi pobl o bob cefndir ac amgylchiadau i ailhyfforddi, datblygu sgiliau newydd drwy wirfoddoli neu gyfrannu at addysg/prentisiaethau drwy gyfrwng strategaethau recriwtio ac ymgysylltu arloesol • Targedu cyfleoedd ac ymgysylltu â mecanweithiau presennol i gefnogi grwpiau penodol megis pobl ifanc neu'r rheiny sydd mewn ardaloedd o amddifadedd i ymgysylltu mewn addysg a dysgu/datblygu. • Cefnogi ymgysylltu a chysylltiadau gydag ysgolion ac ymgysylltu â'r cwricwlwm 2022 newydd yng Nghymru, gyda ffocws ar gynhwysiad digidol.

	<p>- Ymysg rhai o drigolion Gogledd Cymru, bydd cenedlaethau sydd wedi'u hamddifadu o brofiadau addysgiadol da, ac efallai y byddant yn cael anhawster i gael mynediad at y cyfleoedd hyfforddiant a chyflogaeth a gynigir gan y Cynllun Twf. Bydd hyn yn parhau â'r bwlich tlodi sydd wedi bodoli ers cyhyd yn y rhanbarth</p>	
<p>Cymru o gymunedau cydlynol Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.</p>	<p>+ Mae'r Cynllun Twf yn canolbwyntio ar dwf y gellir ei ymestyn a'i wasgaru ledled y rhanbarth i gyflawni twf economaidd cynaliadwy, cytbwys a chynhwysol, gyda'r buddion wedi'u rhannu ar draws y rhanbarth.</p> <p>+ Bydd y rhaglen ddigidol yn gwella'r cyfathrebu ar draws gogledd Cymru, gan gysylltu cymunedau yn rhithiol</p> <p>+ Bydd manylion y swyddi sy'n cael eu creu ar draws y portffolio yn cael eu didoli (bob blwyddyn?) yn ôl rhywedd, oedran ac amrywiaeth</p> <p>+ Mae'r rhaglenni a'r prosiectau yn cael eu cyd-gynhyrchu drwy bartneriaethau sy'n cynnwys y sector cyhoeddus a'r sector preifat, cyff ymchwil a'r bartneriaeth sgiliau rhanbarthol, ac yn canolbwyntio ar ymgysylltu â phobl sydd o dan anfantais oherwydd eu rhywedd, anabledd, ethnigrwydd neu oedran.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol wedi'i hymgorffori i'r holl weithgarwch caffael, gan asesu'r cyfraniad tuag at y dangosyddion llesiant cenedlaethol perthnasol i Gymru • Gweithio â phartneriaid caffael a sefydliadau trydydd sector i wneud y mwyaf o'r cyfleoedd i adeiladu cyfoeth cymunedol. • Mae gwaith ar y gweill i adeiladu dealltwriaeth a pherchnogaeth o'r Cynllun Twf ar lefel gymunedol ar draws y rhanbarth, gan sicrhau ymagwedd gynhwysol sy'n canolbwyntio ar ymgysylltu â grwpiau sy'n anodd cysylltu â hwy, a phobl sydd o dan anfantais oherwydd eu rhywedd, anabledd, ethnigrwydd neu oedran • Bydd gofyn i'r holl achosion busnes prosiect gynnwys cynllun yn amlinellu camau'r prosiect fydd yn sicrhau bod mynediad teg a chynhwysol i gyfleoedd sy'n deillio o fuddsoddiad y Cynllun Twf fel rhan o'r broses datblygu a chymradwyo
<p>Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Cynllun Twf yn creu swyddi a chyfleoedd hyfforddi er mwyn i bobl ifanc aros a gweithio yng Ngogledd Cymru a 	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol wedi'i hymgorffori i'r holl weithgarwch caffael, gan

<p>Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, trefnadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.</p>	<p>pharhau i ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau personol a phroffesiynol.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r Cynllun Twf yn cynnwys prosiectau o fewn diwydiannau twf ynni carbon isel a gweithgynhyrchu gwerth uchel fydd yn darparu cyfleoedd swyddi gwerth uchel ledled Gogledd Cymru, yn enwedig yng Ngwynedd a Môn sydd â chanran uwch o siaradwyr Cymraeg ar draws y rhanbarth Hefyd, mae prosiectau sy'n canolbwyntio ar sectorau syfaenol mwy traddodiadol - bwyd-amaeth a thwristiaeth. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i'r sector amaethyddiaeth lle mae canran uwch o weithwyr yn siarad Cymraeg o gymharu â'r boblogaeth gyffredinol. Bydd y rhaglen Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth yn gwella'r cyfleoedd i drigolion ac ymwelwyr ymgysylltu'n gadarnhaol gyda'n hetifeddiaeth ddiwylliannol ac amgylcheddol drwy wella'r cyfleoedd gwasanaeth i gwsmeriaid, a chyfleoedd pellach i ddatblygu cynnyrch bwyd o Gymru Mae'r Bwrdd Uchelgais yn endid dwyieithog yn ei holl weithrediadau; mae'r holl ddeunyddiau cyhoeddus yn cael eu cynhyrchu'n ddwyieithog Bydd y portffolio yn cefnogi'r trawsnewidiad i economi carbon isel drwy gynhyrchu ynni, arbed carbon ac arloesi drwy gyflwyno technolegau carbon isel o fewn y diwydiant 	<p>asesu'r cyfraniad tuag at y dangosyddion llesiant cenedlaethol perthnasol i Gymru</p> <ul style="list-style-type: none"> Ymgysylltu â phartneriaethau newydd megis amgueddfeydd, theatrau a'r celfyddydau i gefnogi'r gwaith o ddatblygu ein hystyriaethau diwylliannol ac iaith Gymraeg yn ein cyfleoedd contract Bydd gofyn i'r holl achosion busnes prosiect gwblhau asesiad effaith ar yr iaith Gymraeg fel rhan o'u proses datblygu a chymeradwyo, ac ystyried cyfleoedd i ddathlu ac ymgysylltu â diwylliant Cymru a'r iaith Gymraeg drwy gomisiynu pob prosiect isadeiledd
<p>Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried</p>		<ul style="list-style-type: none"> Bydd Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol wedi'i hymgorffori i'r holl weithgarwch caffael, gan asesu'r cyfraniad tuag at y dangosyddion llesiant cenedlaethol i Gymru perthnasol

<p>a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.</p>	<p>ac ar lefel busnes/fferm. Bydd y prosiectau yn cyfrannu at weithrediadau Cymru ar newid hinsawdd a'r ymdrechion tuag at ddatgarboneiddio byd-eang.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ystyried mesurau gwrthbwysu carbon byd-eang ar gyfer unrhyw allyriadau carbon • Chwilio am gyfleoedd i ymgysylltu â ffoaduriaid a cheiswyr lloches â chanddynt sgiliau gwerthfawr sy'n berthnasol i'r rhaglenni / prosiectau • Sicrhau nad yw'r cadwyni cyflenwi ar gyfer prosiectau yn cefnogi caethwasiaeth fodern, camdriniaeth amgylcheddol nac yn groes i hawliau dynol
--	---	--

Thema trawsbynciol	Sut mae'r cynnig yn cyflawni yn erbyn y thema trawsbynciol?	Pa gamau sydd wedi / sydd angen eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i wella'r effaith cadarnhaol?
<p>Cyfle Cyfartal</p>	<p>+ Mae'r Cynllun Twf yn ceisio darparu mwy o gyfleoedd i bawb ledled Gogledd Cymru drwy amrediad o brosiectau trawsffurfio fydd yn cyflwyno cyfleoedd ar gyfer datblygu sgiliau a hyfforddiant. Un o agweddau allweddol Cynllun Twf Gogledd Cymru yw ei fod yn cael ei dargedu'n ofodol i greu cyfleoedd ledled y rhanbarth</p> <p>+ Mae'r Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol wedi bod yn bartner allweddol wrth ddatblygu'r portffolio gan ystyried sut mae'r rhaglenni/prosiectau yn gallu cynnig buddiannau cyfartal i drigolion y rhanbarth drwy ddatblygu sgiliau a chyflogaeth</p> <p>+ Bydd y systemau caffael yn cefnogi'r cadwyni cyflenwi lleol i ymgysylltu gyda chontractau mwy drwy sesiynau briffio cadwyni cyflenwi a chyfleoedd bidio ar y cyd a rhestr aros o brosiectau</p> <p>+ Bydd y rhaglenni trafnidiaeth strategol a digidol yn gwella'r cysylltiadau ffisegol a rhithiol rhwng cymunedau ledled y Gogledd</p> <p>+ Mae'r rhaglenni a'r prosiectau yn cael eu cyd-gynhyrchu drwy bartneriaethau sy'n cynnwys y sector cyhoeddus a'r sector preifat, cyrff ymchwil a'r bartneriaeth sgiliau rhanbarthol, ac yn canolbwyntio ar ymgysylltu â phobl sydd o dan fantais oherwydd eu rhywedd, anabledd, ethnigrwydd neu oedran</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Bwrdd Uchelgais yn hyrwyddo ac yn hybu cyflawni buddion gwerth cymdeithasol a chymunedol drwy weithgarwch caffael ac yn profi polisiau allweddol megis y ddyletswydd gymdeithasol economaidd a'r bil partneriaethau cymdeithasol. • Gweithio gyda'n partneriaid i sicrhau ein bod yn cefnogi pobl o bob cefndir ac amgylchiadau i ailhyfforddi, datblygu sgiliau newydd drwy wirfoddoli neu gyfrannu at addysg/prentisiaethau drwy gyfrwng strategaethau recriwtio ac ymgysylltu arloesol • Targedu cyfleoedd ac ymgysylltu â mecanweithiau presennol i gefnogi grwpiau penodol megis pobl ifanc neu'r rheiny sydd mewn ardaloedd o amddifadedd i ymgysylltu mewn addysg a dysgu/datblygu. • Cefnogi ymgysylltu a chysylltiadau gydag ysgolion ac ymgysylltu â'r cwricwlwm 2022 newydd yng Nghymru, gyda ffocws ar gynhwysiad digidol. • Bydd manylion y swyddi sy'n cael eu creu ar draws y portffolio yn cael eu didoli yn ôl rhywedd, oedran ac amrywiaeth

<p style="text-align: center;">Datblygu Cynaliadwy</p>	<ul style="list-style-type: none"> + Mae datblygu cynaliadwy yn greiddiol i'r Cynllun Twf ac mae ganddo ffocws clir ar ynni carbon isel, gwella'r seilwaith digidol, hyrwyddo arloesedd a sicrhau cynaliadwyedd mwy hirdymor ar gyfer y rhanbarth a chymunedau + Cryfhau arweinyddiaeth Gogledd Cymru ym maes technolegau carbon isel ar draws y sector gweithgynhyrchu gwerth uchel (biotechnoleg, technoleg cell hydrogen), bwyd-amaeth (amaeth carbon niwtral), trafnidiaeth a chynhyrchu ynni + Adeiladu ar sgiliau busnesau ac unigolion sy'n cefnogi'r busnesau i addasu i newid a'u paratoi ar gyfer cyfleoedd sy'n canolbwyntio ar y dyfodol + Bydd y Rhaglen Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth yn adeiladu ar sgiliau mewn rheolaeth tir carbon niwtral a thechnolegau ynni adnewyddadwy drwy addysgu pobl ifanc a busnesau bach a chanollig + Bydd y rhaglenni trafnidiaeth a digidol yn cynorthwyo i wella ansawdd yr aer drwy'r newid o deithio mewn cerbydau petrol/disel i weithio o bell neu ddewisiadau teithio di-garbon / carbon isel 	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol wedi'i hymgorffori i'r holl weithgarwch caffael, gan asesu'r cyfraniad tuag at y dangosyddion llesiant cenedlaethol perthnasol i Gymru • Bydd ystyriaethau amgylcheddol yn rhan greiddiol o'r cyfleoedd am gontractau, gan leihau'r effaith ar yr amgylchedd, gyda ffocws ar ddatblygu safleoedd tir llwyd yn hytrach na thir glas, a chynnwys yr economi cylchol ac integreiddio isadeiledd gwyrdd • Ceisio lleihau i'r eithaf ôl-troed carbon prosiectau a chefnogi'r economi carbon isel, gan ganolbwyntio ar yr ymrwymiad gan Lywodraeth Cymru i gyflawni sector cyhoeddus carbon niwtral erbyn 2030, gan leihau nwyon tŷ gwyrdd, gwella ein hamgylchedd naturiol a gwarchod ein bioamrywiaeth. • Cefnogi ac ymgysylltu â'r trydydd sector mewn ymagwedd ar sail gwerth sy'n cefnogi gwytnwch yn y trydydd sector i weithio gyda chontractwyr a'r gadwyn gyflenwi a'u cefnogi.
---	---	---

	<p>+ Mae'r Cynllun Twf yn cyflawni yn erbyn Gwledigaeth Twf Gogledd Cymru a'i hamcanion, yn benodol o ran gwella llesiant economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Gogledd Cymru. Eifen allweddol o hyn yw cefnogi a chadw pobl ifanc yn y rhanbarth ac ymdrin â mudandod ac anweithgarwch.</p> <p>+ Bydd y portffolio yn creu rhai miloedd o swyddi newydd i Ogledd Cymru</p> <p>+ Bydd hefyd yn hyfforddi busnesau ac unigolion, ac yn ehangu'r gofod ar gyfer hyfforddi, deori, ymchwil a datblygu</p> <p>+ Cryfhau economi Gogledd Cymru drwy arwain ym maes technolegau carbon isel ar draws y sector gweithgynhyrchu gwerth uchel (biotechnoleg, technoleg cell hydrogen), bwyd-amaeth (amaeth carbon niwtral), trafnidiaeth a chynhyrchu ynni</p> <p>+ Mae'r Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol wedi bod yn bartner allweddol wrth ddatblygu'r portffolio gan ystyried sut mae'r rhaglenni/prosiectau yn gallu cynnig buddiannau cyfartal i drigolion y rhanbarth drwy ddatblygu sgiliau a chyflogaeth</p> <p>+ Mae rhaglenni'r Cynllun Twf wedi'u dosbarthu ar draws rhanbarth y Gogledd, gydag arweinyddiaeth ac ymgysylltiad gyda'r holl Gynghorau Sir gyda'r bwriad o ledaenu'r buddion yn deg.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol wedi'i hymgorffori i'r holl weithgarwch caffael, gan asesu'r cyfraniad tuag at y dangosyddion llesiant cenedlaethol perthnasol i Gymru • Gweithio gyda'nartneriaid i sicrhau ein bod yn cefnogi pobl o bob cefndir ac amgylchiadau i ailhyfforddi, datblygu sgiliau newydd drwy wirfoddoli neu gyfrannu at addysg/prentisiaethau drwy gyfrwng strategaethau recriwtio ac ymgysylltu arloesol • Targedu cyfleoedd ac ymgysylltu â mecanweithiau presennol i gefnogi grwpiau penodol megis pobl ifanc neu'r rheiny sydd mewn ardaloedd o amddifadedd i ymgysylltu ag addysg a dysgu/datblygu. • Gweithio â phartneriaid caffael a sefydliadau trydydd sector i wneud y mwyaf o'r cyfleoedd i adeiladu cyfoeth cymunedol. • Cefnogi ymgysylltu a chysylltiadau gydag ysgolion ac ymgysylltu â'r cwricwlwm 2022 newydd yng Nghymru, gyda ffocws ar gynhwysiad digidol.
<p>Yr iaith Gymraeg a Diwylliant</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Cynllun Twf yn creu swyddi a chyfleoedd hyfforddi er mwyn i bobl ifanc aros a gweithio yng Ngogledd Cymru a 	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol wedi'i hymgorffori i'r holl weithgarwch caffael, gan asesu'r cyfraniad tuag at y dangosyddion

Mynd i'r Afael â Thlodi

	<p>pharhau i ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau personol a phroffesiynol</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cynllun Twf yn cynnwys prosiectau o fewn diwydiannau twf ynni carbon isel a gweithgynhyrchu gwerth uchel fydd yn darparu cyfleoedd swyddi gwerth uchel ledled Gogledd Cymru, yn enwedig yng Ngwynedd a Môn sydd â chanran uwch o siaradwyr Cymraeg ar draws y rhanbarth • Hefyd, mae prosiectau sy'n canolbwyntio ar sectorau syfaenol mwy traddodiadol - bwyd-amaeth a thwristiaeth. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i'r sector amaethyddiaeth lle mae canran uwch o weithwyr yn siarad Cymraeg o gymharu â'r boblogaeth gyffredinol. • Bydd y rhaglen Bwyd-Amaeth a Thwristiaeth yn gwella'r cyfleoedd i drigolion ac ymwelwyr ymgysylltu'n gadarnhaol gyda'n hetifeddiaeth ddiwylliannol ac amgylcheddol drwy wella'r cyfleoedd gwasanaeth i gwsmeriaid a chyfleoedd pellach i ddatblygu cynnyrch bwyd o Gymru • Mae'r Bwrdd Uchelgais yn endid dwyieithog yn ei holl weithrediadau; mae'r holl ddeunyddiau cyhoeddus yn cael eu cynhyrchu'n ddwyieithog 	<p>llesiant cenedlaethol perthnasol i Gymru perthnasol</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymgysylltu â phartneriaethau newydd megis amgueddfeydd, theatrau a'r celfyddydau i gefnogi'r gwaith o ddatblygu ein hystyriaethau diwylliannol ac iaith Gymraeg yn ein cyfleoedd contract • Bydd gofyn i'r holl achosion busnes prosiect gwblhau asesiad effaith ar yr iaith Gymraeg fel rhan o'u proses datblygu a chymeradwyo, ac ystyried cyfleoedd i ddathlu ac ymgysylltu â diwylliant Cymru a'r iaith Gymraeg drwy gomisiynu pob prosiect isadeiledd
--	--	--

Asesiad Effaith yr Iaith Gymraeg

A yw'r cynnig yn cysylltu'n glir gyda strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer y Gymraeg – Cymraeg 2050, Miliwn o Siaradwyr?

Mae'r strategaeth Cymraeg 2050 yn darparu ffocws ar gyfer yr iaith Gymraeg ac yn gosod allan gweledigaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer cyrraedd miliwn o Siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae Cymru lewyrchus hefyd yn un o nodau Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae'r targed uchelgeisiol yn y strategaeth yn dangos yr angen i bob sector weithredu ac gynnig ymyraethau. Mae'r strategaeth yn cynnwys thema strategol i ' greu amodau ffafriol – seilwaith a chyd-destun', sy'n cynnwys cymuned a'r economi, diwylliant a'r cyfryngau, ac technoleg digidol; bydd y Cynllun Twf yn cyfrannu tuag at rhain. Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi mabwysiadu gweledigaeth i ddatblygu "rhanbarth hyderus, cydlynol sydd â thwf economaidd cynaliadwy, sy'n elwa i'r eithaf o lwyddiant sectorau economaidd gwerth uchel a'n cysylltiad ag economïau Pwery'r Gogledd ac Iwerddon." Mae'r weledigaeth yn seiliedig ar dri nod allweddol Gogledd Cymru flaengar, wydn a chysylltiedig.

Mae'r iaith Gymraeg yn cryfhau ein cymunedau, diwylliant a'n treftadaeth yma yng Ngogledd Cymru. Bydd y Cynllun Twf yn hyrwyddo pwysigrwydd a pherthnasedd dwyieithrwydd i'r economi er mwyn cefnogi yr iaith Gymraeg yn ein cymunedau ac mewn lleoliadau gwaith.

Disgrifiwch effaith y cynnig ar yr iaith Gymraeg?

Mae data o'r Arolwg Blynyddol or Boblogaeth yn dangos mai, yn y flwyddyn yn diweddu Mehefin 2018, fod 286,400 o siaradwyr Cymraeg yn y rhanbarth. Gwynedd oedd yr awdurdod â'r nifer uchaf o siaradwyr Cymraeg yn y Gogledd ac yng Nghymru gyfan, gyda 76.4% o drigolion tair oed a hŷn yn dweud eu bod yn medru siarad Cymraeg. Sir y Fflint oedd â'r gyfradd isaf o siaradwyr Cymraeg yn y Gogledd, ar tua 23.3%. Ar lefel ranbarthol, y Gogledd oedd â'r gyfran uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru, ar tua 42.7% yn y flwyddyn oedd yn diweddu ym mis Mehefin 2018.

Mae'r economi yn allweddol i greu yr amodau cymdeithasol i siaradwyr Cymraeg aros yn yr ardal mewn cymunedau Cymraeg neu ddychwelyd yn ôl i'r cymunedau hynny. Mae portffolio y Cynllun Twf yn anelu i greu rhwng 3,440 ac 4,200 o Swyddi newydd erbyn 2036. Yn ogystal a chefnogi cynhyrchu rhwng £2.0biliwn a £2.4biliwn mewn GVA ychwanegol net; a chyflawni hyd at £1.1biliwn o fuddsoddiad yn economi Gogledd Cymru. Bydd y rhaglenni a prosiectau yn y portffolio yn cynhyrchu buddion fydd yn cael effaith gadarnhaol ar gymaint o gymunedau a phosibl yn y rhanbarth; galluogi twf economaidd; ac denu buddsoddiad.

Mae cyfleoedd cyflogaeth yn hanfodol ar gyfer dyfodol yr iaith Gymraeg; mae'r iaith yn allweddol ar gyfer sgiliau a chyflogaeth yn y rhanbarth. Bydd y rhaglenni a phrosiectau yn galluogi creu swyddi; fydd yn creu cyfleoedd cyflogaeth i siaradwyr Cymraeg weithio yng Ngogledd Cymru. Yn hanesyddol mae Gogledd Cymru wedi gweld pobl ifanc yn gadael y rhanbarth, bydd y Cynllun Twf yn cefnogi cadw pobl ifanc yn lleol. Bydd hyn yn gwarchod a hyrwyddo yr iaith a diwylliant Cymraeg, ac yn cyfrannu tuag at dwf graddadwy a gwasgaredig yn y rhanbarth. Mae cael gweithlu dwyieithog yng Ngogledd Cymru, yn bresennol ac yn y dyfodol yn ein galluogi i hyrwyddo

amrywiaeth sgiliau iaith. Bydd hyn yn arwain at gadw a datblygu yr iaith Gymraeg ar draws sectorau gan ychwanegu gwerth a cryfder yn ein heconomi.

Gall yr iaith Gymraeg gael ei weld fel gyrrwr ar gyfer yr economi gan uchafu busnes a thwristiaeth yn y rhanbarth ar gyfer y gymuned ac ymwelwyr i gael profiad diwylliannol sy'n dangos yr ymdeimlad o gymuned gryf yn y rhanbarth.

Bydd y Cynllun Twf yn rhagweithiol wrth adnabod cyfleon i hyrwyddo a cefnogi ymarfer da yn nghyswllt yr iaith. Bydd y Bwrdd Uchelgais yn hyrwyddo a hwyluso defnydd yr iaith Gymraeg o fewn y ffordd rhanbarthol newydd o weithio.

Eglurwch sut byddwch yn lliniaru unrhyw effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg neu hyrwyddo effaith cadarnhaol ar yr iaith?

Bydd Cynllun Twf Gogledd Cymru yn anelu i greu rhwng 3,400 and 4,200 o Swyddi newydd er budd pobl lleol yn y rhanbarth. Mae'n bosibl colli buddion economaidd wrth i'r swyddi grëir gael ei llenwi gan unigolion o tu allan y rhanbarth, bydd hyn yn cael ei reoli ar lefel prosiect.

Mae'r Bwrdd Uchelgais yn bartneriaeth sydd yn gweithredu yn ddwyieithog; mae holl ddogfennau a cyfarfodydd y Bwrdd yn ddwyieithog.

Mae tîm y Swyddfa Rhaglen yn ddwyieithog, gyda'r swyddi blaen allweddol efo'r Gymraeg fel gofyniad hanfodol er mwyn galluogi pobl i ymgysylltu gyda ni yn ei iaith dewisol. Mae'r tîm yn hyrwyddo defnydd yr iaith Gymraeg, ac mewn amser byddwn yn datblygu Polisi Iaith Gymraeg.

Bydd yr iaith Gymraeg yn cael ei wreiddio yn ein prosesau caffael. Mae ein Strategaeth Caffael yn cynnwys cyfres o egwyddorion caffael, fel rhan o'r egwyddorion gwydnwch a lles cymunedol. Bydd y Bwrdd Uchelgais yn 'ymgysylltu gyda partneriaid newydd fel amgueddfeydd, theatrau a'r celfyddydau i gofio datblygu ein hystyriaethau diwylliannol a Chymraeg mewn cytundebau.'

Bydd y Cynllun Twf yn rhagweithiol yn cefnogi, hwyluso a chwilio am gyfleoedd ar gyfer hyrwyddo yr iaith ar draws y portffolio, rhaglenni ac prosiectau. Byddwn yn annog integreiddio yr iaith ar draws y prosiectau. Mae'n hanfodol i ni gydnabod pwysigrwydd yr iaith Gymraeg a'r Saesneg yma yng Ngogledd Cymru. Bydd holl brosiectau y Cynllun Twf yn paratoi Asesiad Effaith y Gymraeg ac Asesiad Effaith Cenedlaethau'r Dyfodol fel rhan o'r broses benderfyniadau.

Mae hyrwyddo'r iaith Gymraeg wrth weithredu a thrwy allbynnau y Cynllun Twf yn galluogi'r Bwrdd Uchelgais fod yn benodol a cyfannol wrth fynd i'r afael â heriau economaidd a thwf economaidd cynaliadwy.

Asesiad Effaith Cydraddoldeb

Nodweddion Gwarchoddedig – Manylwch ar y dystiolaeth sydd gennych / unrhyw effaith / camau lliniaru			
Nodweddion	Tystiolaeth a gwybodaeth	Manylion yr effaith	Pa gamau sydd wedi / a gymerir i liniaru unrhyw effaith negyddol neu i wella effaith gadarnhaol?
	<ul style="list-style-type: none"> Yn ôl yr Arolwg Poblogaeth Blynyddol (Mehefin 2019) roedd 97.8% o'r boblogaeth yn 'wyn', 0.5% o grwpiau ethnig cymysg / lluosog, 1% yn Asiaidd, ac 0.5% o grwpiau ethnig eraill. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn anelu i adeiladu economi fywiog, cynaliadwy a gwydn gan gael effaith gadarnhaol ar bob grŵp gwarchoddedig. Mae'r Cynllun Twf yn anelu i greu miloedd o swyddi newydd yn y rhanbarth. Gan adeiladu gweithlu medrus yn y rhanbarth drwy gefnogi cyfleoedd sgiliau a hyfforddiant ar gyfer pawb. Bydd y cyfleoedd yma yn cefnogi gwelliannau mewn safonau byw ar gyfer yr holl grwpiau gwarchoddedig. Mae rhaglenni a'r prosiectau yn cael ei llunio ar y cyd drwy bartneriaethau gan gynnwys y sector cyhoeddus ar sector breifat, cyrff ymchwil a'r bartneriaeth Sgiliau rhanbarthol, gan gynnwys ffocws ar ymgysylltu gyda rhai dan fantais oherwydd rhyw, anabledd, hil neu oed. Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn anelu i adeiladu economi fywiog, cynaliadwy a gwydn gan gael effaith gadarnhaol ar bob grŵp gwarchoddedig. 	<ul style="list-style-type: none"> Byddwn yn mabwysiadu agwedd gadarnhaol i gynhwysiad cymdeithasol er mwyn hyrwyddo cymunedau cynaliadwy, ffyniannus a chyfartal. Bydd pob achos busnes prosiect yn datblygu Aseiad Effaith Cydraddoldeb er mwyn adnabod ac asesu y rhwystrau. Mae gwaith parhaus i adeiladu dealltwriaeth ac perchnogaeth o'r Cynllun Twf ar lefel gymunedol ar draws y rhanbarth, gan sicrhau agwedd gynhwysol i holl grwpiau gwarchoddedig. Byddwn yn sicrhau fod negeseuon a dulliau cyfathrebu yn gynhwysol.
Hil	<ul style="list-style-type: none"> Yn ôl Censws 2011, roedd 49.2% o boblogaeth Gogledd Cymru yn wryw ac 50.9% yn fenyw, yn gyson gyda cyfartaledd Cymru. 		<ul style="list-style-type: none"> Byddwn yn mabwysiadu agwedd gadarnhaol i gynhwysiad cymdeithasol er mwyn hyrwyddo cymunedau cynaliadwy, ffyniannus a chyfartal.
Rhyw			

<p>Tud. 244</p>	<p></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cynllun Twf yn anelu i greu miloedd o swyddi newydd yn y rhanbarth. Gan adeiladu gweithlu medrus yn y rhanbarth drwy gefnogi cyfleoedd sgiliau a hyfforddiant ar gyfer pawb. • Bydd y cyfleoedd yma yn cefnogi gwelliannau mewn safonau byw ar gyfer yr holl grwpiau gwarchoddedig. • Mae rhaglenni a'r prosiectau yn cael ei llunio ar y cyd drwy bartneriaethau gan gynnwys y sector cyhoeddus ar sector breifat, cyrff ymchwil a'r bartneriaeth Sgiliau rhanbarthol, gan gynnwys ffocws ar ymgysylltu gyda rhai dan anfantais oherwydd rhyw, anabledd, hil neu oed. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd pob achos busnes prosiect yn datblygu Asesiad Effaith Cydraddoldeb er mwyn adnabod ac asesu y rhwystrau. • Mae gwaith parhaus i adeiladu dealltwriaeth ac perchnogaeth o'r Cynllun Twf ar lefel gymunedol ar draws y rhanbarth, gan sicrhau agwedd gynhwysol i holl grwpiau gwarchoddedig. • Byddwn yn sicrhau fod negeseuon a dulliau cyfathrebu yn gynhwysol.
<p>Cyfeiriadedd rhywiol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae data TONS ar gyfer 2016 yn dangos fod 95.2% o bobl Cymru yn adnabod ei hunain fel heterorywiol/strêt, 1.7% fel hoyw/lesbiaidd/deurywiol ac 0.4% fel arall (roedd y gweddill unai heb ateb yr atrolwg neu ddim yn gwybod). 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn anelu i adeiladu economi fywiog, cynaliadwy a gwydn gan gael effaith gadarnhaol ar bob grŵp gwarchoddedig. • Mae'r Cynllun Twf yn anelu i greu miloedd o swyddi newydd yn y rhanbarth. Gan adeiladu gweithlu medrus yn y rhanbarth drwy gefnogi cyfleoedd sgiliau a hyfforddiant ar gyfer pawb. • Bydd y cyfleoedd yma yn cefnogi gwelliannau mewn safonau byw ar gyfer yr holl grwpiau gwarchoddedig. • Mae rhaglenni a'r prosiectau yn cael ei llunio ar y cyd drwy bartneriaethau gan gynnwys y sector cyhoeddus ar sector 	<ul style="list-style-type: none"> • Byddwn yn mabwysiadu agwedd gadarnhaol i gynhwysiad cymdeithasol er mwyn hyrwyddo cymunedau cynaliadwy, ffyniannus a chyfartal. • Bydd pob achos busnes prosiect yn datblygu Asesiad Effaith Cydraddoldeb er mwyn adnabod ac asesu y rhwystrau. • Mae gwaith parhaus i adeiladu dealltwriaeth ac perchnogaeth o'r Cynllun Twf ar lefel gymunedol ar draws y rhanbarth, gan sicrhau agwedd gynhwysol i holl grwpiau gwarchoddedig. • Byddwn yn sicrhau fod negeseuon a dulliau cyfathrebu yn gynhwysol.

<p>Priodas a phartneriaeth sifil</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yn ôl yr Arolwg Poblogaeth flynyddol (Chwefror 2019), roedd 50% o'r boblogaeth yn briod, 32% yn sengl, 21% wedi ysgaru / gwahanu / wedi diddymu o bartneriaeth sifil, ac 14% yn weddw / goroeswr partneriaeth sifil 	<p>breifat, cyrff ymchwil a'r bartneriaeth Sgiliau rhanbarthol, gan gynnwys ffocws ar ymgysylltu gyda rhai dan anfantais oherwydd rhyw, anabledd, hil neu oed.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn anelu i adeiladu economi fywiog, cynaliadwy a gwydn gan gael effaith gadarnhaol ar bob grŵp gwarchoddedig. • Mae'r Cynllun Twf yn anelu i greu miloedd o swyddi newydd yn y rhanbarth. Gan adeiladu gweithlu medrus yn y rhanbarth drwy gefnogi cyfleoedd sgiliau a hyfforddiant ar gyfer pawb. • Bydd y cyfleoedd yma yn cefnogi gwelliannau mewn safonau byw ar gyfer yr holl grwpiau gwarchoddedig. • Mae rhaglenni a'r prosiectau yn cael ei llunio ar y cyd drwy bartneriaethau gan gynnwys y sector cyhoeddus ar sector breifat, cyrff ymchwil a'r bartneriaeth Sgiliau rhanbarthol, gan gynnwys ffocws ar ymgysylltu gyda rhai dan anfantais oherwydd rhyw, anabledd, hil neu oed. 	<ul style="list-style-type: none"> • Byddwn yn mabwysiadu agwedd gadarnhaol i gynhwysiad cymdeithasol er mwyn hyrwyddo cymunedau cynaliadwy, ffyniannus a chyfartal. • Bydd pob achos busnes prosiect yn datblygu Aseiad Effaith Cydraddoldeb er mwyn adnabod ac asesu y rhwystrau. • Mae gwaith parhaus i adeiladu dealltwriaeth ac perchnogaeth o'r Cynllun Twf ar lefel gymunedol ar draws y rhanbarth, gan sicrhau agwedd gynhwysol i holl grwpiau gwarchoddedig. • Byddwn yn sicrhau fod negeseuon a dulliau cyfathrebu yn gynhwysol.
<p>Ailbennu rhywedd</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dim data ar gael i Ogledd Cymru ar hyn o bryd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn anelu i adeiladu economi fywiog, cynaliadwy a gwydn gan gael effaith gadarnhaol ar bob grŵp gwarchoddedig. • Mae'r Cynllun Twf yn anelu i greu miloedd o swyddi newydd yn y rhanbarth. Gan adeiladu gweithlu medrus yn y rhanbarth 	<ul style="list-style-type: none"> • Byddwn yn mabwysiadu agwedd gadarnhaol i gynhwysiad cymdeithasol er mwyn hyrwyddo cymunedau cynaliadwy, ffyniannus a chyfartal. • Bydd pob achos busnes prosiect yn datblygu Aseiad Effaith Cydraddoldeb er mwyn adnabod ac asesu y rhwystrau.

		<p>drwy gefnogi cyfleoedd sgiliau a hyfforddiant ar gyfer pawb.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydd y cyfleoedd yma yn cefnogi gwelliannau mewn safonau byw ar gyfer yr holl grwpiau gwarchoddedig. • Mae rhaglenni a'r prosiectau yn cael ei llunio ar y cyd drwy bartneriaethau gan gynnwys y sector cyhoeddus ar sector breifat, cyrff ymchwil a'r bartneriaeth Sgiliau rhanbarthol, gan gynnwys ffocws ar ymgysylltu gyda rhai dan anfantais oherwydd rhyw, anabledd, hil neu oed. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae gwaith parhaus i adeiladu dealltwriaeth ac perchnogaeth o'r Cynllun Twf ar lefel gymunedol ar draws y rhanbarth, gan sicrhau agwedd gynhwysol i holl grwpiau gwarchoddedig. • Byddwn yn sicrhau fod negeseuon a dulliau cyfathrebu yn gynhwysol.
<p>Tud. 246</p> <p>Beichiogrwyd d a mamolaeth</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yn ôl data Beichiogrwyd a Genedigaethau roedd 6,740 o enedigaethau yn ardal Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr yn 2018. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn anelu i adeiladu economi fywiog, cynaliadwy a gwydn gan gael effaith gadarnhaol ar bob grŵp gwarchoddedig. • Mae'r Cynllun Twf yn anelu i greu miloedd o swyddi newydd yn y rhanbarth. Gan adeiladu gweithlu medrus yn y rhanbarth drwy gefnogi cyfleoedd sgiliau a hyfforddiant ar gyfer pawb. • Bydd y cyfleoedd yma yn cefnogi gwelliannau mewn safonau byw ar gyfer yr holl grwpiau gwarchoddedig. • Mae rhaglenni a'r prosiectau yn cael ei llunio ar y cyd drwy bartneriaethau gan gynnwys y sector cyhoeddus ar sector breifat, cyrff ymchwil a'r bartneriaeth Sgiliau rhanbarthol, gan gynnwys ffocws ar 	<ul style="list-style-type: none"> • Byddwn yn mabwysiadu agwedd gadarnhaol i gynhwysiad cymdeithasol er mwyn hyrwyddo cymunedau cynaliadwy, ffyniannus a chyfartal. • Bydd pob achos busnes prosiect yn datblygu Aseiad Effaith Cydraddoldeb er mwyn adnabod ac asesu y rhwystrau. • Mae gwaith parhaus i adeiladu dealltwriaeth ac perchnogaeth o'r Cynllun Twf ar lefel gymunedol ar draws y rhanbarth, gan sicrhau agwedd gynhwysol i holl grwpiau gwarchoddedig. • Byddwn yn sicrhau fod negeseuon a dulliau cyfathrebu yn gynhwysol.

		<p>ymgysylltu gyda rhai dan anfantais oherwydd rhyw, anabledd, hil neu oed.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'n bwysig i'r grŵp yma gael mynediad rhwydd i wasanaethau a cyfleusterau yn y gymuned a pheidio teimlo yn ynysig. 	
<p>Crefydd neu gred</p>	<ul style="list-style-type: none"> Yn unol a data yr Arolwg Boblogaeth Flynyddol (Mehefin 2019), roedd cyfran y boblogaeth yng Ngogledd Cymru yn Gristion yn 60%, 1% Mwslim, 4% crefydd arall ac 37% wedi nodi dim crefydd. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn anelu i adeiladu economi fywiog, cynaliadwy a gwydn gan gael effaith gadarnhaol ar bob grŵp gwarchoddedig. Mae'r Cynllun Twf yn anelu i greu miloedd o swyddi newydd yn y rhanbarth. Gan adeiladu gweithlu medrus yn y rhanbarth drwy gefnogi cyfleoedd sgiliau a hyfforddiant ar gyfer pawb. Bydd y cyfleoedd yma yn cefnogi gwelliannau mewn safonau byw ar gyfer yr holl grwpiau gwarchoddedig. Mae rhaglenni a'r prosiectau yn cael ei llunio ar y cyd drwy bartneriaethau gan gynnwys y sector cyhoeddus ar sector breifat, cyrff ymchwil a'r bartneriaeth Sgiliau rhanbarthol, gan gynnwys ffocws ar ymgysylltu gyda rhai dan anfantais oherwydd rhyw, anabledd, hil neu oed. 	<ul style="list-style-type: none"> Byddwn yn mabwysiadu agwedd gadarnhaol i gynhwysiad cymdeithasol er mwyn hyrwyddo cymunedau cynaliadwy, ffyniannus a chyfartal. Bydd pob achos busnes prosiect yn datblygu Aseiad Effaith Cydraddoldeb er mwyn adnabod ac asesu y rhwystrau. Mae gwaith parhaus i adeiladu dealltwriaeth ac perchnogaeth o'r Cynllun Twf ar lefel gymunedol ar draws y rhanbarth, gan sicrhau agwedd gynhwysol i holl grwpiau gwarchoddedig. Byddwn yn sicrhau fod negeseuon a dulliau cyfathrebu yn gynhwysol. Lle'n briodol byddwn yn gwarchod Adnoddau ac gwasanaethau diwylliannol.
<p>Anabledd</p>	<ul style="list-style-type: none"> Yn unol a data yr Arolwg Boblogaeth Flynyddol (Mehefin 2019), roedd cyfanswm o 77,000 o bobl oed gwaith yng Ngogledd Cymru yn anabl sy'n gyfateb a 18.7% o'r boblogaeth oed gwaith. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn anelu i adeiladu economi fywiog, cynaliadwy a gwydn gan gael effaith gadarnhaol ar bob grŵp gwarchoddedig. Mae'r Cynllun Twf yn anelu i greu miloedd o swyddi newydd yn y rhanbarth. Gan 	<ul style="list-style-type: none"> Byddwn yn mabwysiadu agwedd gadarnhaol i gynhwysiad cymdeithasol er mwyn hyrwyddo cymunedau cynaliadwy, ffyniannus a chyfartal. Bydd pob achos busnes prosiect yn datblygu Aseiad Effaith Cydraddoldeb er mwyn adnabod ac asesu y rhwystrau.

		<p>adeiladu gweithlu medrus yn y rhanbarth drwy gefnogi cyfleoedd sgiliau a hyfforddiant ar gyfer pawb.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydd y cyfleoedd yma yn cefnogi gwelliannau mewn safonau byw ar gyfer yr holl grwpiau gwarchoddedig. • Mae rhaglenni a'r prosiectau yn cael ei llunio ar y cyd drwy bartneriaethau gan gynnwys y sector cyhoeddus ar sector breifat, cyrff ymchwil a'r bartneriaeth Sgiliau rhanbarthol, gan gynnwys ffocws ar ymgysylltu gyda rhai dan anfantais oherwydd rhyw, anabledd, hil neu oed. • Gall cysylltedd digidol alluogi gweithio o adref, yn benodol mewn ardaloedd gwledig llai hygyrch. Gall hyn alluogi pobl gyda problemau symudedd weithio o adref. • Bydd y prosiectau Tir ac Eiddo yn hwyluso mynediad i drafnidiaeth, cyflogaeth, hyfforddiant a mynediad i ddeunydd / gwasanaethau fydd o fudd i'r holl grwpiau gwarchoddedig. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae gwaith parhaus i adeiladu dealltwriaeth ac perchnogaeth o'r Cynllun Twf ar lefel gymunedol ar draws y rhanbarth, gan sicrhau agwedd gynhwysol i holl grwpiau gwarchoddedig. • Byddwn yn sicrhau fod negeseuon a dulliau cyfathrebu yn gynhwysol. • Byddwn yn ystyried mynediad mewn datblygiadau isadeiledd gyda ystyriaeth i leoliadau hygyrch. Gall hyn gynnwys hygyrchedd trafnidiaeth, adnoddau cymunedol a gwasanaethau ayyb. Lle'n briodol byddwn yn uchafu darpariaeth a hygyrchedd i bobl gyda anabledd. • Byddwn yn hyrwyddo hygyrchedd, gyda dyluniad cynhwysol mewn datblygiadau newydd gan gynnwys hygyrchedd mewnol addas ar gyfer yr anabl, ac hygyrchedd allanol drwy drafnidiaeth.
<p>Oed</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae gan Ogledd Cymru boblogaeth sy'n heneiddio. • Rhwng 1998 ac 2018, mae cyfran y boblogaeth dros 65 oed wedi cynyddu o 18.5% i 23.0%, ar cyfran y boblogaeth o dan 15 oed wedi gostwng o 19.8% i 17.8%. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn anelu i adeiladu economi fywiog, cynaliadwy a gwydn gan gael effaith gadarnhaol ar bob grŵp gwarchoddedig. • Mae'r Cynllun Twf yn anelu i greu miloedd o swyddi newydd yn y rhanbarth. Gan adeiladu gweithlu medrus yn y rhanbarth 	<ul style="list-style-type: none"> • Byddwn yn mabwysiadu agwedd gadarnhaol i gynhwysiad cymdeithasol er mwyn hyrwyddo cymunedau cynaliadwy, ffyniannus a chyfartal. • Bydd pob achos busnes prosiect yn datblygu Aseiad Effaith Cydraddoldeb er mwyn adnabod ac asesu y rhwystrau. • Mae gwaith parhaus i adeiladu dealltwriaeth ac perchnogaeth o'r Cynllun Twf ar lefel gymunedol ar

		<p>drwy gefnogi cyfleoedd sgiliau a hyfforddiant ar gyfer pawb.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydd y cyfleoedd yma yn cefnogi gwelliannau mewn safonau byw ar gyfer yr holl grwpiau gwarchoddedig. • Mae rhaglenni a'r prosiectau yn cael ei llunio ar y cyd drwy bartneriaethau gan gynnwys y sector cyhoeddus ar sector breifat, cyrff ymchwil a'r bartneriaeth Sgiliau rhanbarthol, gan gynnwys ffocws ar ymgysylltu gyda rhai dan anfantais oherwydd rhyw, anabledd, hil neu oed. • Bydd y Cynllun twf yn darparu cyfleon cyflogaeth i annog pobl ifanc ddod yn ôl i'r rhanbarth neu i aros yng Ngogledd Cymru. • Gall cyfleon ar gyfer pobl hyn sy'n byw mewn ardaloedd gwledig a thu hwnt gynnwys gwell mynediad i wasanaethau. 	<p>draws y rhanbarth, gan sicrhau agwedd gynhwysol i holl grwpiau gwarchoddedig.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Byddwn yn sicrhau fod negeseuon a dulliau cyfathrebu yn gynhwysol. • Byddwn yn adnabod cyfleoedd ac yn ymgysylltu i gefnogi grwpiau penodol fel pobl ifanc neu rhai sy'n byw mewn ardaloedd diffreintiedig i ymgysylltu gyda dysgu/datblygiad. • Ystyried hygyrchedd ar gyfer pobl hyn. Gan sicrhau na fydd datblygiad yn cael effaith ar Adnoddau cymunedol sy'n addas ar gyfer pob oed.
<p>laith Gymraeg</p>	<p>Weler dogfen ar wahân ar gyfer Asesiad Effaith yr Iaith Gymraeg: Cynllun Twf Gogledd Cymru</p>		

ADRODDIAD I FWRDD UCHELGAIS ECONOMAIDD GOGLEDD CYMRU

23 HYDREF, 2020

TEITL: *Cytundeb Terfynol*

AWDUR: *Alwen Williams, Cyfarwyddwr Rhaglen*

---

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

1.1. Pwrpas yr adroddiad yw cyflwyno y pecyn o'r dogfennau allweddol sydd eu angen ar gyfer cyrraedd Cytundeb Terfynol ar Gynllun Twf Gogledd Cymru gyda Llywodraeth y DU ac Llywodraeth Cymru.

1.2. Mae'r dogfennau allweddol yn cynnwys y canlynol:

- Achos Busnes y Portffolio
- Cynllun Busnes Cyffredinol
- Cytundeb Terfynol Drafft
- Cytundeb Llywodraethu 2

2. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

2.1. Cymeradwyo cyflwyno'r Achos Busnes Portffolio a'r pum Achos Busnes Rhaglen i Lywodraethau'r DU a Chymru am Gytundeb Terfynol ar Gynllun Twf Gogledd Cymru.

2.2. Argymhell bod pob un o'r Partïon yn unigol yn cymeradwyo'r Cynllun Busnes Cyffredinol sy'n nodi'r trefniadau ar gyfer cyflawni Cynllun Twf Gogledd Cymru fel sail ar gyfer cwblhau'r Cytundeb Terfynol a derbyn y Llythyr Cynnig Grant gyda Llywodraethau'r DU a Chymru.

2.3. Argymhell bod pob un o'r Partïon yn unigol yn cymeradwyo ac yn ymrwymo i Gytundeb Llywodraethu 2 ac yn benodol yn mabwysiadu'r dirprwyadau a'r Cylch Gorchwyl yn "Atodiad 1 o Gytundeb Llywodraethu 2" ohono fel sail ar gyfer ymrwymo i'r Cytundeb Terfynol a derbyn y Llythyr Cynnig Grant gyda Llywodraethau'r DU a Chymru.

2.4. Argymhell cymeradwyo'r dull a ddefnyddir i gyfrifo cost benthyca mewn egwyddor sydd ei angen i hwyluso'r llif arian negyddol ar gyfer y Cynllun Twf, a'r cyfraniadau partner blynyddol cyfatebol sydd eu hangen i gwrdd â'r gost hon a'r cyfraniadau craidd ac atodol sydd wedi'u sefydlu, fel sydd wedi'i nodi yn GA2 (ac ym mharagraffau 5.5 - 5.7 isod).

2.5. Bod y Cyfarwyddwr Rhaglen, mewn ymgynghoriad â Chadeirydd ac Is-gadeirydd y Bwrdd Uchelgais, Swyddog Monitro'r Corff Atebol a Swyddog Adran 151 y Corff Atebol, yn derbyn awdurdod dirprwyedig i gytuno ar fân newidiadau i'r dogfennau fel sydd angen i gwblhau'r cytundeb.

- 2.6. Cymeradwyo ailenwi'r Swyddfa Rhaglen yn Swyddfa Rheoli Portffolio yn unol ag arfer gorau ac o ganlyniad i hynny, newid teitl swydd y Cyfarwyddwr Rhaglen yn Gyfarwyddwr Portffolio.

3. RHESYMAU DROS Y PENDERFYNIAD

- 3.1. Yn 2016, mabwysiadodd partneriaid y Bwrdd Uchelgais Weledigaeth Twf ar gyfer Economi Gogledd Cymru. Yn seiliedig ar Strategaeth y Weledigaeth Twf, yn Hydref 2018 cytunwyd ar y Cynllun Twf gan holl bartneriaid y Bwrdd Uchelgais drwy weithio gyda Llywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru a'r sector breifat. Yn Nhachwedd 2019 cytunodd y Bwrdd Uchelgais a'r ddwy Lywodraeth i Benawdau'r Telerau, gyda Cytundeb Terfynol i'w gwblhau yn 2020.
- 3.2. Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi ymrwymo i gyrraedd Cytundeb Terfynol gyda'r ddwy Lywodraeth cyn diwedd Rhagfyr 2020.
- 3.3. Mae'r Swyddfa Rhaglen wedi datblygu y dogfennau sydd angen ei cyflwyno i'r ddwy Lywodraeth ar gyfer cyrraedd y Cytundeb Terfynol. Mae cynnwys y dogfennau wedi amlinellu yn yr adroddiad hwn, gyda copïau o'r dogfennau fel atodiadau.
- 3.4. Mae'r adroddiad yn argymhell i'r Swyddfa Rhaglen gael ei ailenwi fel Swyddfa Rheoli Portffolio. Mae'r newid hwn yn ymateb i gwestiwn gododd yn ystod yr adolygiad porth diweddar gyda Llywodraeth Cymru. Cwestiynwyd enw y Swyddfa Rhaglen gan fod y Cynllun Twf yn bortffolio o raglenni a phrosiectau. Mae'r enw arfaethedig 'Swyddfa Rheoli Portffolio' yn cyd-fynd gyda ymarfer da ac yn gwahaniaethu yn glir rhwng rôl y Cyfarwyddwr sydd a chyfrifoldeb dros y Cynllun Twf yn ei gyfarwydd a'r Rheolwyr Rhaglen sydd yn gyfrifol am weithredu y rhaglenni unigol.

4. CEFNIDIR AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

- 4.1. Mae Cynllun Twf Gogledd Cymru yn bortffolio sy'n cynnwys 5 rhaglen i'w gweithredu dros y bymtheg mlynedd nesaf. Bydd yn cael ei weithredu gan Swyddfa Rheoli y Portffolio ar ran y Bwrdd Uchelgais.
- 4.2. Mae'r Cynllun Twf yn ceisio cyflawni cyfanswm o hyd at £1.1bn o fuddsoddiad yn economi'r Gogledd (£240m o'r Cynllun Twf), i greu 3,400 - 4,200 o swyddi ychwanegol net a chynhyrchu £2.0 - £2.4 biliwn mewn GVA ychwanegol net.
- 4.3. Mae'r pum rhaglen ac 14 prosiect, wedi'u cynllunio a'u datblygu'n ofalus gyda rhan ddeiliaid i fynd i'r afael a methiannau penodol yn y farchnad a rhwystrau i dwf economaidd.
- 4.4. Er mwyn cytuno i'r Cytundeb Terfynol gyda'r ddwy Lywodraeth, mae'r Bwrdd Uchelgais wedi paratoi pecyn o ddogfennau gan gynnwys Cynllun Busnes Cyffredinol, Achos Busnes y Portffolio, Cytundeb Terfynol Drafft ac Cytundeb Llywodraethu 2.

4.5. Cynllun Busnes Cyffredinol

- 4.5.1. Mae'r Cynllun Busnes Cyffredinol wedi baratoi gan y Swyddfa Rheoli Portffolio er mwyn gosod allan y trefniadau ar gyfer gweithredu Cynllun Twf Gogledd Cymru, gan gynnwys trosolwg o'r rhaglenni a phrosiectau er mwyn cael cymeradwyaeth pob partner i'r gofynion Ariannol ar gyfer gweithredu'r cynllun.
- 4.5.2. Mae copi o'r Cynllun Busnes Cyffredinol yn **Atodiad 1**.

4.6. Achos Busnes Portffolio

4.6.1. Mae'r Achos Busnes Portffolio wedi ei datblygu gan y Swyddfa Rheoli Portffolio gyda cefnogaeth gan Hatch Regeneris.

4.6.2. Pwrpas yr achos busnes portffolio yw i roi trosolwg o Gynllun Twf Gogledd Cymru a'r rhaglenni.

4.6.3. Bydd y portffolio ac achosion busnes y rhaglenni, unwaith y cymeradwyir fel rhan o'r Cynllun Terfynol, yn ddogfennau byw a ddefnyddir i reoli cyflawniad y Cynllun Twf ar sail barhaus ac fe'i diweddarir yn rheolaidd wrth i'r rhaglenni a'r prosiectau ddatblygu.

4.6.4. Mae'r Achos Busnes Portffolio yn dilyn strwythur y Model Pum Achos ac egwyddorion Llyfr Gwyrdd Trysorlys HM. Mae'r Swyddfa Rheoli Portffolio wedi ymgynghori gyda Llywodraeth y DU a Chymru drwy'r broses o ddatblygu'r achos busnes.

4.6.5. Mae'r Achos Busnes Portffolio yn cynnwys y pum achos:

- **Yr Achos Strategol:** y rhesymeg dros fuddsoddiadau'r Cynllun Twf, eu hamcanion a'u gwedd â pholisi ehangach
- **Yr Achos Economaidd:** y gwerth am arian a ddarperir gan y Cynllun Twf
- **Yr Achos Masnachol:** y dull cytundebol a chaffael i'w gymryd
- **Yr Achos Ariannol:** costau a phroffil cyllido ar gyfer y Cynllun Twf
- **Yr Achos Rheoli:** y dull o reoli'r Cynllun Twf

4.6.6. Mae'r achos busnes portffolio yn rhoi crynodeb o'r cynnig ariannu ar gyfer Cynllun Twf Gogledd Cymru, ar gyfer cynnwys yn y Cytundeb Terfynol. Mae achosion busnes lefel rhaglen yn cyd-fynd gyda'r ddogfen, sy'n gosod y manylion ar gyfer y 5 rhaglen wedi seilio ar y Model Pum Achos.

4.6.7. Mae'r Achos Busnes Portffolio ar gael yn **Atodiad 2**.

4.6.8. Mae'r Achos Busnes Portffolio wedi gefnogi gan gyfres o achosion busnes rhaglen, sy'n rhoi manylion ar y 5 rhaglen unigol. Mae'r achosion busnes rhaglen wedi crynhoi isod, ac mae trosolwg gweithredol ar gael yr **Atodiad 3** (mae copiâu llawn o'r achosion busnes ar gael ar gais).

4.6.9. Ynni carbon isel

Amcanion strategol: Datgloi buddion economaidd prosiectau ynni carbon isel trawsffurfiol a sefydlu'r Gogledd fel un o leoliadau arweiniol y DU ar gyfer cynhyrchu ynni carbon isel, arloesedd a buddsoddi yn y gadwyn gyflenwi.

Mathau o ymyrraeth: Hwyluso gwaith ar gyfer cynhyrchu ynni carbon isel newydd, gan wella cyfleusterau ymchwil ac arloesedd ar gyfer y sectorau ynni carbon isel, datgarboneiddio trafndiaeth a chefnogaeth ar gyfer y prosiectau ynni lleol.

4.6.10 Arloesi mewn gweithgynhyrchu gwerth uchel

Amcanion strategol: Cyfnerthu lleoliad Gogledd Cymru fel clwstwr gweithgynhyrchu gwerth uchel pwerus ac arloesol, sy'n adeiladu ar arbenigedd presennol ac arbenigedd byd-eang i greu sail economaidd gwerth uwch, mwy amrywiol sy'n cefnogi trosglwyddo i economi carbon isel.

Mathau o ymyrraeth: Cydweithrediadau diwydiant ac ymchwil, ynghyd â sefydlu canolfannau rhagoriaeth er mwyn helpu i oresgyn rhwystrau a methiannau yn y farchnad yn y broses masnacheiddio ymchwil.

4.6.11. Bwyd-amaeth a thwristiaeth

Amcanion strategol: Adeiladu economi sylfaen mwy cynaliadwy, bywiog a gwydn o fewn y rhanbarth, gan wneud y gorau o gyfleoedd am gyflogaeth a ffyniant drwy ein hamgylchedd a'n tirwedd.

Mathau o ymyrraeth: Cyflwyno technolegau newydd ac arloesedd, sgiliau ac ymarferion yn y sectorau hyn, drwy gefnogaeth busnes ac uwchsgilio.

4.6.12. Tir ac eiddo

Amcanion strategol: Mynd i'r afael â'r diffyg tir ac eiddo addas ar gyfer twf busnes a dod â safleoedd ymlaen ar gyfer datblygiadau tai. Cyflawni gwelliannau sy'n symbylu buddsoddiad mewn safleoedd ac eiddo ym Mhorthladd Caergybi a'r ardal ehangach. Chwarae rhan hwyluso ar gyfer rhaglenni eraill drwy sicrhau bod y seilwaith tir ac eiddo cywir ar gael.

Mathau o ymyrraeth: Adfer a hwyluso seilwaith i ddod â safleoedd cyflogaeth a thai ymlaen, cyflawni gofod llawr diwydiannol, gwarantu dyfodol porthladd Caergybi drwy ddarparu llwytho trwm dŵr dwfn a chyfleusterau mordeithiau a gwell mynediad cerbydol.

4.6.13. Digidol

Amcanion strategol: Cyflawni newid amlwg yn y cysylltedd digidol sydd ei angen i sicrhau y gall y Gogledd gyflawni galw'r defnyddwyr, cynnal cyflymdra â gweddill y DU, datgloi potensial sectorau a safleoedd â blaenoriaeth am dwf a thanategu ecosystem arloesi ffyniannus. Chwarae rôl hwyluso ar gyfer rhaglenni eraill i gyflawni'r budd mwyaf bosib.

Mathau o ymyrraeth: Mae'r rhaglen wedi adnabod angen i gydbwysu buddsoddiad mewn seilwaith a thechnoleg, drwy ôl-troed band eang sefydlog estynedig mewn safleoedd allweddol mewn ardaloedd gwledig, yn datgloi ceisiadau drwy fynediad 5G a bwrw ymlaen ymhellach ag arloesedd digidol.

4.6.14. Mae'r Cynllun Twf yn seiliedig ar gyflawni 14 o brosiectau trawsffurfiol ar draws y pum rhaglen uchod. Bydd achosion busnes rhaglenni yn cael ei datblygu a'i cyflwyno i'r Bwrdd Uchelgais am gymeradwyaeth o Ionawr 2021 ymlaen.

4.7. Cytundeb Terfynol

4.7.1. Yn Nhachwedd 2019 cytunodd y Bwrdd Uchelgais a Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru i Benawdau'r Telerau, gyda Cytundeb Terfynol i'r gwblhau yn 2020.

4.7.2. Mae'r Cytundeb Terfynol Drafft wedi ei ddatblygu ar y cyd rhwng y Bwrdd Uchelgais a'r ddwy Lywodraeth.

4.7.3. Mae'r Cytundeb Terfynol yn gytundeb rhwng y Bwrdd Uchelgais, Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru ar gyfer gweithredu Cynllun Twf Gogledd Cymru.

4.7.4. Bydd y Cytundeb Terfynol yn cael ei arwyddo ar sail yr Achos Busnes Portffolio ac 5 achos busnes rhaglen.

4.7.5. Mae copi o'r Cytundeb Terfynol Drafft ar gael yn **Atodiad 4**.

4.8. Cytundeb Llywodraethu 2

4.8.1. Mae Cytundeb Llywodraethu 2 wedi ddatblygu gan y Penaethiaid Cyfreithiol rhanbarthol gyda Cyngor annibynnol arbenigol gan gwmni Pinsent Masons.

4.8.2. Mabwysiadwyd Cytundeb Llywodraethu 1 er mwyn cefnogi'r broses a'r cais am gyllid i'r ddwy Lywodraeth. Bydd Cytundeb Llywodraethu 2 yn mynd a'r bartneriaeth i'r cyfnod gweithredu ar gyfer y Cynllun Twf. Mae'r cytundeb yn gytundeb partneriaeth rhwng y chwe Awdurdod Lleol a'r Prifysgolion a'r Colegau sy'n gyrrff partner. Mae'n parhau â'r model llywodraethu a fabwysiadwyd yn GA1, sef Cyd-bwyllgor a gefnogir gan awdurdod lletya ac yn darparu ar gyfer ymrwymadau a chyfrifoldebau'r Partneriaid i'r bartneriaeth. Hefyd, mae'n diffinio'r berthynas rhwng y Bwrdd a'i sefydliadau Partner cyfansoddol, cyfyngiadau dirprwyo ac atebolrwydd.

4.8.3. Mae Cytundeb Llywodraethu 2 yn elfen angenrheidiol ar gyfer gweithredu'r Cynllun Twf. Mae'n rhoi sicrwydd i'r Llywodraethau ynghylch llywodraethiant y bartneriaeth. Mae'n sefydlu ymrwymiad cyfreithiol-rwym gan ac i'r Partneriaid a'r Corff Atebol sy'n angenrheidiol i alluogi i Gytundeb Terfynol y Cynllun Twf a'r Llythyr Grant gael eu cytuno. Heb y sicrwydd hwnnw, ni ellid ymrwymo i'r Cytundeb Terfynol a'r Llythyr Cynnig Grant ar ran y Partneriaid.

4.8.4. Darperir crynodeb eglurhaol manylach o Gytundeb Llywodraethu 2 yn Atodiad 5 ac mae copi o Gytundeb Llywodraethu 2 wedi'i gynnwys yn Atodiad 6.

5. GOBLYGIADAU ARIANNOL

5.1. Mae bwlcch cyllido tymor canolig dros dro rhwng proffil gwariant disgwylidig y Cynllun Twf a phroffil disgwylidig y cyllid a dderbynnir gan y llywodraethau dros 15 mlynedd. Bydd y Bwrdd Uchelgais, drwy'r awdurdod lletya, yn gyfrifol am reoli'r llif arian negyddol hwn, ac mae wedi gweithio gydag Arlingclose i fodelu cost y benthyca a fyddai ei angen mewn egwyddor i hwyluso'r llif arian negyddol ar gyfer y Cynllun Twf, a'r cyfraniadau partner blynyddol cyfatebol sydd eu hangen i gwrdd â'r gost hon.

5.2. Gydag ystod o dybiaethau i'w hystyried, mae'r Bwrdd Uchelgais wedi rhagweld ystod o ffigyrau, wedi'u modelu fel y senario achos gorau (Fersiwn 1) a'r senario achos gwaethaf (Fersiwn 2), i adlewyrchu amseriad cwblhau'r Cynllun Twf ac amseru canlyniadol cyllid grant y llywodraethau. Mae'r gwahaniaeth rhwng y senarios achos gorau a gwaethaf yn amlygu pwysigrwydd cwblhau'r Cynllun Twf erbyn diwedd y flwyddyn galendr. Yn y ddau fersiwn, mae'r amrywiadau eraill, h.y. cyfradd llog ac incwm NNDR wedi parhau'r un fath. Y gyfradd llog a ddefnyddiwyd oedd 2.2% sy'n cael ei ystyried yn dybiaeth ddarbodus. Bydd y Bwrdd Uchelgais yn defnyddio ei grant NNDR "cadwedig" gan Lywodraeth Cymru i'w osod yn erbyn y llif arian negyddol, a'r awdurdodau lleol (yn gymesur i'r boblogaeth) fydd yn cwrdd â'r gost net (£12.46m - £17.73m) ar gyfer prosiectau rhanbarthol y Bwrdd Uchelgais gydag arianwyr y prosiectau yn gyfrifol am y gost mewn perthynas â'u prosiect nhw.

5.3. Bydd unrhyw newidiadau i'r prosiectau yn arwain at fater a gedwir yn ôl os yw'n golygu cynyddu cyfraniadau'r partneriaid (e.e. newid o ariannwr y prosiect i'r Bwrdd Uchelgais, cynnyrch NNDR is, cost uwch, proffil gwariant cynharach).

5.4. Gyda phrosiectau cyfalaf, mae bob amser risg o orwario, a rhoddir mesurau rheoli yn eu lle i gyfyngu costau gorwario ar brosiectau penodol. Ar gyfer prosiectau rhanbarthol, byddai'r Swyddfa Rhaglen yn gyfrifol am reoli gwariant a sicrhau bod cyllidebau wrth gefn digonol wedi'u cynnwys

yn achosion busnes y prosiectau. Byddai gorwariant yn fater i Ariannwr y Prosiect ymdrin ag ef mewn perthynas a'u prosiectau nhw.

- 5.5 Mae'r tabl isod yn dangos **cyfanswm cyfraniadau'r partneriaid (15 mlynedd)** i ymdopi â chost 'benthyca' a fydd ei angen mewn egwyddor i hwyluso'r llif arian negyddol.

Fersiwn	Prifysgol Bangor	Prifysgol Glyndwr	Grŵp Llandrillo Menai	Coleg Cambria	Partneriaid Masnachol eraill	Conwy	Sir Ddinbych	Sir y Fflint	Gwynedd	Ynys Môn	Wrexham	Cyfanswm
	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m
1	1.40	0.51	0.75	0.52	2.29	1.17	0.96	1.56	1.24	0.70	1.36	12.46
2	1.99	0.73	1.07	0.74	3.24	1.67	1.36	2.22	1.77	1.00	1.94	17.73

- 5.6 Mae'r tabl isod yn dangos **cyfraniadau blynyddol y partneriaid** i ymdopi â chost 'benthyca' a fydd ei angen mewn egwyddor i hwyluso'r llif arian negyddol.

Fersiwn	Bangor University	Glyndwr University	Grŵp Llandrillo Menai	Coleg Cambria	Other Commerical Partners	Conwy	Denbighshire	Flintshire	Gwynedd	Isle of Anglesey	Wrexham	Total
	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£
1	93,330	34,000	50,000	34,670	152,660	78,010	64,000	104,000	82,670	46,670	90,670	830,680
2	132,670	48,670	71,330	49,330	216,000	111,340	90,670	148,000	118,000	66,670	129,340	1,182,020

- 5.7 Mae cyfraniadau blynyddol y partneriaid (uchod) yn ychwanegol i'r cyfraniadau blynyddol 'craidd' ac 'atodol' sydd wedi'u sefydlu (isod).

Cyfraniadau	Prifysgol Bangor	Prifysgol Glyndwr	Grŵp Llandrillo Menai	Coleg Cambria	Conwy	Sir Ddinbych	Sir y Fflint	Gwynedd	Ynys Môn	Wrexham	Cyfanswm
	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£
Craidd	25,000	25,000	25,000	25,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	400,000
Cyfraniadau Atodol	0	0	0	0	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	240,000

6. GOBLYGIADAU CYFREITHIOL

- 6.1. Mae'r adroddiad yn esbonio darpariaethau perthnasol Cytundeb Llywodraethu 2 ("GA2"), y Cynllun Busnes Cyffredinol ("OBP") a'r Gytundeb Twf Terfynol. Maent yn ffurfio rhan o'r oblygiadau cyfreithiol ond er osgoi dyblygu nid ydynt yn cael eu hail adrodd yn yr adran yma.
- 6.2. Gwneir yr argymhellion yn adroddiad yn unol a'r pwerau o roddir i'r Cynghorau dan adrannau 101.102 ac 113 o Deddf Llywodraeth Leol 1972, adran 1 o Ddeddf Lywodraeth Leol (Nwyddau a Gwasanaethau) 1976, adran 25 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994, Adrannau 2, 19 a 20 o Ddeddf Lywodraeth Leol 2000, Adran 9 o Fesur Llywodraeth Leol Cymru 2009 a phob pŵer grymuso arall sydd nawr gan y Cynghorau.
- 6.3. Mae darpariaethau Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru)2019 sydd ynglŷn a Cyd Bwyllgorau Corfforaethol ("CBC's") a chyhoeddiad diweddar dogfen ar ddarpar reoliadau yn amlwg yn berthnasol i'r materion a drafodir yn yr adroddiad. Fod bynnag mae Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru wedi bod yn gweithredu fel Cyd Bwyllgor ffurfiol ers Ionawr 2019. Nid yw GA2 yn newid y fframwaith llywodraethu sylfaenol yma ond mae'n angenrheidiol er caniatáu i'r Partneriaid ymrwymo i'r Cynllun Twf o fewn yr amserlen a osodir. O ganlyniad nid oes cynnig i wneud unrhyw newidiadau i'r argymhellion er cyfarch dyfodiad arfaethedig CBC's er fod GA2 yn cydnabod darpariaethau'r Bil a'r posibilrwydd o adolygiad i'r dyfodol.
- 6.4. Mae'r OBP yn ddogfen allweddol ynglŷn a chyflawni'r Cynllun Twf. Mae'n gweithredu i greu disgwyliad cyfreithlon y prosesir y Rhaglenni yn y modd a osodir yn y Cynllun. O ganlyniad mae'n bwysig fod pob Partner yn fodlon gyda chynnwys yr OBP. Bydd penderfyniadau ynglŷn a chyflawni

y rhaglenni a phrosiectau angen eu hystyried yn unol a'r darpariaethau yn GA2 pryd y gellir amlygu materion ynglŷn a phrosiectau unigol a sicrhau cyngor cyfreithiol manwl.

- 6.5. Wrth ystyried y mater yma dylid dal sylw at, ymysg materion eraill, dyletswyddau y Cyngor dan Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Yn gryno mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrrff cyhoeddus i weithredu yn unol a'r egwyddor datblygu cynaliadwy er sicrhau y gellir cyfarch anghenion y presennol heb danseilio gallu cenedlaethau'r dyfodol i gyfarch eu anghenion. Mae hyn er gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r OBP yn esbonio fod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn greiddiol i ddatblygu a gweithredu y Weledigaeth Twf a'r Cynllun Twf.
- 6.6. Mae Asesiad Lles a Chydraddoldeb wedi ei gynnal ac wedi ei atodi yn **Atodiad 7**. Dylid dal sylw at y rhain wrth ddod i benderfyniad ar y mater yma.
- 6.7. Mae sylw wedi ei roi i ddyletswyddau dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (gan gynnwys y dyletswyddau Cymreig penodol). Yn unol a'r dyletswyddau yma rhaid i Gynghorau wrth wneud penderfyniadau;
- ddal sylw priodol ar yr angen i ddileu gwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu a gormesu ac ymddygiadau eraill a waherddir gan y Ddeddf ;
  - hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobol sydd yn rhannu nodwedd gwarchoddedig a'r rhai sydd ddim; a
  - hybu perthynas dda rhwng pobol sydd yn rhannu nodwedd gwarchoddedig a'r rhai sydd ddim.
- 6.8. Yng Nghymru mae angen i'r Cynghorau gymryd camau penodol er dangos fod sylw priodol wedi ei roi i'r dyletswydd cydraddoldeb cyhoeddus. Mae'r dyletswyddau cydraddoldeb Cymreig penodol yma yn cynnwys asesu ardrawiad polisiau a threfniadaethau ar gydraddoldeb (yr hyn a elwir yn arferol yn Asesiad Ardrawiad Cydraddoldeb).
- 6.9. Mae'r Asesiad Llesiant a yn dangos fod y manylion a gynhwysir ym mharatoi ac yn y OBP drafft yn dangos cydymffurfriad gyda'r 5 ffordd o weithio, y Nodau Llesiant ac yn dangos y bydd y Weledigaeth Twf a'r Cynllun Twf yn cael ardrawiad cadarnhaol ar bob a grŵp a phobol sydd yn nodweddion gwarchoddedig.

7. GOBLYGIADAU STAFFIO

- 7.1. Dim

8. EFFAITH AR GYDRADDOLDEB

- 8.1. Mae copiau o'r asesiadau effaith i'w cael yn **Atodiad 7-8**.

9. YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD

- 9.1. Ar y 7fed o Hydref, 2020 trafodwyd cynnwys yr adroddiad hwn gan y Grŵp Gweithredol.
- 9.2. Mae adroddiad a dogfennau perthnasol wedi cylchredeg ar gyfer cymeradwyaeth gan yr hollartneriaid. Bydd adroddiad blaen ac atodiadau yn cael ei cyflwyno i'r gyfarfodydd Craffu, Cabinet ac Cyngor Llawn y chwe Awdurdod Lleol – copi o'r adroddiad drafft ar gael yn **Atodiad 9**.

ATODIADAU:

Atodiad 1	Cynllun Busnes Cyffredinol*
Atodiad 2	Achos Busnes Portffolio*
Atodiad 3	Achosion Busnes Rhaglen: Trosolwg Gweithredol* (mae copïau llawn o'r achosion busnes ar gael ar gais)
Atodiad 4	Cytundeb Terfynol Drafft*
Atodiad 5	Crynodeb o Gytundeb Llywodraethu 2*
Atodiad 6	Cytundeb Llywodraethu 2*
Atodiad 7	Asesiad Effaith Cydraddoldeb
Atodiad 8	Asesiad Effaith yr Iaith Gymraeg
Atodiad 9	Adroddiad Drafft i gyfarfodydd Craffu, Cabinet a'r Cyngor Llawn

* yn amodol ar adolygiad terfynol a phrawf ddarllen

YMATEB Y SWYDDOGION STATUDOL:

i. Swyddog Monitro – Awdurdod Lletya:

“Rwyf wedi cyfrannu at baratoi yr adroddiad yma ac nid oes gennyf sylwadau penodol i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb ond gallaf roi arweiniad pellach yn y cyfarfod.”

ii. Swyddog Cyllid Statudol (Swyddog Adran 151 yr Awdurdod Lletya):

“Rwyf wedi cyfrannu at yr agweddau cyllidol o'r papur yma ac yn cefnogi'r argymhellion.”